https://www.saeima.lv/steno/Saeima9/070201/st070201.htm
https://www.saeima.lv/Likumdosana/9S_DK/lasdk-dd=20070201-1.htm

9. Saeima 01.02.2007. sēde *Noraksts*

Stenogramma
2007.gada 1. februāra sēde sākās pl. 9:00
sēde slēgta pl. 19:55 sēdes ilgums 10 h 55 minūtes

Latvijas Republikas 9.Saeimas ziemas sesijas ceturtā sēde 2007.gada 1.februārī

Sēdi vada Latvijas Republikas 9.Saeimas priekšsēdētājs Indulis Emsis.

Sēdes darba kārtība
Satura rādītājs
Balsojumi

Sēdes vadītājs. Godātie kolēģi! Lūdzu, ieņemiet vietas Sēžu zālē!

Godātie kolēģi! Sākam Saeimas 1.februāra sēdi.

Kā parasts, pirms sēdes darba kārtības izskatīšanas mēs lemjam par tās papildināšanu.

Saeimas Prezidijs ir saņēmis Māra Krastiņa, Valsts pārvaldes un pašvaldības komisijas priekšsēdētāja, priekšlikumu. Saskaņā ar Saeimas kārtības ruļļa 51.pantu Valsts pārvaldes un pašvaldības komisija lūdz izslēgt no Saeimas 1.februāra sēdes darba kārtības 25.punktu - likumprojekta **„Grozījumi Valsts un pašvaldību mantas atsavināšanas likumā”** izskatīšanu trešajā lasījumā. Vai deputātiem ir iebildumi? Nav iebildumu. Izslēgts no darba kārtības.

Saeimas Prezidijs ir saņēmis Mandātu, ētikas un iesniegumu komisijas lūgumu iekļaut Saeimas 1.februāra sēdes darba kārtībā kā pirmo jautājumu Saeimas lēmuma projektu **„Par Kārļa Leiškalna 9.Saeimas deputāta pilnvaru apstiprināšanu”**. Vai deputātiem ir iebildumi? Deputātiem iebildumu nav. Darba kārtība ir papildināta.

Un visbeidzot Juris Dalbiņš, Aizsardzības, iekšlietu un korupcijas novēršanas komisijas priekšsēdētājs, lūdz grozīt Saeimas 1.februāra sēdes darba kārtību - pēc darba kārtības 15.punkta iekļaut tajā Aizsardzības, iekšlietu un korupcijas novēršanas komisijas izstrādāto likumprojektu **„Grozījums likumā „Par Krimināllikuma spēkā stāšanās un piemērošanas kārtību””**. Vai deputātiem ir iebildumi pret šo darba kārtības papildinājumu? *(No zāles „Balsojam!”)* Balsojumu prasa? *(No zāles: „Balsot!”)* Deputāti prasa balsojumu. Lūdzu zvanu! Balsošanas režīmu! Balsosim par darba kārtības papildināšanu, iekļaujot tajā minēto likumprojektu! Lūdzu rezultātu! Par - 63, pret - 20, atturas - nav. Darba kārtība ir papildināta.

Paldies. Līdz ar to esam izskatījuši visus priekšlikumus par darba kārtības papildināšanu un varam sākt sēdi saskaņā ar darba kārtību.

Mandātu, ētikas un iesniegumu komisija tātad lūdz kā pirmo izskatīt Saeimas lēmuma projektu **„Par Kārļa Leiškalna 9.Saeimas deputāta pilnvaru apstiprināšanu”**.

Mandātu, ētikas un iesniegumu komisijas vārdā - deputāts Ziedonis Rubezis.

Z.Rubezis (Tautas partijas frakcija).

Mandātu, ētikas un iesniegumu komisija ir saņēmusi Ministru prezidenta Aigara Kalvīša ziņojumu par veselības ministra Gundara Bērziņa atkāpšanos no amata šā gada 17.janvārī.

Gundars Bērziņš nav lūdzis atjaunot viņam 9.Saeimas deputāta mandātu saskaņā ar Saeimas kārtības ruļļa 5.panta otro daļu. Saskaņā ar Centrālās vēlēšanu komisijas informāciju nākamais deputāta kandidāts no Tautas partijas Vidzemes vēlēšanu apgabala saraksta ir Kārlis Leiškalns, un komisija ir saņēmusi Kārļa Leiškalna iesniegumu, ka viņš piekrīt uzņemties Saeimas deputāta pienākumus.

Tāpēc komisija aicina atbalstīt lēmuma projektu „Par Kārļa Leiškalna 9.Saeimas deputāta pilnvaru apstiprināšanu".

Sēdes vadītājs. Neviens debatēs nav pieteicies. Godātie kolēģi, balsosim par lēmuma projektu „Par Kārļa Leiškalna 9.Saeimas deputāta pilnvaru apstiprināšanu"! Lūdzu zvanu! Balsošanas režīmu! Lūdzu rezultātu! Par - 86, pret - 1, atturas - 2. Tātad lēmums ir pieņemts - deputāta pilnvaras ir apstiprinātas. Paldies.

Izskatīsim nākamo darba kārtības sadaļu - „Prezidija ziņojumi".

Saeimas Prezidijs ierosina Ministru kabineta iesniegto likumprojektu **„Grozījumi Valsts fondēto pensiju likumā"** nodot Budžeta un finanšu (nodokļu) komisijai un noteikt, ka tā ir atbildīgā komisija. Vai deputātiem ir iebildumi? Deputāti neiebilst. Lēmums pieņemts.

Saeimas Prezidijs ierosina deputātu Grīnblata, Kalniņa, Seiles, Tabūna un Rasnača iesniegto likumprojektu **„Likums par 1920.gada 11.augustā noslēgtā Miera līguma starp Latviju un Krieviju spēkā esamību"** nodot Ārlietu komisijai un noteikt, ka tā ir atbildīgā komisija.

Deputāts Māris Grīnblats ir pieteicies runāt „par".

M.Grīnblats (TB/LNNK frakcija).

Godātie Saeimas deputāti! Šodien paredzētas plašākas debates par Latvijas un Krievijas robežlīgumu. Ārlietu komisija ir piedāvājusi savu variantu, kas, nododot komisijām, saņēmis lielu atbalstu no vairākām valdošās koalīcijas partijām un arī no kreisās opozīcijas partijām. Tomēr apvienības „Tēvzemei un Brīvībai"/LNNK deputāti vēlas pievērst uzmanību tam, ka šajā jautājumā ir un var būt arī cits viedoklis.

Protams, diskutējot par Latvijas un Krievijas robežlīgumu, ļoti daudz tiek diskutēts par visām niansēm, kas saistītas ar robežlīguma atbilstību Satversmei. Vai par to ir vai nav nepieciešama tautas nobalsošana? Par to ir izteikušies daudzi tiesību zinātnes speciālisti. Pieminēsim kaut vai profesoru Dišleru un profesoru Lēberu, kas uzskata, ka tādā vai citādā veidā Satversmes 3.panta aizskaršana vienmēr ir saistīta ar tautas nobalsošanu un robežas grozīšana tādēļ ir ļoti komplicēta un demokrātiska procedūra. Līdzīgu viedokli 1992.gada janvārī Augstākās padomes lēmumā „Par Abrenes pilsētas un sešu Abrenes apriņķa pagastu aneksijas neatzīšanu" ir izteikuši Augstākās padomes deputāti, no kuriem daļa sēž arī šeit, zālē, un varēs balsot šodien. Protams, varam secināt, ka šajā jautājumā nav galīga viedokļa. Procedūras ir sarežģītas, bet tas jautājums tomēr ir pakārtots vairākiem citiem, kurus tomēr būtu vērts īsumā pieminēt. Pirmkārt, bieži izskanējušas domas par to, vai ir vai nav teritoriālas pretenzijas. Šeit var būt atbilde tikai viena. Kuru robežlīniju mēs uzskatām par būtisku? To, kura 1920.gadā tiesiski ir noteikta un kuru Krievija ir pārkāpusi (precīzāk sakot, pārkāpusi ir PSRS)? Vai arī par tiesisku uzskatām PSRS varas iestāžu noteikto līniju starp Latvijas PSR un Krievijas Federāciju, kura tika novilkta ar dažu PSRS varas iestāžu svētību 1944. un 1946.gadā un kurai, protams, nav nekādas starptautiski tiesiskas aizsardzības? Neapšaubāmi, tas skaidri parāda to, ka Krievijai ir

teritoriālas pretenzijas pret Latviju. Latvijai šādu pretenziju nav, un Latvijai nebūtu jāatsakās no šīs pozīcijas, kas mums ir labvēlīga. Bieži vien ir tieši otrādi - dažādi Latvijas politiķi vai eksperti nevilšus pieņem PSRS viedokli par robežjautājumu un tad sāk taisnoties, ka Latvijai neesot nekādu teritoriālu pretenziju, un, lai šo lietu izgaisinātu, pamato tā, ka, lūk, tāpēc Latvija grib slēgt jaunu līgumu, kas šīs teritoriālās pretenzijas it kā atceltu. Šāda pozīcija ir vairāk nekā absurda. Būtībā tā ir pašas Krievijas pozīcija, kas gluži nevilšus ienākusi šeit - Latvijā. Bieži vien jauna robežlīguma noslēgšanu pamato ar neiespējamību atgūt Abreni. Arī tas ir pilnīgi nepieļaujams arguments. Tas būtu apmēram tas pats, ja Latvijas valsts pilnvarotie pārstāvji ārzemēs Latvijas okupācijas laikā būtu atteikušies no Latvijas neatkarības atjaunošanas tālākā nākotnē ar argumentu, ka tas neesot iespējams, jo PSRS nekad to nepieļaus. Un tiešām tā arī likās, ka nekad nepieļaus, bet apstākļi mainījās. Tā ka nevajag jau priekšlaicīgi no kaut kā atteikties.

Būtu jāpiezīmē arī tas, ka jautājums par robežlīgumu un Abreni nekādā gadījumā nav jaucams ar jautājumu par Abrenes ekonomisko lietderību Latvijai šodien un par Abrenes iedzīvotāju etnisko sastāvu šodien, kas, protams, ir mainījies tieši Latvijas okupācijas gaitā, kuras sekas jau mēs tieši vēlamies novērst, nevis, gluži otrādi, priecāties, ka tās ir tik sliktas, ka to dēļ Abrene nebūtu nekad jāatgūst.

Tātad tiek lietota vesela virkne nepieļaujamu argumentu, taču mēs vēlamies pievērst uzmanību tam, ka pats būtiskākais jautājums ir cits, nevis šie iepriekš minētie: vai līgums ir nepieciešams, un vai tā noslēgšana ir neatliekama?

Mēs esam pret nepamatotu un sasteigtu līguma slēgšanu, kas tādā vai citādā veidā traucētu okupācijas seku novēršanu tuvākā vai tālākā nākotnē. Atteikšanās no vienu okupācijas seku novēršanas (un šajā gadījumā - no Latvijas teritorijas daļas aneksijas) radīs problēmas arī ar citu okupācijas seku novēršanu vai jebkādu materiāla vai cita rakstura pretenziju izvirzīšanu tālākā nākotnē, kad Latvijai būs lielākas iespējas to darīt. Neapšaubāmi, ka Krievija to izmantos.

Pievērsīsim uzmanību tam, ka Eiropas Parlamenta Lūgumrakstu komiteja vēl neizbeidza tā saucamās Petropavlovska lietas (par Latvijas pilsonības atteikumu) skatīšanu un pat runā, ka it kā kārtējo reizi skatīs nepilsoņu jautājumu! Tas fakts ir klasisks piemērs tam, ka katrs Latvijas vājums vai nenoteiktība tiek izmantota, lai atkal revidētu tos vai citus jautājumus, pirmām kārtām - Latvijas valstī noteikto pilsonības iegūšanas kārtību un valsts valodas politiku.

Ja valdība ir gatava atteikties no vienpusējās deklarācijas (kaut gan arī tā nebija nekāds brīnumlīdzeklis, tajā tomēr bija atrunātas vairākas būtiskas lietas, kas skar 1920.gada Miera līgumu un Latvijas okupāciju), tad Saeimai nav jāatsakās no mēģinājuma šo situāciju labot. Un mēs šajā sakarībā piedāvājam savu risinājumu…

Sēdes vadītājs. Godātais deputāt, piecas minūtes ir pagājušas!

M.Grīnblats. Jā. Paldies!

Sēdes vadītājs. Neviens deputāts nav pieteicies runāt „pret". Lūdzu zvanu! Balsošanas režīmu! Balsosim par likumprojekta nodošanu komisijai! Lūdzu rezultātu! Par - 9, pret - 38, atturas - 39. Lēmums nav pieņemts.

Saeimas Prezidijs ierosina deputātu Rubika, Fjodorova, Ušakova, Urbanoviča un Deņisova iesniegto likumprojektu **„Grozījumi likumā „Par invalīdu medicīnisko un sociālo aizsardzību""** nodot Sociālo un darba lietu komisijai un noteikt, ka tā ir atbildīgā komisija.

„Par" pieteicies runāt deputāts Vitālijs Orlovs.

V.Orlovs (frakcija „Saskaņas Centrs").

Cienījamais Prezidij! Godātie deputāti! Vakar mani uzaicināja uz savu sapulci invalīdi ar kustību traucējumiem, kur apsprieda jaunos Rīgas Domes noteikumus par kompensācijas piešķiršanu. Diskusijas laikā parādījās daudzi jautājumi, kuri skar invalīdus. Taču attiecīgie ierēdņi sacīja apmēram tā: „Nu, tādi ir likumi! Mēs neko nevaram darīt! Tos vajag vienkārši mainīt."

Es no diskusijas sapratu to, ka tuvākajā laikā gan no „Sustento", gan no „Apeirona" un daudzām citām organizācijām Sociālo un darba lietu komisijā tiks saņemti priekšlikumi, lai mainītu tieši šo likumu. Tāpēc es piedāvāju atvērt šo likumu un, sadarbojoties ar sabiedriskajām organizācijām, to uzlabot, lai normalizētu dzīvi šiem invalīdiem.

Paldies.

Sēdes vadītājs. „Pret" runās deputāte Aija Barča.

A.Barča (Tautas partijas frakcija).

Godātais Saeimas priekšsēdētāj! Saeimas Prezidija locekļi un kolēģi! Es nevēlos runāt pret invalīdiem. Es vēlos, kolēģi, jums paskaidrot, ko nozīmē šie grozījumi likumā „Par invalīdu medicīnisko un sociālo aizsardzību".

Likumprojekta iesniedzēji (es tā pieļauju) ne sevišķi uzmanīgi ir izlasījuši Latvijā pašreiz spēkā esošo likumdošanu, kā arī citus normatīvos aktus, jo, redziet, viņi ir atļāvušies šajā savā jaunajā likumprojektā pateikt, ka cilvēki ar ļoti smagu invaliditāti Latvijā vairs nav tiesīgi pārvietoties transportlīdzekļos bez maksas. Varbūt kolēģi, kuri iesniedza šo likumprojektu, ir piemirsuši, ka Latvijā tomēr vēl joprojām ir trīs invaliditātes grupas - III, II un I grupa, un I grupas invalīdi ir cilvēki ar ļoti smagu invaliditāti. Par to šeit vairs nav runa. Līdz ar to viņi tiek izslēgti.

Man ir vēl viens tāds īpašs jautājums. Šajā likumprojektā kolēģi ir vēlējušies runāt arī par to, kā pie mums, Latvijā, cilvēki ar invaliditāti tiek nodrošināti ar tehniskajiem palīglīdzekļiem un kompensatorajām ierīcēm. Un arī šajā jautājumā ir pieļautas diezgan lielas kļūdas.

Tāda iespēja Latvijā ir dota visiem invalīdiem, un, ja kaut kur tā nav, tad tādā gadījumā ir jārunā ar sociālajiem dienestiem, ar pašvaldībām, kam saskaņā ar Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likumu tieši ir dots šāds uzdevums - nodrošināt invalīdus ar nepieciešamajiem līdzekļiem.

Vēl mani uztrauc tāds īpašs jautājums. Es esmu nedaudz izbrīnīta, ka par šā likumprojekta iesniegšanu runā mediķis, jo šeit ir rakstīts, kā invalīdiem sniedzama steidzama medicīniskā palīdzība. Es atvainojos, kolēģi! Varbūt šodien uzticieties man kā profesionālai sociālās sfēras darbiniecei, ja pavisam konkrēti - maģistrei sociālajā darbā.

Es aicinu šo likumprojektu nenodot komisijai, it sevišķi Sociālo un darba lietu komisijai!

Es aicinu jūs, kolēģi, uz saprātīgu rīcību!

Paldies.

Sēdes vadītājs. Viens deputāts ir runājis „par", viens runājis „pret". Lūdzu zvanu! Balsošanas režīmu! Balsosim par šā likumprojekta nodošanu komisijai! Lūdzu rezultātu! Par - 38, pret - 22, atturas - 32. Likumprojekts komisijai nav nodots.

Saeimas Prezidijs ierosina deputātu Plinera, Sokolovska, Kabanova, Buzajeva, Mitrofanova un Buhvalova iesniegto likumprojektu **„Grozījumi Valsts valodas likumā"** nodot Izglītības, kultūras un zinātnes komisijai un noteikt, ka tā ir atbildīgā komisija.

„Pret" pieteicies runāt deputāts Juris Dobelis.

J.Dobelis (TB/LNNK frakcija).

Cienītie kolēģi! Tā kā pēdējā laikā ir pierasts lietot dažādu folkloras paveidu piemērus, tad arī es minēšu tādu pavisam īsu teicienu. Tas skan šādi: aug buciņš, aug radziņi! Vērojot Saeimas rīcību, varam konstatēt, ka par valsts valodu Saeimas vairākumam lielas rūpes nav, jo neveiksmi ir cietuši jebkuri mēģinājumi piespiest pašvaldību deputātus zināt latviešu valodu vajadzīgajā līmenī. Diemžēl līdz šim šie centieni ir cietuši neveiksmi. Paturu sev cerības, ka nākotnē tā nebūs.

To visu vērojot, dzirdot dažādus iztapīgus izteicienus, gribas jautāt: kas notiek? Redzam, ka atkal kārtējo reizi rodas interese lienošā veidā iedabūt krievu valodu kaut kur iekšā. Notiek maskēšanās, izmantojot Vispārējo konvenciju par nacionālo minoritāšu aizsardzību. Būtu vismaz skaidri pateikuši: „Mēs gribam, lai te visi runātu tikai krieviski!" Līdzīgi mēģinājumi vairākkārt ir notikuši gan šeit, Saeimā, gan ārpus Saeimas - it īpaši Latgalē, cenšoties latviešus sadalīt, tā sacīt, latgaļos un latviešos. Diezgan nekaunīgs šāds mēģinājums ir bijis arī pavisam nesen.

Šī liekulība ir ļoti raksturīga visiem tiem, kuri runā par nacionālajām minoritātēm. Nevienam no viņiem nav patiesas intereses par to, kas tā tāda ir un ko ar to darīt, un tāpēc tiek izmantoti visdažādākie paņēmieni. Nu mēs esam nonākuši līdz tam, ka gribam lietot veselu kaudzi valodu kādā no pašvaldības teritorijām.

Iedomājieties, lūdzu, kā tas praktiski varētu notikt, ja mums, piemēram, kādā no Latvijas nostūriem dzīvotu zināma daļa latviešu, zināma daļa krievu, vēl baltkrievi, poļi un varbūt vēl kāda cita tautība! Nu kā tad tur būtu ar dažām tādām lietām kā, piemēram, vietu nosaukumu veidošana? Cik plāksnīšu tad būtu uz ielas stūra? Un kādās valodās tās būtu? Praksē tas nozīmē tikai vienu - stūrēšanu uz krievu valodu kā otro valsts valodu ar pietiekami klusām, šodien panaivām, bet nākotnē varbūt ne tik naivām cerībām ieviest krievu valodu ne tikai kā otro valsts valodu, bet varbūt pat kā pirmo.

Un tad sākas runas par kultūras īpatnībām, par valodu īpatnībām. Neviens cilvēks neaiztiek nacionālo kultūru īpatnības, nevienam nav aizliegts kopt savas nacionālās tradīcijas. Nav par to runa! Tomēr Latvijas valstī ir tikai viena valsts valoda, un to nosaka Valsts valodas likums.

Vienīgais, ko šajā sakarā varu pateikt, - pievilkt stingrāk skrūves, lai neviens neiedomātos par kādas citas valodas, svešvalodas, iedabūšanu pašvaldību vai valsts iestāžu darbā.

Tātad es, protams, aicinu balsot „pret" šādu iniciatīvu, bet uzskatu, ka tāda tipa iniciatīvu būs arvien vairāk, un šajā ziņā mums ir jābūt uzmanīgiem, bet, no citas puses raugoties, ir jārada stingrāki nosacījumi valsts valodas lietošanai tur, kur tas ir nepieciešams.

Sēdes vadītājs. „Par" runās deputāts Vladimirs Buzajevs.

V.Buzajevs (PCTVL frakcija).

Cienījamais Prezidij! Cienījamās dāmas un kungi! Mūsu valsti patiesi var nosaukt par paradoksu valsti. Kā piemēru minēsim teritorijas lieluma ziņā otru lielāko reģionu, kas aizņem ceturto daļu

no Latvijas teritorijas, bet saņem jūtami mazāk līdzekļu savai attīstībai nekā citi. Tautai, kas deva nosaukumu šim reģionam, bija tiesības reģistrēt pasēs savu tautību tikai baismīgajos okupācijas laikos, bet savu pilsonību mantojušie Latvijas pilsoņi, kuri dzīvo Latgalē, savā starpā sarunājas pārsvarā tajā valodā, kura oficiāli ir atzīta par svešvalodu.

Vēl vairāk! Šajā pašā svešvalodā savstarpēji sazinās un arī turpmāk sarunāsies valsts galvaspilsētas iedzīvotāju divas trešdaļas. Tā, lūk, runā un runā, neskatoties uz to, ka nesen vairāk nekā uz pusi tika samazināts bērniem svešvalodā pasniedzamo mācību priekšmetu skaits vidusskolās.

Acīm redzami, ka, lai kompensētu visu to, likums aizstāv to valodu, kurā Latvijā neviens nerunā.

Dāmas un kungi! Es domāju, ka jūs jau saprotat, ka runāju par Valsts valodas likuma 5.pantu, kurā visas valodas, izņemot latviešu un līvu, pretdabiskā kārtā tiek pasludinātas par svešvalodām. Ar šādu likumu un ar šādu praksi, kāda ir valodu pielietošanā, nevar būt ne runas par sabiedrības integrāciju. Visa integrācija neizplatās tālāk par attiecīgā ministra - īpašu uzdevumu ministra sabiedrības integrācijas lietās - sekretariāta ēkas sienām.

Tāpēc mēs ierosinām izdarīt tieši šajā pantā visai vienkāršu grozījumu, proti: „Teritorijās, kuras tradicionāli vai lielā skaitā apdzīvo personas, kuras pieder pie nacionālajām minoritātēm, šo nacionālo minoritāšu valodu lietošanu regulē īpašs likums." Visai nenoteikto formulējumu „kuras tradicionāli vai lielā skaitā" mēs speciāli aizguvām no Vispārējās konvencijas par nacionālo minoritāšu aizsardzību. Speciāli, lai kārtējo reizi atgādinātu, ka pēc desmit gadus ilgas novilcināšanas un ar daudzām atrunām ratificētā konvencija ir tīrā fikcija! To labi saprot arī Eiropas Padome. Mūsu uzdevums - cilvēktiesības aizstāvošajām Eiropas struktūrām vēlreiz atgādināt šo neapstrīdamo faktu.

Derētu atzīmēt, ka pati konvencija nebūt nedod nacionālajām minoritātēm kaut kādas īpašas privilēģijas. Tā dod tikai minimālās garantijas pret asimilāciju un varētu tikt sekmīgi piemērota attiecībā pret nejauši izdzīvojušiem līviem, nevis pret Veras Muhinas un Mstislava Keldiša pēcnācējiem. Bet pat šis minimums ir nepieejams Latvijas krieviem.

Kad es 2000.gadā Lieldienu rītā sēdēju, iespundēts dzelzs būrī, jo biju aizturēts par parakstu vākšanu zem prasības konvenciju ratificēt bez atrunām, un arī tad, kad es jau divreiz par to pašu biju stājies tiesas priekšā, es ticēju, ka šī brēcošā netaisnība tiks Latvijā novērsta. Bet - labāk vēlāk nekā nekad! Es ceru, ka vismaz mani bērni dzimtajā Rīgā varēs sarunāties ar pašvaldības ierēdņiem krievu valodā, ka mani mazbērni iegūs izglītību krievu valodā - bez jebkādām procentuālām attiecībām, kas ir izzīstas no pirksta. Rīga nav Parīze! Krievi nav līvi. Vseh ņe asimiļiruješ!

Sēdes vadītājs. Viens ir runājis „pret", viens - „par". Lūdzu zvanu! Balsošanas režīmu! Balsosim par likumprojekta nodošanu komisijai! Lūdzu rezultātu! Par - 22, pret - 59, atturas - 10. Likumprojekts komisijai nav nodots.

Saeimas Prezidijs ierosina Ministru kabineta iesniegto likumprojektu **„Grozījumi Kriminālprocesa likumā"** nodot Juridiskajai komisijai un noteikt, ka tā ir atbildīgā komisija. Vai deputātiem ir iebildumi? Deputātiem iebildumu nav. Lēmums pieņemts.

Saeimas Prezidijs ierosina Ministru kabinetam iesniegto likumprojektu **„Biometrijas datu apstrādes sistēmas likums"** nodot Aizsardzības, iekšlietu un korupcijas novēršanas komisijai un noteikt, ka tā ir atbildīgā komisija.

Lūdzu ieslēgt mikrofonu deputātam Jānim Šmitam.

J.Šmits (LPP/LC frakcija).

Lūdzu nodot likumprojektu arī Cilvēktiesību un sabiedrisko lietu komisijai.

Sēdes vadītājs. Vai deputātiem ir iebildumi pret to, ka likumprojekts tiek nodots divām minētajām komisijām? Nav iebildumu. Tātad lēmums pieņemts.

Saeimas Prezidijs ierosina Ministru kabineta iesniegto likumprojektu **„Grozījumi likumā „Par 1999.gada 3.jūnija Protokolu par grozījumiem 1980.gada 9.maija Konvencijā par starptautiskajiem dzelzceļa pārvadājumiem (COTIF)""** nodot Ārlietu komisijai un noteikt, ka tā ir atbildīgā komisija. Vai deputātiem ir iebildumi? Deputātiem iebildumu nav. Lēmums pieņemts.

Saeimas Prezidijs ierosina Ministru kabineta iesniegto likumprojektu **„Grozījumi Valsts informācijas sistēmu likumā"** nodot Tautsaimniecības komisijai un noteikt, ka tā ir atbildīgā komisija. Vai deputātiem ir iebildumi pret Saeimas Prezidija atzinumu? Iebildumu nav. Lēmums pieņemts.

Saeimas Prezidijs ierosina Saeimas Izglītības, kultūras un zinātnes komisijas iesniegto likumprojektu **„Par Banku augstskolas Satversmi"** nodot Izglītības, kultūras un zinātnes komisijai un noteikt, ka tā ir atbildīgā komisija. Vai deputātiem ir iebildumi? Deputātiem iebildumu nav. Lēmums pieņemts.

Saeimas Prezidijs ierosina Ministru kabineta iesniegto likumprojektu **„Par Nolīgumu, ar kuru groza Partnerattiecību nolīgumu starp Āfrikas, Karību jūras reģiona un Klusā okeāna valstu grupas locekļiem, no vienas puses, un Eiropas Kopienu un tās dalībvalstīm, no otras puses, kas parakstīts Kotonu 2000.gada 23.jūnijā"** nodot Ārlietu komisijai un noteikt, ka tā ir atbildīgā komisija. Vai deputātiem ir iebildumi? Deputātiem iebildumu nav. Lēmums pieņemts.

Saeimas Prezidijs ierosina Ministru kabineta iesniegto likumprojektu **„Par Iekšējo nolīgumu starp dalībvalstu valdību pārstāvjiem Padomes sanāksmē, ar ko groza Iekšējo nolīgumu (2000.gada 18.septembris) par pasākumiem, kas jāveic, un procedūrām, kas jāievēro, īstenojot Āfrikas, Karību jūras reģiona un Klusā okeāna valstu un Eiropas Kopienas partnerattiecību nolīgumu"** nodot Ārlietu komisijai un noteikt, ka tā ir atbildīgā komisija. Vai deputātiem ir iebildumi? Deputātiem iebildumu nav. Lēmums pieņemts.

Saeimas Prezidijs ierosina Ministru kabineta iesniegto likumprojektu **„Par Starptautiskās hidrogrāfijas organizācijas konvencijas grozījumu protokolu"** nodot Ārlietu komisijai un Tautsaimniecības komisijai un noteikt, ka Ārlietu komisija ir atbildīgā komisija. Vai deputātiem ir iebildumi? Iebildumu nav. Lēmums pieņemts.

Saeimas Prezidijs ierosina Ministru kabineta iesniegto likumprojektu **„Par Padomē sanākušo dalībvalstu valdību pārstāvju Iekšējo nolīgumu par Kopienas palīdzības finansēšanu saskaņā ar daudzgadu finanšu shēmu laikposmam no 2008.gada līdz 2013.gadam atbilstīgi ĀKK-EK partnerattiecību nolīgumam un par finansiālas palīdzības piešķiršanu aizjūras zemēm un teritorijām, uz ko attiecas EK Līguma ceturtā daļa"** nodot Ārlietu komisijai un Budžeta un finanšu (nodokļu) komisijai un noteikt, ka Ārlietu komisija ir atbildīgā komisija. Vai deputātiem ir iebildumi? Deputāti neiebilst. Lēmums pieņemts.

Saeimas Prezidijs ierosina Ministru kabineta iesniegto likumprojektu **„Par Konvencijas par atbildības ierobežošanu attiecībā uz jūras prasībām protokolu"** nodot Ārlietu komisijai un

Tautsaimniecības komisijai un noteikt, ka Ārlietu komisija ir atbildīgā komisija. Vai deputātiem ir iebildumi? Deputātiem iebildumu nav. Lēmums pieņemts.

Saeimas Prezidijs ierosina Ministru kabineta iesniegto likumprojektu **„Par Nolīgumu starp Eiropas Savienību un Amerikas Savienotajām Valstīm par gaisa pārvadātāju veikto pasažieru datu reģistra (PDR) datu apstrādi un pārsūtīšanu Amerikas Savienoto Valstu Iekšzemes drošības departamentam"** nodot Aizsardzības, iekšlietu un korupcijas novēršanas komisijai un Ārlietu komisijai un noteikt, ka Ārlietu komisija ir atbildīgā komisija. Vai deputātiem ir iebildumi? Deputātiem iebildumu nav. Lēmums pieņemts.

Godātie kolēģi! Mums ir vēl viens likumprojekts par Nolīgumu starp Eiropas Savienību un Amerikas Savienotajām Valstīm par gaisa pārvadātāju veikto pasažieru datu reģistrāciju… Nē, tas ir cits…

Godātie kolēģi! Ir vēl viens Saeimas Prezidija atzinums. Saeimas Prezidijs ierosina Saeimas Aizsardzības, iekšlietu un korupcijas novēršanas komisijas iesniegto likumprojektu **„Grozījums likumā „Par Krimināllikuma spēkā stāšanās un piemērošanas kārtību""** nodot Aizsardzības, iekšlietu un korupcijas novēršanas komisijai un noteikt, ka tā ir atbildīgā komisija. *(No zāles: „Balsot!")* Deputāti prasa balsojumu. Lūdzu zvanu! Balsošanas režīmu! Balsosim par likumprojekta „Grozījums likumā „Par Krimināllikuma spēkā stāšanās un piemērošanas kārtību"" nodošanu komisijai! Lūdzu rezultātu! Par - 71, pret - 21, atturas - nav. Likumprojekts komisijai nodots.

Godātie kolēģi! Līdz ar to esam izskatījuši darba kārtības pirmās sadaļas pirmo punktu un pārejam pie otrā. Izskatīsim jautājumu **par atvaļinājuma piešķiršanu deputātam Sergejam Dolgopolovam**. Deputāts Sergejs Dolgopolovs lūdz piešķirt viņam bezalgas atvaļinājumu šā gada 1.februārī. Lūdzu zvanu! Balsošanas režīmu! Balsosim par bezalgas atvaļinājuma piešķiršanu! Lūdzu rezultātu! Par - 88, pret - nav, atturas - 1. Lēmums pieņemts.

Juridiskā komisija ir sagatavojusi lēmuma projektu **„Par Aivara Keiša apstiprināšanu par Augstākās tiesas tiesnesi"**.

Juridiskās komisijas vārdā - deputāts Dzintars Rasnačs.

Dz.Rasnačs (TB/LNNK frakcija).

Labrīt, godātie kolēģi! Saeimas Juridiskā komisija izskatīja Augstākās tiesas priekšsēdētāja Andra Guļāna ieteikumu apstiprināt Aivaru Keišu par Augstākās tiesas tiesnesi, vienlaikus atbrīvojot viņu no Zemgales apgabaltiesas tiesneša amata.

Juridiskā komisija vienprātīgi atbalstīja šo priekšlikumu.

Sēdes vadītājs. Lūdzu zvanu! Balsošanas režīmu! Balsosim par Augstākās tiesas tiesneša apstiprināšanu! Lūdzu rezultātu! Par - 95, pret un atturas - nav. Lēmums pieņemts.

Juridiskā komisija ir sagatavojusi arī lēmuma projektu **„Par Saeimas piekrišanu Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas tiesneses Beatrises Tāleres saukšanai pie krimināatbildības"**.

Juridiskās komisijas vārdā - deputāts Dzintars Rasnačs.

Dz.Rasnačs (TB/LNNK).

Juridiskā komisija izskatīja Ģenerālprokuratūras lūgumu izdot kriminālvajāšanai un piekrist saukšanai pie kriminālatbildības Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas tiesnesi Beatrisi Tāleri. Juridiskā komisija aizklātā balsojumā vienprātīgi atbalstīja lēmumu piekrist Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas tiesneses Beatrises Tāleres saukšanai pie kriminālatbildības.

Sēdes vadītājs. Lūdzu zvanu! Balsošanas režīmu! Balsosim par šo lēmuma projektu! Lūdzu rezultātu! Par - 94, pret - nav, atturas - 1. Lēmums pieņemts.

Tāpat Juridiskā komisija ir sagatavojusi lēmuma projektu **„Par Saeimas piekrišanu Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas tiesneses Irēnas Poļikarpovas saukšanai pie kriminālatbildības”**.

Juridiskās komisijas vārdā - deputāts Dzintars Rasnačs.

Dz.Rasnačs (TB/LNNK frakcija).

Arī šajā gadījumā Juridiskā komisija piekrita Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas tiesneses Irēnas Poļikarpovas saukšanai pie kriminālatbildības. Aizklātajā balsojumā viens atturējās, bet visi pārējie balsoja „par”.

Sēdes vadītājs. Lūdzu zvanu! Balsošanas režīmu! Balsosim par šo lēmuma projektu! Lūdzu rezultātu! Par - 94, pret - nav, atturas - 1. Lēmums pieņemts.

Godātie kolēģi! Mēs pārejam pie trešās sadaļas - „Likumprojektu izskatīšana”, un kā pirmo mēs skatīsim likumprojektu **„Par pilnvarojumu Ministru kabinetam parakstīt 1997.gada 7.augustā parafēto Latvijas Republikas un Krievijas Federācijas līguma projektu par Latvijas un Krievijas valsts robežu”**.

Ārlietu komisijas vārdā - deputāts Andris Bērziņš no Latvijas Pirmās partijas un partijas „Latvijas Ceļš” frakcijas.

A.Bērziņš (LPP/LC frakcija).

Augsti godātais Prezidij! Godātais Ministru prezident! Ministri! Kolēģi! Šodien izskatīšanai ir iesniegts valdības sagatavotais likumprojekts „Par pilnvarojumu Ministru kabinetam parakstīt 1997.gada 7.augustā parafēto Latvijas Republikas un Krievijas Federācijas līguma projektu par Latvijas un Krievijas valsts robežu”.

Atļaujiet man pirms debatēm ievadā teikt dažus vārdus par izskatāmo likumprojektu. Vispirms par to, kā varētu raksturot šo likumprojektu.

Koalīcijas šodien ierosinātā diskusija faktiski ir otrais mēģinājums pēdējo desmit gadu laikā pielikt punktu 1990.gada rudenī Andreja Krastiņa vadībā uzsāktajam, bet 1997.gada 9.decembrī Guntara Krasta valdības parafētajam robežlīguma projektam.

Tas ir politiķu piedāvājums sabiedrībai par ceļiem, kuri būtu ejami, lai nonāktu pie konkrēta risinājuma robežlīguma noslēgšanā ar Krieviju. Pēc koalīcijas dalībnieku domām, piedāvātais risinājums ir konstitucionāls un demokrātisks veids, kā to izdarīt. Diemžēl nekādus citus priekšlikumus par izskatāmo likumprojektu pagājušo divu nedēļu laikā Ārlietu komisija nav saņēmusi.

Sagatavotais pilnvarojuma likumprojekts ļaus mums noskaidrot pirms dažiem mēnešiem ievēlētā likumdevēja attieksmi, iespējams, ratifikācijas kontekstā pret sen iepriekš parafētu starpvalstu līgumprojektu, kā arī nodrošinās plašu sabiedrības līdzdalību lemšanā, dodot iespēju jebkuram Latvijas pilsonim Satversmes noteiktajā kārtībā vai nu ar masu saziņas līdzekļu starpniecību, vai ar iesniegumu Satversmes tiesā, vai ar parakstu vākšanu referendumam par izskatāmo likumprojektu paust savu attieksmi.

Izskatāmais likumprojekts ar tajā iekļauto atsauci uz 1991.gada 21.augusta Latvijas Republikas Augstākajā padomē pieņemto Latvijas Republikas Konstitucionālo likumu neietekmē Latvijas pēctecību. Tas neatceļ, neaizvieto un neizslēdz nevienu Latvijas Republikas Augstākās padomes un Latvijas Republikas Saeimas pieņemto lēmumu vai likumu. Likumprojekta pieņemšana vai noraidīšana būs vienīgi tālākās rīcības mandāts valdībai.

Likumprojektā ietvertā atsauce uz Latvijas Republikas Konstitucionālo likumu ļauj cerēt, ka arī otrai līgumslēdzējai pusei tā būs pieņemama, jo tieši uz Latvijas Republikas Konstitucionālā likuma pamata Krievija savulaik atzina Latvijas Republikas neatkarību.

Manuprāt, nozīmīgi ir arī tas, ka likumprojekta konstrukcija neierobežo nevienu no līgumslēdzējām pusēm to vēstures traktējuma ziņā. Ir skaidrs, ka Latvijai ir un paliks atšķirīgs viedoklis par to, kas un kā pagājušajā gadsimtā notika ar mūsu neatkarību. Acīmredzot šajā jomā būs vajadzīgs laiks un ļoti nopietns darbs, lai nonāktu pie vienāda faktu traktējuma.

Mani, piemēram, vakar raidījumā „Kas notiek Latvijā?" ļoti izbrīnīja Pelkausa kunga citētais Latvijas vēstures izklāsta fragments no kādas Krievijā izdotas grāmatas. Ja jau 90.gados notikušā PSRS Tautas deputātu kongresa atzinums par Ribentropa-Molotova paktu ar visiem tā slepenajiem protokoliem, tā eksistenci ir aizmirsts, tad, godīgi sakot, nav ko brīnīties, ka daži vēsturnieki ir piemirsuši divdesmit divus mēnešus garo Staļina un Hitlera tā saukto mīlestības periodu, kura laikā tika okupētas četrpadsmit Eiropas valstis. Acīmredzot atšķirīga faktu traktēšana mums vienkārši ir jāpieņem zināšanai un mūsu skolās jāmāca sava vēsture. Tā ir jāpēta un starptautiski jāpopularizē.

Un pēdējais. Sagatavotais likumprojekts norāda uz politiskās gribas un prāta esamību Latvijas Saeimā un Latvijas valdībā, kā arī uz vēlmi robežlīguma jautājumu atrisināt politiski.

Politiķiem, kuri šā robežlīguma sakarā gatavojas runāt par to, ka laiks ir mūsu pusē, ka nezināmā nākotnē Krievija pati sapratīs, ka Abrene mums ir jāatdod, gribu pateikt tikai to, ka politikā automātiskums ir iluzora parādība. Par starptautisko attiecību subjektiem kļūst tikai tie, kuri ar savu gribu un varēšanu veido starptautiskās savstarpējās attiecības. Turklāt veido ar prātu! Gribu uzsvērt, ka jebkuras rīcības pamatā ir griba un prāts. „Prāts bez gribas ir bezvērtīgs, griba bez prāta ir bīstama," tā savulaik teicis karavadonis ģenerālpulkvedis Zēkts.

Kāpēc šis likumprojekts būtu atbalstāms? Arī šajā sakarā gribētu minēt dažus argumentus.

Vispirms jau tāpēc, ka tikai ar sakārtotu valsts robežu valsts pilnvērtīgi iegūst neatkarību no ārpasaules, iegūst pilnvērtīgu politisko vienotību. Sakārtota robeža ir valsts drošība, bet atvērta, nesakārtota robeža ir pretmets tam - atkarība. Arī mums ir vajadzīga *de iure* sakārtota robeža.

Otrais. Likumprojekts būtu atbalstāms arī tāpēc, ka 1991.gada 10.septembrī, Latvijai iestājoties EDSO, Latvija ir uzņēmusies Helsinku Nobeiguma aktā paredzētās saistības. Un tās ir - atturēties no prasībām grozīt Otrā pasaules kara rezultātā tapušās robežas, jebkuras izmaiņas tajās panākot tikai miermīlīgu sarunu ceļā. Dalība šajā organizācijā nav atcēlusi 1920.gada Miera līgumu, bet dalība šajā organizācijā uzliek mums pienākumu kārtot robežlīguma jautājumus atbilstoši EDSO principiem.

Trešais. Likumprojekts būtu jāpieņem arī tāpēc, ka, piesakot savu dalību Eiropas Savienībā un NATO, valsts augstākās amatpersonas un diplomāti daudzkārt tika solījuši starptautiskajai sabiedrībai parakstīt parafēto robežlīgumu. Neizlēmība tagad risināt šo robežlīguma jautājumu, manuprāt, radītu neizpratni par mums - Latvijas politiķiem. Gribam mēs to vai negribam, bet mums nāktos skaidrot, vai mēs gribēdami nevaram parakstīt šo līgumu vai varēdami negribam. Nopietni runājot, Eiropas Savienībā aizvien uzskatāmāk aktualizējas nepieciešamība pēc Eiropas Savienības koordinētas kopējās politikas iepretim Krievijai, kas mūsu gadījumā rada papildu jautājumus par mūsu solījumu pildīšanu.

Ceturtais. Likumprojekts būtu atbalstāms arī tāpēc, lai noņemtu iekšpolitisko spriedzi saistībā ar šo jautājumu un ļautu mums pilnībā koncentrēties, piemēram, uz Latvijas interešu aizstāvību Eiropas Savienības iekšienē. Pēc savas dabas piedāvātais likumprojekts un skatāmais jautājums taču ir nacionāla rakstura jautājums, kurš pēc savas nozīmes sniedzas tālu ārpus katras atsevišķās Saeimā pārstāvētās vai nepārstāvētās partijas ietvariem. Turklāt, godājamie kolēģi, man liekas, ka šoreiz šis jau nu ir tas jautājums, kuru izlemjot, mēs nedrīkstētu domāt par izdabāšanu vēlētājiem, kā mēs to šad un tad darām, bet mums vajadzētu lemt pēc būtības - tā, kā ir svarīgāk Latvijai, domājot ilgtermiņā. No kā baidīties mums taču nav. Mēs taču esam NATO, mēs esam Eiropas Savienībā. Un kur ir teikts, ka deputātam vienmēr ir jābalso tā, kā tobrīd liekas populāri?

Piektais. Esam pārliecinājušies, ka savi mājasdarbi mums ir jādara pašiem, ka neviens mūsu vietā tos nenāks darīt un nedarīs. Ir sagruvis, piemēram, mīts, ka pēc mūsu iestāšanās Eiropas Savienībā visas Eiropas Savienības valstis tagad nāks mums palīgā un mūsu vietā atrisinās robežas jautājumus. Tāpēc gribu aicināt jūs: sakoncentrēsim gribu un lemsim paši!

Es aicinu atbalstīt likumprojektu un komisijas vārdā lūdzu piešķirt tam steidzamību un otrajā lasījumā skatīt to 8.februārī.

Paldies.

Sēdes vadītājs. Godātie kolēģi, vispirms mums jāizšķir jautājums, vai likumprojekts skatāms steidzami.

Jautājumā par steidzamību deputāte Solvita Āboltiņa ir pieteikusies runāt „pret".

S.Āboltiņa (frakcija „Jaunais laiks").

Augsti godātā Valsts prezidente! Ministru prezident! Kolēģi! Šodien mēs skatām no juridiskā viedokļa vienkāršu, tehnisku likumprojektu par pilnvarojumu valdībai parakstīt starpvalstu līgumu. Taču pēc būtības šis ir viens no politiski svarīgākajiem jautājumiem, kas mums ir lemjami, kopš mēs esam neatkarīga republika, kopš Latvija atkal var teikt - mēs esam neatkarīga, demokrātiska republika, kurā suverēnā vara pieder Latvijas tautai.

Jautājums par robežlīgumu, neapšaubāmi, ir ļoti svarīgs ārpolitisks jautājums, bet vēl daudz augstāk vērtējams ir šā jautājuma iekšpolitiskais aspekts. Mums tiek piedāvāts steidzamības kārtībā lemt par savas tautas pagātni un par savas tautas un savas valsts nākotni.

Tikai iepriekšējā Saeimas sēdē, pēc desmit gadus ilgas klusēšanas un slepenības noņemšanas, sabiedrība pirmo reizi tika informēta, kā un kāpēc Ārlietu ministrijas vadītā komisija, parafējot šo līgumu, atteicās no atsauces uz 1920.gada Miera līgumu. Tikai pirms divām nedēļām Ministru prezidents solīja sabiedrībai, savai tautai plašas debates par šo svarīgo jautājumu. Vai plašās debates ir vairākus mēnešus slepenībā gatavots un pēc tam steidzamības kārtībā virzīts dokuments?

Protams, tā ir pierasta šīs valdības prakse. Lai apspriestu šīs valdības deklarāciju un darāmos darbus - divas stundas; lai iesniegtu priekšlikumus nākamā gada budžetā - pusstunda; jautājums par savas tautas nākotni - divas nedēļas.

Kāpēc tāda steidzamība? Es ilgi meklēju atbildi uz to, kāpēc tieši šobrīd ir tāda steidzamība. Atbilde ir šeit, Satversmes 75.pantā: ja Saeima ar ne mazāk kā divu trešdaļu balsu vairākumu pieņem likuma steidzamību, tad Valsts prezidents nevar prasīt šāda likuma otrreizēju caurlūkošanu un to nevar nodot tautas nobalsošanai.

Mēs aicinām neatbalstīt steidzamību šim likumprojektam un atcerēties, ka pat viscildenākie mērķi, par kādiem mēs šodien runājam, nevar tikt realizēti ar prettiesiskām un apšaubāmām metodēm. Pretējā gadījumā tiks apšaubīts arī šā mērķa cēlums. Pretējā gadījumā mēs paši apšaubām vienu no savas demokrātiskās valsts stūrakmeņiem - tiesiskumu un jebkura jautājuma lemšanu tiesiski. Un ne valdībai, ne parlamentam nav tiesību atņemt tautai tās Satversmē noteiktās tiesības. Ļaujiet tautai spriest un lemt pašai jautājumos, kuros tai ir tiesības lemt! *(Aplausi.)*

Sēdes vadītājs. „Par" steidzamību runās deputāts Andris Bērziņš no Latvijas Pirmās partijas un partijas „Latvijas Ceļš" frakcijas.

A.Bērziņš (LPP/LC frakcija).

Ļoti cienījamā Valsts prezidentes kundze! Godājamais Prezidij! Kolēģi! Solvitas Āboltiņas teiktais neatbilst patiesībai. Minētais likumprojekts, kurš sastāv no četriem teikumiem, ir bijis publiski pieejams divas nedēļas. Jebkurš varēja par to izteikties, iesniegt jebkurus dokumentus. Un es domāju, ka ar divām debatēm, plašām debatēm šeit, Saeimā, būs pilnīgi pietiekami, lai tiktu skaidrībā un kaut kādā veidā atrastu kādu viedokli, par kuru šeit Saeimas deputātiem nobalsot.

Jautājumā par steidzamību es aicinu tomēr balsot „par" un likumprojektu izskatīt, kā jau es teicu, nākamajā ceturtdienā, 8.februārī.

Sēdes vadītājs. Jautājumā par steidzamību viens deputāts ir runājis „par", viens - „pret". Lūdzu zvanu! Balsošanas režīmu! Balsosim par likumprojekta atzīšanu par steidzamu! Lūdzu rezultātu! Par - 63, pret - 26, atturas - 7. Likumprojekts ir atzīts par steidzamu.

Godātie kolēģi, turpināsim darbu!

Vārds Valsts prezidentei Vairai Vīķei-Freibergai.

V.Vīķe-Freiberga (Valsts prezidente).

Augsti godājamais Saeimas priekšsēdētāja kungs!

Cienījamās Saeimas deputātes un godājamie deputāti!

Godājamais Ministru prezidenta kungs!

Ministri!

Ekselences!

Dāmas un kungi!

Latvijas un Krievijas attiecības kā divām suverēnām valstīm sāka atjaunoties pēc tam, kad 1991.gada augustā Krievijas Federācija atzina Latvijas valsts neatkarību, balstoties uz Augstākās padomes pieņemto Konstitucionālo likumu „Par Latvijas Republikas valstisko statusu".

Pirmajos gados gan Latvija, gan Krievija vēl tikai meklēja savu vietu pasaulē. Gan vienā, gan otrā valstī bija spēki, kas vēlējās virzīt savu valsti neiespējami pretējos virzienos. Latvijā bija spēki, kas vēlējās „pāršķirt jaunu lapu" un aizmirst visu, kas nodarīts Latvijas tautai 50 okupācijas gados. Citi spēki neatlaidīgi noliedza Latvijas Republikas atjaunošanas likumību, bet Augstāko padomi un vēlāk Saeimu godāja par (es citēju) „pretlikumīgā 4.maija režīma institūcijām". Krievijā konfrontējās tie, kas vēlējās Krieviju padarīt par Rietumu demokrātiju, un tie, kas loloja cerības par impērijas atjaunošanu - vienalga, kādā veidolā. Šo spēku savstarpējās cīņas apgrūtināja Krievijas Federācijas bruņoto spēku izvešanu no Latvijas. Sarunas par to bija ilgas un grūtas. Latvijas politiķi sadalījās tajos, kas vārdos bija gatavi izdzīt Krievijas armiju nekavējoties, un tajos, kas saprata nepieciešamību pēc kompromisiem.

Domāju, ka arī daudzi no kategoriskajiem kompromisu noliedzējiem sirdī saprata, ka viņu vārdi nav savietojami ar realitāti.

Toreiz pēc ilgām diskusijām vienošanās par karaspēka izvešanu tika panākta un Maskavā to ar saviem parakstiem apstiprināja prezidenti Guntis Ulmanis un Boriss Jeļcins, kā arī Latvijas Ministru prezidents Valdis Birkavs. Laiks ir rādījis, ka šī izšķiršanās ir bijusi pareiza. Krievijas armija tika izvesta, Skrundas lokators tika uzspridzināts un Latvija varēja drošāk un pārliecinātāk virzīties uz saviem mērķiem - dalību Eiropas Savienībā un NATO kā mūsu neatkarības, ekonomiskās izaugsmes un drošības garantiem.

Godājamie deputāti un deputātes! Kad es sāku savu prezidentūru pirms vairāk nekā septiņiem gadiem, Latvijas attiecības ar Krieviju vēl joprojām bieži bija raksturojamas ar vārdu kariem. Vēl tikai 1998.gadā Latviju bija atstājušas pēdējās militārpersonas, kas bija apkalpojušas Skrundas lokatoru. 1998.gadā mūsu valstu attiecībās bija gan politisks saasinājums, kam par ieganstu kalpoja neliels pikets pie Rīgas Domes, gan nopietna ekonomisko attiecību krīze, ko izsauca banku krīze Krievijā.

Latvijas ārpolitikas pamatnostādnes atspoguļo mūsu valsts vēlmi veidot konstruktīvas, vienlīdzīgas un cieņas pilnas kaimiņattiecības ar Krieviju. Esmu pārliecināta, ka labām kaimiņattiecībām ir vajadzīgs gan politiskais dialogs, gan godīga attieksme pret vēsturi, gan aktīva ekonomiskā sadarbība, gan sakārtota līgumtiesiskā bāze.

Šo gadu garumā esmu centusies strādāt pie šiem jautājumiem. Esmu vairākkārt tikusies ar Krievijas Federācijas prezidentu Vladimiru Putinu. Pēc manas iniciatīvas un turpināta atbalsta aktīvu, ražīgu un ilggadīgu darbību ir veikusi Latvijas vēsturnieku komisija. 2005.gadā Latvija guva plašu Eiropas un pasaules līderu izpratni par mūsu vēstures drūmākajām lappusēm. Valstu un valdību vadītāju atbildes uz manu paziņojumu, kurā es skaidroju Latvijas viedokli par Otrā pasaules kara notikumiem un par īpašo simbolisko nozīmi, ko Latvija izjūt pret Otrā pasaules kara beigu 60.gadadienas pasākumiem Maskavā, ir apkopotas atsevišķā izdevumā, kuru jūs, godājamie deputāti un deputātes, redzat uz saviem galdiem.

Šajā sējumā apkopotās vēstules nerada ne mazāko šaubu ēnu par mūsu valstiskās pēctecības starptautisko atzīšanu. Eiropas un pasaules līderi savās atbildēs runā par padomju okupāciju un atgūto neatkarību. Tie ir: Vācijas prezidents, Francijas prezidents, ASV prezidents, Austrijas prezidents, Portugāles prezidents, Čehijas prezidents, Ungārijas prezidents, Igaunijas prezidents, Lielbritānijas premjerministrs, Kanādas premjerministrs, Dānijas premjerministrs, Nīderlandes premjerministrs, Īrijas premjerministrs, Norvēģijas premjerministrs, Īslandes premjerministrs,

Zviedrijas premjerministrs, Beļģijas premjerministrs, Horvātijas prezidents, Japānas premjerministrs. Arī Eiropas Cilvēktiesību tiesa spriedumā tā sauktajā Ždanokas lietā atsaucas uz Latvijas piespiedu pievienošanu PSRS kā neapšaubāmu vēsturisku faktu.

Šie līderi tātad nepārprotami pauž savas valsts oficiālo uzskatu, ka Latvijas iekļaušana Padomju Savienībā bijusi pretlikumīga un ka tagadējā Latvijas Republika ir atjaunota, nevis jauna valsts. Vairāk nekā 30 valstis 1991.gadā paziņoja, ka atzīst Latvijas Republikas neatkarības atjaunošanu. Mums nevienam nav jāpierāda, ka neesam jauna valsts. Mūsu valstisko pēctecību neviens nevar apšaubīt. Latvija ir konsekventi ievērojusi valstiskās pēctecības principu gan neatkarības atjaunošanas procesā, gan izstrādājot likumdošanas aktus visdažādākajās sfērās - vai tas būtu pilsonības atjaunošanas jautājums vai īpašumtiesību atjaunošana. Uz šo likumu pamata Latvija ir kļuvusi par Eiropas Savienības un NATO dalībvalsti - mūsu pieeja ir starptautiski akceptēta.

Mūsu valstiskā pēctecība nekādā veidā nav atkarīga no Krievijas gribas to atzīt vai neatzīt. Turklāt arī Krievija pati atzina Latviju kā neatkarīgu valsti, tieši pamatojoties uz Konstitucionālo likumu, kas savukārt balstās uz tiesiskās pārmantojamības principa.

Godājamie deputāti un deputātes! Dāmas un kungi! Latvijas dalība Eiropas Savienībā un NATO ir radījusi jaunas iespējas attiecību veidošanai ar Krieviju. Mēs varam būt drošāki savās domās un darbos, jo mums ir divi jauni valstiskuma garanti. Latvija piedalās NATO un Krievijas dialogā, Latvija līdz ar pārējām dalībvalstīm veido un ietekmē visas Eiropas Savienības politiku attiecībās ar Krieviju.

Vienlaikus ir skaidrs ģeopolitiskais ietvars, kādā mums ir iespējams rīkoties. 1991.gadā Latvija atjaunoja neatkarību tajās robežās, kādas mums *de facto* fiziski ir šodien. Mēs iestājāmies ANO, EDSO, Eiropas Savienībā un NATO, būdami šobrīd esošajās robežās, atkārtoti un uzsvērti deklarējot, ka mums nav teritoriālu pretenziju ne pret vienu valsti, ka mums nav teritoriālu konfliktu un nenoskaidrotu jautājumu ar kādu valsti.

Ja mēs būtu deklarējuši, ka Latvija uzskata Abreni par savu neatņemamu sastāvdaļu, mūsu tagadējo partneru un sabiedroto acīs tas būtu uzskatīts, viņuprāt, par teritoriālām domstarpībām ar mūsu kaimiņiem, un mēs vēl šodien, ticiet man, nebūtu ne Eiropas Savienības, ne NATO dalībvalsts.

Iestājoties starptautiskajās struktūrās, kas Latvijai garantē neatkarību, drošību un attīstību, mums bija jāpieņem gribot negribot tās realitātes, kādas izveidojušās Eiropā, - arī tā, ka Abrene jeb Pitalova vairs nav Latvijas valsts kontrolē. Vienlaikus gribu atzīmēt, ka Eiropā mēs neesam vienīgā valsts, kas pēc Otrā pasaules kara zaudēja daļu savas teritorijas. Šādus zaudējumus - un daudz lielākus nekā Latvija - piedzīvoja Vācija, Somija, Rumānija un citas valstis.

Daudz ir diskutēts par to, vai 1997.gadā parafētais robežlīgums ar Krieviju atbilst Satversmes 3.pantam. Es citēju: „Latvijas valsts teritoriju starptautiskos līgumos noteiktās robežās sastāda Vidzeme, Latgale, Kurzeme un Zemgale." Tāpat kā Latvijas valdība esmu pārliecināta, ka līgums tam atbilst, un tāpēc atbalstu tā parakstīšanu.

Ir izskanējis arī pretējs viedoklis. Šajā jautājumā izšķirošs būtu Satversmes tiesas lēmums. Latvijas likumos ir skaidri noteikta procedūra, kā likumu var apstrīdēt Satversmes tiesā. Ja Satversmes tiesa nospriedīs, ka līgums ietekmē Satversmes 3.panta saturu, tad par to būs jālemj referendumā.

Manas prezidentūras gandrīz astoņu gadu laikā visi Ministru prezidenti - Andris Šķēle, Andris Bērziņš, Einars Repše, Indulis Emsis un Aigars Kalvītis -, kā arī visi ārlietu ministri - Indulis

Bērziņš, Sandra Kalniete, Rihards Pīks un Artis Pabriks - gan man personīgi, gan starptautiski ir stingri uzsvēruši Latvijas valdības gatavību parakstīt 1997.gadā parafēto robežlīgumu, kura sagatavošanai mandātu deva Andra Šķēles vadītā valdība, bet sagatavotā teksta parafēšanu akceptēja Guntara Krasta valdība. Visi šie valdību vadītāji un visi ārlietu ministri ir uzsvēruši starptautiskās sarunās, ka Latvijai nav teritoriālu pretenziju un strīdu un ka Latvijas valdība ir pieņēmusi lēmumu par robežlīgumu, kas atspoguļo faktiski esošo robežu. Vēlme noslēgt robežlīgumu ar Krieviju ir bijusi Latvijas ārpolitikas konsekventi ieturēta nostādne, un es savā darbā, ņemot vērā Latvijas saskaņoto ārpolitiku, to esmu atbalstījusi un veicinājusi.

Uzskatu, ka šis ir piemērots brīdis, lai beidzot atrisinātu ieilgušo jautājumu par robežlīguma noslēgšanu ar Krievijas Federāciju, jo jūtam pašas Krievijas vēlmi šo jautājumu risināt. 2005. un 2006.gadā iezīmējās pozitīvas tendences mūsu valstu attiecībās. Pēc mana uzaicinājuma Latviju apmeklēja Viņa Svētība Maskavas un visas Krievzemes Visusvētīgais patriarhs Aleksijs Otrais. Dziļi simboliska bija pirmā Krievijas prezidenta Borisa Jeļcina vizīte. Latvijas Ministru prezidents ticies gan ar savu Krievijas kolēģi, gan ar prezidentu Vladimiru Putinu. Pēc daudzu gadu pārtraukuma ir parakstīti divi līgumi - Ekonomiskās sadarbības līgums un līgums par Starpvaldību komisiju. Šobrīd mums ir iespējams attīstīt šo pozitīvo dinamiku. Robežlīguma noslēgšana pavērtu jaunas iespējas kaimiņvalstu sadarbībai. No otras puses, jārēķinās, ka drīzumā gaidāmas gan Krievijas Domes, gan prezidenta vēlēšanas. Mēs nezinām, kas būs nākamais Krievijas prezidents, nedz kāda būs viņa vai viņas gatavība parakstīt robežlīgumu ar Latviju, tāpēc vēl jo svarīgāka ir prezidenta Vladimira Putina paustā gatavība robežlīgumu ar Latviju noslēgt. Latvijas interesēs ir izmantot šo iespēju.

Protams, mēs nedrīkstam lolot ilūziju, ka robežlīguma parakstīšana uzreiz atrisinās visas mūsu iesalušo divpusējo attiecību problēmas. Visos 16 mūsu atjaunotās neatkarības gados nav notikusi neviena augsta līmeņa divpusēja vizīte ne no Krievijas, ne uz Krieviju. Būtisku 20.gadsimta vēstures notikumu vērtējums mūsu valstīs un sabiedrībās joprojām krasi atšķiras. Robežlīguma noslēgšana nebūt negarantē mūsu uzņēmējiem miljoniem vērtus līgumus jau nākamajā dienā vai gadā. Taču robežlīguma parakstīšana un ratificēšana būtu nopietns progresa solis, kas ļautu uzlabot starpvalstu attiecību atmosfēru, turpināt un izvērst vienlīdzīgu divu valstu dialogu. Tas sekmēs sadarbību starp uzņēmējiem un starp sabiedrības pārstāvjiem.

Noslēdzot robežlīgumu ar Krieviju, mēs parādīsim savu valstisko briedumu un spēju risināt smagus un sarežģītus ārpolitiskus jautājumus, īstenojot mūsu nacionālās intereses. Tas ļaus Latvijai ar lielāku svaru runāt Eiropas Savienības ietvaros, tas apliecinās, ka Latvija ir nopietns sadarbības partneris.

Godājamie deputāti un deputātes! Esmu atbalstījusi Latvijas valdības centienus noslēgt robežlīgumu ar Krieviju - kad šāda griba ir bijusi -, un esmu mudinājusi valdību atgriezties un strādāt pie robežlīguma noslēgšanas, kad šādas gribas ir pietrūcis. Esmu gandarīta, ka esošā valdība ir sagatavojusi risinājumu, kas dod iespēju parakstīt robežlīgumu, vēlreiz apliecinot Latvijas Republikas valstisko pēctecību.

Ņemot vērā robežlīguma lielo politisko nozīmību, uzskatu, ka būtu svarīgi, lai robežlīgums tiktu parakstīts, piedaloties gan izpildvarai, gan abu valstu prezidentiem - līdzīgi, kā tas bija ar līgumu par Krievijas armijas izvešanu. Es kā Latvijas Valsts prezidente esmu gatava atbalstīt Latvijas valdību un kopā ar tās pārstāvi parakstīt šo līgumu.

Robežlīguma slēgšanai patiešām ir paralēles ar līguma slēgšanu par Krievijas armijas izvešanu pirms 13 gadiem. Gan par armijas izvešanas līgumu toreiz, gan par robežlīgumu šodien Latvijas likumdevējam ir jāizdara sarežģīta un smaga izvēle. Taču abi līgumi ir nepieciešami, lai stiprinātu Latvijas valsti. Abi šie līgumi ir vajadzīgi drošai Latvijas nākotnei.

Valsts robeža ir viens no valstiskuma atribūtiem. Skaidrība par robežu nepieciešama valsts drošībai. Drošība uz valsts robežām parādās daudzos aspektos. Drošību var apdraudēt kontrabanda, drošību var apdraudēt nelegāla migrācija un cilvēktirdzniecība. Drošībai vajadzīgi ne tikai robežkontroles punkti, bet arī juridiski skaidra robeža, uz kuras šie kontroles punkti var darboties. Robežas juridiskā statusa noregulēšana palīdzētu risināt gan ar robežas izbūvi, gan ar robežas infrastruktūras sakārtošanu saistītos jautājumus. Tā palīdzētu panākt vienošanos par jaunu robežpārejas punktu izbūvi, samazināt tranzītpārvadājumu sastrēgumus robežas Latvijas pusē un nopietni atvieglotu pierobežas iedzīvotāju ikdienas dzīvi un nākotnes ekonomiskās izaugsmes izredzes.

Godātie deputāti un deputātes! Esmu pārliecināta, ka laiks pierādīs, ka robežlīguma noslēgšana ar Krieviju ir pareizais solis īstajā laikā, līdzīgi kā tas ir pierādījies ar līgumu par armijas izvešanu.

Tāpēc es aicinu Saeimas deputātus izrādīt politisko drosmi un valstisku stāju un atbalstīt likumprojektu, kas pilnvaro valdību parakstīt robežlīgumu.

Paldies par jūsu uzmanību! *(Aplausi.)*

Sēdes vadītājs. Vārds Ministru prezidentam Aigaram Kalvītim.

A.Kalvītis (Ministru prezidents).

Cienījamā Prezidentes kundze! Godājamais Saeimas priekšsēdētāj! Cienījamie Saeimas deputāti! Dāmas un kungi! Mēs šodien apspriežam jautājumu, kas ir svarīgs ne tikai starptautiskā līguma kontekstā. Mēs apspriežam jautājumu, kas ir svarīgs Latvijas izpratnei pašai par sevi.

Kas mums ir Latvija? Kāda tā ir šobrīd? Tā ir Eiropas Savienība, tās ir transatlantiskās attiecības, NATO sammits, straujākais ekonomikas pieaugums Eiropā, sasniegumi sportā, pasaules čempionāts hokejā, neskaitāmas augstu amatpersonu - karaļnamu un pasaules līderu - vizītes. Tā ir Latvija šodien, 2007.gadā - 16 gadus pēc neatkarības atjaunošanas un 89 gadus pēc Latvijas Republikas proklamēšanas.

Pasaules politiskā elite zina, kas ir Latvija. Zina Latvijas paveikto un kopā ar mums lepojas par padarīto. Kas ir šo sasniegumu pamatā? Tie sakņojas daudzu gadu intensīvā darbā, smagās reformās, balstās uz daudziem grūtiem lēmumiem, kas ne vienmēr ir tikuši viennozīmīgi uztverti sabiedrības acīs. Taču šie lēmumi ir nesuši augļus.

Mēs nedrīkstam aizmirst mūsu valsts neatkarības pamatus. Nedrīkstam aizmirst apstākļus, kādos dzima nacionālā pašapziņa, nedrīkstam aizmirst pagājušā gadsimta pāridarījumus un traģēdijas, karus un okupāciju, ilgas pēc pašnoteikšanās un Trešo atmodu, Tautas frontes kustību, Neatkarības deklarāciju, barikādes, kritušos, puča izgāšanos un neatkarības atjaunošanu nevardarbīgā tiesiskā ceļā.

Mums ir neizsakāmi laimējies, izcīnot savu valstiskumu tiesiskā ceļā, ko atzina un augsti novērtēja starptautiskā sabiedrība. Mūs par daudz ko var apskaust. Latvijas reformu ceļš ir bijis sekmīgs. Varam lepoties ar to, ka Latvija ir Eiropas Savienības un NATO dalībvalsts.

Vienlaikus gan jāatceras, ka ne visas problēmas un ne visi jautājumi ir atrisināti līdz galam.

Un viens no šādiem neatrisinātiem jautājumiem ir jautājums par Latvijas un Krievijas robežlīgumu, kura risināšanu es nevēlos atlikt uz vēlāku laiku un uzvelt saviem pēcnācējiem.

Vieglāk, protams, ir dzīvot ar šābrīža sasniegumu izjūtu un mēģināt aizmirst sarežģītu un nepatīkamu lietu risināšanu. Taču godīgs politiķis tā nedrīkst rīkoties.

Attiecības ar Krieviju vienmēr ir bijis iekšpolitiski svarīgs, sarežģīts un bieži vien emocionāls jautājums. Diplomātija attiecībās ar Krieviju pēdējo 16 gadu laikā ne vienmēr ir nesusi cerētos augļus.

Tā vietā, lai izmantotu draudzīgu dialogu, abas puses bieži vien ir intensīvi izmantojušas publisko telpu, lai pasaulei darītu zināmu savu viedokli par to vai citu lietu.

Jebkurš jautājums, ko esam risinājuši ar Krieviju, ir bijis sarežģīts. Te gan jāatzīst, ka mūsu diplomātija ir bijusi sekmīga Rietumu pasaulē un nodrošinājusi Latvijai to starptautisko statusu, kādu baudām šodien.

Latvijas un Krievijas robežlīgums, iespējams, ir pats svarīgākais ārpolitikas un nacionālās drošības jautājums šīs Saeimas darba kārtībā. Tas ir viens būtisks elements, kura trūkumu mēs joprojām izjūtam mūsu atjaunotajā Latvijas mājā. Sakārtotai valstij ir nepieciešama sakārtota robeža.

Taču vienlaikus ir jāteic, ka robežlīgums pats par sevi nav pašmērķis. Robežlīgums ir priekšnoteikums daudziem valstiski svarīgiem procesiem: ekonomiskiem, administratīviem, politiskiem. Un Latvijas attīstības un drošības interesēs ir radīt šos priekšnoteikumus.

Protams, robežlīgums nav brīnumzāles attiecību pilnīgai sakārtošanai ar Krieviju. Politisko, ekonomisko un administratīvo attiecību veidošana ar Krieviju nav īstermiņa jautājums. Tam būs vajadzīgs laiks, intensīvs darbs un apņēmība.

Visu eirointegrācijas laiku Latvijas valdību apņēmība šo līgumu parakstīt ir bijusi svarīgs politisks priekšnoteikums Latvijas uzņemšanai Eiropas Savienībā un NATO. Šis līgums atspoguļo teritoriālās un politiskās izmaiņas, kas notikušas Eiropā pēc traģiskā Otrā pasaules kara, aukstā kara laikmeta un Latvijas neatkarības atjaunošanas 1991.gadā.

Šis līgums ir adekvāts mūsdienu Latvijas un Krievijas attiecībām. Turklāt robežlīgums ir tas elements, kurā visspilgtāk atspoguļojas Latvijas ārpolitiskās saistības jau no 1991.gada.

Daļa Saeimas deputātu un politiķu uzdod jautājumu: kādēļ robežlīguma jautājums ir jārisina tieši tagad, kur steigties? Šeit vēlos minēt dažus no būtiskiem apsvērumiem.

Pirmām kārtām robežlīgums ir viens no jautājumiem, kas iestrādāti Valdības deklarācijā. Tā virzīšanai valdības veidošanas laikā piekrita visas šobrīd koalīcijā pārstāvētās partijas. Tāpēc liekas loģiski, ka nāku ar savu priekšlikumu un aicinu šo jautājumu risināt.

Valdības veidošanas procesā notika arī sarunas ar „Jauno laiku", un partijas pārstāvji no savas puses neiebilda pret priekšlikumu meklēt juridiskus risinājumus robežlīguma jautājumā.

Esmu pārliecināts, ka, ja mēs tagad noliksim robežlīguma jautājumu malā, mēs nekad nesagaidīsim pareizo laiku, kad to risināt. Jautājums ir un būs jūtīgs arī pēc desmit, divdesmit vai trīsdesmit gadiem. Tā risināšanai ir vajadzīga politiskā griba un apņemšanās. Jautājums ir vienīgi par to, vai sevi parādīt kā politiski nobriedušu sabiedrību.

Latvijas un Krievijas robežlīgums ir bijis darba kārtībā jau desmit gadus. Par to esam runājuši dažādos līmeņos, tajā skaitā ar pašreizējo Krievijas valdību 2005.gadā. Man liekas, loģiski būtu, ja šo jautājumu mēs risinātu ar tiem politiķiem, ar kuriem sākām sarunas, nevis atliktu uz

nezināmu laiku, kad no Krievijas puses pie sarunu galda sēdīsies citi politiķi (šeit domāju par gada beigās paredzētajām domes un nākamajā gadā - prezidenta vēlēšanām).

Vēlos uzdot sekojošu jautājumu: vai Latvijai ir vajadzīgas attiecības ar Krieviju? Vai Latvijai ir vajadzīgi līgumi par investīciju aizsardzību, par dubulto neaplikšanu ar nodokļiem? Vai mēs esam ieinteresēti, lai tiktu risināti nelegālās migrācijas un kontrabandas jautājumi? Domāju, ka labā atmiņā ir palikušas kravas automašīnu milzīgās rindas pie Latvijas un Krievijas robežas. Vai Latvijas politiķi vēlas turpināt attiecības ar Krieviju veidot, tā teikt, tikai caur publisko telpu? Vai Latvija vēlas konfrontējošas un saspīlētas attiecības ar Krieviju ilgtermiņā un grib samierināties ar problēmvalsts statusu starptautiskās sabiedrības acīs? Tie, kuri saka, ka tagad nav īstais laiks, būtībā aicina uz bezatbildīgu rīcību un tikai kaitē Latvijas valstiskuma nostiprināšanai. Tā ir rīcība, kas balstās tikai uz īstermiņa opozīcijas ambīcijām, neņemot vērā nedz valsts ārpolitiku, nedz starptautisko situāciju.

Tas skaidri pierāda to, ka opozicionāri šajā gadījumā nav spējīgi atšķirt valstiskas nozīmes jautājumus un nav spējīgi nedz tagad, nedz arī nākotnē risināt komplicētus, lai arī nepopulārus jautājumus.

Ja Latvija vēlas veidot savu ekonomisko attīstību, sabalansējot Eiropas Savienības un Austrumu dimensiju, tad robežlīgums ir jāuzlūko kā atslēga šo jautājumu risināšanai.

Pēc tam, kad publiski nācu klajā ar priekšlikumu, kā risināt Latvijas un Krievijas robežlīguma jautājumu, esmu saņēmis iedrošinājumu, atbalstu un aicinājumu no daudzu Latvijas uzņēmēju, asociāciju, federāciju un nevalstisko organizāciju puses. Tas bija aicinājums veidot priekšnoteikumus attiecību uzlabošanai ar Krieviju.

Vēlos īsi iezīmēt to, kādēļ piedāvātajā likumprojektā ir iestrādāta atsauce uz Latvijas Republikas Augstākās padomes 1991.gada 21.augustā pieņemto Latvijas Republikas Konstitucionālo likumu „Par Latvijas Republikas valstisko statusu".

Manā skatījumā, Konstitucionālais likums ir pats būtiskākais juridiskais dokuments, kurš sevī ietver visus Latvijas Republikas pēctecības nodrošināšanai nepieciešamos aspektus, iezīmēja Latvijas Republikas vēsturi līdz 1940.gadam un vienlaikus pilnībā atjaunoja Latvijas Republiku.

Pamatojoties tieši uz šo Augstākās padomes lēmumu 1991.gada rudenī, īsā laikā vairāk nekā 30 pasaules valstis atjaunoja diplomātiskās attiecības ar Latvijas Republiku, ne mirkli nešauboties par Latvijas Republikas atkalatjaunošanu un vienlaikus arī valstisko pēctecību.

Vēl vairāk! Pamatojoties uz šo Augstākās padomes lēmumu, Latvijas Republikas neatkarību atzina arī Krievijas Federācijas prezidents Boriss Jeļcins. Tieša norāde uz šo 1991.gada 21.augustā Augstākās padomes pieņemto Konstitucionālo likumu ir minēta Latvijas un Krievijas ārlietu ministru parakstītā dokumentā par diplomātisko attiecību izveidošanu, kuru Latvijas un Krievijas ārlietu ministri Jurkāns un Kozirevs parakstīja 1991.gada 4.oktobrī.

Neapšaubīsim savu vēsturi, kā arī savu un sabiedroto nelokāmo viedokli par mūsu valsts kontinuitāti tikai tāpēc, ka kādam šodien ir atšķirīgi uzskati!

Uzskatu, ka, pasakot patiesību par atjaunotajām diplomātiskajām attiecībām starp Latviju un vairāk nekā 30 pasaules valstīm 1991.gadā, ir jāpasaka arī kāda cita patiesība: visas šīs valstis atjaunoja attiecības ar mūsu valsti tajās robežās, kādās Latvija atradās tad un atrodas arī šobrīd.

Vai tas ir kāds pārpratums? Protams, nē, jo mūsu sabiedrotie ir EDSO dalībvalstis un parakstījuši 1975.gada Helsinku Noslēguma dokumentu, kurā skaidri un gaiši pateikts, ka

robežas Eiropā netiek pārskatītas. Vēl jāatzīmē, ka Latvija, kļūdama par EDSO dalībvalsti 1991.gadā, pievienojās arī šim robežu nemainības principam - bez atrunām vai iebildumiem. Turklāt Latvija šos pašus principus ir pielietojusi arī Latvijā, jo pēc neatkarības atjaunošanas esam vienojušies par šo principu ievērošanu, noslēdzot robežlīgumu ar Lietuvu. Vēl vairāk - tieša atsauce uz EDSO deklarētajiem robežu nemainības principiem ir minēta 1994.gadā noslēgtajā Latvijas un Baltkrievijas robežlīgumā, kur daļa robežas skar arī 1920.gada Miera līgumu.

Ir izskanējušas bažas par Latvijas un Krievijas robežlīguma atbilstību Satversmei. Nevēlos pārvērst šīsdienas debates par juridiskās argumentācijas lekciju, bet vienlaikus vēlos skaidri definēt savas pozīcijas Satversmes 3.panta kontekstā.

Vispirms atgriezīsimies vēsturē un nedaudz ieskatīsimies iekšpolitiskajos un ārpolitiskajos apstākļos 1921.gada sākumā, kad Satversmes sapulce diskutēja par Satversmes 3.pantu. Pasekojot līdzi Satversmes sapulces darbam, varam skaidri redzēt to, ka diskusijās ļoti bieži tika pacelts jautājums par Latgales iespējamo autonomiju, Latgales īpašu pašpārvaldes modeli, Latgales pretnostādījumu pārējai Baltijai, ar to domājot Kurzemi, Vidzemi un Zemgali. Turklāt pašā Latgalē tika daudz diskutēts par to, vai tai vispār vajadzētu kļūt par Latvijas sastāvdaļu. Šo diskusiju kontekstā tad arī tika veidota Satversmes 3.panta redakcija, kas skaidri definē Latviju kā sastāvošu no četriem novadiem. Veidojot Satversmi, tika domāts par to, kā novērst kāda Latvijas novada atdalīšanās draudus. Tieši šādā gadījumā tika paredzēta iespēja un nepieciešamība rīkot visas tautas nobalsošanu.

Vēl vēlos minēt faktu, ka brīdī, kad tika izstrādāts Satversmes 3.pants tā pašreizējā redakcijā - tas notika 1921.gada februārī -, pilnā sparā ritēja Lielbritānijas diplomātiski militārās misijas ieceltā šķīrējtiesneša Džeimsa Simpsona komisijas darbs pie Latvijas un Lietuvas robežas noteikšanas. Tikai 1921.gada martā šī komisija beidza darbu (par Satversmes 3.pantu tika debatēts februārī!), kura rezultāts bija tas, ka Lietuvas teritorijā tika iekļauta Palanga, Mažeiķu dzelzceļa mezgls un daļa Rucavas pagasta, savukārt Latvijas teritorijā tika iekļauta neliela Kauņas guberņas teritorija dienvidos no Bauskas un Aknīstes pagasts. Nav šaubu, ka šķīrējtiesas noteiktās robežas ievērojami mainīja Latvijas vēsturisko Kurzemes un Zemgales novadu teritorijas, taču šī būtiskā Kurzemes teritorijas maiņa neradīja bažas Satversmes sapulcei un Satversmes veidotājiem, kuri tikai pirms neilga laika bija vienojušies par Satversmes uzbūvi un 3.panta redakciju.

Līdzīgas situācijas ir bijušas arī ar Latvijas un Polijas un Latvijas un Igaunijas robežu noteikšanu.

Vēl jo vairāk - nav neviena starptautiska dokumenta, kurš precīzi definētu vai aprakstītu Kurzemes, Zemgales, Vidzemes vai Latgales robežas.

Vērtējot šos vēsturiskos apstākļus, kā arī Latvijas starptautiskās saistības pēc 1991.gada 21.augusta, ne brīdi nešaubos par to, ka, parakstot Latvijas un Krievijas robežlīgumu, Satversmes 3.pants netiek pārkāpts.

Man kā valdības vadītājam referendums būtu pati vieglākā izvēle - lūgt vēlētāju viedokli, saņemt mandātu un rīkoties saskaņā ar to. Tomēr nedz Satversme, nedz pakārtotā Latvijas likumdošana nedod valdībai tiesības rīkot konsultatīvu referendumu. Šāda iespēja dota tikai tad, ja tiktu grozīta Satversmes 3.panta redakcija.

Šodien uzstājos Saeimā - tautas vēlētu deputātu priekšā. Jūs pārstāvat savus vēlētājus, jūs pārstāvat Latvijas pilsoņus. Es esmu pārliecināts, ka mēs visi varam vienoties vienā jautājumā - mūsu valstij ir nepieciešams nostiprināt robežu ar kaimiņvalsti, nostiprināt to, lai veidotu

abpusēji izdevīgas, draudzīgas un taisnīgas attiecības. Jautājums ir faktiski par to, kā juridiski pareizāk un politiski gudrāk to izdarīt.

Es esmu pārliecināts, ka valdības piedāvātais risinājums ir korekts un piedāvā godīgu izeju no radušās situācijas, piedāvā iespēju turpināt uzsākto darbu, nevis novest to strupceļā.

Tāpēc aicinu jūs balsot par pilnvarojumu valdībai parakstīt Latvijas un Krievijas robežlīgumu.

Paldies jums! *(Aplausi.)*

Sēdes vadītājs. Godātie kolēģi! Ir pienācis laiks pārtraukumam. Lūdzu reģistrēties ar balsošanas kartēm. Lūdzu zvanu! Reģistrācijas režīmu!

Pirms tiek paziņoti reģistrācijas rezultāti, **paziņojumam** vārds deputātam Andrim Bērziņam no ZZS frakcijas.

A.Bērziņš (ZZS frakcija).

Cienītie kolēģi! Sociālo un darba lietu komisijas sēde notiks pulksten 10.40 Sociālo un darba lietu komisijas telpās. Paldies.

Sēdes vadītājs. Godātie deputāti! Šodien mēs sveicam dzimšanas dienā Vitāliju Aizbaltu. *(Aplausi.)*

Reģistrācijas rezultātus nolasīs 9.Saeimas sekretāra biedrs Andrejs Klementjevs.

A.Klementjevs (9.Saeimas sekretāra biedrs).

Nav reģistrējušies: Gundars Daudze, Sergejs Dolgopolovs, Sandra Kalniete, Visvaldis Lācis un Einars Repše.

Sēdes vadītājs. Godātie kolēģi! Pārtraukums līdz pulksten 11.00.

(*Pārtraukums.)*

Sēdi vada Latvijas Republikas 9.Saeimas priekšsēdētājs

Indulis Emsis.

Sēdes vadītājs. Godātie kolēģi! Lūdzu, ieņemiet vietas! Turpināsim darbu.

Godātie kolēģi! Es vēlreiz aicinu: ieņemiet vietas Sēžu zālē! Mums jāatsāk darbs.

Mēs turpināsim debates par likumprojektu „Par pilnvarojumu Ministru kabinetam parakstīt 1997.gada 7.augustā parafēto Latvijas Republikas un Krievijas Federācijas līguma projektu par Latvijas un Krievijas valsts robežu".

Debates turpina Ilma Čepāne - frakcijas „Jaunais laiks" vārdā.

Vārds deputātei Ilmai Čepānei!

I.Čepāne (frakcija „Jaunais laiks").

Augsti godātais Ministru prezidenta kungs! Kolēģi! Dāmas un kungi! Latvija, kuru ar postpadomju ilūzijām dzīvojošie Krievijas politiķi joprojām uzskata par savu ietekmes sfēru jeb tuvējām ārzemēm, ir kļuvusi par aktīvu Eiropas Savienības un NATO dalībvalsti, kas vairs nav pakļaujama ar Krievijas brutālā spiediena taktiku. Tā vietā, lai parakstītu robežlīgumu un cienītu Latvijas suverēnās tiesības uz savu izpratni par vēstures patiesību, Krievija rīkojas sev raksturīgajā spēka politikas manierē.

Kaimiņvalsts atsacīšanās parakstīt robežlīgumu pēc būtības bija skaļa un nicinoša atteikšanās atzīt pat ne Latvijas okupāciju, bet gan Latvijas tiesības uzskatīt, ka mēs bijām okupēti.

Mūsu konstitūcijas tēvi ir radījuši ne tikai lakonisku un meistardarbam līdzīgu pamatdokumentu, bet arī juridisku un valstisku padomu krātuvi, kurā ielūkoties grūtā brīdī. Satversmes ideja, būtība un jēga paredz, ka Latvijas teritorija ir maināma tikai un vienīgi ar tautas nobalsošanas palīdzību. Nav ne valdības, ne Saeimas kompetencē lemt par kādas Latvijas teritorijas daļas atdošanu kādai citai valstij. Kāpēc tas tā? Tas, protams, ir tiesību tradīcijas un politiskās vēstures jautājums. Tomēr ir jākonstatē, ka līdz ar Satversmes atjaunošanu tika atgūta visa Latvijas teritorija, atskaitot Abreni.

Satversmes tēvi, teritorijas izmaiņas sasaistot ar tautas nobalsošanas procedūru, iespējams, uzskatīja, ka uzticēt šādu jautājumu izlemšanu ekskluzīvi valdībai vai Saeimai ir riskanti. Valdības, kā saka, var būt dažādas. Piemēram, Latvijā ir bijusi arī kolaboracionista Augusta Kirhenšteina valdība. *(Aplausi.)*

Paldies, godātie kolēģi! Taču šos aplausus neesmu pelnījusi es, bet tos ir pelnījis šeit, zālē, sēdošais godājamais Pabrika kungs. Es tikai citēju viņa viedokli, ar kuru Latvijas tauta tika iepazīstināta pirms nepilniem diviem gadiem - 2005.gada 28.maijā laikrakstā „Diena". „Jaunais laiks" piekrīt šādam ministra kunga viedoklim. Un tieši tāpēc, ka šodien valdība, tostarp arī ārlietu ministrs, apgalvo pilnīgi pretējo, es izteikšu vēl papildu argumentus, kāpēc mēs nevaram balsot par šo valdības iesniegto likumprojektu.

Lai balsotu par šo likumprojektu, Saeimas deputātiem tautas priekšā ir jāatbild uz diviem vissvarīgākajiem jautājumiem.

Pirmais. Vai mēs varam būt pārliecināti un varam paļauties uz to, ka līdz ar šā likuma pieņemšanu un jauna robežlīguma noslēgšanu netiks apdraudēta Latvijas valsts tiesiskā nepārtrauktība un no šā principa izrietošie pilsonības, minoritāšu un valsts valodas jautājumi? Vai Krievija, atzīstot Latvijas neatkarību, kaut kādā mērā sevi saistījusi ar Latvijas tiesisko nepārtrauktību?

Kā zināms, Krievijas prezidenta 1991.gada 24.augusta dekrētā ir norādīts: „Sakarā ar Latvijas Republikas Augstākās padomes lēmumu par valstiskās neatkarības pasludināšanu atzīt Latvijas valstisko neatkarību." Kādu Augstākās padomes lēmumu Krievija ir domājusi? Kaut arī no teksta neizriet, ka šeit domāts 1991.gada 21.augusta Konstitucionālais likums, iespējams, ka, skatoties uz datumu un valdības apgalvojumiem par tās rīcībā esošajiem dokumentiem, tas tā ir. Taču Krievijas prezidenta dekrētā ir runāts par neatkarības pasludināšanu, nevis atjaunošanu.

Godātie deputāti! Es un vēl tikai daži šeit, zālē, sēdošie ir no tiem, kas ir balsojuši par 4.maija Neatkarības deklarāciju, un es gribētu, lai viņi sev uzdod jautājumu: vai Krievija atzīst šodien, ka ar 1990.gada 4.maija Neatkarības deklarāciju un 1991.gada 21.augusta Konstitucionālo likumu Latvija atjaunojusi savu valstiskumu? Nē! Krievija joprojām uzskata, ka Latvija 1940.gadā netika okupēta un PSRS ir iestājusies brīvprātīgi.

Vēl vairāk. Pēc Amerikas Savienoto Valstu Senāta 2005.gada 19.maija rezolūcijas Nr.35 „Par Baltijas valstu nelikumīgo okupāciju", kas pieņēma Kongresa viedokli, ka Krievijas Federācijas valdībai būtu jāsniedz skaidrs un viennozīmīgs paziņojums, ka tā atzīst un nosoda Padomju Savienības nelikumīgi īstenoto Baltijas valstu okupāciju un aneksiju, sekoja Krievijas Federācijas Valsts Domes 2005.gada 27.maija paziņojums „Par mēģinājumiem falsificēt vēsturi". Šajā paziņojumā tiek uzsvērts, ka (citēju): „Aicinājumus Krievijai nožēlot Baltijas valstu „okupāciju", kas tagad izskan arī no Eiropas Parlamenta tribīnes, Valsts Domes deputāti uzskata par liekulīgiem un ciniskiem. Negodīgi ir arī mēģinājumi iedzīvoties uz Krievijas rēķina, izvirzot tai prasības maksāt „kompensācijas", un izlikties „pazemotiem un apvainotiem" savu jauno Rietumu „vecāko brāļu" acīs cerībā uz viņu pretimnākšanu un atbalstu."

Ar šiem abiem dokumentiem, kurus es tikko minēju, godātie kolēģi, jūs varat iepazīties Valsts prezidentes dāvātajā grāmatā.

Krievijas viedoklis nav mainījies, neskatoties pat uz Eiropas Cilvēktiesību tiesas Lielās palātas 2006.gada 16.marta spriedumu lietā „Ždanoka pret Latviju", kur 13.paragrāfā teikts (citēju): „Pēc ultimāta - atļaut nobāzēt neierobežota daudzuma karaspēka vienības Baltijas valstīs - 1940.gada 16.-17.jūnijā padomju armija okupēja Latviju un pārējās divas neatkarīgās Baltijas valstis. Tika atlaista Latvijas valdība. Tās vietā tika izveidota jauna valdība, kas darbojās pēc PSRS vienīgās partijas, Komunistiskās partijas, norādījumiem. Laika posmā no 1940.gada 21.jūlija līdz 1940.gada 3.augustam Padomju Savienība pabeidza savu aneksiju Latvijā, un tā kļuva par PSRS sastāvdaļu ar nosaukumu „Latvijas Padomju Sociālistiskā Republika - LPSR"." Citāta beigas.

Godātie kolēģi! Latvijas prasība par tās valstisko nepārtrauktību ir saistīta ar 1920.gada Miera līguma spēkā esamību. Vairāk nekā 50 valstis nekad nav atzinušas Latvijas inkorporāciju PSRS sastāvā. Taču tas neko nav mainījis PSRS nostājā. Šodien faktiski Krievija ir vienīgā valsts, kas neatzīst Latvijas okupāciju. Tas, ka mūsu valsts nepārtrauktību atzīst absolūtais vairākums valstu, neko nemaina Krievijas nostājā, tāpēc ir tik svarīgi, lai, noslēdzot robežlīgumu, mēs Krievijas pozīcijas nestiprinātu.

Kamēr nav atcelts 1990.gada 4.maija deklarācijas 9.punkts, Latvija visas līgumattiecības var veidot vienīgi tā, lai šie jaunākie līgumi nebūtu pretrunā ar 1920.gada Miera līgumu.

Pašreizējā *de facto* robeža radusies tikai un vienīgi PSRS agresijas rezultātā. Valdības likumprojektā kontinuitāte ir pievilkta aiz matiem. Taču jau pašlaik valdība, vārdos runājot par valsts nepārtrauktību, būtībā atkāpjas no šīs nepārtrauktības, jo publiski atsakās gan no Abrenes, gan no iepriekš robežlīgumam pievienotās deklarācijas, kurā, kā zināms, - un es īpaši gribu to uzsvērt - netiek izteiktas nekādas teritoriālas pretenzijas, bet gan tiek skaidrota tikai un vienīgi mūsu, Latvijas valsts, vēsture.

Otrais jautājums: vai Latvija akūtas ārpolitiskās problēmas var risināt, pārkāpjot Satversmi? Par Satversmes 3.panta interpretāciju juristu vidū ir dažādi viedokļi, taču lielākā daļa juristu, tiesību zinātnieku, uzskata, ka Satversmes 3.pants aizsargā visu Latvijas teritoriju.

Satversmes 3.pants kopā ar Satversmes 77.pantu aizsargā ne vien katru no minētajiem vēsturiskajiem apgabaliem - Vidzemi, Latgali, Kurzemi un Zemgali, bet arī visas valsts teritoriju kā tādu. Kā liecina Satversmes sagatavošanas sēžu protokoli un Satversmes sapulces 1921.gada 4.oktobra stenogramma, tieši šādā veidā ir saprotama Latvijas valsts teritorija. Satversmes 3.panta saturu mēs nevaram iztulkot tikai kā normu, kas nodrošinātu valsts vienotību un novadu nedalāmību. Satversmes sapulces debatēs ir pietiekami skaidri pateikts, ka Satversmes 3.panta aizsardzība attiecas arī uz novadu ārējām robežām ar citām valstīm. Piemēram, Marģers Skujenieks ir teicis (citēju): „Nav domāts, ka starptautiskie līgumi varētu grozīt Latvijas valsts

robežu." Bet Jānis Purgalis ir uzsvēris, ka (citēju) „grozīt šo pantu nevar citādi kā tikai ar tautas nobalsošanu". Viens no visievērojamākajiem, es uzsveru, pirmskara profesoriem Kārlis Dišlers pirms 77 gadiem ir teicis šādus vārdus (citēju): „Jau Latvijas Republikas Satversmes pieņemšanas laikā Latvijas robežas bija juridiski noteiktas starptautiskos līgumos un pa daļai jau novilktas dabā. Grozīt šo Satversmes pantu var ne citādi kā tautas nobalsošanas ceļā."

„Jaunais laiks" uzskata, ka robežlīgums skar būtisku Latvijas valsts teritorijas daļu un līdz ar to nozīmē Satversmes 3.panta grozījumu, kas pieļaujams tikai un vienīgi Satversmes 77.pantā noteiktajā kārtībā.

Godātie deputāti! Latvija ir maza valsts, taču arī mazai valstij ir jābūt savai pašcieņai. Labas attiecības starp tautām var veidoties, tikai balstoties uz savstarpēju cieņu un vienlīdzību. Mēs nedrīkstam nodot savu vēsturi. Pastāvot pamatotām šaubām par Satversmes 3.panta pārkāpšanu, šajā gadījumā jautājums ir jāizšķir Latvijas tautai Satversmē noteiktajā kārtībā.

„Jaunā laika" vārdā lūdzu neatbalstīt šā likumprojekta pieņemšanu pirmajā lasījumā.

Paldies par uzmanību. *(Aplausi.)*

Sēdes vadītājs. Nākamais runās ārlietu ministrs Artis Pabriks.

A.Pabriks (ārlietu ministrs).

Saeimas priekšsēdētāja kungs! Premjerministra kungs! Dāmas un kungi! Ļaujiet man paust gandarījumu par to, ka solījums ir turēts un ka 9.Saeimā pirmo reizi notiek ārpolitiskās debates. Valdības izšķiršanās nākt uz Saeimu ar tik nopietnu ārpolitisku jautājumu, kāds ir Latvijas un Krievijas robežlīgums, liecina par vēlmi šo lēmumu pieņemt tā, lai visi viedokļi tautā tiktu dzirdēti un sadzirdēti. Runāsim un lemsim šeit un tagad, un lai Dievs mums palīdz pieņemt vissaprātīgāko lēmumu.

Patiesi šā jautājuma nozīme nevar tikt novērtēta par augstu, jo tas, kā mēs lemsim, pasaulei liks saprast, vai mēs skatāmies pagātnē vai nākotnē, vai mēs spējam atšķirt būtiskus, principiālus jautājumus no mazsvarīgiem, vai spējam nošķirt graudus no pelavām, vai spējam stāvēt augstāk par mūsu vēsturiskajiem pāridarītājiem.

Pēdējo piecpadsmit gadu laikā, man šķiet, ka šī ir jau trešā šādas nozīmes politiskā izšķiršanās mūsu valstī. Pirmo reizi - 1994.gadā - mums nācās pieņemt grūtu, bet Latvijas valstij izšķirošu kompromisa lēmumu par bijušās PSRS karaspēka izvešanu no mūsu valsts. Arī tad šim lēmumam bija pretinieki, kuri lēmuma pieņēmējus un atbalstītājus apvainoja nacionālo interešu nodevībā, bet vēsture ir pierādījusi, ka šis lēmums bija pareizs. Mūsu zemē vairs nav sveša karaspēka. Ja mēs būtu klausījuši tālaika oponentiem tāpat, kā tagad mēs varētu klausīt arī pašreizējiem oponentiem, tad situācija būtu cita.

Otrreiz vēsturiskā izšķiršanās notika 1998.gadā, kad grūtā referendumā mēs pieņēmām naturalizācijas principus. Arī tas bija kompromiss, kam pretojās daudzi. Tagad mēs zinām, ka šis lēmums ir bijis pareizs, jo starptautiskajā vidē zuda iespēja mūs nepatiesi apvainot cilvēktiesību pārkāpumos.

Latvijas parlamentārieši! Trešā reize ir pienākusi šodien! Mums ir jāizšķiras *(No zāles: „Referendumā!")*, vai mēs gribam saglabāt un stiprināt to, kas mums ir sūri un grūti atgūts, vai turpināsim ar saucēja balsi tuksnesī pieprasīt to, kā mums vairs nav un nekad vairs nebūs. Mums ir jātiek skaidrībā pašiem ar sevi - vai mēs ticam tam, ko sakām. Un, ja tā, tad vai mēs darām to, ko solām.

Robežlīguma jautājums būs tas lakmusa papīrītis, kas ļaus mūsu tautai un visai pasaulei spriest gan par mūsu politiku, gan par mūsu ētikas standartiem, tāpēc būs neliels atskats arī vēsturē.

Sākot no 1997.gada 9.decembra, kad Ministru kabinetā tika apstiprināts šā robežlīguma teksts, Latvijas ārpolitikas darba kārtībā kā viens no visnopietnākajiem uzstādījumiem tika iekļauts jautājums par šā līguma noslēgšanu. Tie bija grūti laiki: ekonomika vēl kliboja, mēs nezinājām, vai jebkad nokļūsim Eiropas Savienībā un NATO, kuras uzskatījām un turpinām uzskatīt par mūsu brīvības garantu. Lai neradītu mūsu atbalstītājiem pasaulē bažas par mūsu vēlmi saasināt situāciju ar Krieviju un atgūt zaudēto Abreni, visi mūsu iepriekšējie pārstāvji sarunās ar saviem Eiropas un Amerikas partneriem konsekventi tika pauduši viedokli, ka Latvija vēlas noslēgt parafēto robežlīgumu un nekāro pārskatīt *de facto* eksistējošās robežas. Kopš 1998.gada Valsts prezidenta līmenī bijušas vairāk nekā 40 vizītes, Ministru prezidenta līmenī - apmēram 40 vizītes, bet ārlietu ministra līmenī - vairāk nekā 70 vizītes. Un visos šajos kontaktos Latvija ir atkārtoti apliecinājusi gatavību noslēgt šo robežlīgumu. To ir darījusi Kalnietes kundze, to ir darījis Ulmaņa kungs un daudzi, daudzi mani priekšteči.

Ko nozīmē šī gatavība?

Pirmkārt, to, ka Latvija neizvirza teritoriālas pretenzijas.

Otrkārt, tas bija apliecinājums Latvijas ārpolitikas nemainīgumam un uzticamībai.

Un, treškārt, tā ir Latvijas atbildība par pašreiz eksistējošās austrumu robežas nostiprināšanu.

Robežlīguma noslēgšanas jautājums bija būtisks noteikums Latvijas iestāšanās procesā Eiropas Savienībā un NATO, un ne jau velti Krievija nebija gatava parakstīt šo pašu līgumu, iespējams, cerēdama kavēt mūsu valsts starptautisko nostiprināšanos. Tāpēc Eiropas Savienības kontekstā risinot sarunas gan starpvaldību konferences formātā ārlietu ministru līmenī, gan paplašināšanās sarunās tajā laikā ar komisāru Ferhoigena kungu Latvijas delegācija vienmēr ir atsaukusies uz 1997.gadā Ministru kabinetā apstiprināto robežlīguma projektu un tā pielikumiem, norādot, ka no Latvijas puses ir veikts viss iespējamais (es uzsveru - viss iespējamais!) un ka tālākā līguma virzība ir atkarīga vienīgi un tikai no Krievijas Federācijas. Tad, kad Kalnietes kundze runāja ar ministru Ivanovu, ar Margelova kungu, ar daudziem citiem, es neesmu redzējis, ka Kalnietes kundze teiktu: „Ziniet, mēs gribam ar jums noslēgt līgumu, bet patiesībā mums vēl būs vajadzīgs referendums. Un vispār mums ir vajadzīga politiskā debate." Tāpat to nekad nav uzsvēris arī Ulmaņa kungs.

Arī dokumentos, ko mēs iesniedzām NATO organizācijā, ir rakstīts: „Mēs esam gatavi." Tagad, izrādās, daļa mūsu politikas priekšstāvju kaut kam nav gatava. Kurš tad šeit ir mainījis savas domas *(No zāles dep. A.K.Kariņš: „Jūs!")*, un kad tas ir noticis?

Sarunās tāpat… Jā.

No iepriekš teiktā mēs nevaram atteikties pat tad, ja mums tagad pēkšņi to sagribētos, nerēķinoties ar nopietnām starptautiskām sekām un pirmām kārtām jau ar sūri iekarotā prestiža un ticamības zaudēšanu. Jo kā gan var ticēt cilvēkam, kurš netur savu vārdu, un kā gan var ticēt valstij, kas saka vienu, bet piedāvā darīt kaut ko citu? *(No zāles dep. S.Āboltiņa: „Kā var ticēt tam, ko teica 2005.gadā?")*

Pēdējo divu gadu laikā valdība ir meklējusi juridiski korektu risinājumu, lai panāktu sagatavotā robežlīguma noslēgšanu. Piedāvātais risinājums balstās uz 1991.gada Konstitucionālo likumu „Par Latvijas Republikas valstisko statusu", kas ietver sevī visu Latvijas pēctecības

apliecinājumu. Nav brīnums, ka daudzi politiskie analītiķi šo valdības piedāvājumu ir novērtējuši kā elegantu un precīzu.

Latvijai svarīgais valstiskās nepārtrauktības princips ir ievērots, un to patiesībā neapšauba neviens, izņemot varbūt dažu labu no tiem, kas šeit sēž mūsu starpā. Vai tiešām kāds domā, ka pēc šā līguma stāšanās spēkā mūs vairs neviens neapsveiks 18.novembra svētkos, tādējādi noliedzot mūsu turpinātību? Būtu naivi skaldīt matus laikā, kad ir jāpieņem principiāli lēmumi.

Latvijas valstisko nepārtrauktību nodrošina ļoti plašs starptautisko saistību kopums, kurā visnozīmīgākie ir vairāk nekā 30 valstu paziņojumi 90.gadu sākumā par Latvijas Republikas neatkarības atzīšanu.

Es šeit nemaz neminēšu tās vēstules, kuras pēdējo divu gadu laikā ir saņemtas mūsu Prezidentes Kancelejā. Robežlīgums ir praktiskas dabas jautājums, kas ir nošķirams no plašākiem vēsturiskiem jautājumiem, par kuriem saskaņa ar citādi domājošo mazākumu ir rodama daudzu, daudzu gadu desmitu garumā.

Nemēģināsim savu vēsturisko sāpi, brūci aizlīmēt ar robežlīguma plāksteri! Tas nav pareizais veids.

Cienījamie klātesošie! Saeimai šodien ir iespēja izteikt savu atbalstu tam Latvijas ārpolitikas kursam, kurš ir īstenots pēc neatkarības atjaunošanas. Ja toreiz Latvija par vienu no saviem ārpolitiskajiem jautājumiem būtu izvirzījusi Abrenes atgūšanu, tad tālaika ārpolitiskie mērķi - Krievijas Bruņoto spēku izvešana, Latvijas iestāšanās Eiropas Savienībā un NATO un Latvijas kā uzticamas un stabilas valsts tēla nostiprināšana nebūtu šodienas realitāte. Tas mums ir jāsaprot visiem!

Šā robežlīguma oponenti saka: „Mums jāpatur sev tiesības pieprasīt Abrenes atgūšanu!" Tā ir ļoti nopietna starptautiska prasība, kurai būs savas sekas.

Kādas? Pirmkārt, uzturot spēkā šādu prasību, mums nav iespējas parakstīt robežlīgumu, kas mums ir vajadzīgs ne tikai tādēļ, lai uzturētu savu ārpolitisko turpinātību, bet arī lai starptautiski nostiprinātu to, kas mums ir visdārgākais, - mūsu atjaunoto valsti.

Otrkārt, ir skaidrs, ka, šodien balsojot pret šo likumprojektu (atšķirībā no mūsu kaimiņiem igauņiem, somiem, vāciešiem un lietuviešiem), mēs būsim izteikuši teritoriālas pretenzijas pret Krieviju, jo Abrene praktiski ir otrpus tai robežai, ko pašreiz apsargā latviešu karavīrs. Tas nozīmē, ka mēs būsim zaudējuši to statusu, par ko tā cīnījāmies pēdējos 15 gadus, - stabilas un prognozējamas valsts statusu. Vai jūs, tie, kuri vēlas balsot „pret", esat gatavi maksāt šo cenu?

1991.gadā, kļūstot par EDSO dalībvalsti, Latvijas puse akceptēja visus EDSO principus bez atrunām, tajā skaitā pievienojoties Helsinku Nobeiguma aktam, kas atzina robežu neaizskaramības principu. Tas nozīmē, ka Latvija ir piekritusi pēc Otrā pasaules kara Eiropā izveidotajām un nostiprinātajām valstu robežām. Protams, šīs robežas bieži bija veidojušās negodīgā ceļā, bet tas jau ir cits jautājums.

Latvijas Republikas neatkarības atjaunošanas atzīšana un diplomātisko attiecību atjaunošana no mūsu partneru puses notika, ņemot vērā Latvijas eksistējošās administratīvās robežas. Mūsu partneri ar tām rēķinās, un nekad, piemēram, Eiropas Savienībā, nevienam nav ienācis prātā, ka būtu iespējams paplašināt Eiropas Savienības austrumu robežu uz Krievijas rēķina ar Latvijas deputātu balsu palīdzību.

Mans kolēģis, Zviedrijas ārlietu ministrs, leģendārais baltiešu draugs Karls Bilts, man adresētajā vēstulē vakar skaidri norādīja, ka Zviedrija, atzīstot Latvijas neatkarību, respektēja Latvijas valsts nepārtrauktību un faktisko robežu ar Krieviju. Es pieņemu, ka šeit nav nepieciešams tulkojums no diplomātiskās valodas.

Diskusija par to, vai mums vajag vai nevajag Abreni, bāzējas nevis objektīvajā, bet gan virtuālajā realitātē vai mūsu psihē, kas cieš no vēsturiskā pārinodarījuma.

Latvieši, neļausim šim pārinodarījumam mums aizmiglot veselo saprātu un atņemt racionālas spriešanas spējas! Šobrīd Latvijas politikā notiek mēģinājums padarīt Abreni par simbolu vienalga kam - opozīcijas kritikas mēģinājumiem, kāda vilšanās sajūtai vai arī nacionāli radikāliem uzskatiem, tādējādi varbūt cenšoties it kā ieriebt kādam mūsu vēsturisko pārinodarījumu dēļ. Tas nav veids, kā šīs lietas var kārtot!

Mums tīri pragmatiski ir jāsaprot tas, ka Abrenes atgūšanas iespējas nav lielākas par Tobago vai Gambijas atgūšanu. Un pat tad, ja mēs to spētu, atkal būtu jautājums: vai mēs esam gatavi maksāt šo cenu?

Šodien intervijā mūsu kaimiņvalsts Igaunijas prezidents Ilvess ir teicis, ka patiesībā mums ir jāizvēlas, vai vicināt nacionālo karogu vai strādāt, vai būt vēstures ķīlniekiem vai vēstures veidotājiem.

Es aicinu jūs būt šīs mūsu vēstures un nākotnes veidotājiem.

Tiem dažiem, kuri piesauc referendumu, es gribētu teikt: ja tas patiesi ir tas, ko jūs vēlaties, tad jums ir jāatbalsta šis likumprojekts, jo saskaņā ar Latvijas likumdošanu tas ir visātrākais tiesiskais ceļš uz referenduma sarīkošanu. Mēs nebaidāmies no referenduma, bet mēs gribētu šodien zināt, kādēļ tad jūs balsojat „pret", un mēs pie reizes varbūt gribētu uzdot jautājumu oponentiem: kāda tad būtu jūsu nostāja, ja šis referendums tiešām notiktu?

Tomēr es gribētu atgādināt jums rūgto patiesību, ka mēs dzīvojam pārstāvnieciskajā demokrātijā un ka referendumi nav izteikta mūsu politiskā tradīcija. Vēl vairāk! Tie, kuri kaut ko saprot no politikas teorijas, zina, ka referendumi neļauj atšķetināt Gordija mezglu. Referendums ir zobens, kas to pārcērt; proti, referendums nevar dot un nedod kvalitatīvāku risinājumu, salīdzinot ar pārstāvnieciskās demokrātijas priekšrocībām. Referendums ir kvantitatīvs risinājums, kur bieži uzvar skaļākais, nevis gudrākais.

Līdz ar to es vēlētos, lai jau šodien mēs varētu sākt pieņemt gudru lēmumu, bet, protams, tas neizslēdz referenduma iespēju jebkurā laikā mūsu valstī.

Dāmas un kungi! Robežlīguma jautājuma risināšana ir tikai loģisks turpinājums jau aizsāktajam dialogam un praktiskajai sadarbībai starp Latviju un Krieviju visaugstākajā politiskajā līmenī pagājušajā gadā: premjera tikšanās ar Krievijas premjeru Fradkova kungu, Krievijas patriarha vizīte Latvijā, mūsu premjera Kalvīša tikšanās ar Putinu un abpusēja vēlme uzsākt starpvaldību komisijas darbu. Šis ir darbs, kurā lielas pūles ir ielikusi arī mūsu Prezidente, jau 2005.gadā Saeimas uzrunā jums norādot, ka robežlīgums ir mūsu nepadarītais darbs. Nepadarītais darbs nākotnes labad.

Es šeit vairs nerunāšu par praktiskām lietām, kādēļ šis robežlīgums mums būtu vajadzīgs, runājot tikai par infrastruktūru, par tranzītu un par pārējām lietām. Es gribētu vēlreiz pievērsties tam, ko es jau teicu savas runas sākumā.

Pēc karaspēka izvešanas un pilsonības referenduma veiksmes, atrisinot robežlīguma jautājumu, mēs apliecināsim, ka mums piemīt politiskā griba un spēja pieņemt grūtus, bet pareizus lēmumus. Mēs pierādītu, ka iekšpolitiskā sašķeltība ir pārvarama kopīgā nacionālā labuma dēļ. Mēs šādā veidā spersim soli tuvāk tam mērķim, lai kļūtu par respektējamu Eiropas un NATO dalībvalsti, no kuras piemēra var mācīties mazāk veiksmīgie.

Runājot par mūsu attiecībām ar Krieviju, mēs būsim pierādījuši, ka mēs stāvam pāri vēsturiskajam pārinodarījumam un, neskatoties uz eksistējošo viedokļu atšķirību, varam vienoties, paliekot katrs savās domās par vēstures jautājumiem.

Atbalstīsim šo likumprojektu, saglabāsim pašcieņu, karstu sirdi un vēsu prātu šā lēmuma pieņemšanā! Es domāju, ka tā ir patriotiska un pragmatiska pieeja. Paldies. *(No zāles dep. A.Latkovskis: „Vāji!")*

(Aplausi.)

Sēdes vadītājs. Nākamais debatēs runās deputāts Juris Dobelis. *(No zāles: „Beidzot, citādi varēja aizmigt!")*

J.Dobelis (TB/LNNK frakcija).

Augsti godātie premjera un Saeimas priekšsēdētāja kungi! Cienītie kolēģi!

Mēs te esam saņēmuši informāciju, ka mūsos ļoti nopietni šodien klausīsies Latvijā un arī ārpus mūsu valsts robežām, ka vērtēs katru mūsu pateikto vārdu. Nu tad mēģināsim izteikties ļoti skaidri un saprotami un paudīsim skaidri savu attieksmi. Nejauksim mūsu valsts nepieciešamību slēgt svarīgus līgumus ar mūsu attieksmi pret mūsu valsti!

Man liekas, ka mēs esam aizgājuši par tālu uz vienu pusi un esam aizmirsuši otru. Latvijai ir nolaupīta zeme. Ir nolaupīti aptuveni 2% no mūsu teritorijas. Visrupjākajā veidā. Un tagad ir jāpasaka skaidri, kā mēs izturamies pret laupīšanu.

Kurš tad bija tas nolaupītājs? PSRS! Šodien tā ir politisks mironis, bet ir šā miroņa tiesību pārmantotāja - Krievija. Un es ļoti negribētu, ka man būtu jāatceras ievērojamā norvēģu dramaturga Henrika Ibsena teiktais „Pērā Gintā": „Mans tēvs bija zaglis, un jāzog ir dēlam." *(No zāles dep. Dz.Ābiķis: „Mans tēvs bija jātnieks, es jātnieka dēls!")* Tā, lūk!

Un tā - kā tad mēs tikām pie savas teritorijas? Arī par to vajadzētu skaidri izteikties. To mums neuzdāvināja. Tās bija 1918.-1920.gada brīvības cīņas, kuru sākumā Latvijas armijā bija daži simti karavīru, bet beigās Latvijas armijā bija 75 tūkstoši latviešu karavīru. Cīņas notika divās frontēs, un tāpēc 1920.gada 11.augustā noslēgtais līgums starp Latviju un Krieviju ir pārāk vērtīgs dokuments, lai to neatcerētos, un tā 3.pantā tiešām ir runa par valsts robežu un ir runa par mūžīgiem laikiem.

Maz ir izskanējis vēl viens līgums - un nu jau tas ir starp Latviju un PSRS -, kurš parakstīts 1932.gada 5.februārī un kurā teikts, ka ir jānodibina starpvalstu tiesiskās attiecības un ir jābalstās uz 1920.gada līguma. Kāpēc par to neviens nerunā?

Te visu laiku skan - „mūžīgie laiki". Vienā līgumā ir mūžīgie laiki, citā… Šodien arī kaut kas līdzīgs skan: skats uz nākotni un tā tālāk. Mūžīgie laiki kādreiz beidzas. 1940.gada 17.jūnijā beidzās mūžīgie laiki. Un kas iestājās? Okupācija! Tāds vārdiņš, kas daudziem nepatīk. Diemžēl daudziem tas nepatīk arī šeit - tiem, kuri ir Latvijā, un vēl dažiem tādiem, kuri sevi sauc par vēsturniekiem, arī tas nepatīk. Bija aizdomājušies pat tik tālu, ka vēlējās no atceres dienu

saraksta izņemt ārā 17.jūniju. Tātad tā klanīšanās jau ir dažādos līmeņos. Bet mums šī ir atceres diena, un to lai jebkura pasaules valsts zina! 17.jūnijs - Latvijas Republikas okupācijas diena. Šī diena tur ir tāpēc, ka šeit, Saeimā, ir deputāti, kuri par to nobalsoja savā laikā.

Un kas tad notika tālāk - vecos laikos? Otrā pasaules kara laikā (uzsveru - Otrā pasaules kara laikā!) nezin kāpēc okupācijas režīma pārstāvji, tā sauktā Latvijas PSR Augstākās padomes Prezidija pārstāvji, sadomāja sazvanīties cits ar citu un aptaujas kārtībā izlēma: „Jā, nu atdosim kaut ko Krievijai!" Tā mierīgi. Vēl latviešu leģionāri nebija izcīnījuši kaujas pie Mores, atvairot sarkanarmiešu tankus; vēl nebija beidzis savas cīņas jaunizveidotais Kurzemes cietoksnis, vēl viss bija priekšā, bet 1944.gada augustā jau atradās mums daži malači, daži pat latviski kaut ko prata. Tātad - kur tad ir tas pamatojums? Kāpēc mēs to nevaram uzsvērt starptautiski, ka tā tas ir bijis? Cik starptautiski par to ir runāts? Kurš mūsu ievērojams ārlietu speciālists par to ir runājis starptautiski? Par laupīšanu un par to, ka kaut kas ir pievākts vienkārši. Tās nav teritoriālas pretenzijas, piedošanu, lūdzu. Ja jums kaut ko nozog un jūs gribat dabūt to atpakaļ, vai tad sauksim to par pretenzijām? Tāds jautājums tomēr parādās: kas notika teritorijā, kura tika atdota Krievijai savulaik? Tas pats, kas visur citur: deportācijas, slepkavošanas, īpašuma pievākšanas un tā tālāk.

Paskatieties, lūdzu, kas šodien notiek Abrenē un tajos sešos pagastos! Cik tur ir palicis no tiem iedzīvotājiem, Latvijas Republikas pilsoņiem, kas tur dzīvoja pirms Otrā pasaules kara? Vai par to ir jārunā vai nav jārunā? Klusēsim par to visu? Nolieksim galvu un gaidīsim, ko mums teiks viens otrs onkulītis vai tantiņa? Varbūt drīzāk neklusēsim!

Redziet, vai tad tiešām tas nav skaidrs: ir mazas valstis un lielas valstis, un ir lepnas valstis un ne sevišķi lepnas valstis. Un, man šķiet, jo vairāk kāds lokās, jo viņu vairāk loka, jo viņam jau mugura tad ir piemērota priekš locīšanas.

Starptautiskā sabiedrība ciena… Ko tad viņa ciena? Tikai tās valstis, kurām kaut kas ir: vai nu armija liela, vai ieroči, vai bagātīgas derīgo izrakteņu krātuves. Un vēl rēķinās ar dažām valstīm, kas ir spējīgas skaidri pateikt savu nostāju, vismaz tajās ieklausās.

Tagad daži vārdi par tiem, ar kuriem te mēs vēlamies slēgt līgumu un kuri šodien saimnieko Abrenē un sešos pagastos, - par Krieviju, tā saukto PSRS tiesību pārmantotāju. PSRS tiesību pārmantotāja šodien izskatās apmēram tāda kā vienā anekdotē par finansistu, kurš teica: „Divreiz divi būs tik, cik būs vajadzīgs dotajā brīdī." Tad, kad vajag Krievijai, tad viņa atceras PSRS laikus; kad viņai tas nav izdevīgi, tad viņa par to nerunā. Un tāpēc man ir nožēlojami klausīties tādas runas: „Noslēgsim līgumu, tad tur būs drošas investīcijas un vēl nezin kas…"

Draugi mīļie! Krievijā kniebj nost visus, kas tur nepatīk, vietējos. Vai tad jūs domājat, ka citus viņi žēlos? Parēķiniet, cik ir Krievijā dzīvību zaudējušu Domes deputātu, ievērojamu žurnālistu, ievērojamu politiķu, rakstnieku, gubernatoru! Nerunāsim par tiem nabaga ārzemniekiem - tos tur sit nost bez savas jēgas. Un neviens neuztraucas!

Nupat, nesen, biju Strasbūrā, kur Pārraudzības komitejas sēdē klausījos, ko runā par Krievijas un Gruzijas attiecībām. Un tieši tajā rītā bija noslepkavots kārtējais gruzīns Krievijā - tikai tāpēc, ka viņš pa mobilo tālruni runāja gruzīnu valodā. Un ziniet, ko teica Kosačova kungs, jums pazīstamais Krievijas politiķis? Viņš teica tā: „Nu, bet ko var darīt! Mums katru dienu kādu sit nost. Nu, šoreiz trāpījās gruzīns…" Saprotiet, lūk, tāda ir attieksme no varas augstāko pārstāvju puses! Un mēs te domājam, ka nu šis līgums mums te kaut ko briesmīgi stiprinās! Varbūt der vēl vienreiz atgādināt, kas notiek Piedņestrā? Cik Krievijas pilsoņu dzīvo Abhāzijā? Šķiet, krietni vairāk tur ir Krievijas pilsoņu nekā Gruzijas pilsoņu. Varbūt pieminēsim arī Dienvidosetiju? Nemaz nerunāsim par Čečeniju? Gruziju mēs mīlam un atbalstām, bet cik mēs sakām Krievijai to, ko Krievija ir nodarījusi Gruzijai?

Un, lūk, tāpēc šādā gaisotnē vairāk ir jārunā par šo attieksmi. Tā ir otra lieta, par ko ir jārunā. Viena lieta ir līguma slēgšana, viss tas, kas ir vajadzīgs tīri tehniski. Otra lieta ir mūsu attieksmes paušana, kura nedrīkst būt vienaldzīga, it kā nekas nebūtu noticis.

Ko jūs te tagad lielāties ar to Krievijas armijas izvešanu? Varbūt jums atgādināt, cik desmitiem tūkstošu Krievijas armijas karavīru palika šeit, Latvijā? Tikai noņēma tos mundierus nost. Šeit, Latvijā, izformējās kara daļas uz vietas, neviens viņus vairs nebija spējīgs izkontrolēt. Pat līgumā tas ir iekšā, ka var šeit palikt.

Cik militāro pensionāru šeit nedzīvo, visādu kara varoņu?! Tātad nekādu briesmīgu prieku par to armijas izvešanu nevajadzētu te paust, jo faktiski viņi tepat vien ir. Viņi tepat vien ir! Un būs vēl ļoti ilgi. Diemžēl! Pamēģiniet viņiem iemācīt latviešu valodu! Gandrīz vai tāda tieksme - novilkt kaut kādu svītru pāri pagātnei.

Bet kā tad ir ar to holokaustu? Starptautiskā sabiedrība nosoda to. Ir valstis, kur par holokausta noliegšanu ir krimināltatbildība. Tātad arī par citiem līdzīgiem noziegumiem ir jābūt šādai atbildībai. Un pirmām kārtām tā ir okupācija.

Un tāpēc es jums te vienas - tikai vienas - valsts attieksmi pret to, kas ir noticis, gribētu citēt. Redziet, te ir izskanējusi runa, ka mūs atzinušas pēc mūsu neatkarības atjaunošanas daudzas pasaules valstis (runa ir par esošo teritoriju). Nebija tā! Man vienkārši laika trūkuma dēļ negribas daudzus dokumentus citēt. Nepaspēšu. Citēšu tikai vienu. To, ko Beļģijas ārlietu ministrs ir teicis Briselē: „Beļģijai nav no jauna jāpārskata Baltijas valstu atzīšanas jautājums, jo tas iekļaujas šo valstu 20.gadu atzīšanas aktu pārmantojamībā." Vai nav skaidri pateikts?! Tā ka teikt, ka mūs atzina EDSO…

Par EDSO… Jā, vēl dažus vārdus par EDSO. Kas tad bija EDSO? Un kas bija Helsinku šis te… viss tas 1975.gada līgums? Visvairāk tas bija PSRS interesēs.

Un varbūt atgādināt jums to, kas ir noticis pēc 1975.gada? Nu, tā - atsvaidzināsim vēsturisko atmiņu! Kur ir PSRS? Tur jau 1975.gadā tika runāts par robežu negrozāmību. Kā tad ir ar PSRS robežām? Kā ir ar Dienvidslāvijas robežām? Ko? Cik daudz jaunu valstu nav dibināts pēc 1975.gada? Vispār sašķīda visa Dienvidslāvija. Kur palikusi *Deutsche Demokratische Republik* jeb Vācijas Demokrātiskā Republika? Kur tā ir? Kāda te EDSO, kādi Helsinki? Mēs varam pievienoties... Ļoti skaisti!

Bet atgādināšu vienmēr, ka ir likuma gars un likuma burts. Un tāpēc maiņas būs. Jā, es saprotu, ka šodien nevar visu līdz galam atrisināt. To arī neviens neprasa. Bet iet ar šitādu kalnu un cerēt, ka Krievija te diezin ko dos un dāvinās... Nu, es esmu pret to.

Un tāpēc mēs vienkārši uzskatām, ka šīs sarunas ir tikai sākušās. Šāda veida sarunas. Ļoti nopietnas sarunas. Starptautiskā sabiedrība mūs par to varbūt paslavēs, runās par Latvijas ierosmēm. Bet, ja jau mēs esam tajās organizācijās, tad, lūdzu, paaicināsim arī šo organizāciju pārstāvjus juristus, lai viņi arī nedaudz pastāsta mums, kā viņi vērtē to visu, kas ir 20.gadu simtenī noticis!

Tāpēc neņemiet ļaunā! Mana attieksme ir nemainīga daudzu gadu garumā un arī tagad paliek tāda: laupītājam nemitīgi ir jāatgādina par to, ka viņš ir laupītājs.

Paldies.

Sēdes vadītājs. Nākamais debatēs runās deputāts Dzintars Ābiķis.

Dz.Ābiķis (Tautas partijas frakcija).

Augsti godātais Ministru prezidenta kungs! Ministri! Augsti godātais Saeimas priekšsēdētāj! Cienījamie kolēģi!

Ar ko politikāņi atšķiras no politiķiem - valstsvīriem? Pirmie vienmēr cenšas izdabāt visiem, rūpējoties pirmām kārtām par savas partijas reitingu vai popularitāti konkrētajā brīdī. *(No zāles: „Par Tautas partiju!")* Savukārt politiķi, valstsvīri ir tie, kuri nebaidās no atbildības, kuri ir gatavi pieņemt konkrētajā brīdī varbūt ne visai populārus, bet tajā pašā laikā valstij un tautai izšķirīgus lēmumus. *(No zāles dep. S.Āboltiņa: „Prettiesiskus!")*

Vai slēgt ar Krieviju vienošanos par okupācijas karaspēka izvešanu (šīs vienošanās rezultātā, kā jau te minēja iepriekšējais runātājs, Latvijā palika vairāki desmiti tūkstoši atvaļināto PSRS militārpersonu), - vai tas tajā brīdī bija populāri? Protams, nē! Taču mums bija jāizmanto tā vienreizējā izdevība, ko tajā brīdī vēstures rats, kurš griezās, mums piedāvāja. Un mēs spējām pieņemt šo izšķirīgo lēmumu. Un es kategorisku nepiekrītu iepriekšējam runātājam, ka nekāda prieka par šo lēmumu nevarēja būt. Mēs redzam šodien, kā ir Moldāvijā, kā ir Gruzijā, kur PSRS okupācijas karaspēks palika. Un vai šodien mēs ar Putina Krieviju - atšķirībā no Jeļcina Krievijas - varētu šādu līgumu noslēgt? Vai tas, ka Šķēles valdības laikā parlaments bija spiests pieņemt lēmumu, kas lika pensionāriem stingrāk sajozt jostas *(No zāles dep. S.Āboltiņa: „Arī prettiesisks lēmums!")*, bija populāri? Bet, ja mēs to nebūtu izdarījuši *(No zāles dep. A.Latkovskis: „Uz pensionāru rēķina!")*, tad diemžēl mūsu pensiju sistēma būtu sabrukusi tāpat, kā tā sabruka daudzās postpadomju valstīs, un sekas būtu jūtamas vēl šodien.

Vai bija populāri sūtīt mūsu karavīrus uz Irāku, zinot to, ka Amerikas Savienoto Valstu argumenti nebija visai pārliecinoši? Bet tas bija nepieciešams lēmums, jo Amerikas Savienotās Valstis kā mūsu stratēģiskais partneris garantēja mūsu iestāšanos NATO. Vai tas bija kļūmīgs solis?

Runājot par robežlīgumu, es negribētu, lai mēs šeit, politiķi, izliktos lielāki juristi, nekā viņi paši ir. Politiķiem, valstsvīriem ir jāmeklē un jātiecas sasniegt politiski lietderīgākais un valsts un tās pilsoņu interesēm atbilstošākais risinājums. Savukārt juristiem ir jāizvērtē, vai šis risinājums ir tiesisks.

Vai līgums atrisinās visas problēmas attiecībās ar Krieviju? Protams, nē! Taču tas, neapšaubāmi, būs solis uz priekšu attiecību sakārtošanā ar Krieviju - un pirmām kārtām jau pašu robežu sakārtošanā.

Vai mēs varam šodien ignorēt savus draugus, savus sabiedrotos? Zviedrijas bijušais premjerministrs un tagadējais ārlietu ministrs Karls Bilts, neapšaubāmi, ir mūsu draugs, jo viņš ir viens no tiem Rietumu valstsvīriem, kas izdarīja visvairāk gan mūsu neatkarības atjaunošanā, gan it īpaši Krievijas okupācijas armijas izvešanā. Vai mēs šodien drīkstam viņā neieklausīties? Mums šodien ir jāspēj paskatīties nedaudz tālāk par mūsu sētas priekšu. Eiropas Savienība grib stabilitāti. Ārējo robežu sakārtošana, neapšaubāmi, ir viens no šīs stabilitātes priekšnosacījumiem. Mums ir jādomā par to, lai Eiropa būtu stipra, stabila, un lai tā spētu izturēt nežēlīgajā pasaules konkurences cīņa, jo mēs redzam šodien, cik strauji attīstās Ķīna, Indija un citi pasaules reģioni. Mums ir jābūt stipriem!

Protams, mēs esam daudz cietuši 20.gadsimtā. Es neesmu tajos uzskatos, ka Abrenes jautājums ir nenozīmīgs. Mani abi vectēvi piedalījās brīvības cīņās. Vienu arestēja 1941.gadā un nošāva 1942.gadā Novosibirskas cietumā. Otrs arī paspēja pabūt čekas pagrabos, un varbūt tāpēc viņš man daudz nestāstīja par savām karavīra gaitām Latvijas atbrīvošanas cīņās Latgales frontē. Šis

jautājums ir nozīmīgs. Taču tajā pašā laikā mums ir jāpaskatās uz šīm lietām visas Eiropas kontekstā. 20.gadsimts ir bijis nežēlīgs pret ļoti daudzām Eiropas valstīm.

Pirmajam pasaules karam beidzoties, Ungārija zaudēja trīs piektdaļas savas teritorijas un divas piektdaļas iedzīvotāju. Turklāt aiz robežām - Dienvidslāvijā, Čehoslovākijā un citās valstīs - palika vairāk nekā 3 miljoni ungāru. Ungāri zaudēja teritorijas, kurās ungāri bija absolūtā vairākumā. Vai šodien revidēsim Ungārijas robežas? Somija zaudēja 35 tūkstošus kvadrātkilometru. Tā zaudēja izeju uz Ziemeļu Ledus okeānu, tā zaudēja stratēģiski svarīgās ostas Somu jūras līča piekrastē. Un 35 tūkstoši kvadrātkilometru - tas ir vairāk nekā puse Latvijas! Taču Somija ir akceptējusi to, ka robežas šodien nav jārevidē, jo mums ir vajadzīga stabila, stipra, vienota Eiropa. Arī ārpus Eiropas Savienības… Vai Ukraina, mūsu iespējamais stratēģiskais partneris nākotnē, ir ieinteresēta Krimas jautājuma pārskatīšanā? Mēs taču zinām, ka Krimu Ukrainai ar vērienīgu žestu piešķīra 50.gados Ņikita Hruščovs.

Eiropa ir ieinteresēta, lai robežu lietās, it īpaši ārējo robežu lietās, valdītu sakārtotība. Mēs esam Eiropas sastāvdaļa. Vai šodienas lēmums varētu kaut kādā veidā apdraudēt mūsu valsts pēctecību? Tas ir absurds! Man ir bijis tas gods balsot par Latvijas neatkarību 1990.gada 4.maijā *(No zāles dep. J.Dobelis: „Man arī!")* un strādāt visās līdzšinējās Saeimās, un es ne brīdi nešaubos par valstiskuma pēctecību, jo visi līdzšinējie - gan Augstākās padomes, gan visu līdzšinējo Saeimu - lēmumi un likumi ir bijuši vērsti uz mūsu valstiskās nepārtrauktības nostiprināšanu. To apliecina gan 1990.gada 4.maija Deklarācija, gan 1991.gada Konstitucionālais likums, gan pilsoņu kopuma (es atkārtoju - pilsoņu kopuma!), kas ir valsts pamatu pamats, atjaunošana.

Kas mums vēl šodien jāpierāda? Vai mums katru nedēļu, katru mēnesi ir jāpieņem jauna deklarācija par valstiskās neatkarības turpināšanu? Viss ir skaidrs! Visas lielākās Rietumu valstis, ieskaitot ASV, nekad nav akceptējušas Latvijas vardarbīgo iekļaušanu PSRS sastāvā.

Cienījamie kolēģi! Valdības likumprojekts ir korekts, jo valdības likumprojektā ir atsauce uz visu iepriekšminēto.

Cienījamie kolēģi! Valdībai robežlīgums ir jāparaksta un jānodod ratifikācijai Saeimā. Ja par tā atbilstību vai neatbilstību Satversmei radīsies šaubas, to izvērtēs mūsu konstitucionālā tiesa - Satversmes tiesa.

Cienījamie kolēģi! Es lepojos ar mūsu Valsts prezidenti, kura vienmēr un it īpaši valstij izšķirīgos brīžos ir demonstrējusi valstsvīra cienīgu stāju.

Cienījamie kolēģi! It īpaši vēršos pie jums, kolēģi no „Jaunā laika", it īpaši pie jums, bijusī ārlietu ministre un nākamā Valsts prezidenta amata kandidāte! Es aicinu sekot mūsu Valsts prezidentes piemēram un pieņemt šo atbildīgo lēmumu.

Es aicinu balsot „par".

Paldies, kolēģi, par uzmanību. *(Aplausi.)*

Sēdes vadītājs. Nākamais debatēs runās deputāts Visvaldis Lācis.

V.Lācis (ZZS frakcija).

Cienījamais Saeimas priekšsēdētāj! Cienījamie visi klātesošie! Piectūkstoš gadu ilgi jau cilvēces vēsturē ir nepārtraukti bijusi divu principu cīņa starptautiskajās tiesībās un starptautiskajās attiecībās. Viens princips viduslaikos, ko pauda pazīstamais itāliešu politiķis Makiavelli, kādu

laiku guva virsroku. Un tas skanēja (diemžēl dažās valstīs skan vēl šodien): „Spēks un vara rada tiesības." Taču visai cilvēcei un arī latviešiem par laimi kopš pagājušā gadu simteņa 20.gadiem pārliecinošu virsroku ir guvis otrais princips, ko izteikuši jau senie romieši savā „Maksimumā": *„Ex iniuria ius non oritur"* („No tiesību pārkāpuma nerodas nekādas tiesības"). Vai arī, citiem vārdiem runājot, varmācība nerada likumīgas tiesības.

Diemžēl nupat aizgājusī no šīs zāles Valsts prezidente un mūsu Ministru prezidents ir nostājušies šā otrā principa pozīcijās, ka spēks un vara rada tiesības. Tas būtu liels uzskatu zaudējums mūsu tautai, ja mēs visi piekristu šai mūsu šo divu valstsvīru pozīcijai.

Ministru prezidents bija ļoti atklāts jau pirms nedēļas Zaļo un zemnieku politiskās savienības biroja sanāksmē un bija ļoti atklāts arī vakar Sarkanajā zālē, tiekoties ar Saeimas deputātiem.

Un, es domāju, jūs piekritīsiet, ka jūs pateicāt motīvus savai rīcībai - to, ka, lūk, šos motīvus izraisa ārvalstu spiediens uz mums. *(No zāles: Tā neteica!")* Jā… *(No zāles: „Tā gan nebija!")* Precīzi gandrīz tāpat. Ārvalstu spiediens! Kā neteica? Teica! Apskatieties stenogrammu! Nestrīdēsimies! Apskatīsimies stenogrammu!

Sēdes vadītājs. Lūdzu nesarunāties ar zāli! Runājiet savu tekstu!

V.Lācis. Abrenes zemei, mežiem un purviem, neapšaubāmi, ir liela vērtība. Nesen, pirms pāris gadiem, ANO vadībā tika veikts 1300 zinātnieku un ekspertu no 95 ANO valstīm pētījums, kurā ir skaidri pateikts, ka 2050.gadā nekāds zinātnes progress nevarēs nodrošināt pietiekamu pārtikas daudzumu cilvēcei un ka lielpilsētas pārvērtīsies par kloākupēm, nevis par tīrām upēm. Ka tas tā ir un ka šiem 2% Latvijas teritorijas jau tagad ir liela vērtība arī ar šiem purviem, kas ir tīra ūdens glabātāji, liecina nesen, pirms piecām dienām, Latvijas televīzijā dzirdētais oficiālais it kā Lielbritānijas un visa Austrālijas kontinenta vadības paziņojums, ka, lūk, mēs vairs nevaram saviem iedzīvotājiem nodrošināt tīru dzeramo ūdeni, bet tīrs dzeramais ūdens būs vienmēr, arī nākotnē iegūstams, attīrot notekūdeņus. Lūk, mūsu zemes saimnieciskā vērtība, ko mēs atdodam par neko!

Taču vēl lielāka vērtība nekā šī saimnieciskā vērtība ir mūsu garīgajai stājai, mūsu garīgajai pasaules uztverei, mūsu garīgajām robežām, kas ir daudz svarīgākas nekā šajā gadījumā jau esošās dabā novilktās robežas.

Es citēšu Edvardu Virzu, kas ir pareizi mūs brīdinājis:

„Lai tautu paglābtu no rītu dienu dramas,

Mums sargāt robežas, kas stiepjas neredzamas,

Ko latvju tautas gars sev vilcis kādureiz,

Lai sevi paglābtu no tā, kas nepareizs."

Ar savu piekāpšanos, ar savu izdabāšanu mēs atdodam savas garīgās robežas.

Šeit Ārlietu komisijas vadītājs Andris Bērziņš pārmetoši teica, ka kādi deputāti, lūk, it kā nostājoties pret šo līgumu, izdabādami saviem vēlētājiem.

Vēl lielāka izdabāšana un sliktāka izdabāšana ir tad, ja mūsu valstsvīri izdabā svešām lielvarām. *(Aplausi.)* Starptautiskās tiesības, pie kurām mums būtu jāpieturas… Un pie tām

pieder vēl viena seno romiešu izteikta norma: *„Pacta sunt servanda!"* („Līgumi ir jāpilda!") Tās lēnām… šīs tiesības lēnām, pakāpeniski, bet, neapšaubāmi, tomēr progresē.

Ja mēs paņemam visatzītāko starptautisko tiesībnieku grāmatas dažus desmitus gadu atpakaļ... Domādams par savas tautas nākotni un zinādams, ka man kā nejuristam tomēr ir jāzina, kas notiek šajā jomā, tad es tur redzu - nemaz nerunājot par pusgadsimtu atpakaļ -, ka tur neparādās vārds „taisnīgums".

Ja mēs paņemam beidzamajā desmitgadē izdotās vismodernākās starptautisko tiesībnieku grāmatas, tad redzam, ka tur parādās ne tikai jēdziens „taisnīgums", bet ir pateikts arī tas, ka taisnīgums ir jāsavieno ar tiesiskumu. Lūk, kā attīstās šīs tiesības, no kurām mēs it kā brīvprātīgi gribam atteikties un pateikt, ka tas tā nekad nav! Un runājam par politiku... Politika nav tiesības! Mums jāturas pie tiesībām!

Vaira Vīķe-Freiberga, nebūdama prezidente, bet būdama trimdā, ir teikusi: „Nav šaubu, ka Rietumu pasaulē ir brēcoša vajadzība praktisko oportūnismu aizstāt ar morālām vadlīnijām." Lielisks teikums! Bet savā darbībā viņai tā izrādījās tukša frāze! Kā viņa, tā arī jūs, Ministru prezidenta kungs, tieši tagad varējāt lūgt šo Rietumvalstu praktisko oportūnismu, kas izpaužas (te kāds tam varbūt nepiekrīt, sacīdams, ka tas nav spiediens), manā skatījumā, spiediena veidā, aizstāt ar morālām vadlīnijām, ar tiesiskām vadlīnijām. Jūs to neesat darījuši! Vēl vairāk! Jūs abi apzināti esat pārkāpuši diemžēl valsts pamatlikumu - Latvijas Satversmi.

Šeit jau runāja par to, bet tas ir jāatkārto. Mūsu atjaunotās valsts 1995.gadā izdotajā Kriminālkodeksā ir skaidri teikts, ka tie, kuri aicina atdot kādu Latvijas teritorijas daļu, ir sodāmi ar cietumsodu līdz 3 gadiem, bet tie, kuri ne tikai aicina, bet arī organizē pasākumus, lai šo kādu savas teritorijas daļu atdotu, ir sodāmi ar cietumsodu līdz 5 gadiem. Jūs neesat vērā ņēmuši pat mūsu Satversmi un neesat vērā ņēmuši šo Kriminālkodeksu, kas ir saistošs visām amatpersonām. Vienīgais, ko jūs ar Prezidenti drīkstējāt darīt - viņa kā Prezidente, jūs kā Ministru prezidents un arī ārlietu ministrs Pabriks -, ir aicināt tautu uz referendumu šajā jautājumā, ja mēs gribam atdot Latvijas teritorijas vienu daļu, neko neprasot pretī. To, es domāju, precīzāk nemaz nevar pateikt!

Gan Ministru prezidents, gan Ārlietu komisijas vadītājs Andris Bērziņš nav vēlējušies pateikt tautai visu patiesību, visas nianses par noslēdzamo robežlīgumu. Apzināti vai neapzināti viņi to ir darījuši - es nezinu, bet arī šīs nianses tomēr nav pateiktas.

Nu te jau iepriekšējie runātāji par to runāja. Jūs nemitīgi atsaucaties, arī ārlietu ministrs, uz Helsinku 1975.gada vienošanos, bet ir taču skaidri zināms… jā, mēs iestājāmies un uzņēmāmies šīs saistības… ka Helsinku vienošanās paredz, ka Otrā pasaules kara laikā radušās robežas nav maināmas, bet mūsu draugs, izcilais un starptautiski atzītais tiesībnieks Lēbers un arī citi ārzemju tiesībnieki ir paskaidrojuši - un jums tam ir jābūt zināmam, ja jūs esat valstsvīri -, ka šīs robežas, protams, nav grozāmas ar bruņotu varu, ar spēku, bet mierīgu sarunu ceļā starp divām valstīm ir grozāmas. Un tai, lūk, vajadzēja būt izejas pozīcijai sarunām ar Krieviju! Un nekādai citādai!

Tālāk. Jūs neesat runājuši arī par tādu jautājumu, kas, ja mēs neatteiktos no sava Abrenes novada, notiks ar tiem cilvēkiem, kuri tur pašreiz dzīvo. Man ir draugi pat ar divu augstskolu diplomiem un arī manā Zaļo un zemnieku savienības frakcijā ir gudri cilvēki, kas man pienāk klāt un saka: „Visvaldi, nu bet kā mēs varam ņemt to Abreni? Tur taču ir 40 vai 50 tūkstoši, iespējams, naidīgu un mūsu valodu nezinošu cilvēku! Taču neviens no jums - ne Bērziņa kungs, ne Pabrika kungs, ne Ministru prezidenta kungs - nav vēlējies paskaidrot…

Protams, es uzskatu, ka jūs to zināt, ka nesen Krievija un Ķīna noslēdza līgumu, kurā Krievija atteicās no 3 lielām salām Amūras upē, uz kurām dzīvoja Krievijas pilsoņi. Un viņi šajā līgumā pateica un atzina, ka vēsturiski šī teritorija, šīs salas, ir piederējušas Ķīnai. Protams, agrākā okupācijas vara izvāca no šīm salām visus savus iedzīvotājus. Tas, protams, ja mēs pastāvētu uz starptautisko tiesību principiem, agrāk vai vēlāk notiktu arī ar tiem cilvēkiem Abrenes novadā, kuri nav Latvijas pilsoņi vai Latvijas pilsoņu pēcnācēji. Jūs par tām lietām klusējat! Tā ir daļēja - esmu spiests to nosaukt - dezinformācija.

Ejam tālāk. Jūs visu laiku atsaucaties uz šo 1997.gadā parafēto līgumu. Šeit tiem radio un televīzijas klausītājiem, kas nav iedziļinājušies šajā lietā, jūs ar to daļēji liekat saprast, ka, lūk, tās mums ir saistības, ka mēs jau netiekam no šā 1997.gadā parafētā līguma vaļā. Nu paņemam vienu… Nebūdams jurists - vēlreiz uzsveru! -, es paņemu svešvārdu vārdnīcu, paņemu arī starptautisko tiesību vārdnīcu un skatos, kas tad tā parafēšana ir. „Parafēt" nozīmē parakstīt ar iniciāļiem, ar sava vārda un uzvārda pirmajiem burtiem, kaut kādu vienošanos, ka jūs esat bijis klāt pie šīs vienošanās, bet tas Latvijai neuzliek nekādas saistības, Bērziņa kungs, ārlietu ministra kungs, Ministru prezidenta kungs! Nekādas! Tā vismaz es esmu to atradis, un visur, kur vien es esmu lasījis, es to redzu. Bet jūs tautai uzspiežat it kā to, ka, lūk, ir parafēts un ka tagad mēs jau nevaram nekur iet.

Taču tajā pašā laikā 1999.gadā Latvijas Ārlietu ministrija un Latvijas Valsts vēstures arhīvs izdod grāmatu, kura saucas „Dokumenti par Latvijas starptautisko atzīšanu", un tur 209.lappusē mēs lasām… 1999.gadā mēs lasām: „Latvijas pozīcija balstās uz Latvijas un Krievijas 1920.gada 11.augusta Miera līgumu. Latvija joprojām uzskata, ka minētais līgums ir spēkā un pēc 1940.gada izdarītās izmaiņas nav uzskatāmas par likumīgām." Paldies Ārlietu ministrijai! Paldies! Tikai jāpieturas pie šā principa pastāvīgi. To nevajadzēja no 1999. līdz 2007.gadam mainīt… jeb tagad mēģināt šo principu mainīt, šo uzskatu pozīciju.

Tālāk. Valsts prezidente trimdā ir teikusi (es viņu citēšu, jo viņa ir viena no aktīvākajām, kā jūs to redzējāt un zināt, šā līguma, robežlīguma, nepieciešamības atbalstītāja): „Latviešu tauta vēstures gaitā ir postīta, apspiesta un šaustīta ne tikai lai gūtu tās zemi un ostas, bet it kā lai nestu tās tautai gara gaismu, pestīšanu un brīvību. Nelaime ir tikai tā, ka tās vienmēr bijušas svešu ļaužu ienestas gaismas un patiesības."

Bet kas tad notiek šobrīd? Vēl sliktāk! Vēl lielāka nelaime, kā ir teikusi Valsts prezidente, tagad ir tā, ka šīs svešu ļaužu izvēlētās patiesības valdības vadītājs uzspiež tautai šoreiz kā neapšaubāmas patiesības, kā negrozāmas patiesības. Pēdējais Latvijas valdības sūtnis Amerikas Savienotajās Valstīs, pirmskara Latvijas Universitātes romāņu filoloģijas profesors Arnolds Spekke par šīm uzspiestajām patiesībām mums atgādina un pamāca šodien: „Ilgi, pārāk ilgi mēs esam meklējuši, pētījuši un gudrojuši, ko citi ļaudis domā un runā par mums. Būtu pienācis laiks arī mums pateikt skaidri viņiem skaidros vārdos, ko un kā mēs domājam par viņiem pašiem."

Sēdes vadītājs. Godātais deputāt, 15 minūtes!

V.Lācis. Tūlīt beigšu! Vēl 30 sekundes.

Protams, tas prasa drosmi un pašcieņu, bet ne diplomātiju un laipošanu. Es uzaicinu nepiekrist, ka mēs dodam valdībai pilnvaras parakstīt tādu robežlīgumu, kurā mēs atsakāmies būtībā no visiem starptautisko tiesību principiem un atdodam savu zemi bez jebkādas vajadzības. *(Aplausi.)*

Sēdes vadītājs. Debates turpina iekšlietu ministrs Ivars Godmanis.

I.Godmanis (iekšlietu ministrs).

Cienījamais Saeimas priekšsēdētāj! Cienījamais Ministru prezident! Ministri! Prezidij! Cienījamie deputāti! Es šeit dzirdēju vairākas reizes, ka deputāti atsaucas uz 4.maiju. Jā, ja mēs tā skatāmies, kas sēž zālē un varbūt arī tie, kuri mūs klausās, es domāju, ka ne tikai tie vien, kas balsoja, bet arī tie, kas veidoja politiku tajā laikā, ka mēs acīmredzot patlaban esam dažādās pozīcijās. *(No zāles dep. J.Dobelis: „Slikti!")* Mēs mēģinām katrs savu pozīciju aizstāvēt, un tas, uz ko es aicinu, vismaz tos cilvēkus ar šo pieredzi: „Mēģināsim izturēties ar solīdu, cieņas pilnu attieksmi viens pret otra uzskatiem!" Jo, ja mēs mētāsimies ar tādiem jēdzieniem kā „kolaboracionisti", „nodevēji" un tā tālāk, tad mēs, patiesību sakot, nodosim tos ideālus, par kuriem kopā cīnījāmies, un mēs rādīsim tādu praksi tiem deputātiem, kuri nāks pēc mums, un politiķiem, kuri vēl tikai būs deputāti. Tas ir mans pirmais aicinājums šajā apspriešanā.

Tā otra lieta ir… Es to pateikšu sākumā, nevis beigās, jo es varu par to arī piemirst pateikt… Acīmredzot jautājums nav par to, ka tautai kādā brīdī būtu lemts izteikties par šo jautājumu referenduma veidā. Kā jau Ministru prezidents teica, valdībai nav šīs iespējas tieši vērsties pie tautas referenduma jautājumā. Ja šis referendums būs - un to noteiks tiesiski Satversmes tiesa vai kādā citā veidā… ja tautai šī iespēja būs, tad politiķiem, to skaitā gan pozīcijai, gan opozīcijai, vajadzētu nevis apelēt pie tā, ka ir vajadzīgs referendums, bet atbildēt - šeit nākt un atbildēt -, ko jūs aicināsiet referendumā. Par ko jūs, politiķi, aicināsiet balsot referendumā? Vai jūs aicināsiet balsot par to, ka ir jānoslēdz robežlīgums pat tad, ja šā robežlīguma noslēgšana saistās ar to, ka Abreni mēs neatgūsim? Tas ir ļoti svarīgi! Un to vajag sākt teikt jau tagad, nevis palikt pusceļā un runāt tikai par to, ka ir nepieciešams referendums. Nevajadzētu aiz šā vārda slēpties!

Tagad par nacionālajām interesēm. Es domāju, ka katram politiķim, it īpaši tam, kurš ir ievēlēts, ir atbildība. Un mana sapratne par politiķa atbildību ir šāda: es uzskatu, ka politiķa uzdevums faktiski sastāv no divām daļām: viena daļa ir aizstāvēt mūsu valsti, tās drošību, tās mūžīgu pastāvēšanu no ārējiem ienaidniekiem, naidniekiem, pretiniekiem. Otrs uzdevums politiķim, pēc manas dziļas pārliecības, ir nodrošināt to, lai tauta, kas dzīvo mūsu valstī, piedzīvotu arvien augstāku dzīves līmeni, un celt tās labklājību, tai skaitā arī mazinot atšķirību starp bagātajiem un nabagajiem.

Ja mēs runājam par nacionālajām interesēm šādā aspektā, no pirmā viedokļa, tad mana dziļa pārliecība ir (un es nebaidos to teikt)… Es uzskatu tā: tiktāl, ciktāl ir runa par mūsu valsts drošību, es uzskatu, ka līguma parakstīšana ar Krieviju šo drošību nostiprinās. Neparakstot šo līgumu, es domāju, ka ir daudz lielāks risks, ka šīs drošības līmenis mums būs vājāks. Pat tad, kā es šeit dzirdu runājam, ka Krievijā ir gaidāmas politiskas izmaiņas un ka Krievijā ir iespējami arī visādi pagriezieni, kas mums nākotnē var arī nebūt labvēlīgi. Tāpēc es esmu pārliecināts, ka šis līgums kalpo mūsu drošībai.

Otrs. Ja mēs runājam par vienu ļoti svarīgu aspektu, kas ir arī viens no politiķu uzdevumiem, tad ir samērā viegli, bet tajā pašā laikā bezatbildīgi šo jautājumu, kurš ir ārkārtīgi svarīgs visai mūsu sabiedrībai… Es domāju, ka katrs no cilvēkiem, ne tikai sekojot līdzi masu informācijas līdzekļos, bet arī tiešajām sarunām par šo jautājumu, domā no visiem aspektiem.

Kas ir visbezatbildīgāk? Tas, ka šo jautājumu izskata nevis pēc būtības, bet mēģina izmantot politiskās konjunktūras mērķiem, mēģina izmantot kā politisku ieroci starppolitiskajās cīņās, kas ir pieļaujami no politiskā viedokļa, bet šādā svarīgā jautājumā ir bezatbildīgi. Jo politiķiem nav nekā vieglāka, kā „aizdedzināt" sabiedrību. Viņi, izmantojot šādu jautājumu, sāk cits citam izvirzīt apvainojumus, kuri pēc tam izplatās tālāk sabiedrībā.

Es gribu uzsvērt vēl vairākas lietas, par kurām esmu pārliecināts.

Tā pirmā lieta ir saistīta ar okupāciju. Es un tāpat arī mūsu valdība ar premjeru priekšgalā, arī pozīcijas frakcijas, nevienu brīdi neesam uzskatījuši un nekad arī neuzskatīsim, ka jautājums par robežlīgumu ir saistāms kopā ar okupāciju.

Saeima 1996.gadā pieņēma deklarāciju par okupāciju. Prezidente savu skaidrojumu pieņēma 2005.gadā. Tāpat šādu skaidrojumu pieņēma arī Ministru prezidenta Kalvīša vadītā valdība. Un es varētu minēt vēl citus neskaitāmus dokumentus.

Es gribu pateikt, ka tie cilvēki, kuri mēģina teikt, ka parakstīt robežlīgumu nozīmē atteikties no cilvēku prasībām par tiem pāridarījumiem, par represijām, kas tika īstenotas no PSRS puses, par zaudējumiem, ko piedzīvoja mūsu tauta... Nekad mēs tam nepiekritīsim! Un, ja kāds mēģinās sasaistīt šīs divas lietas, tad es varu šeit no tribīnes pateikt: „Jums nebūs taisnība, ja jūs gribēsiet to izmantot!"

Otrais ir jautājums par to politiķu atbildību, par ko es teicu jau sākumā. Patiesībā jau runa ir par trim lietām: par pagātni, par tagadni un par nākotni.

Ja mēs runājam par nākotni, izejot no tagadnes, tad mūsu atbildība ir saistīta ar to, kā šajā valstī celt dzīves līmeni, kā paaugstināt cilvēku labklājību, jo to no mums prasa. Un tad diez vai mēs varam pirmajā brīdī teikt tā: „Mums nav vajadzīgs nekas! Lai viss paliek tā, kā ir. Mums nav vajadzīgs robežlīgums, mums nav vajadzīgi pavadošie līgumi, kas ir nepieciešami tiem cilvēkiem, kuri organizē uzņēmējdarbību, kuri pelna naudu un kuri dod darbu!" Jo tad, ja mēs sakām tā, vairs nav tiesības nākt šeit un dienu vēlāk sacīt: „Kāpēc šī valdība nav noorganizējusi ekonomiskās attiecības tā, lai tranzīts austrumu virzienā būtu normāls? Kāpēc mūsu eksports austrumu virzienā bremzējas? Kāpēc nav tā un tā?"

Redziet, cienītās dāmas un kungi! Ja jūs gribat teikt pirmo „jā", tad jums nav tiesību otrajā jautājumā prasīt vēl kaut ko.

Trešais acīmredzot ir jautājums par tiem spārniem. Es uzskatu, ka nacionālās intereses, ja mēs skatāmies šos 16 gadus un mēģinām lielos vilcienos to visu uzskaitīt, faktiski bija definētas samērā strikti: aiziet prom no PSRS. To mēs izdarījām! Tālāk - atjaunot savu valsti. To mēs izdarījām! Mums bija ļoti grūti to izdarīt, un es esmu tiešais liecinieks tam, cik smagi mums gāja sarunās tad, kad parādījās pilsoņu komitejas un parlaments - Augstākā padome -, cik grūti mums, Latvijas Tautas frontei un Nacionālās neatkarības kustībai, nācās toreiz pieņemt šos vēsturiskos lēmumus. Taču mēs to izdarījām. Mēs neklausījāmies pārmetumos, ka ir okupācijas pašpārvalde, ka tas nav tiesisks parlaments (starp citu, es domāju, ka vēl tagad daudzi tā domā). Mēs panācām to, ko mēs gribējām. Mēs īstenojām savas nacionālās intereses, un mēs esam tur, kur mēs esam. Mēs varējām tur nebūt.

Tagad jautājums: ejot uz priekšu, cik lielas mums ir tiesības risināt šādus jautājumus, kādus risina šeit? Mums, politiķiem, ir tiesības to darīt, bet tautai ir tiesības novērtēt to un, ja tiesiski šī situācija attīstās tā, kā es teicu sākumā, arī lemt.

Bet vēlreiz es atgriežos pie tā: ir viegli pateikt, ka lemj tauta. Politiķu uzdevums ir pateikt šeit godīgi, par ko viņi iestājas, lai tauta lemtu. Par ko viņi būs referendumā? Es savu pozīciju šeit esmu paudis. Es esmu par to, lai mēs šo līgumu noslēgtu, jo tas ir mūsu nacionālajās interesēs.

Par likumiem. Mums, starp citu, ir bijušas ļoti daudzas un dažādas nostājas attiecībā uz pilsonību. Bija jautājums par to, vai atjaunot 1919.gada Pavalstniecības likumu. Pēc tam mēs izstrādājām likumdošanu, kas ir saskaņota, kas ir atbilstoša Eiropas prasībām. Mēs esam civilizēta Eiropas valsts. Un jebkurš, kas nāks šeit un teiks, ka robežlīguma parakstīšana izsauks

sekas… ka mēs mainīsim Pilsonības likumu, Valodas likumu… Tas nebūs godīgi! Mēs to netaisāmies darīt. Es to netaisos darīt!

Es domāju, ka tas ceļš tālāk vairs nav tik vienkārši iezīmēts. Mums nav tādas pilnīgi skaidras pieturas ceļā. Tā pēdējā skaidrā pietura, dāmas un kungi, bija Eiropas Savienības un NATO pietura. Tālākais ceļš ir sarežģīts. Un acīmredzot tāpēc mūsos ir dažādas domas, kurā virzienā pa šo ceļu iet. Es vēlreiz gribu pateikt, ka politiķu uzdevums ir nepārtraukti domāt un strādāt, lai nacionālās intereses tiktu ne tikai aizstāvētas, bet arī attīstītas. Daudzus gadus es esmu dzirdējis politiķu - un ne tikai politiķu - diskusijas, kuras beidzas tā: „Mums ir jāaizstāv mūsu nacionālās intereses." Un tad ir punkts. Taču principā ļoti reti, gandrīz nekad neesmu dzirdējis, kādas tās ir.

Es aicinu tos politiķus, kas nāks runāt pēc manis, atklāti tās arī paust kā savu pārliecību, kā savas partijas pārliecību, kā savu vēlētāju deleģētu pārliecību. Nepaliksim juridiskā retorikā, nepaliksim tiesiskā retorikā! Neapšaubāmi, tiesiski ir jārīkojas, par to nav runa, bet politiķu lēmums ir un paliek politisks lēmums. Ja mēs visi būtu rīkojušies tiesiski absolūti precīzi situācijā, kad vēl likumdošana mums nebija izstrādāta, mēs nebūtu nonākuši tur, kur mēs esam.

Un pēdējais. *(No zāles dep. I.Kalniņš: „Bija jau pēdējais!")* Par vēsturi. Vēsture, neapšaubāmi, ir ļoti laba lieta, un Visvaldis Lācis ir speciālists… un daudzi vēsturnieki, ar ko es esmu runājis… es jums minēšu, teiksim, arī tādus vēstures faktus… Nezinu, vai jūs būsiet tos dzirdējuši.

Ģenerālis Laidoners iegāja Pleskavā… Igauņi neatkarības kara rezultātā iegāja Pleskavas pilsētā - protams, ar atbalstošo cara armijas daļu. Un faktiski tajā brīdī viņi pieņēma lēmumu, ka viņi tur palikt nevar.

Tad, kad Latgales partizāņu pulks iekaroja Abreni, Abrene nebija to sešu latvisko apriņķu sastāvā, kas bija Vitebskas guberņā, kad risināja jautājumu par etnisko robežu.

Un pēdējais. Mūsu karaspēks iegāja tā saucamajā Krievijas teritorijā līdz 70-100 kilometriem dziļāk, nekā mēs noslēdzām robežlīgumu, bet pieņēma lēmumu nepalikt tur. *(No zāles dep. S.Kalniete: „1920.gada Miera līgumā robežas ir ļoti skaidri aprakstītas!")*

Paldies par uzmanību. *(Aplausi.)*

Sēdes vadītājs. Godātie kolēģi! Ir pienācis laiks pārtraukumam.

Es informēju jūs, ka mēs atsākam darbu pulksten 13.30 un ka tagad, pulksten 12.30, Sarkanajā zālē tiek atklāta Somijas parlamenta reformas simtgadei veltīta izstāde.

Tos, kas vēlas piedalīties šīs izstādes atklāšanā, laipni lūdzam!

Pārtraukums.

(Pārtraukums.)

Sēdi vada Latvijas Republikas 9.Saeimas priekšsēdētājs

Indulis Emsis.

Sēdes vadītājs. Godātie kolēģi! Lūdzu, ieņemiet vietas Sēžu zālē! Atsākam debates.

Nākamais debatēs pieteicies deputāts Dzintars Rasnačs. Lūdzu!

Dz.Rasnačs (TB/LNNK frakcija).

Godātais priekšsēdētāj! Godātais, pagaidām klātneesošais premjera kungs!

Pirms diviem gadiem, 2005.gada maijā un aprīlī, Latvijas Republikas valdība pieņēma ļoti atbalstāmu lēmumu. Lēmumu par to, lai vilks būtu paēdis un kaza - dzīva. Lēmumu par vienpusējās deklarācijas pievienošanu konkrētajam robežlīgumam.

Kas ir mainījies kopš tiem laikiem? Krievija atsakās šādu robežlīgumu parakstīt tāpēc, ka Krievija neatzīst 1920.gada 11.augusta Miera līguma spēkā esamību. Vai Latvijai šajā situācijā būtu jāpiekāpjas un jāatsakās no šīs vienpusējās deklarācijas? Es domāju, ka ne. Šī vienpusējā deklarācija obligāti būtu jāpievieno. Un, lai valdībai būtu drosme to izdarīt, mums vajadzētu uz šā likumprojekta otro lasījumu - šajā likumprojektā ir pilnvarojums! - pilnvarot valdību pievienot robežlīgumam arī konkrēto vienpusējo deklarāciju. Es domāju, tad valdībai būtu iedots mandāts arī starptautiskajā arēnā pierādīt, ka bumba atkal ir Krievijas pusē. Un starptautisko tiesību prakse vairākkārt ir apliecinājusi, ka šādās situācijās atteikšanās no kāda līguma slēgšanas nav pamatota. Tas ir mans ieteikums, ko es minu jau pašā runas sākumā, jo es savu runu vairāk biju gatavojis saistībā ar tiem vēstures faktiem, kuri ļoti lielai daļai deputātu un arī televīzijas skatītāju un radioklausītāju nav zināmi.

Pagājušajā Saeimas sēdē Ārlietu komisijas vadītājs, izmantojot iespēju izteikties par šā likumprojekta nodošanu komisijām, izmantoja pilnvērtīgi savu laiku un atgādināja jums par robežlīguma pieņemšanas hronoloģiju. Procedūra sākas ar sarunām, pēc tam ir mandāta apstiprināšana, pēc tam ir parafēšana, un pēc tam - nodošana parakstīšanai. Es esmu pateicīgs Ārlietu komisijas priekšsēdētājam par šo darbu, jo viņš ir ietaupījis manā runā vismaz pusi laika.

Savukārt es tomēr minēšu tos faktus, kurus Ārlietu komisijas priekšsēdētājs savā visnotaļ apsveicamajā hronoloģiskajā runā neminēja. Šie fakti, es domāju, jāzina ļoti daudziem, faktiski visiem Latvijas iedzīvotājiem, un šo notikumu gaitas liecinieki bija nevis pieci seši cilvēki, kas šobrīd ir Saeimas deputāti, bet tikai divi. Tas ir mūsu cienījamais spīkers Indulis Emsis, kurš arī bija gan vienā, gan otrā valdībā, gan arī es - Dzintars Rasnačs, kurš bija gan vienā, gan otrā valdībā un piedalījās faktiski visās šajās sēdēs, kurās bija runa par to, kādu mandātu mēs dosim. Tiešām debates bija ļoti nopietnas, daudzu sēžu garumā, un 1996.gadā presē parādījās… 1996.gada nogalē presē mēs varējām lasīt ziņas par to, ka uz Latvijas valdību tiekot izdarīts milzīgs Krievijas ārpolitiskais spiediens un ka Krievija ļoti labi izmanto arī savas saiknes starptautiskajā arēnā, un ka šā robežlīguma sagatavošanai bez jebkādām atrunām esot pienācis pēdējais laiks.

Jā, tiešām, 1996.gada 17.decembrī tika sasaukta valdības sēde, un šajā sēdē tika piedāvāts variants - atteikties no 1920.gada 11.augusta Miera līguma nepieciešamības gadījumā. Šajā sēdē piedalījās 18 ministri, Ministru prezidents, četri Ministru prezidenta biedri, astoņi ministri un seši valsts ministri. Protokolā mēs varam izlasīt, ka debatēs piedalījušies trīs valdības locekļi. Ziņojis ir Valdis Birkavs, debatēs izteicies Dzintars Rasnačs, par lēmuma pieņemšanu izteicies Andris Šķēle.

Kāda toreiz bija situācija? Pēc Valda Birkava ziņojuma es minēju, ka „Tēvzemei un Brīvībai"… Atgādinu arī Ārlietu komisijas priekšsēdētājam, ka toreiz „Tēvzemei un Brīvībai" bija atsevišķa partija, ka „Tēvzemei un Brīvībai" kategoriski iebilda pret šāda mandāta došanu Aivaram Voveram.

Pēc mana iebilduma Ministru prezidents atbalstīja manu priekšlikumu balsot, un balsojuma rezultāts bija tāds: „par" - 12, „pret" - 5, „atturas" - 1. Visas piecas „pret" balsis simtprocentīgi bija „Tēvzemei un Brīvībai" ministru balsis. To var katrs no viņiem apliecināt. Tas ir Guntars

Krasts, tas ir Māris Grīnblats, tas ir Dzintars Rasnačs, tas ir Juris Viņķelis, un tas ir Vladimirs Makarovs. Tādā situācijā, protams, viņi palika mazākumā. Un to, kas ir ierakstīts protokolā, es jums tūlīt nolasīšu: „Pirmkārt, apstiprināt Latvijas-Krievijas robežjautājuma risināšanas mandātu. Otrkārt, pilnvarot komisijas starpvalstu sarunām ar Krievijas Federāciju par Latvijas-Krievijas tiesiski atzītās robežas atjaunošanu priekšsēdētāju Aivaru Voveru vest sarunas atbilstoši apstiprinātajam mandātam. Ārlietu ministrijai noteiktā kārtībā iesniegt izskatīšanai Ministru kabinetā saskaņoto parafēto līguma projektu par Latvijas Republikas un Krievijas Federācijas valsts robežu."

Kas notika turpmākajā laika gaitā? 1997.gada vasarā bija skaidrs, ka Andra Šķēles valdība atkāpjas. Un bija arī skaidrs, uz kādiem nosacījumiem tiks veidota jaunā - Guntara Krasta valdība. Bija noteikta balsojuma diena - 7.augusts. Kā redzat, 7.augusts ir minēts arī Saeimas Ārlietu komisijas sagatavotajā dokumentā. Tā ir diena, kad tika parafēts, tas ir, saskaņots un pilnvaroto pārstāvju parakstīts, šis dokuments.

Pētot materiālus par valdības apstiprināšanu, nākas secināt, ka valdība tika apstiprināta 7.augustā pulksten 14.06 ar šādu balsojumu: ar 73 balsīm „par". Kur un kad Aivars Vovers parafēja šo dokumentu, man nav izdevies noskaidrot. Tāpat man nav izdevies noskaidrot, kas Aivaru Voveru pilnvaroja to darīt tieši tajā dienā, kad tika apstiprināta Guntara Krasta valdība. Kas viņu pilnvaroja to darīt, Guntaram Krastam, nākamajam Ministru prezidentam, to nezinot? Tas man vēl joprojām, vēl šodien, ir jautājums.

Ja runājam par notikumiem, kas sekoja pēc diviem mēnešiem, tad jāteic, ka šie notikumi bija saistīti ar to, ka ārlietu ministrs iesniedza parafēto (jau parafēto - *de iure* parafēto) dokumentu valdībā apstiprināšanai. Bija nopietnas debates par šo jautājumu: kā šādā situācijā būtu pareizi rīkoties? Un bija ļoti precīza un spēcīga argumentācija, ka pašreizējā procesā mēs nevaram neko bremzēt, nevaram atgriezties atpakaļ, jo esam ceļā uz iestāšanos Eiropas Savienībā un NATO un ir ļoti izšķirīgas sarunas tieši šajā sakarā. Un tika pieņemts šis formālais lēmums par to, ka tā lieta tiek akceptēta. *(No zāles dep. L.Ozoliņš: „Skaļāk! Tik interesanti fakti!")* Taču „Tēvzemei un Brīvībai" vēl joprojām paliek pie tā, ka mandāts bija dots prettiesiski. Kāpēc šis mandāts tika īstenots pārejas posmā no vienas valdības uz otru, kāpēc šis mandāts tika īstenots tieši dienā, kad tika balsots par Guntara Krasta valdību, - tas ir jautājums, uz kuru vajadzētu meklēt atbildi. Uz to vajadzētu meklēt atbildi gan žurnālistiem, gan arī varbūt pat izmeklētājiem.

Daudz ir runāts arī par to, kāpēc šis līgums šobrīd ir vajadzīgs *(No zāles dep. L.Ozoliņš: „Nebaidies! Klāj vaļā skaļāk!")*, turklāt steidzami vajadzīgs. Tas, es saprotu, ir steidzami vajadzīgs Krievijas pusei, jo Krievijas pusei Eiropas Savienība tādā gadījumā dod atvieglotu un pat bezvīzu režīmu.

Tas ir vajadzīgs arī daudziem komercstruktūru pārstāvjiem, kuru sadarbība ar Krieviju jūt zināmu apgrūtinājumu.

Bet vai šā iemesla dēļ mums būtu jāupurē sava tiesiskā pēctecība? Es domāju, ka mēs neupurējam savu tiesisko pēctecību un nodrošinām šo ekonomisko sadarbību arī tādā gadījumā, ja tomēr turpinām uzstāt, ka vajag vienpusējo deklarāciju.

Tāds ir mans viedoklis, un tāds ir arī daudzu starptautisko tiesību speciālistu viedoklis.

Savukārt tajā situācijā, ja rezultāts ir paātrināts bezvīzu režīms, mēs varam prognozēt diezgan drīzu lētāka darbaspēka masveida ieplūšanu Latvijā.

Tas vēl nebūtu nekas traģisks. Taču ar šādu rezultātu mēs varam nonākt pie tā, ka šis darbaspēks ir pārsvarā krieviski runājošs un nespējīgs integrēties Latvijas valsts vidē.

Ja jau cilvēki, kas šeit ir 50 gadus dzīvojuši, jūt milzīgu apgrūtinājumu integrēties Latvijas valstī, tad viņiem ir brīva izceļošanas iespēja un šādu ierobežojumu vairs nav. Taču, ja mēs kā ekonomiskās kanalizācijas sūknis uzsūknēsim šīs milzīgās lētā darbaspēka masas, tad, es domāju, mēs varam nonākt pie tā, par ko runāja iekšlietu ministrs… Tiešām, ir runa par lielu, lielu draudu - par lielu draudu mūsu nacionālajai drošībai nākotnē.

Noslēgumā es gribētu minēt to, ka visi protokoli ir pieejami Normatīvo aktu informatīvās sistēmas datubāzē. Informāciju par šīm valdības sēdēm jūs varat tur sameklēt. To varēja izdarīt jebkurš žurnālists.

Un vēl noslēgumā atkārtošu to, ko es minēju sākumā, kad ārlietu ministrs vēl nebija ieradies. Tagad viņš ir atnācis, un es ceru, ka viņš klausīsies.

Godātais Pabrika kungs! Mēs pozitīvi vērtējam 1995.gada… 2005.gada aprīļa un maija lēmumus. Mēs pozitīvi vērtējam pievienotās vienpusējās deklarācijas politiku un piekrītam dot valdībai pilnvarojumu pievienot šo vienpusējo deklarāciju.

Lai jums veicas!

Sēdes vadītājs. Nākamā debatēs runās deputāte Sandra Kalniete.

S.Kalniete (frakcija „Jaunais laiks").

Godātais Saeimas priekšsēdētāja kungs! Godātie deputāti! Es vienmēr esmu atbalstījusi Latvijas un Krievijas līgumu par valsts robežu noslēgšanu un parakstīšanu. Arī šodien es uzskatu, ka robežlīgums ir jāparaksta. Citādi rīkoties, manuprāt, nevar profesionāls diplomāts un politiķis. Taču kā diplomāte, politiķe un kā Latvijas pilsone es nevaru atbalstīt valdības piedāvāto veidu, kā risināt politiskās un tiesiskās grūtības, kas saistītas ar robežlīguma parakstīšanu un sekām, kādas pēc tam var iestāties.

Es pastāvu uz to, ka tautas nobalsošana ir pats godīgākais un tiesiski pareizākais ceļš, kā risināt jautājumu par Latvijas un Krievijas robežu.

Godātie kolēģi! Šis likumprojekts ir sacēlis īstu sabiedriskās domas vētru. Tas tikai apliecina, cik atbildīgs ir tas lēmums, kuru šodien Saeima pieņems.

Es apzinos, ka, lai arī no kāda skatpunkta - politiska, tiesiska vai vēsturiska - mēs aplūkotu izskatāmo jautājumu, šis skatījums būs nepilnīgs. Nepilnīgs tāpēc, ka līgums par Latvijas un Krievijas robežu ir mūsu tautai kaut kas daudz vairāk nekā tikai starpvaldību vienošanās par kādu noteiktu līniju, kas atdala divu valstu teritorijas.

Šim līgumam būtu jāpavelk svītra 20.gadsimta Latvijas asiņainajai vēsturei, kuras notikumos ārkārtēja nozīme ir bijusi Latvijas un Krievijas attiecībām un Latvijas valsts robežai. Tāpēc šis līgums daļai tautas ir ieguvis simbolisku nozīmi. Tas sevī koncentrē prasību pēc taisnīguma.

Līdz šim no Krievijas puses šī prasība nekad nav tikusi gandarīta. Tāpēc es tik labi saprotu daudzos Latvijas pilsoņus, kas ir sašutuši par Latvijas un Krievijas robežlīguma noteikumiem un kas ir aizvainoti par to piekāpību, ar kādu vairākas Latvijas valdības ir risinājušas sarunas ar Krieviju.

Godātie kolēģi! Šis apspriežamais likumprojekts ir iekšējās lietošanas likums. Atšķirībā no 2005.gada vienpusējās Valdības deklarācijas, kas ir starptautisko līgumtiesību akts, šim likumam nepiemīt spēks atļaut Latvijas valstij noslēgt parafēto robežlīgumu ar Krieviju un, to

darot, nepārkāpt Satversmi. Deklarācija ļauj Latvijai paturēt spēkā izpratni par to, ka Latvija bijusi okupēta un 1920.gada Miera līgums ticis pārkāpts.

Kalvīša piedāvātajam likumprojektam šāda spēka nav, un tajā izdarītā atsauce uz 1991.gada Konstitucionālo likumu „Par Latvijas Republikas valstisko statusu" tādā pašā spēkā negarantē valsts nepārtrauktību un nenovērš pretrunu ar Satversmi. Ar šo likumprojektu Latvija sev atņem tiesības runāt par okupācijas sekām ar Krieviju kaut kad nākotnē. To lieliski saprot arī Krievijas vēstnieks, uzsverot (citēju), ka „Krievijai vienalga, cik ilgi eksistē Latvijas valsts - 15, 80 vai 85 gadus". Manuprāt, apspriežamā likumprojekta patiesais mērķis ir nomierināt Latvijas sabiedrisko domu un daļu atbildības par Kalvīša parakstu zem robežlīguma pārlikt uz Saeimu.

Mana kolēģe Ilma Čepāne jau runāja par apspriežamā likumprojekta tiesiskajiem aspektiem. Taču lēmums nav tikai tiesisks, tas galvenokārt ir politisks, un tieši tāpēc man valdības piedāvātais risinājums nav pieņemams. Nav pieņemams tāpēc, ka ar šo iekšējās lietošanas likumu valdība nākamo paaudžu vārdā pārsteidzīgi atsakās no tiesībām uz kompensācijām par okupācijas sekām, tajā skaitā par Abrenes atdošanu Krievijai. Pašlaik Latvijas valsts maksā kompensācijas bijušajiem Abrenes iedzīvotājiem no Latvijas nodokļu maksātāju naudas. Iznāk, ka mēs maksājam divreiz.

Man nav pieņemams arī tas, ka valdība skaidri nepasaka, ka tā respektēs tautas tiesības lemt par tik būtisku jautājumu, kāds ir valsts teritorijas jautājums. Tā vietā dzirdamas dažādas atrunas, ka pašlaik referendumu juridisku līčloču dēļ sarīkot nav iespējams. Tas ir valdības pienākums - rūpēties par to, lai tiktu īstenots viens no vispamatīgākajiem mūsdienu demokrātijas principiem, kas ir iemiesots Latvijas valsts Satversmes 2.pantā. Un es citēju: „Latvijas valstī valsts suverēnā vara pieder Latvijas tautai." Šis princips dod politiskas un likumiskas tiesības tautai lemt par valstij būtiskiem jautājumiem.

Jautājums par valsts teritorijas izmaiņām ir būtisks jautājums, jo tas ir saistīts ar Satversmes grozīšanu, kam nepieciešams divu trešdaļu Saeimas deputātu atbalsts un tautas nobalsošana. Pēc ierosinājuma virzīt likumu steidzamības kārtā, kas saskaņā ar Satversmes 75.pantu nozīmētu, ka to nevar nodot tautas nobalsošanai, ja par to būtu nobalsojušas 2/3 deputātu, man ir radušās nopietnas šaubas par valdības nolūku godīgumu. Valdībai ir skaidri jāpasaka, ka tā ir gatava rīkoties tā, lai šīs tautas tiesības tiktu īstenotas.

Godātie deputāti! Šobrīd mēs nezinām, kāds ir tautas vairākuma viedoklis par robežlīgumu. Diskusijās iezīmējās divi pretpoli, kurus varētu reducēt tā: „Kam mums Abrene?" un „Ne pēdas Latvijas zemes!"

Nesen veiktais SKDS pētījums parāda, ka 40 procentu sabiedrības uzskata, ka ir jārīko tautas nobalsošana, bet 60 procentu piekrīt, ka risinājums varētu būt juridisks. Šos datus kā argumentu izmanto valdošās koalīcijas pārstāvji, lai pamatotu, kāpēc drīkst atteikties no tautas nobalsošanas. Taču tādas atrunas ir vairāk nekā vieglprātīgas. Sabiedriskās domas pētījumi nav un nevar būt pamatojums, lemjot par tik nopietnu jautājumu, kāds ir valsts teritorijas maiņas jautājums.

Pēc atrunas izklausās arī valdības atsaukšanās uz tautas nobalsošanas ierosināšanas sarežģītību. Tas ir tikai juridiskās tehnikas jautājums! Un tas ir valdības pienākums - piedāvāt risinājumu, kas novērstu divdomīgas neskaidrības robežlīguma sakarā.

Apspriežamais likumprojekts tās nenovērš un arī nevar novērst. Arī sabiedrībai un ekspertiem nav vienota viedokļa par to, vai robežlīgums pārkāpj Satversmi un vai, atsakoties no atsauces uz Latvijas un Krievijas Miera līgumu, nav apdraudēta Latvijas valsts nepārtrauktība. Kamēr vien pastāv tik nopietnas šaubas, tikmēr nav pieņemama steiga robežlīguma jautājumā.

Godātie deputāti! Vēlētāji mani ir pilnvarojuši pārstāvēt viņu intereses parlamentā, un es esmu apņēmības pilna to darīt. Tieši tāpēc jautājumā par Latvijas un Krievijas robežlīgumu es nejūtos tiesīga uzņemties atbildību par atteikšanos no diviem procentiem valsts teritorijas. To darot, es pārkāptu Satversmi un vairākus Saeimas pieņemtos konstitucionālos likumus.

Vēl vairāk! Es esmu pārliecināta, ka šādu pilnvarojumu vēlētāji nav devuši arī pārējiem deputātiem. Mēs - 100 cilvēki - tāpat kā septiņi Satversmes tiesas tiesneši nedrīkstam uzņemties atbildību pieņemt lēmumu, kas pēc būtības un pēc tiesībām piekrīt tautai. Ne valdībai, ne Saeimai nav dotas pilnvaras mainīt Satversmi bez tautas nobalsošanas. Satversmes 77.pants nosaka, ka tad, ja Saeima ir grozījusi Satversmes 1., 2., 3., 4., 6. vai 77.pantu, šādi grozījumi, lai tie iegūtu likuma spēku, ir apstiprināmi tautas nobalsošanā.

Salīdzinot Latvijas valsts robežu, kāda tā iezīmēta 1920.gada Miera līgumā un 1997.gadā parafētajā līgumā, ir skaidrs, ka pēdējā dokumentā Latvijas teritorija ir samazināta par apmēram 2 procentiem, tāpēc apgalvojums, ka Latvijai ir teritoriālas pretenzijas pret Krieviju, ir pilnīgi nepareizs.

Gluži otrādi! Tā ir Krievija, kurai ir teritoriālas pretenzijas pret Latviju. Pat bez Satversmes tiesas sprieduma ir redzams, ka parafētais līgums maina Latvijas teritoriju un tātad pārkāpj Satversmes 3.pantu pēc būtības. To vairākkārt savos agrākajos paziņojumos ir atzinuši arī Ministru prezidents Kalvītis un ārlietu ministrs Pabriks.

Es nevēlos balsot par likumu, kurš ir radīts, lai dotu iespēju pārkāpt Satversmi. Kā lai es ņemu nopietni Kalvīša un Pabrika piedāvāto likumprojektu, ja 2005.gadā ar tikpat lielu pārliecību viņi abi apgalvoja, ka, nepievienojot robežlīgumam deklarāciju, būs pārkāpta Satversme un notiks samierināšanās ar okupācijas fakta noklusēšanu. Es aicinu valdību būt konsekventai savā politikā un rīcībā.

Godātie deputāti! Man nav bail no tautas nobalsošanas. Mūsu tauta daudzkārt ir apliecinājusi savu viedumu, lemjot par jautājumiem, kas ir būtiski mūsu valstij un tās nākotnei. Un robežlīgums ir būtisks mūsu valsts drošībai un mūsu valsts attīstībai.

Vēlreiz vēlos uzsvērt, ka tautas nobalsošana ir pats godīgākais un tiesiski pareizākais ceļš, kā atrisināt jautājumu par Latvijas un Krievijas robežu.

Paldies. *(Aplausi.)*

Sēdes vadītājs. Debates turpinās deputāts Uldis Grava.

U.I.Grava (frakcija „Jaunais laiks").

Godājamās valsts amatpersonas un kolēģi! Vienīgais, ko var skaidri saprast no valdības piedāvātā Latvijas un Krievijas robežlīguma, ir trīs lietas. Pirmkārt, tas ir neskaidrs; otrkārt, tas ir tik samudžināts ar daudzpakāpju pastarpinātām atsaucēm, un, treškārt, tas ir nelikumīgs.

Ne jau Abrene ir mūsu satraukuma pamatā! Visdziļākās bažas ir par to nevērību, ar kādu mūsu valdība izturas pret Latvijas pēctecības principa nostiprināšanu. Ja nav šīs mūsu valsts pēctecības pēc neatkarības atgūšanas, tad, pirmkārt, nav bijusi okupācija, otrkārt, nav bijusi nelegālā aneksija, treškārt, nav bijusi kolonizācija. Ja mēs nenostiprinām Latvijas tiesisko turpinātību, tad atveram vaļā durvis apgalvojumam, ka 1991.gadā Padomju Latvija atdalījās no Padomju Savienības un ka tālaika iedzīvotāji - gan latvieši, gan okupanti - visi ir tiesīgi lemt par mūsu valsts nākotni. Tie būs īstie jaunās Republikas pavalstnieki! Un, tā kā es pats nekad neesmu bijis Padomju Savienības pilsonis, tad arī pat man draud Latvijas pilsonības atņemšana.

Nav brīnums, ka jau šobrīd Krievijas vēstnieks Latvijā Kaļužnijs aiz prieka siekalojas, jo, pirmkārt, īstenojas Brežņeva nodoms saistībā ar Helsinku Nolīgumu - uz visiem laikiem legalizēt Otrā pasaules kara laupījumus, otrkārt, ka latviešiem pašiem neesot skaidrības, kad sākās viņu valsts patstāvība, un, treškārt, Saeimas deputātiem un visiem Latvijas iedzīvotājiem būšot jaunas izvēles iespējas.

Šajā sakarā ļaujiet man jums mazliet atgādināt vēstures patiesību, jo minētā Helsinku Nolīguma parakstīšanas laikā es pats biju Helsinkos - gan 1973.gadā, līguma sagatavošanas periodā, kā Pasaules brīvo latviešu apvienības priekšsēdis, gan 1975.gadā, līguma parakstīšanas laikā, kā Pasaules baltiešu apvienības priekšsēdis. Helsinku galīgo aktu parakstīja 35 Eiropas valstu, ASV, kā arī Kanādas valdību vadītāji. 1975.gada 26.jūlijā, bet dienu iepriekš, 25.jūlijā, Vašingtonā Baltā nama Kabinetu zālē ASV prezidents Džeralds Fords kādam ducim trimdas centrālo organizāciju vadītāju, ieskaitot arī mani, nolasīja deklarāciju, kuru ASV valdība no savas puses nostiprināja, dienu vēlāk Somijā parakstot Helsinku Nolīgumu. Un es nolasīšu daļu no šīs ASV deklarācijas teksta: „Amerikas Savienotās Valstis nekad nav atzinušas Lietuvas, Latvijas un Igaunijas iekļaušanu Padomju Savienībā, un to nedarām arī tagad. Šo mūsu oficiālo neatzīšanas politiku nemaina Eiropas Drošības konferences rezultāti. Principu deklarācijā par teritoriālo integritāti ir ierakstīts pants, ka neviena okupācija vai teritorijas iegūšana pretrunā ar starptautiskiem likumiem nebūs atzīta kā likumīga."

Vai tas, ko 1975.gadā Fords un Kisindžers, bet 2005.gadā Pabriks uzdrošinājās darīt, proti, aizstāvēt Latvijas starptautiskās tiesības ar pievienotām deklarācijām, bija nepareizi? Deklarācijas pievienošana līgumam nav nekas jauns. Deklarācijas pievienošana līgumam nav nekas ļauns. To var izdarīt arī citādā veidā, bet kaut kādai tiešai atsaucei uz 1920.gada Miera līgumu ir jābūt!

Un nekas jau nenotiek bez darba, bez apņēmības, pārliecības, drosmes, nesvārstīgas ticības valsts neatkarībai un tautas brīvībai. Visdrūmākajos Latvijas okupācijas gados, kādi bija 70.gadi, kad „Baltijas jautājums" pasaulē bija jau galīgi aizmirsts, trimdas latvieši tomēr saņēmās un uzvarēja cīņā par savām tiesībām.

Vai šodien mēs, brīvībā esot, drīkstam mazāk? 1973.gadā, Helsinku konferences sagatavošanas laikā ārlietu ministru līmenī, baltiešu delegācija bija apbruņojusies ar cienījamā profesora Lēbera vislabākajiem juridiskajiem argumentiem, bet tikai pēc manas vārdu apmaiņas Austrumvācijas vēstniecībā ar Padomju Savienības ārlietu ministru Andreju Gromiko un tai sekojošās baltiešu apcietināšanas pasaules prese sāka pievērst uzmanību baltiešu taisnīgajām prasībām.

1975.gadā mēs jau bijām tikuši krietni tālāk. Pēc nemitīgā darba Rietumeiropas valstīs, ko veica vienīgi baltieši, rezultāti bija manāmi, un tikšanās reizē ar ASV prezidentu Fordu Vašingtonā viņš atklāja, ka ir panākta Varšavas pakta valstu valdību publiska piekrišana par iespējamību miera ceļā pārkārtot robežas.

Tātad tā bija liela piekāpšanās salīdzinājumā ar pretrunīgajiem apgalvojumiem, ko toreiz pauda Brežņevs un ko šodien Kaļužnijs nekaunas atkārtot, sacīdams, ka pašreizējās robežas it kā esot uz mūžu mūžiem iesaldētas.

Un tā 1975.gada Helsinku Nolīguma parakstīšanas laikā, lai gan Somijas policija mūs atkal uz laiku aizturēja Helsinku lidostā, beigu beigās preses interese un panāktais atbalsts baltiešiem Rietumos lika Somijas drošībniekiem izdarīt kaut ko neiedomājamu - proti, pa militāro spēku slēgto ceļu no lidlauka līdz Helsinku centram, tieši starp Brežņeva un Tito limuzīniem, pašiem somiem ceļmalā vicinot karodziņus, iebrauca mūsu - baltiešu - delegācija.

Rezultātā Helsinku Nolīguma ceturtajā sadaļā trešās rindkopas pēdējais teikums ir lasāms šādi: „Nekāda okupācija vai nelegāls ieguvums netiks atzīts par likumīgu!" Un tas šodien joprojām attiecas arī uz Abreni, un bez tautas nobalsošanas nevienam Latvijas ārlietu ministram, nevienam Latvijas Ministru prezidentam, nevienai Latvijas valdībai nav tiesību pārkāpt valsts Satversmi!

Laikā pēc Helsinku Nolīguma parakstīšanas viena parakstītāja valsts pēc otras ir apliecinājusi, ka Helsinku akts nenozīmē Baltijas valstu okupācijas atzīšanu - tā to teica Lielbritānija, tā to teica Vācija, Kanāda, Beļģija un tā tālāk, un tā joprojām. Un 1983.gada 13.janvārī ar tādu pašu saturu seko arī Rezolūcija Eiropas Parlamentā.

Desmit gadus pēc Helsinku Nolīguma parakstīšanas Pasaules baltiešu apvienība toreiz bijušā Saeimas deputāta Oļģerta Pavlovska vadībā Kopenhāgenā sarīkoja tribunālu pret Padomju Savienību par tās pārkāpumiem Baltijas valstīs. Un arī es toreiz darbojos šajā tribunālā kā Rīcības komitejas priekšsēdis. Tribunālā bija tiesneši… bija pieci plaši pazīstami starptautisko tiesību lietpratēji no Lielbritānijas, Francijas, Vācijas un Zviedrijas. Tā mēs piesaistījām vēl nekad nepiedzīvotu uzmanību un 167 akreditēto starptautisko žurnālistu klātbūtni.

Un tribunāla Noslēguma manifestā ir lasāmi šādi secinājumi: „Trīs Baltijas valstu liktenis ir unikāls cilvēces vēsturē. Nekur citur pasaulē bijušās parlamentārās demokrātijas nav okupētas, anektētas un kolonizētas no uzvarējušās varas. Un unikāls liktenis prasa pēc unikālas nostājas no pasaules demokrātiskajām varām. Mēs aicinām tās pacelt Padomju Savienības Baltijas valstu okupācijas jautājumu visos pasaules forumos, pieprasot brīvību un neatkarību Igaunijai, Latvijai un Lietuvai."

Latvijas valsts pēctecības nostiprināšana šodien ir mūsu valsts visnopietnākais uzdevums, un te šorīt nevarēja būt runa par steidzamību, kas apdraudēja 75.pantu, radot tā pārkāpumu, kas varbūt apdraudēja iespēju tautai nobalsot. Mūsu rīcībai - vienalga, lai kāda tā arī būtu - ir jābūt drošai, tai ir jābūt noteiktai, un nekāda neskaidrība vai paviršība nav pieļaujama! Un Saeimai šī atbildība ir jāuzņemas!

Es bieži pārlasu to, ko pašā pirmajā tautas atmodas laikā teicis Kronvaldu Atis. Un viņa visbiežāk rakstītā frāze, ko viņš atkārto un atkārto, ir tāda: „Tēvzemei ir grūti laiki, dēliem jāiet palīgā!"

Vai mēs, Saeimas deputāti, to darīsim? Vai sekosim savam zvērestam, ko katrs devām, nesen stājoties amatā? Vai būs tāpat kā toreiz - pirms 138 gadiem -, kad Kronvaldu Atis 1869.gadā rakstīja: „Mēs nemīlam savu Tēvuzemi, jo caur verdzības laikiem mūsu sirdīs tāda mīlestības sēkla ir dziļi, dziļi izpuvusi. Mūsu vienīgās rūpes, no vergu ķēdēm atraisītiem, ir gaļa, gaļa, nauda un nauda."

Godājamie deputāti! Vai mums ir jāapdraud mūsu valsts pēctecības tiesības, lai tikai varbūt palīdzētu dažu Latvijas oligarhu neveiksmīgām saimnieciskām darbībām Krievijā? Vai mums ir jāatsakās no mūsu pašu vēstures? Vai drīkstam tik pavirši izturēties pret mūsu valsts neatkarības nostiprināšanu?

Piedāvātais risinājums neder! Satversmi pārkāpt nedrīkstam! *(Aplausi.)*

Sēdes vadītājs. Debates turpinās deputāts Dzintars Zaķis.

Dz.Zaķis (frakcija „Jaunais laiks").

Cienījamais Saeimas priekšsēdētāj! Godājamie Ministru kabineta ministri, arī kolēģi! Dāmas un kungi!

Latvijas zeme pieder Latvijas tautai. Par savas teritorijas atdāvināšanu ir jālemj visai tautai - tā to nolēma un valsts Pamatlikumā ierakstīja šīs valsts dibinātāji.

Mani kolēģi ir skaidrojuši juridiskos aspektus, un es centīšos kliedēt vienu mītu, kas šad un tad ir izskanējis medijos; proti, mītu par to, ka Latvijas tauta, atdodot savu zemi, it kā iegūs pārākus materiālos labumus.

Latvijai Krievijas tirgus ir nozīmīgs gan kā saražotās produkcijas, gan kā pakalpojumu realizācijas tirgus. Protams, neērta gan Latvijai, gan Eiropas Savienībai ir energoatkarība no Krievijas, tāpēc centīšos analizēt ne tikai no preču un pakalpojumu eksporta, bet arīdzan no energoresursu importa viedokļa, tā teikt, skaļākās vai sasāpējušākās problēmas.

Apgalvošu, ka Latvijas ekonomikas pamats ir mazie un vidējie uzņēmēji, kur nozīmīgu vietu ieņem tieši pārtikas ražotāji. Pirmajā vietā pārtikas eksporta jomā uz Krieviju vēsturiski ir bijuši mūsu zivrūpnieki, proti, šprotu ražotāji. Normālas abu valstu sadarbības laikā apmēram puse no Latvijā saražotās zivju produkcijas tika pārdota Krievijā. Naudas izteiksmē, kolēģi, tas sastādīja apmēram 3 miljonus latu mēnesī.

Pagājušā gada nogalē Krievija faktiski aizliedza Latvijas produkcijas importu, tādējādi atbrīvodamās no ļoti nozīmīga konkurenta iekšzemes tirgū. Tas ir klasisks ekonomiskais protekcionisms, kam kājas aug no Krievijas biznesa aprindām un kas tiek realizēts ar ierēdņu rokām. Un maldās tie, kuri apgalvo, ka Latvijai, atdodot savu teritoriju, iznāks iegūt stabilu pārtikas tirgu Krievijā. Krievija, kolēģi, pagaidām nav prognozējama, un tā vienmēr varēs pateikt: „Tev šlipse ir par īsu un cepure uz vienas auss, tāpēc sadarbības nebūs!" Nav svarīgi, vai tās ir „Rīgas šprotes" vai gruzīnu „Boržomi", bet tāda tā situācija saglabājas. Latvijas zivju pārstrādātāju problēmas Krievijā mūsu valdība var risināt dažādos veidos - gan ar Valsts pārtikas un veterinārā dienesta palīdzību, gan attīstot kredīteksportēšanu, gan izmantojot daudzus citus mehānismus. Latvijas šprotu problēmu robežlīgums nerisina!

Nākamais. Ļoti nozīmīgu vietu mazo un vidējo uzņēmumu darbībā ieņem arī autopārvadātāji. Vai atceraties garās autokravu rindas pie Krievijas robežas pagājušā gada nogalē? Šīs rindas pamatīgi pabojāja dzīvi mūsu pārvadātājiem un radīja, pēc aptuvenām aplēsēm, 28 miljonus latu lielus zaudējumus. Bet pats dīvainākais bija tas, ka šīs rindas bija vienādas gan Latvijā, gan Lietuvā, gan Igaunijā un pat Somijā. Tātad visiem bija vienādas rindas neatkarīgi no tā, ir vai nav spēkā robeža vai demarkācijas līnija. Nekur jau nav izskanējusi informācija par to, ka Krievijas muitnieki un robežsargi būtu gatavi strādāt ātrāk tad, ja Latvija dāvinātu kādu daļu savas zemes Krievijai. Manuprāt, tā būtu nožēlojama un pazemojoša apmaiņa - mainīt mūsu zemi pret īsākām rindām vai šprotēm.

Kā nākamo piedāvāšu pašu sāpīgāko, turklāt Eiropas mērogā, problēmu, proti, energoresursu problēmu. Jā, mēs Krievijā iepērkam visu gāzi un lielu daļu elektrības! Jā, mēs esam ar elektrolīnijām un gāzesvadiem savienoti ar Krieviju, nevis ar Eiropu! Bet vai tāpēc vajag pazemoties vai pakļauties šantāžai? Nē, un vēlreiz nē!

Ko darīt? Tā vietā, lai mēģinātu iemainīt mūsu zemi pret lētu elektrību, es piedāvāju būvēt savas spēkstacijas un ražot elektrību, kurinot mūsu kūdru vai mūsu šķeldu, kā, starp citu, to dara zviedri. Es piedāvāju cīnīties par to, lai Eiropas Savienība beidzot izstrādā vienotu energopolitiku un pievieno Latviju saviem gāzesvadiem ar visu iespējamo Dobeles gāzes krātuvi un varbūt arī citām iespējamām krātuvēm. Tikai Eiropas un Krievijas vienošanās gāzes piegādes jomā var pasargāt Latviju no „Gazprom" vēlmēm regulēt Latvijā politiku tā, kā tas jau ir bijis

Gruzijā, Ukrainā, Baltkrievijā un arī Eiropas valstīs. Starp citu, šīm pieminētajām valstīm ir noslēgti robežlīgumi ar Krieviju, bet tas nav bijis par iemeslu tam, lai Krievija nevarētu lauzt šos līgumus un rīkoties pēc savas gribas. Secinājums - arī energoresursu jomā mūsu robežlīgums nav nekāda panaceja.

Līdzīga situācija ir Latvijas ostās. Ostu darbība, kā mēs labi zinām, ir tieši atkarīga no dzelzceļa. Krievijas dzelzceļa tarifu politika šobrīd ir nepārprotami par labu Krievijas ostām. Tā ir neizdevīga Latvijai. Vai šāda robežlīguma noslēgšana atrisina problēmu par labu mums? Nē! Šai problēmai risinājums nāks kopā ar Krievijas iestāšanos Pasaules tirdzniecības organizācijā. Un nav dzirdēts, ka tam būtu kaut kāds sakars ar Latvijas un Krievijas robežlīgumu.

No visa iepriekš teiktā un masu medijos dzirdētā izdaru vairākus secinājumus. Tirdzniecības apjoms ar Krieviju šobrīd ir stabils. Tas varētu būt arī lielāks, ja mums būtu savstarpējie līgumi par investīciju aizsardzību un divkāršo neaplikšanu ar nodokļiem. Un galvenais secinājums - nekad, nekur, neviens mums nav publiski solījis, ka robežlīgums ir visu šo problēmu atslēgas jautājums. Var jau būt, ka Kalvīša kungs zina kaut ko vairāk. Var jau būt, ka Kalvīša kungam kāds kaut ko par šāda līguma noslēgšanu ir sasolījis. Ja tā tas ir, tad, Kalvīša kungs, neesiet politikānis, kā to teica Ābiķa kungs, - nāciet tribīnē un paskaidrojiet, kādi tad konkrēti, ļoti konkrēti, būs šie ieguvumi! Lai to saprot visa tauta, ne tikai Tautas partijas ierindas biedri! Tautai ir tiesības zināt, kāpēc tādā steigā un kāpēc par katru cenu.

Kolēģi! Kārlis Ulmanis savā laikā būvēja laukos skolas, būvēja cukurfabrikas, uzbūvēja arī Ķeguma HES. Ar ko Latvijas tautai atmiņā paliks Kalvīša valdība? Cukurfabrikas *(No zāles dep. N.Kabanovs: „Gaismas pils!")* ir likvidētas, zeme izdāļāta, tauta izklīdusi… Paldies Dievam, HES vēl nav pārdota!

Tauta, izdariet vienkāršus secinājumus! *(Aplausi.)*

Sēdes vadītājs. Debates turpina deputāts Māris Kučinskis.

M.Kučinskis (Tautas partijas frakcija).

Godātais Ministru prezidenta kungs! Godātais Saeimas Prezidij! Godātie kolēģi! Šodien mēs par sevi varam jau runāt kā par stabilu, demokrātisku valsti Eiropas attīstīto valstu vidū. Latvijai ir sava vīzija, Latvijai ir savs attīstības plāns. Es gribu atgādināt 8.Saeimas apstiprinātā Latvijas izaugsmes modeļa un uz tā bāzes izstrādātā Nacionālā attīstības plāna būtību.

Mūsu mērķis ir dzīves kvalitātes pieaugums ikvienam Latvijas iedzīvotājam. Mūsu vienīgais izaugsmes resurss ir mūsu zināšanas un prasme tās pielietot zinātnē, jaunu tehnoloģiju radīšanā un uzņēmējdarbībā. Mūsu attīstības stratēģiskie principi ir sabiedrības iesaistīšanās, līdzsvarota attīstība un spēja redzēt pāri esošajām robežām visās dzīves jomās. Dzīves kvalitāte - tātad arī mūsu labklājības pieaugums - būs tieši atkarīga no mūsu prasmes veicināt Latvijas ekonomisko izaugsmi.

Vai mēs šodien runājām par Latvijas attīstību? Gan jā, gan nē. Jā - tāpēc, ka Latvijas ekonomiskā attīstība un līdz ar to arī mūsu labklājība ir atkarīga no mūsu spējām redzēt pāri visām robežām, pāri iekšējām ambīcijām. Tas nozīmē, ka attīstība nerodas iekšējos ķīviņos un ekonomisko attīstību sen vairs nenosaka preču apmaiņa starp tuvējo pagastu un pilsētu, šķelda spēkstacijām vai kaut kas tamlīdzīgs. Ekonomikai nav robežu. Ir vajadzīgas sakārtotas attiecības gan Eiropas Savienībā, gan citur pasaulē, nemaz jau nerunājot par attiecībām ar mūsu kaimiņvalstīm! Mūsu uzdevums ir šīs attiecības veidot, nostiprināt un aicināt uzņēmējus tās izmantot sava tirgus paplašināšanai.

Jā - tāpēc, ka mēs šodien runājam par to, kā šīs attiecības sakārtot, jo nevar runāt par sakārtotām attiecībām, ja neesam vēl pateikuši: „Šeit ir mūsu robeža. Mēs to atzīstam un esam gatavi parakstīt robežlīgumu." Tas ir mūsu interesēs, tas ir visas Eiropas Savienības interesēs, jo mēs vēlamies sadarbību. Mēs esam par ekonomisko attīstību, mēs esam par izaugsmi.

Mēs vairs neesam un nebūsim atkarīgi no Krievijas, bet neviens nenoliegs Krievijas tirgus iespējas, ekonomisko nozīmīgumu tagad un nākotnē. Pašu radīti iekšpolitiski strīdi, pašu radīti šķēršļi nevar traucēt brīvu Latvijas ekonomisko virzību gan uz rietumiem, gan arī uz austrumiem.

„Nē! Mēs šodien nerunājam ne par kādu Latvijas attīstību" - ir jāsaka, klausoties un mēģinot iedziļināties tajos pretargumentos, kuri faktiski - labāk vai sliktāk - slēpj aicinājumu nedarīt neko un atstāt šo jautājumu atklātu.

Es sliecos domāt, ka šā jautājuma atstāšana diskusijai vēl uz nezināmu laiku nezināmā nākotnē - tas varbūt daudziem ir politiskās izdzīvošanas jautājums. Vieniem ir bažas par ilgāk nekā desmit gadus uzturētiem un ik pa brīdim paspodrinātiem visas savas „politiskās mājas" pamatiem, kurus nav ar ko aizstāt. Savukārt citiem, kas baidās, ka nākotnē ar vienu tēmu, korupcijas tēmu, izdzīvot būtu neiespējami, tas varētu būt mēģinājums atrast jaunu politisko „nišu" vai vienkārši iespītēt par atrašanos opozīcijā.

Šeit nav runa par pēctecību, jo to mēs esam nodrošinājuši. Nav runa par Latvijas attīstību. Enerģija tiek vērsta uz pagātni, uz iekšpolitiskas diskusijas uzturēšanu pašas diskusijas pēc, jo neviens nevienam šodien neko neatņem. Mēs tikai atzīstam to, kur mēs esam, un to, ko mēs nostiprinām un ko gribam attīstīt.

Cienījamās dāmas un godātie kungi! Šodien šis ir politisks lēmums, un Tautas partija ar pilnu atbildības sajūtu balsos par šo likumprojektu, jo mēs esam par valsts attīstību. Mēs esam par labklājību visā Latvijas teritorijā.

Es aicinu arī to enerģiju, kas šodien tiek virzīta uz to, lai meklētu ieganstu uzsāktā procesa apstādināšanai, virzīt uz skaidriem Latvijas nākotnes mērķiem, domājot par labāku izglītību, produktīvas ražošanas attīstību, jauniem tirgiem un par labklājības nodrošināšanu mūsu cilvēkiem visā esošajā Latvijas teritorijā.

Mēs mīlam šo valsti!

Paldies. *(Aplausi.)*

Sēdes vadītājs. Nākamais debatēs runās deputāts Pēteris Tabūns.

P.Tabūns (TB/LNNK frakcija).

Cienījamie kolēģi! Es gribētu sacīt tā: „Ir nu gan dieniņa Saeimā un visā valstī! Un lai Dievs mums stāv klāt šodien!" Šodienas situāciju es gribētu raksturot kā atrašanos dziļas kraujas vai aizas malā, kam sekos kritiens - kritiens neziņā, kā tas beigsies.

Un tāpēc šodien mums visiem derētu atcerēties vienu absolūti nepārprotamu patiesību. Un šī patiesība ir ļoti vienkārša: reiz katram pienāks diena, kad ne vara, ne bagātība, ne nauda vairs nebūs vajadzīga. Jūs saprotat, par ko es runāju, - par septiņām pēdām zemes. Lūk!

Bet gods gan būs vajadzīgs. Un tas varbūt būs vienīgais lielums un vienīgā vērtība, kas raksturos konkrēto cilvēku. Lūk, tā!

Un lielākoties par to tad arī es runāšu, jo robežlīguma juridiskajos aspektos ir sapinušies, iebriduši džungļos un netiek ārā no šiem džungļiem arī juristi. Tā var secināt no izdevuma „Jurista Vārds". *(No zāles: „Kurš uzrakstīja?")* Tas ir numurs, kas veltīts tikai šiem aspektiem. Lūk! Vēl jo vairāk tāpēc, ka pārsteidz šī ārkārtīgā steiga, šī nostādņu maiņa.

Pirms diviem gadiem un tagad - absolūti pretēja maiņa. Protams, es to savādāk nevaru nosaukt, kā par „buldozera sindromu", kas dzen uz priekšu, par katru cenu dzen uz priekšu. Tā kā sērga. Un tautai, redziet, nebūs nekādas teikšanas. Lai stāv tauta pie malas! Kaut gan tautai ir dots Satversmē noteicošais vārds. Kam gan citam? Ne mums, atsevišķiem politiķiem. Un arī ne Saeimai kopumā.

Labi. Bet tad dodiet argumentus! Dodiet argumentus! Šodien argumentu nav. Argumentu nav, ir tikai tukšas frāzes un runāšana par, redziet, Krievijas labajām attiecībām pret mums. Par attiecībām. Un viss! Nekādu ieguvumu, nekādu argumentu.

Būtu naivums ticēt Krievijai, jo mēs esam pieredzējuši, tik ārkārtīgi pieredzējuši šajā pasaulē, - pieredzējuši piecdesmit okupācijas gadus un tagad arī sešpadsmit neatkarības gadus - un zinām, kā Krievija rīkojas un kāda ir tās nostādne pret mums, pret visu pasauli. Un, redziet, atkal mēs esam nonākuši vainīgo lomā. Mēs - cietēji, pazemotie un apvainotie - esam vainīgi! Mēs, pazemotie un apvainotie, - vainīgi! Mums jāpiekāpjas, nevis Krievijai, kurai vajadzētu vērsties pie mums, latviešiem, un teikt: „Bijām vainīgi. Bijām!… Okupējām… veicām šausmu lietas. Piedodiet! Paņemiet Abreni, lūdzu!" Bet nē! Mums esot jāpiekāpjas, redziet, jo mēs ar to vinnēšot… Tavu traku naivumu!

Es šo līgumu savādāk nevaru nosaukt kā vien par „šprotu līgumu", un es ceru, ka tas ieies vēsturē kā „šprotu līgums", jo meklējam kaut kādu nieka izdevīgumu, nezinot, kas patiešām būs tas izdevīgais. Un vistrakākais ir tas, ka tas ir vispazemojošāk. Tas ir pazemojoši! Dziļi, ārkārtīgi dziļi pazemojošs ir šis līgums! Godu laupošs!

Redziet, šodien te daudzi runā - runāja arī Valsts prezidentes kundze - par 1994.gada Latvijas un Krievijas līgumu par armijas izvešanu. Es biju šajā zālē (tā gan izskatījās toreiz savādāk), un mēs toreiz bijām kategoriski pret… mēs, LNNK cilvēki, bijām pret to līgumu. Jo, draugi mīļie, kuri šodien te lielāties un aizstāvat… tas ir vēl šobaltdien pazemojošs līgums! Krievijas armija no šejienes būtu aizvākusies dažus mēnešus vai pusgadu, vai gadu vēlāk, bet būtu aizvākusies. *(No zāles dep. V.A.Krauklis: „Tagad vēl nebūtu!")* Ar visām panckām viņi būtu aizvākušies, jo cits nekas neatliktu! Šodien pasaule ir savādāka. Bet mēs, redziet, šodien lielāmies ar to, ka palika 90 000 atvaļināto virsnieku ar ģimenēm… Un tagad es skatos: televīzijā (šķiet, aizvakar tas bija) rāda, ka dižie padomju armijas pretizlūkošanas augsta ranga virsnieki Holmogorcevs un Šabašovs esot nopirkuši Dobelē pusi no visas tās zemes, kur… pašlaik ir runa par to, ka tur varētu ierīkot jaunu pazemes gāzes krātuvi. Šie vīri ir ieguvuši pusi no visas šīs zemes. Redziet, kas notiek!

Un tāpēc ir milzīga interese, saprotiet… Es saprotu, ka tanī brīdī varēja būt… 1994.gadā, kad šeit atradās padomju armija, varēja būt bailes. To es vēl saprotu! Bet no kā mēs baidāmies šodien, kad esam Eiropas Savienībā un kad NATO lidmašīnas ir nodrošinājušas mūsu gaisa telpu? No kā šodien mums baidīties? No kā? *(No zāles dep. A.Golubovs: „No sevis!")*

Lūk! Nelaime ir pavisam citur. Ļoti vienkārša! Trūkst patriotisma! Nav latviskās spīts un nav izturības, ar ko ir lepojušies latvieši gadu simteņos. Pavīd pat mankurtisms, kas izaudzis no briesmīgā kosmopolītisma, kas kā sērga ārda latviskumu un arī Latviju.

Lūk, viens piemērs. Paklausieties! Ārpolitikas institūta direktors Atis Lejiņš atbalsta šo līgumu, un viņa arguments ir šāds: „Šī nabagmāja, Abrene, mums nav vajadzīga!" To viņš teica

televīzijā. Lūk, tas ir līmenis! Lūk, tas ir arguments! Šī nabagmāja - Abrene - neesot vajadzīga! Es gribētu teikt - tas ir Sūnu ciema vīreļa līmenis. Bet ko jūs teiktu, ja Padomju Savienība (tagad - Krievija) būtu pievākusi visu Latgali? Vitebskas guberņā taču ietilpa Latgale, kas pievienojās… Vai tad arī nabadzīgā Latgale šodien jums nebūtu vajadzīga? Nabadzīgā Latgale, kas šodien tāda ir, arī nebūtu vajadzīga, spriežot pēc „dižā" Lejiņa argumentiem? Lūk, tādi ir apmēram visi argumenti, kas šodien izskan!

Draugi mīļie, kā jūs varētu skatīties acīs tiem vīriem, kuru nav mūsu vidū, tiem jaunajiem puišiem, kas cīnījās Tīreļpurvā, kas patrieca Bermontu, leģionāriem, nacionālajiem partizāniem? Šodien šeit pie Saeimas mēs varējām ieskatīties viņiem acīs, daudzi baidījās ieskatīties viņiem acīs. Tur bija Skreija - nacionālo karavīru vadītājs, Stefans - nacionālo partizānu vadītājs… Viņi cīnījās par šo zemi. Kā jūs varētu skatīties acīs Pēterim Supem, kuram nesen, pirms nepilniem pāris gadiem, uzcēlām pieminekli Viļakā, turpat pie Abrenes, un kurš cīnījās par Abreni un krita? Un tādi ir daudzi, daudzi vīri. Derētu ieskatīties acīs šiem vīriem.

Jā, varbūt Krievija pirks mūsu šprotes…

Tagad par pēctecību. Šo vārdu visi loka visos locījumos kā apmāti: redziet, būšot apdraudēta pēctecība. Es jautāju jums - vai šodien tā ir apdraudēta? Šodien tā nav apdraudēta! *(No zāles dep. L.Ozoliņš: „Loģiski!")* Nu tad neslēgsim šo muļķīgo līgumu, un pēctecība nebūs apdraudēta! Ir ļoti vienkārši, lūk! Visa pasaule taču atzinusi šo pēctecību. Vienīgi Krievija ne. Nu lai tad arī neatzīst vēl vienus simts gadus!

Un ko jūs teiksiet par tādu jēdzienu kā patiesība vai taisnība? Andreja Eglīša vārdi „Mēs gribam taisnības augšāmcelšanos" ir ierakstīti piemineklī Lestenē, kur guļ tūkstošiem Latvijas vīru. Vai tad, ja parakstīsim šo līgumu, šī taisnība augšāmcelsies *(No zāles: „Jā!")* un būsim tuvāk pietuvojušies šai taisnībai, kuru visi latvieši gaida? Diemžēl mēs to attālināsim. Attālināsim tāpat kā deokupāciju, dekolonizāciju un derusifikāciju. Taisni otrādi - tādējādi apstiprināsim, daļēji legalizēsim to visu!…

Un vēl. Pieminēsim arī deklarāciju par totalitārā komunistiskā režīma nodarījumiem šeit un par kompensācijām, kuru mēs šeit, Saeimā, pieņēmām, apstiprinājām! Darba grupā biju arī es. Strādājām ilgi un esam gatavi… Un izveidota komisija pie Ministru kabineta… Tiesa, neko neesam dzirdējuši jau sen, sen, sen, ka tā vispār strādātu… Vai tad to arī „noraksim"? Kompensācijas „noraksim"? „Noraksim" prasību, ko paši pieņēmām šeit, Saeimā? *(No zāles dep. A.Golubovs: „Noraksti! Noraksti!")* Tā izskatās!

Vēl par padomdevējiem un draugiem. Redziet, pavisam nesen arī Zviedrijas ārlietu ministrs Karls Bilts (un te jau šodien tika pieminēts viņa vārds) runāja par šo līgumu. Kā jūs domājat, ko viņš teica? „Uzlabosies attiecības ar Krieviju!" Droši vien varbūt drusciņ uzlabosies. Bet to viņam vajadzēja teikt Krievijai, nevis Latvijai, jo ne jau mēs esam vainīgi pie visa tā... Un ka būšot labas biznesa attiecības gan Eiropai, gan Amerikai - un tā tālāk, un tā tālāk.

Re, kur „īlens": biznesa attiecības! Tur ir intereses gan pašu mājās, gan mūsu draugiem - padomdevējiem ārzemēs. Bet varbūt iztiksim bez šiem Krievijas labumiem un tiksim galā paši? Jo, ja parakstīsim līgumu, draud arī tas, ka, iespējams, nāksies dot pilsonību pāri par 400 tūkstošiem nepilsoņu, kuri vēl atrodas šeit. *(No zāles: „Noteikti!")* To saka juristi. To saka un brīdina juristi! Lūk, es citēšu… *(No zāles dep. V.A.Krauklis: „Pietiek!")*

Sēdes vadītājs. Godātais deputāt, 15 minūtes ir pagājušas!

P.Tabūns. Žēl.

Labi. Es vēl izmantošu piecas minūtes pēc tam, jo ir ļoti svarīgs kas sakāms. Man ir nopietni secinājumi.

Paldies.

Sēdes vadītājs. Nākamā debatēs uzstāsies deputāte Anta Rugāte.

A.Rugāte (Tautas partijas frakcija).

Man kā straujas dabas cilvēkam pēc tik skaļām laktas līmeņa „kikarigām" šeit, Augstajā namā, tā vien gribas novēlēt un es no sirds novēlu manai mīļajai Latvijai labu dienu šodien.

Augsti godātais premjerministra kungs! Augsti godātais Saeimas priekšsēža kungs! Augsti godātā Saeima! Mani kolēģi! Dokumenti, kas apkopoti grāmatā „Par Latvijas valsts starptautisko atzīšanu, neatkarības atjaunošanu un diplomātiskajiem sakariem. 1918-1998" (un jūs daudzi esat šo grāmatu šķirstījuši, gatavodamies šodienas sēdei), ir skaidra liecība par Latvijas valsts pastāvēšanas kontinuitāti, tas ir, turpinātību, līdz pat šodienai - jau 89.gada garumā, neskatoties uz vairākām okupācijām laikā no 1940. līdz 1990.gadam.

Pasaules valstu vēsturē nav bijis līdzīga precedenta, kad vairākus gadu desmitus neatkarīga valsts - un tā ir Latvijas Republika un neviena cita! - pastāv *de iure*, kaut arī *de facto* tā ir okupēta un ir citas valsts sastāvdaļa. Šāda ilglaicīga *de iure* pastāvēšana ir patiess starptautisko tiesību fenomens, un tas pieder Latvijai. Pie tam tas ir tāds bezprecedenta fenomens, kas gadu gaitā ir bijis labvēlīgs Latvijai.

Latvijas Republikas valstiskās neatkarības atjaunošana 1990.-1991.gadā nenoliedzami ir Latvijas valsts *de facto* pastāvēšanas atzīšana. Šāda Latvijas valsts rīcība ir sekmējusi neatkarīgas Latvijas valsts starptautisko atzīšanu un starptautisko sakaru atzīšanu. Šis darbs mums ir padarīts - līdz galam padarīts.

Latvijas Republikas Saeimā es esmu ievēlēta kopš Saeimas atjaunošanas - kopš 5.Saeimas pirmās darba dienas 1993.gada 6.jūlijā, kad arī mans paraksts apliecināja Satversmes stāšanos spēkā pilnā apjomā. Ne citu dēļ mēs to darījām, kolēģi, kuri esat metuši smagus vārdus Augstajam namam un tā šodienas tautas priekšstāvjiem, kuri arī stāv izšķiroša lēmuma priekšā. Ne citu dēļ mēs to darījām! Paši savas valsts dēļ! Un arī ne tādēļ, lai jebkad pārkāptu šo Satversmi!

Līdzīgi kā šodien, Latvijas un Krievijas robežlīguma noslēgšanas pareizāko vai iespējamāko ceļu mēs meklējam ne Krievijas, ne arī kādas citas valsts dēļ. Neviena cita dēļ mēs to nedarām! Neviens neliek mums to darīt! Tas ir jādara atjaunotās neatkarīgās Latvijas vārdā un interešu labā, un tas ir jāizdara mums pašiem. Pašiem savas valsts dēļ!

Valsts suverenitātes garantijas manis jau minētā Latvijas valsts starptautisko tiesību fenomena sakarā jo īpaši ir jābalsta uz savstarpēji izdevīgām divpusējām vai daudzpusējām attiecībām, kas arī apliecina Latvijas valsts turpinātību.

Šajā kontekstā, nespekulējot un nemanipulējot ar politiskajām kārtīm, es saku, ka esmu dziļi pārliecināta par to, ka ar valdības piedāvātajām robežlīguma noslēgšanas procedūrām, iesaistot šajās procedūrās arī parlamentu, Satversme netiek pārkāpta!

TB/LNNK un „Jaunā laika" pieņēmumi, kurus mēs šodien lielā daudzumā esam noklausījušies gan no šīs tribīnes, gan arī citviet šo divu nedēļu laikā, it kā Latvijas valsts tiesiskās nepārtrauktības principa nepietiekamā nodrošinātība ir pietiekams pamats, lai par to diskutētu,

taču tie nekādā gadījumā nav pietiekami, lai rastu kādu citu - labāku risinājumu tam, kas mums ir jāizdara robežlīguma noslēgšanai *de iure*, un tas ir jāizdara līdz galam tāpat kā iepriekšējais darbs.

Latvijas robeža jau 16 gadus ir *de facto* un tikai *de facto*! Un tur, kur tā ir *de facto*! Arī cita piedāvājuma šā jautājuma risināšanai, kolēģi, nav! Kā tikt līdz *de iure*? Cik ilgi mēs vēl gaidīsim? Kad būs pareizais laiks robežlīguma noslēgšanai? Vai par to mums vēstīs kāda debesu zīme?

Es piederu pie tiem, kuri grib, lai būtu risinājums, un es uzņemos pilnu atbildību par saviem vārdiem un turpmāko rīcību. Tāda ir mana - 9.Saeimas deputātes - politiskā griba un apziņa.

Saeimas apstiprinātās valdības politiskā griba mūsu priekšā ir skaidri, saprotami formulēta, neslēpjot ļoti sarežģītās un strīdīgās šā jautājuma nianses.

Man nav pieņemama jelkāda lemjamā jautājuma vulgarizēšana, spriešanas gaitā pazaudējot būtību un tādējādi novedot lietu līdz absurdam.

Strupceļš, godātie kolēģi, nav ceļš! Un politiskās greizsirdības cukurgailītis nav diez cik pilnvērtīga barība! Tas var būtiski ietekmēt jebkura tās lietotāja veselības stāvokli.

Tautas kalpa mundieris ir ne tik vien jāsargā no šmucēm, bet arī godam jāvalkā, nevis jāglabā skapī labākiem laikiem, jo, kožu saēsts, tas godam nederēs!

Valdība dara pareizi, iesaistot robežlīguma debatēs parlamentu. Tā ir parlamenta, valsts un tautas kopīga lieta. Lai būtu risinājums, ir jābūt politiskai gribai!

Par Latgali un kopsakarībām pirms 90 gadiem un šodien. Modernās valstīs tieši robežas un pierobežas teritorijas, kas atrodas starp dažādiem ekonomiskiem blokiem, interešu un valstu telpām, ir plaukstošas un labklājīgas. Latgalē tās vēl aizvien ir tikai cerības. Kāpēc tā? Atbilde ir iespējama arī ar citu jautājumu: vai Latvijas valsts un Latvijas valdības ir pareizi definējušas Latgali kā attīstāmo teritoriju? Diemžēl pierobeža Latvijas austrumos ir tāds kā psiholoģiskais absurds daudzos aspektos, kam nav grūti saskatīt līdzību ar jaundibinātās Latvijas valsts pirmsākuma grūtībām un izpratnes grūtībām. Tieši izpratnes grūtībām - gribu uzsvērt! - daudzās delikātās lietās, kas ir Latvijas iekšējās problēmas vēl šodien.

Kurzemes un Zemgales orientācija uz Latvijas pierobežu rietumos ir dabiska, saprotama un veiksmīga, un, manuprāt, Latgales iespējamā orientācija uz austrumiem ir tikpat dabiska un saprotama, taču diemžēl ne tik veiksmīga to pašu psiholoģiski absurdo aizspriedumu dēļ.

Pleskava, Novgoroda, Sanktpēterburga ir vēsturiskās ekonomiski aktīvi domājošo un rīcībspējīgo latgaliešu iespēju teritorijas, kas šajos laikos pārmantotas pārrobežu sadarbībā, tās ietvaros ar dažādām Eiropas programmām, piemēram, *„Interreg”* un tamlīdzīgi, bet atzīsim, ka šajā jomā ir bijis un vēl joprojām ir ne mazums publisku spekulāciju. Uzstādījumi bijuši uz Rietumiem. Ir jābūt politiskai gribai redzēt, ka ir iespējami arī citi uzstādījumi. Valdībai ir jāstrādā labāk un veiksmīgāk.

Taču, lai šie uzstādījumi, investīcijas un valdības attieksmes maiņa, kura šobrīd ir, dotu pilnvērtīgu pienesumu cilvēku labklājībai Latgalē, Latvijas austrumos, ir nepieciešama politiska griba un valsts robeža arī *de iure*.

Pārrobežu sadarbība ir kā tango diviem! Tie nav mani vārdi, to saka tie, kuri dzīvo šajā pierobežā un strādā pašvaldībās. Pārrobežu sadarbība nesanāk tad, ja šie soļi nesaskan. Un

šobrīd tie nesaskan. Tāds ir mans, Antas Rugātes, valsts tiesību maģistres, citiem vārdiem, Saeimas vidusmēra deputātes, viedoklis, ja citēju kolēģi, kurai ir neapstrīdams juridisko zinātņu doktores grāds.

„Jauno laiku" es vēlos uzrunāt, neņemiet ļaunā, Šadurska kungs, jūsu personā! Un brōļam latgalīšam, nu austrumu pīrūbežas, nu jō ļaužu sakņem nōkušam cylvēkam, atgōdōju, ka jyusim kai matematikas doktoram labi zynama taida funkceja: „Vīns daleits ar nikū." Kas saīt? Otkon Zyrga Roti!

Rūbežas līkōs Jyusim, „Jaunais laiks", nav variantu! Nava! - Kā Latgalē saka pārliecinoši un emocionāli: „ Nava!"

A munā sātys golā - Ludzā, kur as dzeivoju, Kārli, furas, furas, furas 30 kilometru garumā un ļaužu izmisums…

Tāpēc atļaujiet, lūdzu, atsaukties uz vēl vienu citātu no jūsu teiktā Saeimas 25.janvāra sēdē, kad jūs teicāt: „Labāk slikts risinājums, nekā nekāds." Loba dūma, kolēģi Kārli Šadurski! Tikai nūboļsōt vāg, brōļ!

Un tas nav kauns - nesarkstiet šajā brīdī! - aizstāvēt savas valsts, savas vienīgās Latvijas intereses! Jāsarkst aiz kauna un zemē jālien aiz kauna ir tiem, kuri šodien no rīta mums izplatīja šo dīvaino - ārkārtīgi dīvaino un ar kājām gaisā apgriezto argumentu… Nezinu, kā lai to nosauc, lai nekļūtu rupja no šīs tribīnes, kas ir pret manu pārliecību… Un, lūk, es citēšu šo 6.argumentu par to, lai neatdotu Abreni. Melns uz balta stāv rakstīts: „Ja mēs atgūtu Abreni un zemes vienkārši pārdotu izsolē, tad tie jau būtu vairāki simti miljonu latu." Ja tāpēc mums ir jāatgūst Abrene, lai mēs to varētu iztirgot, tad kāda gan liekulība skanēja līdz šim brīdim no šīs tribīnes no to cilvēku mutēm un prātiem, un sirdīm acīmredzot arīdzan, no viņu pārliecības, ja tas ir tik primitīvi vienkārši! Šeit nelīdzēs draudi ar Krimināllikuma pantiem, šeit vienkārši ir muļķība, kuru pasaules klasikas literatūrā Viljams Tekerijs ir aprakstījis savā „Liekulības tirgū". Bieza grāmata. Var palasīt. Interesantas atziņas, kas šodienas Latvijai ir bezgala aktuālas.

Un visbeidzot jautājums „Jaunajam laikam": varbūt jūs pateiksiet, kā jūs balsosiet referendumā - tad, ja tas notiks? Atklājiet savas kārtis! Pasakiet, kā jūs balsosiet un kā jūs formulēsiet šo balsojumu! Mēs ļoti labprāt šodien jūs uzklausītu.

Un visbeidzot es pateicos Emša kungam par to, ka man netika liegts runāt ne tikai latviešu literārajā valodā, un cienījamo deputātu reakcija liecināja, ka jūs visi mani sapratāt, ko es teicu. *(No zāles: „Protams!")*

Aicinu Augsto Saeimu atbalstīt Latvijas valdības piedāvāto Latvijas un Krievijas robežlīguma risinājuma variantu. Paldies. *(Aplausi.)*

Sēdes vadītājs. Nākamais debatēs runās deputāts Kārlis Šadurskis. *(No zāles: „Latgaliski, latgaliski!")*

K.Šadurskis (frakcija „Jaunais laiks").

Godātais Ministru prezidenta kungs! Godātie kolēģi! Paldies Rugātes kundzei par emocionālo runu. Taču gribu atgādināt, ka jau Otrais latgaliešu kongress lēma par Latgales apvienošanos ar Latviju, nevis par skatīšanos austrumu virzienā. Rugātes kundze, es, būdams latgalietis, ļoti lūdzu *(No zāles: „Ū-ū!")*: nevelciet robežu gar Aivieksti!

Mūsu valsts teritorija ir noteikta Satversmes 3.pantā, proti: „Latvijas valsts teritoriju starptautiskos līgumos noteiktās robežās sastāda Vidzeme, Latgale, Kurzeme un Zemgale." Ir nepārprotami skaidrs, ka 1922.gada 7.novembrī pieņemtajā Satversmē starp šiem starptautiskajiem līgumiem bija ietverts arī 1920.gada 11.augusta Latvijas un Krievijas Miera līgums.

Ir nepārprotami skaidrs, ka šis Miera līgums, kas nosaka Latvijas austrumu robežu, kā Latvijas teritoriju ietver arī 1200 kvadrātkilometrus lielo Abrenes apriņķi ar Abrenes pilsētu, Purmalas, Linavas, Kacēnu, Upmalas, Gauru un Augšpils pagastu. 1997.gadā parafētais Latvijas un Krievijas robežlīgums bez citiem līgumam pievienotajiem un Krievijai pie parakstīšanas vai ratifikācijas iesniegtajiem dokumentiem apliecina Latvijas puses piekrišanu Abrenes apriņķa aneksijai. Līdz ar to Latvija uz mūžīgiem laikiem atdod divus procentus savas teritorijas jeb vairāk nekā septiņus procentus Latgales teritorijas Krievijai.

Mēs nekad nevarēsim izvirzīt Krievijai nekādas pretenzijas par savu labprātīgi atdoto teritoriju. Ir nepārprotami skaidrs, ka robežlīgums maina Latvijas valsts teritoriju, kā tas noteikts Satversmes 3.pantā. Savukārt Satversmes 77.pants nosaka: „Ja Saeima grozījusi Satversmes pirmo, otro, trešo, ceturto, sesto vai septiņdesmit septīto pantu *(No zāles dep. V.Orlovs: „Mēs jau to zinājām!" Dep. K.Leiškalns: „Mēs jau pantu negrozām!")*, tad šādi pārgrozījumi, lai tie iegūtu likuma spēku, ir apstiprināmi tautas nobalsošanā." Šis formulējums sargā mūsu valsts kā demokrātiskas republikas, kurā vara pieder tautai, valodu, pamatprincipus, likumdevēju Saeimu, kā arī valsts teritoriju. Neviens - ne valdība, ne Saeima, bet tikai Latvijas tauta ir tiesīga mainīt mūsu valsts teritoriju. Un tikai referendumā tā var lemt par vienas trīspadsmitās daļas Latgales bezatlīdzības atdošanu Krievijai. Ja par šo atteikšanos no valsts teritorijas nenotiek tautas nobalsošana, tad tiek pārkāpta Satversme.

Esmu gandarīts, ka balsojumā par steidzamības piešķiršanu skatāmajam likumprojektam valdošajai koalīcijai pietrūka vienas balss līdz divām trešdaļām no balsojumam reģistrēto deputātu kopskaita. Līdz ar to atbilstoši Satversmes 75.pantam arī šo likumprojektu mēs varēsim nodot tautas nobalsošanai, ja būs šāda nepieciešamība.

Valsts prezidente šodien runāja par ģeopolitiskajām realitātēm, kuras mums gribot negribot ir jāpieņem. Jā, tam var piekrist! Bet pieņemsim tās likumīgi, nepārkāpjot Satversmi!

Cits runātājs šodien, pietrūkstot argumentācijas „par", atsaucās pat uz premjera Šķēles lēmumiem, minot tos kā valstsvīra cienīgu rīcību. Bet, godājamais Ābiķa kungs, tad piebilstiet arī to, ka šos, jūsuprāt, valstsvīra cienīgos lēmumus atcēla Satversmes tiesa kā nelikumīgus. Neatkārtosim kļūdas! Latvijā jau reizi bija premjers, kas pārkāpa Satversmes 1., 2. un 6.pantu, un mums vairs nebija ne Satversmes, ne - pēc sešiem gadiem - arī valsts.

Šodien mums Latvijā ir premjers, kas aicina Saeimu, kura vēl nupat - tikai pirms diviem mēnešiem - ir zvērējusi uzticību Satversmei, pārkāpt šīs pašas Satversmes 3.pantu. Ja Saeima izdarīs šo pārkāpumu, kam gan mēs varēsim iestāstīt, ka turam svētu mūsu Satversmi un mūsu valsti?

Cik naivi skan premjera Kalvīša vārdi, ka mēs atsakāmies no Abrenes fiziski, bet tas neliedzot mums nākotnē runāt par šo jautājumu! Kurp valsti ved šī valdība, kas mētājas no vienas galējības otrā?

Iepriekš ārlietu ministrs, kā mēs nesen dzirdējām Čepānes kundzes atreferējumā, apgalvoja, ka referendums ir nepieciešams. Šodien tas vairs neesot vajadzīgs.

Vēl nesen valdības vadītājs skaidroja, ka robežlīgumam pievienotā deklarācija ir vienīgais iespējamais risinājums, lai, nepārkāpjot Satversmi, varētu parakstīt robežlīgumu. Pēc Krievijas uzbrēciena - vairs nekādas deklarācijas! Nu jau pietiek ar pašmāju likumiņu, par kuru teorētiski Krievija pat varētu neko neuzzināt. Jājautā: vai premjers vispār spēj patstāvīgi pieņemt lēmumus un ievērot jelkādu konsekvenci? Vai arī viņš ir tikai marionete politisko un ekonomisko spēku rotaļās?

Kādēļ valdība pasūta bezjēdzīgas aptaujas un operē ar kaut kādiem 58 procentiem aptaujāto, kas atbalsta Abrenes atdošanu Krievijai, tā vietā, lai aicinātu uz vienīgo tiesisko pareizo procedūru, kas reiz un uz visiem laikiem varētu atrisināt valsts teritorijas jautājumu, proti, tautas nobalsošanu?

Godātie kolēģi! Cita ceļa kā vien referendums mums vienkārši nav! Es brīnos par premjeru, kurš visiem spēkiem, pat par Satversmes pārkāpuma cenu, cenšas kalpot Krievijas, nevis Latvijas interesēm. Vai tiešām būtu taisnība tām runām, ka uz šo nodevību mudinājis Kremļa saimnieka solījums ar sev paklausīgo Latvijas Saeimas deputātu balsīm palīdzēt risināt Prezidenta krēsla piederības jautājumu? Vai varbūt risinājums ir daudz vienkāršāks, un taisnība ir tiem, kas saka, ka dažu cilvēku personiskās saimnieciskās intereses Krievijas pierobežas kolhozos tiek risinātas par valsts nodevības cenu? Kalvīša kungs, vai par to Krievijas vēstnieks jūs tā slavē?

Tikai 1998.gada referendums par Pilsonības likumu, lai arī kāds bija tā iznākums, atbrīvoja mūs no nebeidzamām debatēm un spekulācijām pilsonības jautājumā. Arī šoreiz tikai referendums spēs pielikt punktu Latvijas teritorijas un robežas jautājumam. Jo premjeri Latvijā nāks un aizies: cits - vēstures slavas apmirdzēts, cits - ar savu kauna nastu nākamo paaudžu un sirdsapziņas tiesas priekšā. Ja sirdsapziņa ierunāsies, Kalvīša kungs, tad jums tāpat kā nodevīgajam Hamleta tēvabrālim būs jāsaka: „Mans ļaundarbs pūst un smird līdz debesīm."

Mūsdienu realitāte diemžēl ir tāda, ka Krievija arvien vairāk sāk līdzināties savai priekštecei - Padomju Savienībai, bet Latvijas Republikas valdības lēmumi arvien vairāk sāk atgādināt Latvijas PSR laikus.

Lai Dievs sargā Latviju no valdībām, kas iluzori… kur biznesa labumi ir svarīgāki par Satversmi un valsts tiesisko pēctecību, bet iztapšana Krievijai diemžēl dominē pār Latvijas tautas interesēm!

Es aicinu neatbalstīt šo apkaunojošo likumprojektu! *(Aplausi.) (No zāles dep. A.Rugāte: „Neviena vārda par būtību!")*

Sēdes vadītājs. Godātie kolēģi! Ir pienācis laiks pārtraukumam. Lūdzu, reģistrēsimies! Lūdzu reģistrācijas režīmu!

Lūdzu Andreju Klementjevu nolasīt reģistrācijas rezultātus!

A.Klementjevs (9.Saeimas sekretāra biedrs).

Augsti godātie deputāti! Nav reģistrējušies: Guntis Blumbergs, Gundars Daudze, Sergejs Dolgopolovs, Ivans Klementjevs, Gunārs Laicāns, Staņislavs Šķesters, Jānis Urbanovičs un Nils Ušakovs.

Paldies.

Sēdes vadītājs. Godātie kolēģi! Pārtraukums līdz pulksten 15.30.

(Pārtraukums.)

Sēdi vada Latvijas Republikas 9.Saeimas priekšsēdētājs

Indulis Emsis.

Sēdes vadītājs. Debatēsim par likumprojektu „Par pilnvarojumu Ministru kabinetam parakstīt 1997.gada 7.augustā parafēto Latvijas Republikas un Krievijas Federācijas līguma projektu par Latvijas un Krievijas valsts robežu".

Nākamais debatēs runās deputāts Māris Grīnblats.

M.Grīnblats (TB/LNNK frakcija).

Godātie ministri! Godātie deputāti! Diplomātija un starptautisko līgumu slēgšana bieži vien un droši vien ne gluži bez pamata tiek salīdzināta ar dejošanu. Šajā sakarībā tiek atgādināts, ka dejošanai ir vajadzīgi divi. Tātad, citiem vārdiem sakot, Latvija jau nu viena pati neko izdejot nevar.

Es domāju, ka visi reālistiski domājoši cilvēki saprot, ka tas tiešām tā ir. Tomēr es gribētu pievērst uzmanību arī tam, ka Latvijas Republikas Satversmē nekur nav sacīts, ka Latvijai ir jādejo un kad Latvijai ir jādejo. Un vēl vairāk: Latvijas Republikas Satversmē nav sacīts, ka Latvijai būtu jādejo Krievijas mūzikas pavadībā.

Varbūt taisīsim mazu pauzīti, kamēr plate tiks nomainīta pret kaut ko labāku! Varbūt tas nenotiks ne piecu, ne desmit, pat ne divdesmit gadu laikā.

Jā, patiešām Valdības deklarācijā ir sacīts tas, ka šo jautājumu risina, ievērojot Latvijas Satversmi un Latvijas Republikas tiesisko pēctecību. Jāteic, ka tas ir tieši tas ieraksts, kurš parādījās, pieaicinot mūsu apvienību kā ceturto šajā koalīcijā. Kamēr tur runāja tikai trīs partijas, tur šāda ieraksta nemaz nebija. Bija tikai mudinājums risināt Latvijas un Krievijas robežjautājumu juridiski korekti, kas, zinot juristu ļoti atšķirīgos viedokļus, varēja nozīmēt ļoti dažādus risinājumus.

Valdībai tiešām ir pilnvarojums slēgt starptautiskus līgumus, un tā šīs iespējas katru gadu regulāri desmitiem reižu arī izmanto. Neapšaubāmi, valdība var slēgt tos vai citus starptautiskus līgumus arī bez Saeimas ziņas. Ārlietu komisija lielā mērā apliecina dziļās šaubas par šāda soļa atbilstību Satversmei, citādi arī Saeimas līdzdalība šeit nebūtu piesaukta.

Atgādināšu tikai vārdus, ko sacīja Latvijas ārlietu ministrs 2005.gada 16.jūnijā. Citāts pēc žurnāla „Jurista Vārds". Atvainojos, ja tur kaut kas ir neprecīzi. Tur ir šādi vārdi: „Ekspertu, kas uzskatītu, ka parafētais līgums atbilst Satversmei, faktiski nav. Līdz šim nav izdevies atrast nevienu juridisku argumentu, kas pieļautu šaubas šajā jautājumā." Protams, varbūt kaut kas ir mainījies šajā laikā - divu gadu laikā; arī eksperti ir savā viedoklī reizēm mazliet pārvirzījušies no vienām trijām priedēm uz citām trijām priedēm, tomēr politiskais fakts, ka ir dziļas šaubas, paliek nemainīgs.

Tas, ko mēs varam secināt, ir neapšaubāmais fakts, ka 1920.gada Miera līgums ir vienīgais līgums par robežu starp Latviju un Krieviju. Cita līguma nav.

Krievijai ir pretenzijas uz Latvijas teritorijas daļu, ja mēs paturam vērā faktu par šo vienīgo robežlīgumu, un šīs Krievijas pretenzijas ir izteiktas nevis no Krievijas parlamenta tribīnes, bet fiziski izteiktas dabā un tiek īstenotas jau 60 gadus. Tā ir tā sliktā ziņa.

Nevajadzētu šai sliktajai ziņai pievienot vēl vienu - ka mēs priecātos par to, ka esam apzagti.

Ko tad piedāvā sešas rindiņas garais likumprojekts? Tajā ir trīs lietas, kas man nepatīk.

Pirmā lieta. Tiek piedāvāts uzdāvināt to, kas mums jau ir nozagts. Diez vai pats apdāvināmais būtu ārkārtīgi priecīgs, ja dāvinātājs pie viņa ierastos nevis ar skaisti iesaiņotu baltu kasti, kas apsieta ar kaut kādu tur sarkanu vai rozīgu „šleifi", bet sacītu: „Es tev dāvinu to vāzi, kas tavā dzīvoklī tur jau 30 gadus stūrī stāv." Diez vai apdāvinātais par to būtu ārkārtīgi sajūsmināts.

Otrā. Ar šo likumprojektu faktiski tiek piedāvāts atteikties no prasībām par okupācijas seku likvidāciju, proti, atteikties no vienas konkrētas sekas - teritorijas daļas atšķelšanas - novēršanas.

Un trešā lieta, kas man personīgi liekas vissliktākā. Ar šo likumprojektu tiek iedrošināti visi tie, kas to vien tikai vēlas, kā revidēt Latvijas pilsonību, Latvijas Satversmi un latviešu valodas pozīcijas Latvijas likumdošanā.

Viņi tagad saņem uzmundrinājumu: „Puiši, pacietieties vēl mazliet, pēc kāda brīža varēsiet iesniegt vēl daudz trakākus priekšlikumus. Varbūt pat kaut ko pieņemsim." Tas man ļoti nepatīk.

Igaunijas Ārlietu ministrija un Igaunijas parlamenta Ārlietu komisijas vadītājs apmēram pirms mēneša paziņoja, ka viņi neredz tālāku pozitīvu risinājumu situācijā, kurā Igaunija, vadoties no savas politiskās koncepcijas, ir atteikusies, tā teikt, no savas Abrenes… Un nav tālāka risinājuma.

Ko tad Igaunija vēl nav pietiekami daudz piedāvājusi Krievijai? Tas ir tikai retorisks jautājums.

Neapšaubāmi, tāda vai citāda 2005.gada 26.aprīļa Valdības deklarācijas pieminēšana ir uzmanības vērta, kaut arī savulaik es pats šo deklarāciju esmu kritizējis dēļ viena vienīga iemesla: man negribas šādu sasteigtu un Latvijai pagaidām lieku un nevajadzīgu līgumu slēgšanu.

Es teicu: ja nu reiz valdība ir sadomājusi šo līgumu slēgt, tad tomēr mazliet labāk ir tad, ja tas ir ar šo deklarāciju, nekā bez tās. Jo tad vismaz ir zināmas atrunas.

Helsinku Nobeiguma aktā, kas te vairākkārt tika pieminēts, tiešām ir runa par robežu neaizskaramības principu. Tomēr, neapšaubāmi, tur runa ir par tiesiski izveidotu robežu aizsargāšanu, nevis par tādas robežas aizsargāšanu, kuru viena valsts ir novilkusi vienpusēji.

Šeit ir vietā vēlreiz pieminēt 1975.gada 13.novembrī ASV Kongresa pieņemto rezolūciju par padomju aneksijas neatzīšanas politiku. Citiem vārdiem sakot, minētā rezolūcija ir par tādu robežu atzīšanu, kādas pastāvēja līdz aneksijai, tātad arī par 1920.gada Miera līguma noteikto robežu faktisku atzīšanu.

Neapšaubāmi, šis robežu neaizskaramības princips nav pasargājis ne Brežņeva Padomju Savienību, kura parakstīja šo aktu 1975.gadā, ne Josipa Broza Tito Dienvidslāviju, ne Ēriha Honekera Vācijas Demokrātisko Republiku no pazušanas no kartes. Kāpēc? Tikai tāpēc, ka politiskā situācija bija mainījusies.

Un arī politiskā situācija, kāda ir šodien, nebūs mūžīga. Tā kaut kad mainīsies, un tādā gadījumā mums var rasties iespēja izmantot šo situāciju.

Visbeidzot jāpiemin arī tas, ka pilnvarojumā ietvertā atsauce uz 1991.gada 21.augusta Konstitucionālo likumu var būt strīdīga. To savā komentārā izdevumā „Jurista Vārds" uzsvēris starptautisko tiesību un konstitucionālo tiesību speciālists Mārtiņš Paparinskis, sakot, ka šī atsauce (atsauce no 1991.gada 21.augusta Konstitucionālā likuma uz 1990.gada 4.maija Neatkarības deklarāciju un no 4.maija Neatkarības deklarācijas uz 1920.gada Miera līgumu) formāli, loģiski, protams, ir pareiza, tomēr varētu arī neatstāt vēlamo iespaidu uz Krieviju, vēl jo vairāk tāpēc, ka Krievija, atzīstot Latvijas neatkarības pasludināšanu, nevis atjaunošanu, lieto tādu izteicienu: „sakarā ar šo likumu". Tātad piemin šā likuma pieņemšanas faktu, nevis šā likuma saturu, kaut gan droši vien taču grib Ārlietu komisija un Ārlietu ministrija ielikt šajā saturā to visu…

Minētais jurists, kura viedokli es pieminu tikai kā elementu diskusijai, uzskata, ka tomēr saprātīgāk būtu šādā situācijā atsaukties uz starptautiskajām tiesībām, nevis nacionālajām tiesībām, kas Krievijai radītu lielākas problēmas atteikties no tālākas rīcības šāda līguma piedāvāšanas gadījumā… Jāmin būtu, piemēram, Eiropas Cilvēktiesību tiesas Lielās palātas spriedums lietā „Ždanoka pret Latviju", kur tātad ir starptautiska dokumenta veidā fiksēti tādi fakti, kas skar gan Ribentropa-Molotova paktu, gan Latvijas okupāciju un aneksiju, to nelikumību, gan Latvijas neatkarības atjaunošanu, gan arī vairākas citas būtiskas lietas, kā viņš teica. Tā ir ne tikai tāda institūcija, kam ir liela starptautiska autoritāte, bet arī tāda, kuru pati Krievija atzīst un kuru Krievijai būtu grūti ignorēt, ja Latvija atsauktos uz šādu variantu. Tomēr es palieku pie iepriekšējā, ka līdzšinējie argumenti nav pietiekami lieli.

Eiropas Parlamenta deputāts Ģirts Valdis Kristovskis, ilggadīgs mūsu aizsardzības ministrs, ir persona, kurai diemžēl, vadoties no Saeimas kārtības ruļļa, būtu varbūt ko sacīt, bet kurai nav tiesību šeit tribīnē parādīties. Lūk, tikai daži citāti no viņa raksta. „Ir vērts precizēt", saka eiroparlamentārietis, „kā interesēs ir robežlīguma forsēta noslēgšana tieši pašreiz, kad jau esam Eiropas Savienības un NATO dalībvalsts." Un nedaudz tālāk: „Saskaņā ar ANO paspārnē darbojošamies Starptautisko tiesību komisijas „Valsts atbildības panti" 14.pantu Abrenes paturēšana Krievijas sastāvā joprojām ir šā pārkāpuma turpināšana, kuru pārkāpēja valsts nav novērsusi. Saskaņā ar starptautiskajām tiesībām tiesības nerodas no tiesību pārkāpuma." Tas mums jāatgādina vēl un vēlreiz.

Starptautiskā sabiedrība tieši Krievijai, neapšaubāmai PSRS juridiskajai turpinātājai, ir uzlikusi par pienākumu likvidēt PSRS pastrādāto pārkāpumu sekas. Šīs ir saistības, kurām Krievija ir piekritusi, iestājoties Eiropas Padomē. ANO Starptautisko tiesību komisija „Valsts atbildības panti" nosaka ne tikai to, kas ir starptautisko tiesību pārkāpums, bet arī to, ka tas rada prasījuma tiesības cietušajai valstij. Tiek atgādināts, ka savā apmēram pirms nepilna mēneša pieņemtajā rezolūcijā Eiropas Parlaments prasa taisnīgu robežjautājumu risināšanu. Un beigās seko brīdinājums, ar ko es arī beigšu savu uzrunu. Kā raksta mūsu eiroparlamentārietis, valsts vairs nevar piesaukt citas valsts atbildību, ja pati ir pienācīgi atteikusies no prasības vai tās rīcība pieļauj prasības izbeigšanu.

Jebkura piekāpšanās Latvijas gadījumā, robežlīguma skaidrojošās deklarācijas nepārprotama atsaukšana Latvijai neizbēgami rada situāciju, kad starptautiskā sabiedrība uzskata, ka mēs savas prasības okupācijas seku novēršanai vairs neuzturam. Un tieši tas ir galvenais iemesls, kura dēļ mēs šādam risinājumam nevaram piekrist.

Sēdes vadītājs. Nākamais debatēs runās deputāts Jānis Eglītis.

J.Eglītis (Tautas partijas frakcija).

Godātie kolēģi! Godātais premjerministra kungs! Godātie ministri! Tas, ka šodien debates notiek tieši Saeimā, norāda gan uz jautājuma nozīmīgumu, gan arī uz politiķu vēlmi atrisināt

robežas jautājumu iespējami korektā un atklātā veidā. Tas vieš zināmu optimismu, ka gandrīz jau desmit gadus risinātajai problēmai varētu tikt pielikts punkts. Jā, juristu viedokļi dalās, un tad atbildība ir jāuzņemas politiķiem. Vismaz līdz brīdim, kamēr jautājuma risināšanā tiek iedarbināti citi Satversmē noteiktie mehānismi.

Runājot par kaimiņvalstu attiecībām, jāteic, ka, protams, ir labi, ja tās ir sakārtotas. Taču mums ir nepadarīti mājasdarbi - rindas robežpunktos, kuras nodara kaitējumu valsts prestižam un sagādā neērtības vietējiem iedzīvotājiem. Te nu jārausta pleci: kāpēc bija jāizbūvē robežpunkti uz robežas ar Igauniju un Lietuvu un kāpēc bija jāatliek austrumu robežas izbūve? Esmu vadījis Latgales pašvaldību, kuru ļoti sāpīgi skāra surogātalkohola kontrabanda, kas pāri it kā esošai robežai tomēr netraucēti tiek ievesta Latvijā. Un mūsu cilvēki joprojām mirst visā šīs robežas garumā - no Daugavpils līdz Alūksnei. Un izrādās, ka dabā šī robeža vietumis nav pat iezīmēta, kur nu vēl apsargāta! Taču cilvēki ir miruši. Kā paskaidrot viņu piederīgajiem, kā paskaidrot iedzīvotājiem, kuri gaida reālu rīcību, ka šāds stāvoklis faktiski ir iesaldēts un var saglabāties vēl daudzus gadus? Abi minētie pagājušā gada notikumi ir ļoti nopietns brīdinājums mums - likumdošanas varai un izpildvarai. No mums tiek gaidīta reāla un ātra rīcība. Diemžēl pat normatīvo aktu grozījumi, kas ļautu policijai efektīvāk cīnīties pret kontrabandu, nerunājot jau nemaz par robežas stiprināšanu, risinās ļoti lēni.

Var jautāt: vai robežlīgums kaut kādā veidā sekmēs šo jautājumu risināšanu? Iespējams. Taču nevajag lolot īpašas cerības. Ļoti daudz kas atkarīgs no mūsu pašu lēmumiem un rīcības. Tomēr no politiskās darba kārtības mēs varam izsvītrot jautājumu, kas jau vairāk nekā desmit gadus rada augsni visdažādākajām politiskajām spekulācijām gan tepat Latvijā, gan arī lielajā kaimiņvalstī. Līdz šim lielā kaimiņvalsts ir apliecinājusi, ka tā nav īsti prognozējama un ka no tās puses iespējami visdažādākie mums nepieņemami demarši, paziņojumi un deklarācijas. Krievija pieņemas spēkā ekonomiski. Tā ir viena no nedaudzajām 21.gadsimta impērijām ar visām no tā izrietošajām sekām, un, nepārprotami, robeža ar šo valsti ir svarīga, vismaz no mūsu valsts drošības viedokļa.

Latgale pēkšņi kļūst visiem svarīga, kad iespējams gūt kaut kādus iekšpolitiskus labumus. Arī Abrenes kontekstā galvenokārt dominē politiskie un juridiskie aspekti. Taču ir arī iekšpolitiski ekonomiskā puse. Un, analizējot gan komunistiskā režīma, gan atjaunotās valsts budžeta, gan Eiropas Savienības līdzekļu sadali, tajā pieļautās disproporcijas atspoguļojas šodienas Latgales sāpīgajās ekonomiskajās un sociālajās realitātēs, kas nevar atstāt vienaldzīgu. Es ceru, ka debatētāji to atcerēsies, ne tikai lemjot par līdzsvarotu valsts attīstību, bet arī balsojot par investīciju sadali.

Pārāk daudz vēl ir darāmā Latgales faktiskajās robežās, lai reģiona kultūras savdabība un zilie ezeri nebūtu vienīgie dzinuļi apturēt migrāciju.

Mūsu sabiedrību, kurā jau tā ir salīdzinoši liela labklājības plaisa starp lielāko tautas daļu un eliti, nemitīgi mēģina sašķelt - pārsvarā no ārzemēm inspirēti apvainojumi nacismā un fašismā, antisemītismā un ksenofobijā. Gan šis robežlīguma jautājums, gan līdzsvarota valsts attīstība ir nozīmīgi faktori sabiedrības konsolidācijas kontekstā. Un tas ir mūsu mājasdarbs - grūts, bet paveicams.

Šodien nav jāuztraucas par to, no kā baidījās Satversmes tēvi pagājušā gadsimta 20.gados, proti, no Latgales atdalīšanās. Vēsturiski novads, no kura cēlusies latviešu valoda, visilgāk ir bijis svešu varu pakļautībā, un Latgales Māras piemineklī pausto „Vienoti Latvijai" var traktēt tikai ļoti viennozīmīgi.

Un šo lozungu „Vienoti Latvijai" iespējams attiecināt arī uz visiem novadiem. Atrisināts robežjautājums nākotnē varētu būt mūsu sabiedrību vienojošs faktors.

Paldies. *(Aplausi.)*

Sēdes vadītājs. Nākamais debatēs runās deputāts Vents Krauklis. *(no zāles dep. I.Kalniņš: „Tiklīdz atskanēs pēdējais šāviens!")*

V.A.Krauklis (Tautas partijas frakcija).

Ministru prezidenta kungs! Saeimas priekšsēdētāja kungs! Kolēģi! Es gribu šodien parunāt par patriotismu, par nacionālajām interesēm un arī par Abreni. Šajās dienās mēs, pozīcijas deputāti - un arī es personīgi, protams, - esam dažādā veidā „aplaimoti" (pēdiņās): mūs ir saukuši par nodevējiem, par kangariem, ir piesūtītas vēstules, ka mums tikšot piespriests augstākais soda mērs, ka Latvijas tauta mums nekad nepiedošot to, ko mēs izdarīsim. Protams, tādās reizēs ļoti vienkārši būtu teikt: „Jā, mēs stāvam kopā ar jums, dziedam „Daugav's abas malas mūžam nesadalās"" un būtībā pakļauties to cilvēku spiedienam, kas, manā skatījumā, uz šo lietu raugās īstenībā daudz pragmatiskāk nekā mēs - raugās kā uz iespēju iegūt sev īstermiņa politisku labumu un būt tie vienīgie it kā īstie Latvijas aizstāvētāji. Nē, īstermiņa!

Es šajā sakarā gribu pievērsties divām valstīm, jo mēs savā situācijā nebūt neesam unikāli. Šādas pašas problēmas ar robežu un līdzīga vēsture ir divām valstīm - Igaunijai un Somijai. Es gribu pieminēt tieši šīs valstis, jo abas šīs valstis, abu šo valstu pilsoņi savulaik ir lējuši asinis par Latvijas neatkarību. Latvijas neatkarība nebūtu bijusi iespējama bez Igaunijas armijas. Un Igaunijas armijas sastāvā karoja somu brīvprātīgo jēgeru bataljons, kura cilvēkiem piemiņas vietas ir daudzviet Ziemeļvidzemē.

Un tieši tāpēc es gribu teikt: ko tad ir izdarījuši igauņi un somi? Ar ko mēs no viņiem atšķiramies? Te ir bijušas dažādas spekulācijas šajās dienās par to, ko tad ir nolēmusi Igaunija. Igaunija no Petseriem un tiem pagastiem ir sen atteikusies. Sen atteikusies! Igaunija ir ratificējusi līgumu, kur tas ir atrunāts, viņiem jau desmit gadus ir tehniski izbūvēta austrumu robeža, ar visiem tehniskajiem līdzekļiem. Un vienīgi iekšpolitisku motīvu dēļ viņi to ir formulējuši šādi: „Jaunais robežlīgums tikai daļēji maina Igaunijas un Krievijas valsts robežas līnijas konfigurāciju." Taču būtībā viņi ir izdarījuši to, ko mēs izdarām šajā robežlīgumā.

Cita lieta, ka arī iekšpolitisku motīvu dēļ Igaunija jau pēc ratifikācijas (precīzāk, sakot, ratifikācijas laikā) pievienoja deklarāciju, un rezultāts ir tas, ka pašlaik viņi ir strupceļā. Vai mēs arī gribam nonākt tādā strupceļā? Es domāju, ka tas nav valsts interesēm atbilstoši.

Vēl spilgtāks ir Somijas piemērs. Vakar televīzijas raidījumā atkal es dzirdēju dažādas spekulācijas par Somiju, ka, lūk, tāpēc, ka viņi ir kopā karojuši ar nacistisko Vāciju, viņiem godam, teiksim, šī teritorija ir atņemta un viņi ne uz ko nevarētu pretendēt, ja gribētu. Tā nav taisnība! Tas, ka Somijai šo teritoriju atņēma, bija 1939.gadā notikušā Ziemeļu kara rezultāts. Tā bija tīra agresija no Padomju Savienības puses. Un tikai Otrajā pasaules karā, ko viņi sauc par turpinājuma karu, viņi karoja kopā ar Vāciju. Un ne velti to arī atzinuši ir sabiedrotie. Un tomēr visos līgumos Somija nepretendē uz šo teritoriju.

Vēl vairāk! 1992.gadā, kad beidzot bija izdevīgs brīdis, kad faktiski Krievija bija visvājākā, Somija noslēdza ar Krieviju, savu kaimiņu, līgumu, ar kuru abas puses apstiprināja robežu neaizskaramību.

Un es gribu jautāt: vai tiešām jūs domājat, ka somi nav lepna tauta, ka viņiem neinteresē savas valsts intereses? Somi to izdarīja savas valsts nacionālo interešu vārdā. Un arī mūsu nacionālajās interesēs ir sakārtot šo jautājumu.

Es gribu teikt, ka, protams, šis līgums nav panaceja. Šis līgums ir viens ceļa stabs uz normālākām attiecībām ar Krieviju, uz robežu sakārtotību. Vēl būs daudz citu ceļa stabu, un tie arī nebūs vienkārši. Bet šis ir viens ļoti būtisks un svarīgs. Un nav ko te šeit tēlot, ka mēs būtu nezin kādi… gudrāki par igauņiem vai somiem!

Un par patriotismu. Man šeit kolēģi saka, ka nu notiks brīnums - Abreni atdos Latvijai, un no turienes visi krievi izvāksies atbilstoši savstarpējām tiesībām. Nu tad es gan gribētu redzēt, kuri tad no šeit klātesošajiem vai tiem, kas stāvēja uz ielas, brauktu dzīvot uz šo Abreni, uz šo tukšo teritoriju, un celt šīs Abrenes labklājību?!

Mums ir daudz vairāk problēmu jau esošajos pagastos. Mums ir pagasti, kuros dzīvo pārsvarā vairs tikai pensionāri. Mūsu uzdevums ir pieņemt nacionālajām interesēm atbilstošus lēmumus, kas palīdz celt šo cilvēku labklājību.

Un visbeidzot. Mēs šeit daudz runājam par Satversmes 3.pantu. Es gribētu zināt: ja notiktu referendums un tauta nobalsotu, ka Abreni nedrīkst atdot Krievijai, kaut gan, protams, tā jau sen Krievijai pieder, kā tad mēs formulētu šo pantu - 3.pantu? Kas tur būtu rakstīts? Būtībā vienīgais, kas tur varētu būt rakstīts, ir tas, ka pašlaik Latvijas teritorija ir Vidzeme, Kurzeme, Zemgale un Latgale bez Abrenes. Ko tas mums dod? Ko tas mainītu? Es domāju, ka tas ir pilnīgi vieglprātīgs uzstādījums.

Bet pašās beigās es gribu pastāstīt kādu līdzību, jo arī ar līdzībām mēs šeit daudz ko mēģinām pateikt.

Iedomāsimies tādu situāciju, ka kaimiņos dzīvo lapsa un lācis. Lācis ir izlicis slazdu, un lapsa šajā slazdā ir iekritusi un pavadījusi tur ilgāku laiku. Šī lapsa, lai tiktu brīvībā, ir nograuzusi daļu savas kājas. Nu viņa beidzot ir brīva un var iet, kur vien vēlas. Var iet, kur vēlas… *(No zāles: „Kliba!")* Jā, viņa ir kliba, viņai tas nav vienkārši, bet viņa ir brīva! Un tagad mēs gribam pieprasīt no lāča šo sen apēsto kāju, kas jau sen ir pārstrādāta pilnīgi kādā citā… gribam šo kāju atpakaļ, pamatojoties uz to, ka žogu starp lāča un lapsas īpašumiem mēs bez tā nevaram uzcelt. Īstenībā tas žogs mums ir daudz vairāk vajadzīgs nekā tā apēstā kāja, kas sen vairs nav kāja…

Sēdes vadītājs. Godātie kolēģi! Nākamā debatēs runās deputāte Anna Seile.

A.Seile (TB/LNNK frakcija).

Godātie deputāti! Ministri! Un visi klātesošie, kā arī visi tie, kuri mūs klausās!

Ņemot vērā to, ko teica mūsu ārlietu ministrs Artis Pabriks (viņš izteica tādu ieteikumu Saeimas deputātiem, kā runāt Saeimas tribīnē), es gribu apgalvot, ka man šobrīd ir vēss prāts, galva ir skaidra, un arī ar pašcieņu viss ir kārtībā.

Vispirms es gribu izteikt savu viedokli par dažu juristu un arī politiķu izteikto domu, ka politiķiem - uzsveru, politiķiem! - robežlīguma jautājumā nav jāmeklē problēmas, bet ir jāatrod tikai politiskais risinājums, savukārt juristu pienākums esot vērtēt un atrast pareizo tiesisko risinājumu.

Manuprāt, politiķu uzdevums ir ļoti rūpīgi izvērtēt juristu izteiktos viedokļus, bet šajā gadījumā mēs ļoti steidzamies. Un jāizvērtē tas ir tādēļ, lai politiķi savos balsojumos nākotnē nepieļautu grūti labojamas kļūdas.

Tāpēc ir apsveicami, ka ir sākusies šī vispusīgā diskusija par Latvijai ļoti nozīmīgo problēmu - Latvijas austrumu robežas nostiprināšanu. Ir nepieciešams ļoti rūpīgi izanalizēt iespējas saglabāt

1920.gada 11.augustā parakstīto Miera līgumu starp Latviju un Krieviju, kura 3.pantā tika noteikta valsts robeža starp Latviju un Krieviju, kur Abrene un tās seši pagasti ar šā līguma tekstu tika iekļauta Latvijas teritorijā.

Sabiedrībā tagad notiek diskusijas par Satversmes 3.pantu (un arī iepriekšējie runātāji to sacīja), kurā ir atsauce uz starptautiskos līgumos noteikto mūsu valsts ārējo robežu. Taču 3.panta satura izmaiņas ir jāapstiprina tautas nobalsošanā, kā to nosaka Satversmes 77.pants. Tas, manuprāt, visiem klātesošajiem ir saprotams.

Tomēr gan juristu, gan citu sabiedrības pārstāvju diskusijās ir izskanējušas šaubas, vai 3.pants nosaka Abrenes apriņķa piederību Latgalei. Manuprāt, ja nedaudz ieskatīsimies vēsturē un notikumu secībā, tad mēs to sapratīsim, kas apstiprina Abrenes un sešu pagastu piederību Latvijai.

Vispirms 1918.gadā, kā to visi zinām, 18.novembrī tika proklamēta Latvijas Republika, bet Pirmajā pasaules karā nomocītās un izpostītās Eiropas valstis Versaļas pils Spoguļzālē 1919.gada 28.jūnijā noslēdza Miera līgumu, un šajā Miera līgumā viens no noteikumiem saka: agrākajām Krievijas teritorijām - Somijai, Igaunijai, Latvijai un Lietuvai - ir jābūt neatkarīgām valstīm.

Tālāk. 1919.gadā laikā no 11. līdz 19.novembrim beidzās karadarbība Eiropā, un tā beidzās ar Krievijas sakāvi. Latvijas un Polijas karaspēks sasniedza latviešu etniskās robežas un reizē arī saimnieciskās darbības robežas, ieskaitot Abreni un tās sešus pagastus Latvijas teritorijā. Krievija šajā mirklī izrādīja vēlmi ātrāk noslēgt Miera līgumu. Tie visi ir vēsturiskie dati!

1920.gada 11.augustā pulksten 12.00 tika parakstīts Miera līgums starp Latviju un Krieviju, starp citu, ar speciāli izgatavotu zelta spalvu. Šā līguma, tātad šā Miera līguma, 3.pants nosaka precīzu robežu aprakstu, kā arī to, ka abas puses apņemas atvilkt savu karaspēku līdz šai noteiktajai robežai, tas ir, ieskaitot Abreni Latvijas teritorijā. Un tas tiek izdarīts.

Pēc tam līguma tekstā ir ietverta vēl viena piezīme: „Ja rodas nesaskaņa starp tekstu un pievienoto karti…", kas kādreiz var būt, steigā gatavojot miera līgumus, „…izšķirošā nozīme ir tekstam." Un tas ir Latvijai par labu. Secinājums: Abrene ir mūsu! Tā ir Latgales sastāvdaļa. 1920.gada Miera līgums ir noslēgts uz mūžīgiem laikiem, kā tas ir teikts šā paša līguma 2.pantā. Un ir, protams, arī speciāla procedūra, kā var atcelt uz mūžīgiem laikiem noslēgtus miera līgumus, bet tas nav šis gadījums, kā mēs to gatavojamies darīt.

1922.gada 7.novembrī spēkā stājās Latvijas Republikas Satversme, un tās 3.pantā ir teikts, ka Latvijas valsts teritoriju starptautiskos līgumos (es uzsveru - starptautiskos līgumos) noteiktajās robežās veido četri novadi, to skaitā Latgale, kuras robežas tik tiešām ir noteiktas ar starptautisko 1920.gada Miera līgumu. Turklāt Abrene un tās seši pagasti pēc ar Krieviju noslēgtā Miera līguma Krievijas sastāvā nonāca tikai pēc Otrā pasaules kara, kad Padomju Krievija bija okupējusi Latvijas teritoriju. Vai mēs gatavojamies legalizēt šo okupāciju?

No tā izriet, ka nevajag atbalstīt Ministru prezidenta ierosināto un 9.Saeimas Ārlietu komisijā Andra Bērziņa vadībā izstrādāto likumprojektu… steigā nevajag to atbalstīt.

Šajā likumprojektā Saeima it kā gatavojas pilnvarot Ministru kabinetu sagatavot jaunu… parakstīt jaunu starptautisku līgumu ar Krieviju, kurā būtu jauna Latvijas robeža, kas legalizētu Latvijas okupācijas sekas.

Bez tam ir jāatceras, ka Latvijas Republikas un Krievijas Federācijas kā PSRS mantinieces attiecības ir jāveido saskaņā ar joprojām spēkā esošo 1920.gada Miera līgumu, kurā uz

mūžīgiem laikiem ir atzīta Latvijas neatkarība, bet vienoties ar Krievijas Federāciju par šobrīd funkcionējošo robežlīnijas pagaidu nostiprināšanu dabā mēs varam, neatsakoties no šā 1920.gada Miera līguma.

Un tomēr: kas var sekot pēc tam, ja tiek nobalsots par šo Ministru prezidenta ierosināto likumprojektu? Manuprāt, mēs varam radīt ļoti lielas bažas, jo tas Krievijas Federācijai dod tiesības iejaukties un pieprasīt arī citus starptautiskos līgumus, kuri ne vienmēr Latvijai varētu būt izdevīgi; piemēram, legalizēt divvalodību, noliegt okupācijas faktu, neatzīt savu vainu Latvijas iedzīvotāju represijās, apstrīdēt īpašuma denacionalizācijas procesu, kas ir noticis Latvijā. Tā var arī pieprasīt Latvijas pusei citu nenormālu prasību izpildīšanu. Vai mēs gribam, lai tiek dotas investīciju aizsardzības dažādas garantijas tiem cilvēkiem, Krievijas pilsoņiem, kuri Latvijā, it sevišķi Jūrmalā un Rīgā, ir nopirkuši lielus nekustamos īpašumus? Tās jau nav investīcijas, tas ir viņu privātais bizness!

Ir jāņem vērā arī tas, ka starptautiskā sabiedrība tieši Krievijai, kas, neapšaubāmi, ir PSRS juridiskā pēctece, ir uzlikusi par pienākumu likvidēt PSRS pastrādāto pārkāpumu sekas. Īpaši jānorāda, ka šīm saistībām Krievija jau ir piekritusi, iestājoties Eiropas Padomē. Arī tas mums ir jāņem vērā!

Tomēr kompensācijas Latvijā represētajām personām joprojām par atņemto īpašumu maksā tikai Latvija. Un arī par Abrenē neatgūto zemi Centrālā zemes komisija līdz 2006.gada 1.janvārim bija piešķīrusi gan neko vairāk kā vien kompensācijas sertifikātus, taču to skaits uz to brīdi jau pārsniedza 31 tūkstoti sertifikātu, bet jaunāku datu man nav. Šis process vēl joprojām turpinās.

Godātie deputāti! Ir apsveicami, ka šī diskusija noris, tomēr ir ļoti rūpīgi jāmēģina analizēt, kādas būs mūsu darbības sekas. Un, ja mēs šobrīd esam gatavi tik vieglprātīgi atdot divus procentus no savas valsts teritorijas svešai un neprognozējamai valstij (atcerieties, kā tiek veidotas attiecības gāzes jautājumā starp Baltkrieviju un Krieviju! Kur nu vēl - kā tās varētu attīstīties nākotnē starp Krieviju un Latviju!), tad es gribu atgādināt vienu četrrindu tautasdziesmu, kura padomju varas gados bija ļoti labi saglabājusies tautas atmiņā:

„Pie Staļina durvīm

Stāv Kirhenšteins bāls

Ar lūgumu rokā

Pēc maizes un sāls."

Un es negribētu, ka mūsu šālaika tautasdziesmās šie vārdi, šie personvārdi, tiktu aizstāti ar citiem, laikmetīgākiem, tēliem.

Paldies par uzmanību. *(Aplausi.)*

Sēdes vadītājs. Godātie kolēģi! Debates turpinās satiksmes ministrs Ainārs Šlesers.

A.Šlesers (satiksmes ministrs).

Godājamais Saeimas priekšsēdētāja kungs! Godājamais premjera kungs! Godājamie deputāti! Kolēģi! Šodien mēs diskutējam par Latvijai ļoti nozīmīgu jautājumu. Šis jautājums nav vienkāršs, jo Latvijas vēsture ir ļoti sarežģīta. Otrā pasaules kara laikā Latvija tika sadalīta divās daļās, kur brāļiem bija jākaro pret brāļiem, tēviem - pret dēliem. Un šie pārinodarījumi vēl joprojām ir jūtami. Daudzi cilvēki tika represēti, daudzi tika izsūtīti. Mēs zaudējām savu

neatkarību, bet mēs to atguvām. Daudzi neticēja, ka Latvijas neatkarība ir iespējama, jo Padomju Savienība nesludināja, ka kādreiz tā pārtrauks savu darbību.

Taču dzīve pēc neatkarības atgūšanas izmainījās ļoti daudziem. Ir jāsaka tā: šodien, kad jau ir pagājuši 16 gadi, kopš mēs esam atguvuši šo neatkarību, mums ir ļoti pragmatiski jāizvērtē šis laiks - visi ieguvumi un visi zaudējumi. Ir jāsaprot tas, ka tajā laikā, kad tika runāts par neatkarības pasludināšanu, bija arī tādi politiķi, kas teica, ka šī neatkarība ir nepareizi pasludināta, jo Latvijā atrodas padomju karaspēks. Bet gāja gadi, politiķi turpināja diskutēt, līdz tika panākta vienošanās ar Krieviju, ka karaspēks tiek izvests ārā. Un jāsaka tā: ja mēs būtu ieklausījušies tajos, kuri teica, ka neatkarība ir pasludināta nelikumīgi, tad, protams, mums vajadzēja gaidīt vienkārši to, ka neatkarība tiek pasludināta kaut kā citādāk, kaut kā pareizāk. Taču tajā brīdī lielākā sabiedrības daļa saprata, ka mums nav citas izejas un ka mums ir jāakceptē tā forma, kāda tā nu reiz bija sanākusi.

Un tagad, 2007.gadā, kad Latvija ir kļuvusi par neatņemamu Eiropas Savienības sastāvdaļu, tās dalībvalsti, kad mēs esam kļuvuši par NATO dalībvalsti, mums ir jālemj par mūsu nākotni. Mēs ļoti bieži runājam par pagātni, un par pagātni ir jārunā, jo tai tautai, kas neskatās pagātnē, nebūs arī laimīgas nākotnes. Taču, skatoties pagātnē, izvērtējot visas šīs kļūdas un notikumus, mums tomēr arī ir jāskatās, kāda tad būs mūsu nākotne, kādu mēs vēlamies redzēt Latviju. Un jāsaka ir tas, ka šodien Latvijai ir jāizdara būtiska izvēle - vai nu mēs būsim province jaunajā Eiropā, kam robeža būs ar tādu valsti, ar kuru mūsu attiecības būs sliktas, vai arī mēs kļūsim par stratēģiski ļoti svarīgu vietu jaunajā Eiropā - par valsti, kas savieno divus lielus tirgus - Eiropas Savienību, kurā dzīvo pusmiljards iedzīvotāju, un bijušo Padomju Savienību, kurā dzīvo vairāki simti miljonu iedzīvotāju. Un jāsaka tā, ka, izmantojot mūsu zināšanas, valodas prasmi un daudz ko citu, mums ir iespējas attīstīties ļoti strauji.

Ir jāsaka tā: šodien, runājot par Abreni, mums ir skaidri jāpasaka: „Abrenes mums nav! Tā šodien ir Krievijas neatņemama sastāvdaļa. Tā uzskata Krievija."

Un, kā teica Prezidente, vienīgais veids, kā mēs varam atgūt Abreni, ir pieteikt Krievijai karu, ko, kā es saprotu, mēs neplānojam darīt.

Un līdz ar to mūsu uzdevums ir pragmatiski tiešām pieņemt pareizo lēmumu, kāds Latvijas sabiedrībai būtu visizdevīgākais. Un jāsaka tā, ka tieši šodien liela sabiedrības daļa gaida no mums šo lēmumu.

Sabiedrība ir sašķelta. Viena daļa cilvēku domā, ka šis robežlīgums ir vajadzīgs, bet otra daļa domā, ka šis robežlīgums nav vajadzīgs. Taču mums, politiķiem, kuriem tauta ir devusi mandātu šodien izlemt šo konkrēto jautājumu, ir jāizdara sava izvēle.

Tāpēc es gribētu pateikt to, ka bez Abrenes šodien Latvijā ir vēl ļoti daudz arī citu aktuālu jautājumu. Šodien mēs maz runājam par ekonomiku, bet man kā satiksmes ministram gribas nedaudz paskatīties arī uz ekonomiskajiem procesiem Latvijā.

Kas notiek? Desmitiem tūkstošu cilvēku ir atstājuši Latviju. Viņi ir aizbraukuši meklēt labāku dzīvi. Viņi aizbrauca nevis tāpēc, ka mums nav Abrenes, bet gan tāpēc, ka viņi nav apmierināti ar to dzīves līmeni un apstākļiem, kādi pašreiz ir Latvijā. Un tā ir realitāte! Šiem cilvēkiem, kuri ir aizbraukuši, bērni dzimst ārzemēs. Vai šie cilvēki atgriezīsies Latvijā - tā ir liela jautājuma zīme.

Mēs apzināmies to, ka viens no argumentiem, lai šie cilvēki atgrieztos Latvijā, ir mūsu centieni, lai dzīve Latvijā būtu labāka. Viņi gaida tādus politiskus lēmumus, kuri ietekmēs Latvijas ekonomisko attīstību.

Un kāda tad ir mūsu nākotne? Protams, mūsu valstī attīstās ražotnes, mums ir daudz un dažādu rūpnīcu, bet mēs nekad nekļūsim par pasaules lielvalsti, kura ražo kaut kādas preces priekš visas pasaules tirgus. Mēs neesam valsts, kura var ietekmēt globālo politiku pasaulē. Mēs varam izteikt savu viedokli, bet mēs to neietekmēsim. Lielākās valstis būs tās, kas vienmēr noteiks politiskos procesus mūsu valstī. Tomēr mums ir iespēja ietekmēt globālo biznesu šajā pasaulē, jo mēs savienojam divus tirgus - Eiropas Savienību un bijušo Padomju Savienību. Mums ir trīs lielas ostas - Ventspils, Rīga un Liepāja, un mums ir jāattīsta šīs ostas. Šajās ostās strādā tūkstošiem cilvēku, un viņi saprot, ka tieši saistībā ar tranzītu un loģistiku, kas pašreiz attīstās šajās ostās, viņi nopelna sev iztiku. Un tieši tāpēc viņiem nav jābrauc strādāt uz Īriju, jo viņi redz sev nākotni tieši Latvijā.

„Latvijas Dzelzceļā" strādā vairāk nekā 10 tūkstoši cilvēku, un viņi ir saistīti tieši ar to nozari, kas nodrošina tranzītu starp Latviju un Krieviju.

Mūsu valstī ir vēl daudzas citas nozares, kas ir saistītas ar būvniecību, piemēram, ceļu būvētāji. Rodas jautājums: kādus ceļus mēs būvēsim? Vai mēs būvēsim maģistrāles, kas savienos Eiropas Savienību ar Krieviju un citām bijušās Padomju Savienības valstīm, vai mēs to nedarīsim?

Es esmu pilnīgi pārliecināts, ka, pareizi attīstot ekonomiku, mēs varam radīt lielu pievienoto vērtību. Mēs nākamo gadu laikā varam panākt ļoti strauju Latvijas valsts ekonomikas izaugsmi, bet tomēr ir jāpasaka viena būtiska lieta. Man kā satiksmes ministram ir jābūt atbildīgam par to, kas notiek uz Latvijas un Krievijas robežas. Protams, par to ir atbildīga arī Iekšlietu ministrija, arī Finanšu ministrija, bet šajā gadījumā es gribētu uzdot jums šādu jautājumu: „Ko mums darīt?"

Pēc Jaunā gada rindas uz robežas ir nedaudz saīsinājušās, bet šīs rindas kļūs vēl garākas, jo kravu plūsma būs aizvien aktīvāka. Jautājums ir tāds: vai mēs attīstīsim šo pierobežas teritoriju vai neattīstīsim?

Pirms kāda laika satikās eksperti no Latvijas un Krievijas puses, un viņi diskutēja par to, ka, iespējams, blakus Terehovai, Opuļos, būtu jābūvē jauns robežkontroles punkts. Un te nu būtu nepieciešama koordinēta rīcība no Latvijas un Krievijas puses. Kur mēs būvēsim šo konkrēto robežkontroles punktu, ja mums nav robežlīguma? Vai izvēlēsimies provizorisko robežu?

Bet problēma ir vēl tāda, ka saistībā ar faktu, ka robeža nav sakārtota, valstī ienāk kontrabanda, un mēs nespējam pilnībā aizsargāt savas nacionālās intereses. Un šajā gadījumā es gribētu teikt, ka robežlīguma noslēgšana negarantēs mums laimi un labklājību, bet tas ir ļoti nozīmīgs priekšnosacījums tam, lai ekonomika sāktu attīstīties. Krievijas puse par Latvijas un Krievijas starpvaldību komisijas priekšsēdētāju nozīmēs Krievijas transporta ministru Ļevitinu. Tas ir ļoti nopietns signāls tam, ka Krievija vēlas attīstīt tranzīta un loģistikas biznesu šajā reģionā.

Man ir bijušas tikšanās ar Ķīnas pārstāvjiem, ar Ķīnas valdības ministriem, un viņi teica: „Mēs esam ieinteresēti strādāt caur Latviju, mēs esam ieinteresēti strādāt caur jūsu ostām, bet ir viens jautājums: kādas ir jūsu attiecības ar Krieviju? Vai mēs varam vienoties, ka arī Krievija atbalstīs mūsu iespējamo sadarbību?" Un te runa ir ne tikai par daudzu simtu miljonu vērtiem projektiem, bet runa ir par miljardus vērtiem projektiem nākotnē. Un jāsaka ir tā: kamēr šis robežlīgums nebūs parakstīts, šīs lielās investīcijas visdrīzāk Latvijā neienāks.

Šīs investīcijas var radīt arī reālas darba vietas, šīs investīcijas var radīt reālu pievienoto vērtību, un es esmu pārliecināts, ka tie cilvēki, kuri dzīvo Latvijas valstī, Latvijas un Krievijas pierobežā, šodien ar abām rokām ir gatavi balsot par to, lai šāds robežlīgums pēc iespējas ātrāk tiktu noslēgts.

Priekšvēlēšanu laikā es personīgi tiku apbraukājis lielāko daļu pagastu tieši šajā pierobežas teritorijā, un es uzdevu šiem cilvēkiem jautājumu: vai jūs atbalstāt to, lai būtu noslēgts Latvijas un Krievijas robežlīgums, vai ne? Un es gribu pateikt, ka lielākā daļa vai praktiski visi, kurus es satiku, atbalstīja šādu iniciatīvu. Tikai pāris cilvēku bija, kuri teica, ka, iespējams, mums nevajag steigties. Taču lielais vairākums to atbalstīja.

Un, ja mēs šo pēdējo gadu laikā esam ļoti daudz runājuši par Latgali, tad jāteic, ka šajā gadījumā Latgales attīstībai šis robežlīgums ir vitāli svarīgs. Daugavpils, Rēzekne, Ludza un citi apdzīvotie novadi un punkti Latgalē gaida reālu valdības atbalstu, un es uzskatu, ka Latgalē, vietā, kas ir vistuvāk Eiropas Savienībā Krievijai, ir unikāla iespēja veidot šo tranzīta un loģistikas biznesu. Bet ir tikai tāds jautājums: vai būs valdības atbalsts?

Un tieši tāpēc arī vakar, klausoties televīzijā šīs debates, kas tur notika, izskanēja tādas domas: „Varbūt mums vajag patirgoties ar Krieviju? Varbūt mums vajag saņemt maksimālo cenu?" Es domāju, ka šajā gadījumā tirgoties nevajag! Mums ir vajadzīgs mērķtiecīgs darbs, kas ir saistīts ar skaidru un pragmatisku ekonomikas attīstību - tādu, kas ir Latvijas valsts interesēs.

Es esmu pārliecināts, ka valdības piedāvātais priekšlikums, kādā veidā atrisināt Latvijas un Krievijas robežlīgumu, tiešām dod iespēju mums pavirzīties uz priekšu.

Ja mums būs jānonāk līdz referendumam, ja Satversmes tiesa tā lems, tad mēs noteikti arī rīkosim referendumu, bet tas, kas mani satrauc pašreiz, ir fakts, ka opozīcijā esošais „Jaunais laiks" šodien nepiedāvā konkrētu risinājumu. Ja mēs šodien gribētu organizēt šo referendumu, tad kāds būtu jūsu jautājums un kāda būtu jūsu nostāja? Šā konkrētā piedāvājuma šodien nav! Šodien šis referendums nevar notikt.

Bet, ja gadījumā arī jūs nobalsosiet kopā ar valdības pārstāvjiem par šo valdības piedāvāto priekšlikumu, tad, iespējams, mēs varētu arī nonākt līdz referendumam, ja tāda būs tautas griba.

Un tieši tāpēc es šodien aicinu ikvienu valstiski domājošu politiķi padomāt ne tikai par to, kādā veidā mēs varam izmantot vēstures problēmas sava politiskā reitinga stiprināšanai, bet arī par to, kā mēs attīstīsim valsts ekonomiku, kā mēs attīstīsim valsti. Vai mēs vēlamies, lai Latvija būtu province Eiropas Savienībā, kur visa Eiropa zinās, ka mēs esam solījuši sakārtot attiecības ar Krieviju un ka mums nav nekādu teritoriālo pretenziju, bet patiesībā būsim piemānījuši visus mūsu sabiedrotos? Un ja kāds cer, ka Brisele palīdzēs risināt šīs attiecības… Es esmu pilnīgi pārliecināts, ka Brisele mums nepalīdzēs. Tikai un vienīgi divpusējās sadarbības formās un dialogos mēs spēsim vienoties ar Krieviju. Ja šī vienošanās nebūs tik ātra vai nenotiks, ko tad lai dara? Vismaz mēs no savas puses esam mēģinājuši to panākt, un tad tā bumba būs Krievijas pusē.

Es ceru, ka ekonomiskā izaugsme šodien Latvijai ir vitāli svarīga. Un ka tie cilvēki, kuri dzīvo Īrijā un gaida reālu rīcību no valdības, šodien noteikti balsotu par valdības lēmumu.

Paldies. *(Aplausi.)*

Sēdes vadītājs. Nākamais debatēs runās deputāts Gunārs Laicāns.

G.Laicāns (TB/LNNK frakcija).

Godātais Ministru prezident! Godātie ministri! Godātais Saeimas Prezidij! Godātie kolēģi! Šodien es uzstājos otro reizi no šīs tribīnes. Devu zvērestu un šodien varu jums apgalvot, ka neesmu bijis iepriekšējās Saeimās, neesmu bijis ministrs, un tāpēc man nebūs siltu atmiņu. Es

esmu latgalietis, bet nerunāšu latgaliski. Taču vēlos paust savu attieksmi pret vēsturi un pret to, ko es šeit esmu dzirdējis.

Tātad: it kā ir mūsējie un jūsējie. Šodien, klausoties šīs debates, es dzirdēju - „kaitnieks", „opozicionārs", „nespējnieks", „populists", „politikānis"… Un, lūk, tagad ir jautājums… Mēs interesējamies par savu vēsturi, mēs zinām savu pagātni. Vai mums no tās ir jāatsakās? Taču runas ir tādas - jābūt pragmatiskiem, jādomā prātīgi! Jautājums ir tāds: kāpēc mēs, lai gan esam prātīgi, vienmēr uzkāpjam uz šā grābekļa? Vēsturiskais pāridarījums man ir tikai viens - tas, ka es esmu dzimis likvidētā Abrenes apriņķa bijušajā, palikušajā teritorijā - Viļakas apriņķī. Un man šīs vēstures zināšanas ir radušās, tikai pētot savu dzimtas koku. Es esmu to pētījis un uzzinājis par šiem notikumiem, kas norisinājās gan 1920.gada 11.augustā, gan 1944.gada 23.augustā un 7.septembrī, gan 1945.gada 12.oktobrī, gan 1949.gada 31.decembrī. Tagad es gribētu uzdot jums jautājumu - bet par ko tad īsti šodien mēs visi runājam? Abrene, Abrene, Abrene! Bet ko tad mēs, Saeimas deputāti, zinām par Purmalas, Linavas, Kacēnu, Upmalas, Gauru un Augšpils pagastu, kas sastādīja 1075 kvadrātkilometrus?… Ko mēs zinām? Kāds bija etniskais sastāvs, kā tas laika gaitā mainījies? Jautājums ir vienkāršs: ko tad īsti mēs šodien domājam, klausoties šīs debates? Katrs velk ārā savu dokumentu un izklāsta savu attieksmi pret konkrētiem notikumiem. Jautājums - ko tad mēs, vecāki, mācām saviem bērniem un ko mācām skolā skolēniem, ja tādas īstas saprašanas nav mums pašiem?

Un tāpēc, runājot par šo vēsturisko attieksmi pret šiem notikumiem, mani šodien aicina atteikties no Latvijas vēstures. Tas nozīmē to pašu, ka man būtu jāatsakās no saviem vecākiem. Un tāpēc ir jautājums… Mēs šodien dzirdam, ka politiķi (nevis politikāņi!) cīnās par divām lietām - par to, lai Latvijā būtu drošība un lai Latvijā katrs cilvēks dzīvotu labklājībā. Taču, nezinot šo vēsturi, cilvēkiem, it īpaši mūsu jauniešiem, trūkst motivācijas… Šodien vēl nav šīs labklājības Latvijā, bet viņi redz šo labklājību gan Īrijā, gan Anglijā, gan citās valstīs un pamet mūsu Latviju, un pasaka šādu teikumu: „Ja jau mums nevajag Abreni, mums nevajag arī Latviju."

Un tāpēc es aicinu pārdomāt un vienoties gan mūsējos, gan jūsējos, un domāt, kādu vēsturi mēs mācīsim saviem bērniem un kāda vēsture ir nepieciešama Latvijas nākotnei.

Paldies par uzmanību. *(Aplausi.)*

Sēdes vadītājs. Godātie kolēģi! Pirms turpinām debates, mums ir jālemj par **desmit deputātu iesniegumu**. Deputāti Kučinskis, Rubezis, Porietis, Ārbergs un citi deputāti lūdz šodienas sēdi turpināt arī pēc pulksten 17.00, tātad pēc mūsu oficiālā darbalaika beigām, līdz darba kārtības 23.punkta - likumprojekta „Grozījumi Valsts drošības iestāžu likumā" - izskatīšanai. Tas nozīmē, ka mēs balsosim par sēdes turpināšanu. Taču starpbrīdis būs, jā. Te nav prasīts sēdi turpināt bez starpbrīža.

Šadurska kungs vēlas runāt „pret", jā? Lūdzu!

K.Šadurskis (frakcija „Jaunais laiks").

Godātie kolēģi! Debates ir interesantas, un, protams, no vienas puses, mēs varētu turpināt strādāt. Taču es teikšu ļoti atklāti: šim likumprojektam ir piešķirta steidzamība, un ir dzirdēts par valdošās koalīcijas vēlmi laupīt mums iespēju šīsdienas debatēs dzirdēto kvalitatīvi iestrādāt savos priekšlikumos uz otro lasījumu, jo termiņš ir ļoti īss.

Šodien esam jau noguruši, ir laiks visu pārdomāt un ļoti nopietni gatavoties debašu turpinājumam, un iegūt vairāk laika priekšlikumu iesniegšanai otrajam lasījumam.

Tāpēc, šķiet, vairāk ir tādu argumentu, kuru dēļ vajadzētu šodien sēdi pārtraukt pulksten 17.00 un trešdien ar skaidru galvu turpināt šīs debates.

Sēdes vadītājs. Godātie kolēģi! Balsosim par desmit deputātu iesniegumu - lūgumu turpināt šīsdienas sēdi arī pēc pulksten 17.00 līdz darba kārtības 23.punkta izskatīšanai! Lūdzu zvanu! Balsošanas režīmu! Balsosim par darba turpināšanu arī pēc pulksten 17.00! Lūdzu rezultātu! Par - 45, pret - 46, atturas - nav. Lēmums nav pieņemts. *(Aplausi.)*

Godātie kolēģi! Turpinām debates. Nākamais debatēs pieteicies deputāts Pauls Putniņš. *(Zālē liels troksnis.)*

Sēdes vadītājs. Es lūdzu, kolēģi, klusumu zālē! Debatēs uzstājas deputāts Pauls Putniņš.

P.Putniņš (ZZS frakcija).

Godātais Saeimas priekšsēdētāj! Pirms gadiem desmit izcilais latviešu zinātnieks Edgars Imants Siliņš savā grāmatā „Lielo patiesību meklējumi" izvērš Nila Bora savulaik pausto tēzi: „Liela patiesība ir patiesība, kuras pretmets arī ir liela patiesība." Ieklausieties! „Liela patiesība ir patiesība, kuras pretmets arī ir liela patiesība." Liela patiesība ir tā, ka bez savas zemes tauta nespēj būt brīva, nespēj pilnasinīgi pastāvēt un attīstīties, ka tautai jāiestājas par katru savas zemes pēdu. Taču kā pretmetu šai lielajai patiesībai mēs ieraugām citu lielu patiesību. Un proti, ka reizēm nākas apzināti zaudēt daļu savas telpas, lai tauta būtu brīva, neatkarīga un svešu varu neietekmējama.

Kā dzirdējām, piemēru ir daudz. Mazu tautu, mazu valstu pastāvēšana vienmēr saistās ar lielāku gudrību vai diplomātiju, reizēm ārēji ne visai pievilcīgu.

Šeit es neko neapgalvoju, tikai aicinu padomāt par šīm likumsakarībām. Kādā skatuves drāmā mana varone, lai nežēlīgas varas priekšā saglabātu nākotnē savus bērnus, mazbērnus un māju, tātad savu teritoriju - zemi, pieņem negaidītu lēmumu… Kuššš… (*Zālē troksnis, starpsaucieni. No zāles dep. I.Ziedone-Kantāne: „Emša kungs, pārtrauciet šo, kas te notiek zālē! Tā ir necieņa pret runātāju!")*

Sēdes vadītājs. Es ļoti lūdzu ievērot klusumu zālē! Vēršos arī pie tiem, kuri veic izsaucienus no zāles. Lūdzu, veltiet uzmanību runātājiem!

Lūdzu! Deputāts Pauls Putniņš turpina debates.

P.Putniņš. Šis lēmums sākumā pat šokē, ir kliedzošā pretrunā ar gadu tūkstošos cilvēku izkristalizētajām ētiski morālajām normām par pašcieņu, godu, nepazemošanos, garīgu pastāvēšanu.

Lugas varone māte tā vietā, lai cēli un lepni ietu bojā kopā ar savu dzimtu, izšķiras par lielu kaunpilnu pazemojumu - labprātīgi tikt publiski nopērtai. Cēlā, izglītotā sieviete ar šo savu izvēli, šķiet, iznīcina cilvēku pastāvēšanas augstos pamatus: kā dzīvosim, kā pastāvēsim turpmāk, nopērti, apkaunoti, morāli iznīcināti? Taču mātes loģika un pamats pastāvēšanai nākotnē ir cits - vispirms dzīvs un tikai pēc tam brīvs, lai arī cik nepievilcīgi reizēm tas izskatītos.

Zināmā mērā tāds vienmēr ir bijis skaitliski mazo tautu liktenis. Kaut ko no tā varam saskatīt arī šajā gadījumā - sakarā ar robežlīgumu ar Krieviju un Abrenes jautājumu.

Un šeit, cienītās kolēģes un godātie kolēģi, ir noticis viens tāds īpašs brīnums: es jums gribēju piedāvāt drusciņ izvērstu šo mednieku stāstu, ko jau Vents Krauklis jums pastāstīja tāda tīri frivola sižeta veidā. Runa ir par lapsiņu, kas, iekļuvusi slazdā, nograuž sev kāju, lai tiktu brīvībā. Viņa ir sakropļota, bet laika gaitā atgūst spēku un ir dzīva un brīva.

Šāda sakritība acīmredzot nozīmē tikai to, ka īstenībā daudziem šī līdzība ir prātā tāpēc, ka tā šajā gadījumā ir ārkārtīgi izteiksmīga.

Šeit manis teiktais noder mums tādām kā tēlaini filozofiskām pārdomām, jo apmēram tāda šodien ir arī mūsu izšķiršanās te, parlamentā, Krievijas robežas un Abrenes sakarā. Jau pirms piecdesmit vai vēl vairāk gadiem tika izlikts šis „slazds", un nu ir mūsu izvēle - apzināta izšķiršanās: vai, žēlojot to vienu gabaliņu, palikt šajā visādā ziņā viltīgajā slazdā vai arī, kaut ko upurējot, būt pilnīgi neatkarīgiem (protams, nepārkāpjot Satversmi; protams, pieņemot lēmumu, kas neapdraudētu Latvijas valstiskuma pēctecību)?

Lūk, kolēģi un kolēģes, tādas ir šīs lielās patiesības mūsu gadījumā!

Es te it kā akcentēju to vienu lielo patiesību, bet pastāv un tikpat spēcīga ir arī tā otra lielā patiesība, par kuru izšķirties varētu referendumā.

Savā izvēlē mēs nedrīkstam kļūdīties!

Paldies par uzmanību. *(Aplausi.)*

Sēdi vada Latvijas Republikas 9.Saeimas priekšsēdētāja biedre

Vineta Muižniece.

Sēdes vadītāja. Godātie kolēģi, turpināsim debates!

Nākamais runās deputāts Indulis Emsis.

I.Emsis (ZZS frakcija).

Godātie kolēģi! Godātais Ministru prezident! Ministri! Vispirms es gribu jums teikt lielu paldies par šīsdienas saturīgajām debatēm, par to, ka jūs bijāt rūpīgi tām gatavojušies, un par to, ka Saeimas zālē valdīja pamatā uzmanība pret runātājiem.

Daudzi no runātājiem šodien uzdeva jautājumu: kādēļ robežlīgums ir jāpieņem tieši tagad? Šo jautājumu varēja uzdot gan pirms desmit gadiem, gan var uzdot pašlaik, gan arī varēs uzdot pēc desmit gadiem. Tas ir jautājums, ko varēs uzdot mūžīgi. Jo - kurš gan ir tas brīdis, kad mēs skaidri zinām, ka šis jautājums ir jāizskata tieši tagad?

Tāpēc īstenībā jājautā ir kas cits: kādēļ robežlīgums nebūtu jāpieņem šodien? Es mēģinu atbildēt arī uz šo jautājumu. Kopš 2004.gada Latvija ir pilntiesīga NATO un Eiropas Savienības dalībvalsts. Mēs, pievienojoties NATO un Eiropas Savienībai, ekonomiski, stratēģiski, sociāli un politiski iekļāvāmies pasaules stabilitātes un demokrātijas zonā.

Tātad kopš šā brīža Latvija ir kolektīvās drošības sistēmas dalībniece, kas nozīmē arī mūsu valsts saistību izpildi pret sabiedrotajiem. Jautājums nav tikai par Krievijas un par Latvijas austrumu robežas līguma noslēgšanu, bet arī par NATO un Eiropas Savienības austrumu robežas noteikšanu.

Tas ir mūsu ieguldījums Eiropas drošības kopējā politikā, uz ko arī attiecināms Ziemeļatlantijas līguma svarīgākais punkts - 5.punkts.

Robežlīgums ilgu laiku ir bijis iemesls politiskiem kašķiem Latvijā un sabiedrības sašķeltībai. Līgumu ir nepieciešams noslēgt gan tādēļ, lai šis jautājums iekšpolitiskajā darba kārtībā būtu atrisināts, gan arī lai ārpolitiski Latvija saviem starptautiskajiem partneriem definētu sevi ar tādām robežām, ar kādām mūs faktiski uzņēma Eiropas Savienībā un NATO.

Robežlīguma noslēgšana būtu jautājuma noņemšana no politiskās darba kārtības. Fiziska abu valstu robežas nospraušana dabā ir būtisks drošības garants. Daudziem robežlīguma aspektā it kā rodas daudzas konstitucionālo tiesību neskaidrības; veidojas pat iespaids, cik juristu - tik viedokļu jautājumā par to, kas īsti ietverts Satversmes 3.pantā, kā arī jautājumā par Latvijas un Krievijas robežlīguma atbilstību vai neatbilstību tam.

Lai raksturotu, cik dažādas var būt pieejas šā panta tulkošanā, vēlos citēt filologu, pedagoģijas un vēstures doktoru Induli Ķēniņu. Lūk, ko viņš saka, komentējot, kāpēc Latvijas Republikas Satversmes 3.panta formulējums „līgumos noteiktās robežās" lietots ar nenoteikto galotni. Tālāk citēju: „Īpašības vārdus ar nenoteikto galotni mēdz izvēlēties vārdkopterminos, kas apzīmē vispārīgus, abstraktus nojēgumus, neuzsverot, ka tas ir noteikts tips, kam ir vieta kādā klasifikācijas sistēmā. Nenoteikto galotni lieto gadījumos, kad jānosauc objekts, kas vēl nav stingri norobežots no līdzīgiem objektiem un izdalīts noteiktā objektu veidā, tātad ietver tikai vispārīgu objekta raksturojumu.

Kādēļ Satversmes veidotāji 3.panta tekstā iekļāva šādu nenoteiktu formulējumu? Vai nevarēja būt noteiktajā formā — „starptautiskajos līgumos noteiktajās robežās"? Tad viss būtu skaidrs: ar Satversmi tiek noteikti konkrēti starptautiskie līgumi, kas nosaka konkrētas robežas, līdz ar to tās nav iespējams grozīt, nepārkāpjot Satversmi. Tomēr šāda noteikta forma Satversmē nav iekļauta, jo LR ne Satversmes pieņemšanas un apstiprināšanas laikā, ne arī pēc tam nebija sakārtots robežu jautājums ar visām pierobežas valstīm kā, piemēram, ar Igauniju, Lietuvu, Poliju.

Satversmes pieņemšanas brīdī Latvijas ārējās robežas pilnībā nebija noteiktas. Pēc Satversmes spēkā stāšanās notika Roņu salas atdošana, kā arī robežas precizēšana ar Igauniju.

Šajā laikā, kad aktīvajā politikā turpināja darboties vadošie Satversmes tēvi, Satversmes 77.panta procedūra netika piemērota, turklāt neviens tā arī neierosināja attiecināt uz šīm teritoriālajām izmaiņām šo procedūru. No iepriekšminētā var secināt, ka „Satversmes sapulce, izstrādājot valsts Pamatlikumu, kā arī 1.Saeima, to pieņemot, rēķinājās ar šādu faktu, tādēļ, izstrādājot Satversmes 3.pantu, paredzēja iespēju, ka arī turpmāk tiks noslēgti dažādi starptautiski līgumi, kas regulēs valsts robežu. Līdz ar to loģiski likumdevējs paredzēja arī iespējamību nepieciešamības gadījumā veikt grozījumus jebkurā iepriekš noslēgtā līgumā, ieskaitot robežlīgumu ar Krieviju". Citāta beigas. Tā Indulis Ķēniņš. Ļoti interesanta analīze, kas īstenībā no šīs tribīnes vēl nav izskanējusi.

Vēlos uzsvērt, ka piedāvātais likumprojekts ir veids, kā virzīties uz priekšu Latvijas un Krievijas robežlīguma noslēgšanā. Gadījumā, ja par šā līguma atbilstību Satversmei rastos šaubas, gan opozīcijas, gan arī valdošās koalīcijas deputātiem būtu iespējas vērsties Satversmes tiesā un iegūt autoritatīvu un galīgu šā jautājuma juridisko izvērtējumu. Līdz Satversmes tiesas spriedumam ikvienam juridiskam vērtējumam par valsts rīcības, noslēdzot robežlīgumu, atbilstību Satversmei īstenībā ir relatīvs raksturs.

1997.gadā, kad tika sagatavots un parafēts Latvijas un Krievijas robežlīguma projekts, biju valdības loceklis. Joprojām atbalstu tā laika Guntara Krasta valdības apstiprināto robežlīgumu,

un man nav nekādu morālu vai loģisku tiesību to apstrīdēt. Tāpat arī esmu ļoti lepns par to, ka atdevu savu balsi 1990.gada 4.maija Latvijas Neatkarības deklarācijas pieņemšanai. Tāpat esmu gandarīts par to, ka 1992.gada Augstākās padomes lēmums par Abrenes aneksijas neatzīšanu ir spēkā vēl šodien, un arī es balsoju „par" šo lēmumu. Tāpat arī 1996.gada 22.augusta Saeimas balsojumā par dokumentu „Deklarācija par Latvijas okupāciju" biju klāt un atzinu šo dokumentu.

Tomēr es nesaskatu, ka robežlīgums būtu pretrunā ar Satversmi. Politiķiem ir jāizdara politiska izvēle. Latvija kā NATO un Eiropas Savienības dalībvalsts nevar pastāvēt bez robežām!

Nereti sabiedrībā izskan versija: visu vajag sākt pilnīgi no jauna! Proti, nolikt jau parafēto līgumu malā un sākt jaunas sarunas ar Krieviju no citām pozīcijām. Uzskatu, ka šāds variants nav iespējams. Mēs saviem partneriem (ar „mēs" saprotot valdības ārlietu jomas vadītājus, premjerministrus un citas valsts augstākās amatpersonas, arī mani 2004.gadā kā Ministru prezidentu) pirms iestāšanās Eiropas Savienībā un NATO visu procesu gaitā lietojām kopēju valdībā pieņemtu frazeoloģiju, ka Latvijai nav teritoriālu pretenziju pret Krieviju, par ko šodien daudzi jau runāja, un ka mēs esam gatavi parakstīt 1996.gadā parafēto robežlīgumu, ja vien Krievija tam piekristu.

Tas bija uzstādījums, ko jau neskaitāmas reizes kā skaitāmpantiņu atkārtojām, tiekoties gan ar dažādu valstu, gan to ārlietu sektoru vadītājiem, gan starptautisko vizīšu un viesu uzņemšanas laikā. Turklāt tāda bija arī visu pēc Guntara Krasta valdības sekojošo valdību oficiālā pozīcija. Šo nostāju vairākkārt esam apliecinājuši, un arī es kā bijušais Ministru prezidents to daudzkārt esmu uzsvēris dažādās starptautiskajās sarunās.

Kādā gan veidā šobrīd varam secināt, ka tas viss, ko deklarēja Krasta valdība un tai sekojošās citas valdības, ir bijis nepareizs un aplams? Godīgi skatoties acīs mūsu partneriem Rietumos, personīgi es neko tādu atzīt nevaru. Tāpat kā to nevar izdarīt neviens godīgs bijušais premjerministrs vai ārlietu ministrs.

Nobeigumā vēlos citēt Jāņa Plepa teikto, ka „politiķiem nav jābūt juristiem un nav arī jāmeklē juridiski pareizākais kādas problēmas risinājums. Politiķiem jāmeklē un jātiecas sasniegt politiski lietderīgākais un valsts interesēm atbilstošākais risinājums. Savukārt juristu uzdevums šajā gadījumā būtu vērtēt, vai šāds politiski lietderīgs risinājums ir arī tiesisks risinājums". Citiem vārdiem, mums vienkārši ir jārīkojas atbilstoši valsts interesēm.

Es gribu teikt, ka ne 4.maijā, ne vēlāk pēc padomju likumiem ievēlētajā Augstākajā padomē mēs necentāmies vadīties pēc tālaika - Latvijas PSR - likumiem. Mēs darbojāmies tikai mūsu atjaunojamās valsts interesēs. Mēs darbojāmies pret šiem likumiem, bet darījām to politiski saprātīgi un pareizi.

Un tāpēc es uzskatu, ka arī šodien mums ir jārīkojas politiski saprātīgi. Es arī domāju, ka mums ir jāatbalsta šis valdības piedāvātais risinājums. Mēs atbalstām un pilnvarojam valsti parakstīt šo sen jau parafēto robežlīgumu, bet oponentiem būs visas iespējas to apstrīdēt Satversmes tiesā un pat rīkot referendumu, ja tas liksies mērķtiecīgi.

Paldies. *(Aplausi.)*

Sēdes vadītāja. Paldies. Debates turpina deputāte Vaira Paegle.

Sēdi vada Latvijas Republikas 9.Saeimas priekšsēdētājs

Indulis Emsis.

Sēdes vadītājs. Godātie kolēģi! Izrādiet, lūdzu, cieņu runātājai! Debatēs uzstājas deputāte Vaira Paegle.

V.Paegle (Tautas partijas frakcija).

Augsti godājamais Saeimas priekšsēdētāja kungs! Ministru prezidenta kungs! Ministri! Kolēģi! Šodien mēs atjaunojam tradīciju Saeimā, debatējot par Latvijas ārpolitikā svarīgu jautājumu - Latvijas un Krievijas Federācijas robežlīgumu.

Mums, deputātiem, ir jāatbild uz jautājumu: vai robežlīguma parakstīšana ir Latvijas valsts un tautas interesēs? Mums ir jāpierāda, ka pilnvarojums juridiski ir tik prasmīgi noformulēts, ka netiek apdraudēta Latvijas valsts pēctecība un netiek legalizēta okupācija. Protams, kā Latvijas Republikas Satversmes garantam mūsu rīcībai ir jābūt likumīgai.

Latvijas un Krievijas robežlīguma jautājums ir saistīts ar faktiem, mītiem un politiskajām kaislībām. Vispirms par faktiem. 1920.gada Miera līgumā Krievijas Padomju Federatīvā Sociālistiskā Republika, kuras legālo statusu atzina PSRS, uz mūžīgiem laikiem atsakās no visām suverēnajām tiesībām, kuras piederēja Krievijai attiecībā uz Latvijas tautu un zemi. Līgumā tiek precizēts, ka visi noteikumi ir negrozāmi un uz visiem laikiem paliek spēkā.

Neapstrīdams fakts ir arī Latvijas okupācijas 1940., 1941. un 1944.gadā.

Un vēl viens neapstrīdams fakts ir tas, ka nevienā no Augstākās padomes un Latvijas Republikas Saeimas pieņemtajām deklarācijām, līgumiem, likumiem un lēmumiem, sākot no 1994.gada maija līdz 1995.gada 12.maijam, Latvijas Republikas Saeima nav denonsējusi 1920.gada Miera līgumu, bet gan konsekventi iestājusies par Latvijas valstisko pēctecību un par tiesībām likvidēt okupācijas sekas. Šie divi fakti ir nostiprināti Latvijas Republikas Saeimas dokumentos, komisiju protokolos un debašu stenogrammās kā pierādījumi tautas priekšstāvju nelokāmajiem nodomiem un rīcībai.

Izdevumā „Dokumenti par Latvijas valsts starptautisko atzīšanu, neatkarības atjaunošanu un diplomātiskajiem sakariem" vesels dokumentu kopums ir veltīts Latvijas valsts pēctecības un okupācijas fakta starptautiskajai apliecināšanai.

Nospiedošais vairākums valstu atsaucas uz Augstākās padomes pieņemto Konstitucionālo likumu, atzīstot Latvijas neatkarības atjaunošanu. Piemēram, Īslande skaidri piemin 1922.gada Satversmes darbības atjaunošanu un to, ka Īslande nekad nav atzinusi Latvijas militāro okupāciju. Šiem dokumentiem un apliecinājumiem ir lielāks spēks nekā vienas valsts, Krievijas Federācijas, noliegumiem par Latvijas valsts pēctecību un okupāciju.

Protams, gadu gaitā ir radušies dažādi pamatojumi, kāpēc robežlīgums ir jāparaksta; piemēram, neparakstītais robežlīgums liedz Latvijas uzņemšanu Eiropas Savienībā un NATO, un tas būs kavēklis Latvijas pievienošanās procesā Šengenas līgumam.

Vēl viens populārs ieganstsir saistīts ar 1975.gada Helsinku vienošanās aktu, kas it kā neļauj mainīt pēckara robežas, bet šeit ir izlaists vārds „vardarbīgi". Arīdzan ir jāpaskaidro, ka vienošanās nebija juridiski saistoša, jo šis akts nebija starptautisks līgums. Akts tiešām pieļauj teritoriālu strīdu risināšanu sarunu ceļā. Protams, abām pusēm piekrītot sarunu sākšanas procesam.

Pastāv arī viedoklis, ka nesakārtotā robeža starp Latviju un Krievijas Federāciju ir kaut kas unikāls, kas met šaubu ēnu uz Latviju kā starptautiski uzticamu sadarbības partneri.

Šādu jautājumu starp demokrātiskām valstīm ir daudz - apmēram trīsdesmit. Un tie ir sarežģīti. Ieskaitot domstarpības starp Spāniju un Apvienoto Karalisti, Kanādu un Dāniju, Turciju, Kipru un Grieķiju.

Izskan arī doma, ka robežlīgums nesīs Latvijai vēl neredzētus ekonomiskos labumus. Starptautisko attiecību speciālisti ir vienisprātis: Krievijas Federācija šobrīd nav un vēl ilgi nebūs normāla valsts. To apliecina aizvien redzamākais autoritārisms, žurnālistu un bijušo spiegu slepkavības, enerģētikas kā politiska ieroča izmantošana, kaimiņvalstu šantažēšana ar „skaldi un valdi" politiku. Runāsim atklāti! Krievijas Federācijai nav labas attiecības ne ar vienu no kaimiņvalstīm, un arī robežlīguma parakstīšana nebūs tā burvju nūjiņa, kas šīs attiecības normalizēs.

Un tad mēs nonākam pie šā jautājuma „sausā atlikuma". Manuprāt, robežlīguma parakstīšana ir svarīga nevis tāpēc, ka kāds mūs uz to spiež, un nevis tāpēc, ka mums no tā būs kādi vēl nezināmi labumi, bet gan tāpēc, ka šis jautājums ir karājies kā Damokla zobens virs Latvijas Republikas Saeimu un valdību galvām, izraisot politisku kašķi un manipulācijas ar sabiedrisko domu, tā šķeļot sabiedrību. Šis robežlīgums ir Latvijas drošības jautājums!

Atbalstot likumprojektu, kas pilnvaro Ministru kabinetu parakstīt robežlīgumu, mēs atbalstām pirmo soli, kas ejams ceļā uz parakstītā robežlīguma ratificēšanu Saeimā.

Saeimā, sabiedrībā un starptautisko tiesību ekspertu aprindās ir sākušās pārdomātas analīzes un diskusijas par robežlīguma vēsturiskajām un juridiskajām niansēm un sekām. Tā rezultātā varbūt tiks piedāvāts tāds skaidrojošs pamatojums, kas apmierinās robežlīguma visbargākos kritiķus.

Esmu pārliecināta, ka neviens no mums negrib parakstīt un ratificēt antikonstitucionālu līgumu, taču Saeima nav tiesīga spriest par likumprojekta atbilstību Satversmei. Tikai apstiprinot šo likumprojektu, mēs paveram ceļu Satversmes tiesas vērtējumam.

Mūsu, politiķu, uzdevums ir apliecināt savu politisko gribu risināt smagus jautājumus, bet Satversmes tiesai - izvērtēt mūsu rīcības tiesiskumu.

Paldies.

(Aplausi.)

Sēdes vadītājs. Godātie kolēģi! Mēs esam saņēmuši divus desmit **deputātu parakstītus iesniegumus**.

Pirmais desmit deputātu parakstītais iesniegums: deputāti Kučinskis, Rubezis, Porietis, Ārbergs un citi sakarā ar to, ka balsojumā par darbu pēc pulksten 17.00 zālē neatradās daļa deputātu, lūdz pārbalsot šo priekšlikumu par Saeimas darba turpināšanu pēc pulksten 17.00 līdz darba kārtības 23.punkta izskatīšanai.

Tāpat mēs esam saņēmuši vēl otru desmit deputātu - Agešina, Mirska, Orlova un citu - parakstītu priekšlikumu, kuri lūdz izsludināt sēdē 15 minūšu ilgu pārtraukumu.

Godātie kolēģi, ja mēs nobalsosim „par" darba turpināšanu, tad būs pārtraukums, bet pēc tam mēs atsāksim darbu.

Vai deputātiem ir iebildumi pret šo piedāvāto pārbalsošanu? *(No zāles: „Pārbalsošana!... Jā!... Nē!... Gribam strādāt!")*

Vārds deputātam Kārlim Šadurskim.

K.Šadurskis (frakcija „Jaunais laiks").

Godātie kolēģi! Mēs šodien debatēs esam dzirdējuši daudzus pamatotus viedokļus, kas apšauba mūsu pieņemamā likumprojekta atbilstību Satversmei. *(No zāles dep. A.Rugāte un dep. V.A.Krauklis: „Tas nav par procedūru!")* Tā ir viena lieta.

Otra lieta. Ir nepieciešams, lai vismaz šis likums tiktu skatīts un pieņemts Saeimas kārtības ruļļa noteiktajā kārtībā. Mēs tikko dzirdējām desmit deputātu aicinājumu pārbalsot, tāpēc ka daļa deputātu nav atradusies zālē. Es lasu Saeimas kārtības ruļļa 142.pantu: „Ja balsošanas rezultātu ne vēlāk kā vienas stundas laikā…" - taisnība! - „…pamatoti apšauba vismaz pieci deputāti, izdarāma pārbalsošana."

Godātie kolēģi, „pamatoti apšauba"! Godātie kolēģi, kur šeit ir pamatojums, ja daļa no deputātiem nav atradusies zālē? *(No zāles: „Tualetē bija!")* Piedodiet, mīļie kolēģi! Mīļie kolēģi, mēs varam pārbalsot tad, ja nav kvoruma. Mēs varam pārbalsot, un mums ir jāpārbalso tad, ja, es atvainojos, deputāti spiež pogas citu deputātu vietā un tādējādi sagroza balsošanas rezultātu. Katram deputātam ir brīvas tiesības iziet no zāles un nepiedalīties balsošanā. Godātie kolēģi, šim pārbalsojumam nav absolūti nekāda pamatojuma! *(No zāles dep. A.Rugāte: „Ir gan!")*

Labi! Un vēl. Godātie kolēģi, ja mēs jau esam izdarījuši, manuprāt, vienu pārkāpumu un esam gatavi pārbalsot tad, kad tam nav nekāda pamatojuma, tad, mīļie kolēģi, nedarīsim vēl otru pārkāpumu, jo pulkstenis, kā mēs redzam uz tablo, ir 17.00, un godājamajam Emša kungam, sēdes vadītājam, ir pienākums slēgt šo sēdi *(No zāles: „Nav! Nav!")* un sēdi turpināt…

Mīļie kolēģi, man ir vēl minūte laika, un es gribu, lai manis teiktais… Ņemot vērā to, ja būs Satversmes tiesa, tad manas debates varēs tikt pievienotas tiesvedības materiāliem… *(No zāles dep. A.Rugāte: „Kāds gudrītis!")* Es vēlos, lai augstie Satversmes tiesas tiesneši dzirdētu manu argumentāciju. Viena lieta ir likuma saturs, bet otra lieta ir likuma pieņemšanas procedūra.

Godātie kolēģi, es vēlreiz norādu uz procedūras pārkāpumu. *(No zāles dep. A.Rugāte: „Nu, vēl vienu minūti var!")* Pirmkārt, procedūra tika pārkāpta tādā ziņā, ka saskaņā ar Saeimas kārtības ruļļa 142.pantu nebija prasības pamatojuma un, otrkārt, procedūra tiek pārkāpta tagad, jo piedodiet, mīļie kolēģi, pat noapaļošana vairs neko nedos, jo nu pulkstenis rāda jau 17.01, un es aicinu sēdes vadītāju slēgt sēdi. Man ir vēl laiks runāt minūti un 24 sekundes, bet es no šīm tiesībām atsakos.

Sēdes vadītājs. Paldies, godātais Šadurska kungs, bet lietas būtība ir tāda, ka viens ir runājis „pret" šo pārbalsošanu, savukārt sēde būs slēgta tikai tad, kad priekšsēdētājs to slēgs, tā ka pašreiz mēs turpinām sēdi…

Vai kāds vēlas runāt „par" pārbalsošanu? Neviens nevēlas runāt „par". Tātad mēs izšķirsim šo strīdu par pārbalsošanu balsojot. Lūdzu zvanu! Balsošanas režīmu! Mēs balsosim par to, vai mēs pārbalsosim šo iepriekš iesniegto priekšlikumu. Lūdzu rezultātu! Par - 56, pret - 24, atturas - 12. Tātad priekšlikums par pārbalsošanu ir pieņemts.

Tagad mēs, godātie deputāti, balsosim par to, ka mēs turpinām darbu līdz darba kārtības 23.punkta izskatīšanas pabeigšanai. Lūdzu zvanu! Balsošanas režīmu! Balsosim par darba turpināšanu! Lūdzu rezultātu! Par - 60, pret - 25, atturas - 8. Tātad mēs turpinām darbu un debates.

Godātie kolēģi! Sakarā ar to, ka pulksten 17.00 mums ir paredzēts pusstundas ilgs pārtraukums, vai deputāti uztur spēkā prasību par šo 15 minūšu ilgo pārtraukumu? *(No zāles: „Nē!")* Neuztur spēkā šo prasību. Tātad pārtraukums būs līdz pulksten 17.30.

(Pārtraukums.)

Sēdi vada Latvijas Republikas 9.Saeimas priekšsēdētājs

Indulis Emsis.

Sēdes vadītājs. Godātie kolēģi! Lūdzu, ieņemiet vietas Saeimas Sēžu zālē! Mēs atsākam darbu. Turpināsim debates par likumprojektu „Par pilnvarojumu Ministru kabinetam parakstīt 1997.gada 7.augustā parafēto Latvijas Republikas un Krievijas Federācijas līguma projektu par Latvijas un Krievijas valsts robežu".

Nākamais debatēs ir pieteicies deputāts Krišjānis Kariņš.

Godātie kolēģi! Lūdzu ievērot klusumu Sēžu zālē!

A.K.Kariņš (frakcija „Jaunais laiks").

Godājamais priekšsēdētāja kungs! Cienījamie kolēģi! Mēs šodien no pulksten pusdesmitiem rītā piedalāmies debatēs. Un jāsaka, ka es droši vien tāpat kā daudzi šajā zālē reizēm nevaru īsti saprast, kas ir tas, par ko mēs runājam. Šis jautājums tiek kaut kā pagriezts un sagriezts, ka kaut kur pazūd pavediens, kas īsti ir tas, par ko mēs runājam.

Es savu uzstāšanos sākšu varbūt ar dažiem faktiem. Mūsu valsts tika dibināta 1918.gadā. 1918.gadā! 1940.gadā mūsu valsts tika varmācīgi okupēta, un šī okupācija ilga līdz 1991.gadam, kad mēs pilnībā atjaunojām mūsu Satversmi visā Latvijas teritorijā un kad mēs pilnībā atguvām savu neatkarību. Ļoti svarīgs Latvijai ir šis te pamatfakts, jo mūsu valsts pēctecība ir pamats ļoti daudziem… mūsu likumdošanai, tajā skaitā Pilsonības likumam, bet ne tikai.

Par ko mēs šodien runājam? Šodien mēs diskutējam par likumprojektu, ko ir iniciējusi valdība Kalvīša personā, ka mums kā Saeimai vajadzētu pilnvarot Ministru kabinetu parakstīt robežlīgumu ar Krieviju. Daudzi šajā zālē varētu domāt tā: „Nu kas tad tur ļauns? Mums taču vajag labas kaimiņattiecības ar Krieviju." Un diez vai atrastos šajā zālē kāds deputāts, kurš noliegtu, ka mums ir vajadzīgas labas kaimiņattiecības ar Krieviju. Taču ir jāpadomā drusku vairāk tajā vēsturiskajā kontekstā.

Nu, es pats esmu dzimis 60.gados, es nekā neatceros no kara, jo es, kā saka, piedzimu krietni pēc kara. Šeit ir daži, kuri ir dzimuši 70.gados, daži 50.gados, daži - 40., 30.gados, un vismaz viens, man liekas, ir vēl 20.gados dzimis. Taču, tā teikt, Saeimas kolektīvā atmiņa par kara laiku ir tāda: vairums deputātu ir dzimuši pēc tā laika. Un tie, kas piedzima pirms kara, tolaik varbūt bija vēl mazi bērni un, kā saka, kaut ko saprata, bet kaut ko nesaprata. Kaut kas ir ģimenē stāstīts, bet kaut kas ģimenē nav stāstīts.

Taču mums ir jāsaprot, ka tas fakts ir okupācijas rezultāts: četrus gadus pēc okupācijas sākuma, 1944.gadā, daļa Latvijas teritorijas tika atņemta Latvijai un pievienota Krievijai. Tas viss bija okupācijas ietvaros! Kirhenšteins pats laikam Maskavā parakstīja to dokumentu, kā es saprotu, un šādā veidā okupācijas laikā daļa Latvijas teritorijas tika atskaitīta no Latvijas.

Kad šī okupācija izbeidzās 1991.gadā, Latvija atguva kontroli pār savu teritoriju - ar vienu manāmu izņēmumu. Un tas izņēmums ir tas, par ko mēs šodien arī diskutējam, - par Abrenes apriņķa tiem sešiem pagastiem un pilsētu.

Tagad tas fakts, ka Abrenes apriņķis un Abrenes seši pagasti ir daļa Latvijas teritorijas, nav noliedzams. Kā tas ir?... Vai mēs kāds tur esam jebkad bijuši, vai mēs atceramies, kā 1944.gadā tas notika? Vai mēs par to lasām vēstures grāmatās? Tas fakts ir, ka tā ir daļa Latvijas teritorijas, kura tika Latvijai atņemta. Tātad, ja mēs varam vienoties par vienkāršiem faktiem (to visu Rietumu pasaule, starp citu, atzīst), tad ir jautājums: ko mēs iesāksim ar šiem faktiem?

Premjerministrs iesaka mums parakstīt robežlīgumu ar Krieviju. Labi. Bet pašķirstīsim un palasīsim, kas ir teikts tajā piedāvātajā robežlīgumā! Tajā robežlīgumā ir paredzēts formāli atzīt demarkācijas līniju, kāda tā šodien faktiski eksistē: Abrenes apriņķis un seši tam piederošie pagasti atrodas ārpus Latvijas teritorijas, tātad Krievijā. Tagad tas jautājums ir divās šķautnēs skatāms. Viens aspekts ir šāds: vai mums vispār vajadzētu parakstīt šo līgumu? Otrs: ar kādiem nosacījumiem mums vajadzētu parakstīt šo līgumu? Tas, ko Kalvīša kungs 2005.gadā ieteica un mēģināja darīt arī tad, kad „Jaunais laiks" bija viņa valdībā, ir - piedāvāt Krievijai parakstīt šo sagatavoto līgumu. Tātad ieteica atzīt, ka Abrenes teritorija jau kopš 1944.gada ir, tā sakot, Krievijas okupēta: un lai tā tas arī ir! Taču pievienoja deklarāciju, kas skaidroja valdības viedokli, ka, kaut gan tā teritorija ir faktiski atņemta, Latvija neatsakās no savām tiesībām uz šo teritoriju. Nākotnē - pēc desmit, divdesmit, piecdesmit vai simts gadiem (tas precīzi nav noteikts), tad, kad Krievija būs gatava runāt ar Latviju par to, kas ir faktiski noticis, Latvijai - nākotnes Latvijai - būtu tiesības saņemt vai nu attiecīgu kompensāciju, vai pat šo teritoriju atpakaļ. Tas ir tas risinājums, ko Kalvīša kungs 2005.gadā piedāvāja. „Jaunais laiks" tam piekrita, jo tas nepārkāpj Satversmi: mēs neatsakāmies no savām tiesībām, un ir iespējams, ka mums ir ar mūsu kaimiņu noslēgts robežlīgums, kas ir vienmēr laba lieta.

Krievija tajā laikā nepiekrita parakstīt šādu robežlīgumu. Kāpēc Krievija nepiekrita parakstīt šādu robežlīgumu? Mums visiem šodien jāsaka tiešām paldies mūsu Valsts prezidentei, jo viņa nogādāja mums visiem uz galda vienu ļoti interesantu grāmatu „Latvija un Otrā pasaules kara beigas Eiropā", atzīmējot nacisma kapitulācijas 60.gadadienu. Šī grāmata… diena ir gara, es esmu to izšķirstījis, un droši vien vairums no mums esam to izdarījuši. Šeit ir, ja es nemaldos, 29 valstu vadītāju vēstules mūsu Valsts prezidentei, kurās tie apsveic viņu ar drosmīgo lēmumu piedalīties Otrā pasaules kara beigu atzīmēšanas pasākumā Krievijā un atzīst, ka viņu valstis nu gan nekad nav atzinušas Latvijas okupāciju - un šādā garā. Taču ir viens zīmīgs izņēmums: starp tām valstīm, kas Latviju apsveica un atgādināja, ka nekad nav atzinušas Latvijas okupāciju, un atzīst mūsu valsts pēctecību, Krievijas nav. Bet kas tad tur ir no Krievijas? Šajā pašā sējumā pēdējais dokuments, kas ir oriģinālā - krievu valodā (ir tulkojums arī latviešu un, es domāju, arī pat angļu valodā), ir Krievijas Domes lēmums, ar kuru viņi atgādina, ka viņi neatzīst okupāciju, kas ir notikusi Latvijā. Tātad tās grūtības Latvijai ir tās, ka mēs gribam ar labu sirdi veidot labas kaimiņattiecības ar valsti, kas 1944.gadā mums atņēma teritoriju un 1991.gadā neatdeva, un 2007.gadā negrib ne tikai atdot, bet pat negrib atzīt, ka viņi ir jebkad atņēmuši. Jo viņi neatzīst šo valstisko pēctecību.

Tās grūtības, ko es saredzu šodien Kalvīša kunga rīcības sakarā, ir pirmām kārtām tās, ka viņa rīcība ir man nesaprotama, jo tā ir nedaudz… pat ļoti haotiska. Pirms diviem gadiem gāja vienu ceļu, tagad - otru ceļu… Es pats, būdams deputāts, nesaprotu, ko mūsu premjers vēlas. Vai viņš vēlas parakstīt līgumu un kaut kā paturēt tiesības uz šo teritoriju, vai viņš vēlas parakstīt līgumu un atteikties no šīs teritorijas vispār?

Ja Kalvīša kungs gribētu parakstīt līgumu un paturēt šīs tiesības, pievienodams līgumam kādu deklarāciju, viņam nav vajadzīgi Saeimas mandāti. Valdībai ir tiesības parakstīt starptautiskus

līgumus, un Saeimai tie ir jāratificē; Saeima var tos arī neratificēt, tā ir mūsu tiesība. Bet premjers drīkst parakstīt.

Taču viņš jau vienreiz ir izteicis savu gribu, viņš pievienoja deklarāciju… nu, tā nu tas bija. Šoreiz, cik es varu saprast, Kalvīša kungs vēlas atteikties no deklarācijas, bet nav īsti tās dūšas pateikt: „Draugi mīļie, tas ir tas, ko es gribu darīt!" Jo es nekā citādi nevaru saprast Kalvīša kunga piedāvājumu, varu to saprast tikai kā vēlmi atteikties no savām tiesībām Abrenē. Es to nevaru saprast.

Ja Kalvīša kunga vēlme tagad ir atteikties no tiesībām Abrenē, tad… Draugi mīļie, mēs visi lasām Satversmi, mēs visi labi zinām tās burtu un garu, un mēs visi ļoti labi zinām, ka šāds risinājums nav nekas cits kā Latvijas teritoriālā maiņa, kas ir īstenojama vienīgi ar tautas nobalsošanu. Mūsu Satversmes tēvi bija pietiekami gudri, lai Satversmē ierakstītu, ka mainīt Latvijas teritoriju nevar ne valdība, ne Saeima, to var darīt vienīgi tauta referendumā.

Kas tagad ir neskaidrs man? Man nav skaidrs, kāpēc valdība atklāti nenāk ar piedāvājumu: „Tauta, mums ir daļa teritorijas atņemta! Krievija to nekādi negrib atzīt un nekādi negrib mums to atdod, negrib arī mums maksāt par to, pat negrib to atzīt… Atteiksimies no tā un neprasīsim nekā no viņiem!" Tā būtu skaidra valoda, ko es varētu saprast. Un tad es saprastu - un valdības koalīcijas deputāti, „Jaunais laiks" arī, piekristu -, ka jebkurā gadījumā tas jautājums nav mums lemjams, tas ir jālemj tautai. Un tad mēs varētu atrast to juridiski pareizo veidu, kā nonākt pie referenduma. Ar saprašanu, ka tas ir tas ceļš, kuru mēs ejam.

Tad otršķirīgs, bet tomēr arī ļoti svarīgs būtu šāds jautājums: vai mēs ieteiktu tautai piekrist šādai teritoriālai maiņai? Tātad Kalvīša kunga piedāvājums ir faktiski neskaidrs, jo nav skaidrs, vai viņš vēlas, lai mēs atsakāmies no teritorijas, vai arī vēlas paturēt tiesības. Ja vēlas atteikties no teritorijas, tad ir jābūt referendumam. Mēs nevaram vienkārši atteikties no teritorijas bez referenduma. Tas izriet no mūsu valsts pēctecības un mūsu zināšanām par Latvijas valsts vēsturi.

Noslēgumā es gribu vēl pateikt dažus vārdus par kaimiņattiecībām. Kad veidojas labas kaimiņattiecības? Tās diemžēl veidojas ne jau tad, kad viens kaimiņš vēlas šīs attiecības, bet tad, kad abi kaimiņi vēlas šīs attiecības. Tas ir vienīgais veids, kādā var būt labas kaimiņattiecības: kad abi vēlas. Latvija ir izrādījusi atkal un atkal, un atkal, ka mēs vēlamies ar Krieviju runāt par okupācijas faktu, jo viņa ir likumīgā PSRS mantiniece (to neviens nenoliedz). Mēs vēlamies runāt par to un likt galdā visus jautājumus. Bet Krievija atsakās un atsakās, un atsakās šo faktu atzīt. Ko mums, Latvijai, darīt tādā gadījumā? Man liekas, ka tas pareizais ceļš tādā gadījumā ir nevis mēģināt pa galvu pa kaklu pielabināties tam kaimiņam, lai tikai viņš būtu apmierināts, bet gan teikt: „Labi, draugi mīļie! Ja jūs neesat gatavi runāt par tādiem vienkārši neapšaubāmiem faktiem kā okupācija un tās sekas, tad mēs esam spiesti gaidīt uz sarunām par šādu robežlīgumu - gaidīt līdz tai dienai, kad jūs būsiet tam gatavi." Bet, ja Kalvīša kungs vēlas atteikties… vēlas, lai Latvija atsakās no savām tiesībām, tas ir, gan no tiesībām uz šo teritoriju, gan no tiesībām uz nākotnē iespējamām kompensācijām par šo teritoriju, tad to vajadzētu vienreiz skaidri un gaiši pateikt, un tad vismaz mēs saprastu, uz ko Kalvīša kungs iet. Šobrīd iznāk tā (padomājiet taču loģiski!): Kalvītim ir iespēja bez Saeimas pilnvarojuma to līgumu parakstīt, kā viņš pats vēlas - ar deklarāciju vai bez deklarācijas; viņam nav vajadzīga pilnvara. Tātad viņš, nākot šeit, faktiski cenšas kaut kādā veidā to atbildību no sevis novelt. Kalvīša kungs, kādu atbildību jūs cenšaties no sevis novelt? Kāpēc jūs to darāt? Pasakiet skaidri, kas tas ir, ko jūs vēlaties! Ja jūs vēlaties parakstīt robežlīgumu, paturot tiesības, es neredzu nevienu citu variantu, kā vien šo: vai nu Krievija tam piekrīt (un šķiet, ka viņa nepiekristu), vai jāpievieno deklarācija. Bet, ja jūs vēlaties no teritorijas atteikties bez kompensācijas, tad jums nav nekas cits darāms, kā vien tas: atrast juridiski veidu, kā rīkot referendumu. Un tad tas jautājums būtu jānodod tautas nobalsošanai.

Īsi atkārtošu: tātad vēstures fakts, vai nu mēs paši to saprotam, vai nesaprotam, ir tāds, ka Abrene un apriņķa seši pagasti ir daļa Latvijas teritorijas, kas 1944.gadā okupācijas laikā tika atņemti un vēl līdz šai baltai dienai nav atdoti. Tas ir tas fakts, ar kuru mums ir jāsāk. Un tad ir jautājums: vai mēs gribam to līgumu pieņemt tādu, ka paliekam bez kompensācijām, vai negribam? Tas ir tas jautājums, kurā mums ir vajadzīga vadība no valdības puses. Nevar vis tā, ka valdība cenšas kaut kā slēpties aiz mums, aiz kaut kāda neskaidra pilnvarojuma!

Tātad, kolēģi, es aicinu jūs saprast to, kāda ir mūsu loma, un to, kas tiek no mums prasīts, saprast mūsu valsts vēsturi, nenodot savu vēsturi un neatbalstīt šādu nevajadzīgu un nepamatotu likumprojektu.

Paldies par uzmanību. *(Aplausi.)*

Sēdes vadītājs. Nākamā debatēs runā deputāte Vineta Muižniece.

V.Muižniece (Tautas partijas frakcija).

Godātais Saeimas priekšsēdētāja kungs! Godātais Ministru prezidenta kungs! Godātie kolēģi! Vispirms es gribu izteikt lielu gandarījumu par šīsdienas debatēm, jo beidzot ir pienācis tas brīdis, kad arī 9.Saeima pienācīgi plaši un vairumā gadījumu izsvērti apspriež patiešām svarīgu jautājumu. Jautājums ir tiešām nozīmīgs, jo valdība mums piedāvā konkrētu Latvijas un Krievijas robežlīguma parakstīšanai izvēlētu risinājumu - lūdz mūs dot pilnvarojumu valdībai. Un kas nu šeit tik neskaidrs? Vai tiešām pēc dažām darba stundām pat frakcijas „Jaunais laiks" vadītājs vairs īsti nesaprot, par ko ir runa? Es jums palīdzēšu.

Mēs redzam skaidru un nepārprotamu politisko gribu risināt vienu no Valdības deklarācijas būtiskajiem punktiem, iesniedzot piedāvāto projektu parlamenta vērtēšanai. Tas ir tieši tas, ko parlaments bieži ir vēlējies, - lai šeit varētu izdebatēt valdības piedāvājumus un veikt pienācīgu kontroli pār valdības darbu. Tieši to mums valdība šobrīd arī piedāvā.

Par šo Valdības deklarāciju, kas ietver arī šīsdienas jautājumu, vēl pavisam nesen nobalsojušas visas koalīcijas partijas, apstiprinot šo valdību. Diemžēl šodien mēs redzam, ka dažiem deputātiem tas diezgan ātri ir piemirsies. Debatēs izskanēja gan atbalsts, gan šaubas. Un tiešām, mūsu uzdevums šodien nav viegls, jo mums, politiķiem, ir jāmeklē valsts interesēm pats atbilstošākais risinājums.

Uzskatu, ka valdības piedāvātais risinājums ir visnotaļ saprātīgs un pietiekami korekts gan no starptautisko tiesību, gan no Satversmes viedokļa. Tajā ir skaidri pausts: pirmkārt, Latvija vēlas noslēgt robežlīgumu, ievērojot Satversmi; otrkārt, Latvija vēlas noslēgt robežlīgumu, ievērojot tiesisko pēctecību.

Robežlīguma parakstīšanas sakarā ir izvērsušās ne vien politiskas, bet arī plašas juridiskas debates un ir radušies interesanti jautājumi konstitucionālo tiesību jomā. Domājams, ka šeit vēl būs daudziem juristiem ko galvu palauzīt. Ir pilnīgi skaidrs, ka jāmeklē risinājums, kādu Satversmes sapulce paredzēja, lai varētu lemt par valsts robežām. Mēs esam pētījuši gan Satversmes sapulces stenogrammas, gan agrākos politiski praktiskos risinājumus. Acīm redzams, ka debates par iespējām noslēgt robežlīgumu ir lielā mērā debates par Satversmes 3.panta saturu un tā interpretāciju. Šīs normas, kas arī šodien bieži citēta tika, šķietamā vienkāršība slēpj sevī liela apjoma nenoteiktību (daudzi no kolēģiem to jau pieminēja, tāpēc es neatkārtošu), un faktiski tā apgrūtina tulkojumu, padarot noteiktu interpretāciju par diezgan problemātisku. Neviens jurists, ieskaitot arī klātesošos juridiski izglītotos politiķus, tā arī nav spējis sniegt pilnīgi neapšaubāmu vērtējumu par to, kas tad īsti ir ietverts Satversmes 3.pantā. Politiska rakstura spekulāciju par to gan ir bijis daudz, un daži runātāji ļoti cītīgi citēja

atsevišķas Satversmes normas. Neapšaubāmi, viņi ir tās izlasījuši, ir tās pārrakstījuši, bet diezin vai ir īsti izpratuši un diezin vai uztver Satversmi kā vienotu veselumu, vienotu normu. Diezin vai.

Šādā situācijā ir labi, ka Latvijā pastāv Satversmes tiesa, kas ir tiesīga juridiski izvērtēt politiķu rīcību un visus pieņemtos lēmumus. Tas nozīmē, ka deputātiem ne šodien, ne citreiz nav jānopūlas aizstāt vai pārspēt kvalificētus juristus. Mums ir jāpieņem lēmums un jāļauj to izvērtēt. Politiķiem gluži vienkārši šodien ir jārīkojas valsts interesēs, lai pēc tam šo jautājumu, sarežģīto jautājumu par mūsu rīcības satversmību, varētu vērtēt Satversmes tiesa. Valdības un parlamenta rīcības tiesiskums tad arī tiktu attiecīgi kvalificēti izvērtēts. Un iespējams, ka tas arī ir ceļš uz referendumu.

Tieši tas arī ir tas ceļš, kādā mēs šobrīd varam iegūt autoritatīvu juridisku izvērtējumu. Visiem citiem vērtējumiem, it īpaši politiķu vērtējumam un pārspriedumiem, ir visai relatīvs raksturs. Tas ir jāatzīst.

Godātie kolēģi! Es esmu pilnīgi pārliecināta par to, ka Valsts prezidentes un Ministru prezidenta vispusīgās, politiski un vēsturiski argumentētās runas šīsdienas debašu sākumā sniedza lielisku argumentāciju - lielisku argumentāciju! - Saeimas deputātu šodienas izvēlei un lēmuma pieņemšanai. Un tāpēc es domāju, ka mums ir jāsper šis solis un jāveic savs konstitucionālais pienākums - jāpieņem lēmums.

Es aicinu jūs to darīt un lēmumu atbalstīt. *(Aplausi.)*

Sēdes vadītājs. Debates turpina deputāts Valērijs Buhvalovs.

V.Buhvalovs (PCTVL frakcija).

Cienījamais Prezidij! Godātais Ministru prezidenta kungs! Godātie deputāti! Lēmums, kuru mēs šodien pieņemsim, ir ne tikai politisks jautājums. Tas ir arī jautājums, kas perspektīvā ir tieši saistīts ar Latvijas tautas labklājības līmeņa celšanos.

Jau sešpadsmit gadus Latvija nevar noregulēt savas attiecības ar Krieviju. Mums nav robežlīguma, nav pienācīgu attiecību ekonomiskajā, sociālajā, kultūras un izglītības sfērā. Šo gadu laikā mēs esam ļoti daudz ko zaudējuši, jo pēc PSRS sabrukuma mūsu attiecības nekādā ziņā nevar nosaukt par labām kaimiņattiecībām un par savstarpēji izdevīgām attiecībām.

Kā pedagogam man gribētos dalīties savās pārdomās attiecībā uz sadarbību ar Krieviju izglītības sfērā. Visus padomju varas pastāvēšanas gadus Latvijas skolas attīstījās saskaņā ar pedagoģijas zinātnes prasībām, kura toreiz strauji attīstījās. Padomju pedagogi bija izstrādājuši pasaulē atzītas problemātiskas apmācības, attīstošas apmācības teorijas, teoriju personības audzināšanai kolektīvā un citas.

Daudzi zinātnieki un pedagogi no Latvijas piedalījās zinātniskajos pētījumos, lai izstrādātu šīs teorijas. Latvijā tika izveidots viens no Padomju Savienībā labākajiem pedagoģiskajiem institūtiem. Skolās tika ieviestas pašas jaunākās zinātniskās izstrādnes. Izglītības kvalitāte Latvijā bija daudz augstāka nekā patlaban.

Šobrīd Latvijas skolās izglītības kvalitātes līmenis arvien krītas. Pēdējo gadu laikā pie mums nav bijis neviena pedagoģiska un psiholoģiska rakstura pētījuma, kas būtu atzīts pasaulē. Rietumu pieredze, kuru šodien neatlaidīgi uzbāž mūsu skolām, vēl vairāk pasliktina situāciju. Pedagogiem tiek dotas rekomendācijas audzināt individuālistus, kaut gan personības pamatīpašības tiek ieaudzinātas vienīgi kolektīvā. Par izglītības pamatu skolās tiek ņemts

primitīvais informatīvi reproduktīvais modelis. Tajā pašā laikā Krievijas skolās tiek ieviesti sešpadsmit attīstošās izglītības modeļi - attīstoši modeļi. Brīžiem ir pat jāsmejas, jo no Austrālijas mums atved kā jaunumu un skolotāju kursos ar patosu stāsta par problemātisko apmācību, kas jau 60.gados tika izstrādāta Krievijā.

No Vācijas pie mums ieved audzināšanas kolektīvo pieredzi, kuru jau 30.gados izstrādāja Antons Makarenko - arī tajā pašā Krievijā.

No Zviedrijas un Somijas mums ieved…

Sēdes vadītājs. Godājamais kolēģi, vajadzētu vairāk par tematu runāt! *(No zāles: „Nu vismaz sākt!")*

V.Buhvalovs. …No Zviedrijas un Somijas mums ieved pieredzi, kā iemācīt skolēniem domāt kritiski, acīmredzami nezināmi, ka šī pieredze tika izstrādāta Krievijas akadēmiķa Davidova laboratorijā.

Mums derētu atzīt, ka sadarbība ar Krievijas zinātniski pedagoģiskajiem centriem ir vitāli nepieciešama, lai attīstītu izglītības sistēmu Latvijā, ka Krievijas pedagoģiskā pieredze ir visai noderīga. Mums ir nepieciešama sadarbība arī skolu izglītības un it īpaši augstskolu izglītības sfērā, un šo sadarbību, bez šaubām, sekmēs robežlīguma parakstīšana.

Šodien mums ir dota iespēja spert pirmo soli, lai atjaunotu šādu sadarbību, un mums būtu tas jādara. Neskatoties uz to, ka mūsu frakcijas deputātiem ir dažādi viedokļi par šo jautājumu, es tomēr aicinu balsot „par"!

Paldies par uzmanību.

Sēdes vadītājs. Paldies.

Nākamais debatēs uzstājas deputāts Vladimirs Buzajevs.

V.Buzajevs (PCTVL frakcija).

Cienījamais Prezidij! Cienījamie kungi likumdevēji! Pagājuši nepilni četri mēneši kopš Saeimas vēlēšanām, bet vēlētāji par mums jau runā tādas lietas, ka drīz deputātus varēs laist ielās tikai ar bruņotu apsardzi. Tādu attieksmi pret sevi mēs, bez šaubām, esam pelnījuši.

Piemēram, nesen Saeimas sēdē 30 deputāti balsoja par to, lai cilvēkus liktu cietumā par okupācijas fakta noliegšanu, kaut gan tas nekur ārpus Latvijas nav par faktu atzīts. Pēc tam mēs gandrīz stundu apspriedām, vai ir nepieciešams sodīt direktorus ar soda naudu 25 latu apmērā par tādu nolikumu neievērošanu, kuri vēl nav izstrādāti, bet diskusija par to, kā sadalīt 4 miljardus latu no Eiropas fondiem, aizņēma tikai 5 minūtes. *(No zāles dep. V.E.Bresis: „Par tēmu runā!")*

Saeima bez caurskatīšanas noraidīja ārkārtīgi svarīgus PCTVL priekšlikumus, kas bija vērsti uz to, lai neatstātu īrnieku aci pret aci bez palīdzības juridiski apbruņota namīpašnieka priekšā.

Tāds pats liktenis piemeklēja arī mūsu mēģinājumu atvieglot studentu dzīvi, kuri knapi savelk galus kopā, toties trīs reizes pēc kārtas mēs apspriedām jautājumu, kā būtu pareizi pārbaudīt latviešu valodas zināšanas pašvaldību deputātiem, kaut gan drīz paliks desmit gadi ANO Cilvēktiesību komitejas lēmumam attiecībā uz Latviju tieši šajā jautājumā.

Ticiet man, dāmas un kungi, likumprojekts par to, kā pareizi noslēgt robežlīgumu attiecībā uz robežu, kas *de facto* pastāv jau vairāk nekā 60 gadu, arī ir no tās pašas operas. Mēs visi, kas patlaban esam vecāki par 16 gadiem, kļuvām par PSRS sabrukuma lieciniekiem. Mēs visi labi zinām, ka notikušais nav tautu cīņas par savu brīvību rezultāts. Tas ir savtīgas partijas funkcionāru grupas darbības rezultāts, kuri savas privilēģijas nolēma pārvērst par mūža privilēģijām, kā arī nodot šīs privilēģijas mantojumā mazbērniem un mazmazbērniem kopā ar „prihvatizēto" tautas mantu.

Kāds krievs veselu rūpniecības nozari, kurai nebija līdzīgas visā pasaulē, piesavinājās, bet cits latvietis plaukstošu kolhozu pa kumosam izzaga.

Lai arī kā tas būtu bijis, bet Jeļcina partijas komiteja nolēma, ka PSRS būtu jāsadala tieši pa padomju republiku robežām, neskatoties uz to, kādā veidā šīs robežas bija veidojušās.

Tieši tāda tad arī ir objektīvā un visiem zināmā realitāte, nevis mītiskas runas par 1920.gada Miera līgumu. Ja pameklētu vēsturē atskaites punktu, tad loģiskāk būtu izdarīt secinājumus, vadoties pēc Nīštates Miera līguma, bet visām trim Baltijas „māsām" vajadzētu atmaksāt Krievijai trīs miljonus „jefimkās", ņemot vērā valūtas kursa svārstības pēdējo 300 gadu laikā.

Neatzīdama Jeļcina piedāvāto PSRS sadalīšanas veidu, Latvija automātiski nonāk neatzīto valstu kompānijā. Izvēlieties paši, kas no sabiedrotajiem mums ir vairāk piemērots: Abhāzija, Dienvidosetija vai Piedņestras Moldāvijas Republika!

Ņemot par atskaites punktu 1920.gadu, var atrast daudz solīdākus sabiedrotos, piemēram, Vāciju, kura varētu pieprasīt no Krievijas atgriezt tai Kaļiņingradas apgabalu, bet no Polijas - Silēziju. Vai arī Poliju, kurai ir visas tiesības uz Viļņu, jo šī pilsēta kļuva par Lietuvas galvaspilsētu, tikai pateicoties Ribentropam un Molotovam.

Jūs atradīsiet sabiedrotos arī pašā Krievijas Federācijā, kura ar pateicību apmainītu Abreni pret Krimu, kuru tai kādreiz atsavināja Hruščovs tādā pašā veidā, kā mēs zaudējām Abreni.

Jūs teiksiet, ka mēs esam atjaunojuši Latvijas Republiku, kas pastāvēja 16 gadus. Pat pieminekli tās kapracim jūs esat uzstādījuši Rīgas centrā!

Tad palūkosimies, ko tieši mēs esam atjaunojuši! Pirmkārt, pirmskara pilsoņu kopu, padarot par nepilsoņiem ar violetām pasēm simtiem tūkstošu cilvēku, un radījāt galvassāpes visai Eiropai.

Otrkārt, pirmskara īpašuma institūtu, kurš līdz pat šai dienai sadistiski moka desmitiem tūkstošu absolūti nevainīgu denacionalizēto namu iemītnieku.

Nu un visbeidzot, par laimi, tikai tīri teorētiski, esam atjaunojuši pirmskara robežas, panākdami to, ka diviem Eiropas gigantiem - Eiropas Savienībai un Krievijas Federācijai - kopējas robežas vietā ir tikai demarkācijas līnija.

Vēl esam atjaunojuši bezcerīgi novecojušo Satversmi, kurā pirms tās atcelšanas 1934.gadā grozījumi tika ieviesti tikai vienu reizi, savukārt pēc tās atjaunošanas pēc 60 gadiem - veselas astoņas reizes. Tikpat bēdīgs liktenis piemeklēja arī 1937.gada Civillikumu.

Mēģināsim uzskaitīt to, ko mēs neesam atjaunojuši! Nu ņemsim, piemēram, Kārtības rulli. Ja Saeimas kārtības rullis būtu atjaunots pilnā apjomā, tad es tagad teiktu savu runu tajā valodā, kādā tā ir oriģinālā rakstīta, nepiesārņodams jūsu izsmalcināto dzirdi ar nepareizām galotnēm. Vai ņemsim, piemēram, 1919.gada Izglītības likumu, kas paredzēja, ka bērns ir jāapmāca viņa ģimenes valodā.

Pieņemsim, ka mums arī izdosies atgūt Pitalovas rajonu jeb, kā jums tīk, Abreni, kur dzīvo vienīgi un tikai krievi, kas tur ir dzīvojuši gan pirms, gan pēc 1940.gada. Kā mēs sāksim to pārvaldīt? Vai krievu skolās pāriesim uz latviešu apmācības valodu vai arī izdosim violetās pases? Bet vai nosprāguša ēzeļa ausis jūs negribat saņemt?

Dāmas un kungi! Gan juridiski, gan faktiski mūsu sešpadsmitgadīgajai Latvijas Republikai būtu jāmanto nevis no savas vecmāmiņas, kas nomira jaunības gados, pateicoties Ulmaņa Pirmā kungam, bet gan no tās īstās mātes - Latvijas PSR. It īpaši jāņem vērā tas, ka savas solīdās piecdesmitgadīgās dzīves beigās tā atstāja mums arī visai prāvu mantojumu - vismaz desmit reizes lielāku. Un tā nav viņas vaina, ka tās vieglprātīgais bērns tik bezatbildīgi un nemākulīgi šo mantojumu izmantoja. Kaut kas vēl ir palicis pāri - mājas un tilti stāv, elektriskie vilcieni brauc.

Arī juristi, kuri ir izdomājuši šo nejēdzīgo likumprojektu, bija ieguvuši bezmaksas izglītību labās padomju augstskolās. Par šo likumprojektu pasniedzēji jums būtu ielikuši divnieku.

PCTVL frakcija, bez šaubām, iesniegs grozījumus likumprojekta otrajam lasījumam, to skaitā par šaubīgās atrunas svītrošanu no teksta, un pirms balsošanas rūpīgi novērtēs, kas no šā likuma paliks pāri pēc grozījumiem.

Normālu attiecību nodibināšana ar Krieviju pirmām kārtām atbilst Latvijas interesēm. Tieši par to tad arī iestājas normāli Latvijas patrioti, kuri nav apsēsti ar rasistiskiem aizspriedumiem.

Paldies.

Sēdes vadītājs. Debates turpinās deputāts Nils Ušakovs.

N.Ušakovs (frakcija „Saskaņas Centrs").

Godātie ministri! Godātais Prezidij! Godātie deputāti! Mēģināšu runāt īsi, ņemot vērā to, ka pulkstenis ir 7 minūtes pāri sešiem. Ceru, ka arī pārējie kolēģi turpinās šo tradīciju.

Ņemot vērā visus argumentus, kuri izskanēja publiskajās debatēs, kas izskanēja Ārlietu komisijas sēžu laikā un kas izskanēja arī šodien Sēžu zālē, mūsu apvienības „Saskaņas Centrs" nostāja būtu šāda. Mēs jau ilgu laiku turpinām atkārtot, ka mums ir vajadzīgas labas attiecības ar Krieviju, un viens no veidiem, kā dabūt labas attiecības ar Krieviju, ir dabūt parakstītu robežlīgumu, kas ir diezgan loģiski.

Otrais. Mums ir pozitīva attieksme pret to, ka valdošās koalīcijas lielākā daļa ir spējīga atzīt savas kļūdas un ir spējīga mēģināt tās izlabot. Ar kļūdu es domāju mēģinājumu 2005.gadā parakstīt līgumu, kas diemžēl beidzās ar fiasko.

Trešais. Mums ir pozitīva attieksme pret to, ka valdošās koalīcijas lielākā daļa ar veselu saprātu uztver visu histēriju, kuru pašreiz daži politiskie spēki mēģina taisīt ap Abrenes… ap tā saucamo Abrenes jautājumu.

Taču, ņemot vērā to, cik svarīgs ir robežlīguma jautājums gan Latvijas tautai, gan Latvijas valstij, mūsu pozīcija ir šāda: mēs nevaram pieļaut, lai šis mēģinājums dabūt parakstītu līgumu izgāztos. Mēs gribētu pārliecināties, ka valdība nepieļaus nekādas kļūdas. Līdz ar to šajā likumprojektā, kas tiek virzīts tagad, ir nepieciešami zināmi labojumi, kurus mēs noteikti virzīsim tālāk.

Paldies.

Sēdes vadītājs. Debates turpinās deputāte Ingrīda Circene.

I.Circene (frakcija „Jaunais laiks").

Cienījamais Saeimas priekšsēdētāj! Diemžēl premjera kungs nav izturējis līdz debašu galam…

Cienījamie kolēģi! Latvija jau gandrīz trīs gadus ir pilntiesīga Eiropas Savienības un NATO dalībvalsts. Nekas nav mainījies ne vēsturiskajos, ne politiskajos, ne juridiskajos aspektos, lai pēkšņi steigā būtu jāparaksta starptautisks līgums, kura sekas Latvijas valstij būs neatgriezeniskas. Taču steidzamība valdībai ir nepieciešama, jo tad Satversme nepieļauj tautas nobalsošanu. Diemžēl vai paldies Dievam tas neizdevās.

Šodien tiešām ļoti daudz esam runājuši par juridiskajiem terminiem, definīcijām, citējuši līgumus un deklarācijas, taču es gribētu pateikt dažus vārdus par puspatiesībām, kas dažreiz ir bīstamākas par meliem, jeb - visi līdzekļi ir labi savu mērķu sasniegšanai!

Lai puspatiesības veiksmīgi pasniegtu kā patiesības, viens no realizācijas mehānismiem ir mēģinājumi mazināt demokrātiju un tiesiskumu. Dažu pēdējo mēnešu laikā Kalvīša kunga valdība to spoži ir demonstrējusi, gan likvidējot Korupcijas apkarošanas komisiju, gan grozot likumus saistībā ar nacionālo drošību, gan ieceļot Satversmes tiesnešu amatos kandidātus, kuru piemērotību joprojām apšauba juridisko jautājumu eksperti, taču šie tiesneši ir bijuši labi pazīstami un derīgi Kalvīša kungam un Lemberga kungam.

Bet nu konkrētāk par robežlīguma parakstīšanas argumentu puspatiesībām.

Pirmkārt, ja likumprojektā mēs atsaucamies uz 1991.gada 21.augustā pieņemto Latvijas Konstitucionālo likumu, tad gribu minēt citātu no KPFSR prezidenta Borisa Jeļcina parakstītā dekrēta 1991.gada 24.augustā: „Sakarā ar Latvijas Republikas Augstākās padomes lēmumu par valstiskās neatkarības pasludināšanu atzīt Latvijas Republikas valstisko neatkarību." Citāta beigas. Uzsveru: nevis atjaunot valstisko neatkarību, bet atzīt valstisko neatkarību! Ja mēs atsaucamies uz šo Konstitucionālo likumu, kā rezultātā Jeļcins ir parakstījis dekrētu, tad tas skaidri parāda, ka Krievija šajā dokumentā neatzīst pēctecību.

Mūsu valstisko turpinātību ir atzinušas daudzas pasaules valstis, taču to oficiāli nav atzinusi Krievija. Taču līgums mums ir jāparaksta tieši ar Krieviju. Atsauce uz šo dokumentu ir arguments Latvijas Republikas pēctecības noliegšanai. Un tieši tāpēc Krievijas vēstnieks Latvijā Kaļužnija kungs un Krieviju pārstāvošie politiskie spēki ir ar mieru Kalvīša piedāvāto dokumentu parakstīt tūlīt un šodien, un ar lielāko prieku.

Otrā puspatiesība - par Karlu Biltu. Ārlietu ministrija un premjers savās runās ne reizi vien ir uzsvēruši, ka Zviedrijas ārlietu ministrs, bijušais premjers, Karls Bilts ir atzinīgi novērtējis piedāvātā līguma parakstīšanu. Tā ir patiesības pirmā daļa. Tālāk savā intervijā Karls Bilts saka, ka viņam tiešām ir vienalga, pa kuru līniju šī robeža iet. Galvenais - lai būtu sakārtotas robežas Eiropas Savienībai.

Trešā puspatiesība - Kalvīša kunga valdības izplatītais mīts par to, ka uzlabošoties attiecības ar Krieviju. Starptautiskajā telpā, tajā skaitā arī Eiropas Padomē, no Krievijas puses regulāri tiek izteikti pārmetumi Latvijai par genocīdu pret krievvalodīgajiem, par to, ka Latvijā jābūt oficiālai otrai valsts valodai - krievu valodai, par to, ka uzrakstiem ielās ir jābūt krievu valodā, un par to, ka pašvaldībās ir jārunā krievu valodā, taču ne reizi kā arguments pret Latviju nav lietots jautājums par robežlīgumu vai robežas sakārtošanu.

Līdz ar to, parakstot šo sasteigto līgumu, Latvijas un Krievijas attiecībās nemainīsies nekas. Varat būt simtprocentīgi droši! Pat ne 99 procentos! Ja nu vienīgi Krievijai pieaugs pašapziņa, ka tā ir panākusi Latvijas pazemīgo atteikšanos no deklarācijas pievienošanas. Viens nulle - par sliktu Latvijai.

Turpināsies energoresursu jautājumu izmantošana varas demonstrācijai, un mūsu naftas vadi kā bija, tā arī paliks tukši.

Ceturtā puspatiesība - par tirdzniecību, kur Krievija ir nozīmīgs ekonomiskās sadarbības partneris. Pēc statistikas datiem, desmitā daļa no eksporta pērn bijusi uz Krieviju. Puse no ostu un dzelzceļa pārvadājumiem dod tranzīta ienākumus saistībā ar Krievijas biznesu. Nemaz jau tik slikti neizskatās! Ievērojama Latvijas banku peļņa arī šodien ir saistīta ar Krievijas ieguldījumiem. Arī par privāto biznesu uzņēmēji sevišķi nesūdzas.

Mītu par it kā būtiskajām starpvalstu tirdzniecības problēmām uzkurina politiskās ambīcijas un liels šovinisms.

Ja mēs gribam parādīt, ka joprojām esam Krievijas impērijas province, kas liec ne tikai galvu, bet arī muguru, tad balsosim par šo piedāvāto līgumu. Ja gribam parādīt, ka esam brīva tauta, kas pati lemj par savu likteni, tad tauta arī nobalsos par to variantu, kurš tai liksies pareizāks. Tauta savu gribu var paust referendumā.

Cienījamais Pabrika kungs! Pēcvārdā par jūsu puspatiesību. Jūs teicāt: „Mēs nebaidāmies no referenduma." Taču jūs un jūsu premjera valdība prasījāt Saeimas deputātiem balsot par steidzamību, lai tas nenotiktu. Nesanāca!

Un Šlesera kungs laikam arī vairs nav uzskatījis par vajadzīgu šeit palikt līdz diskusiju beigām... *(Starpsaucieni no zāles.)*

Šlesera kungs! Jūsu teiktais ir nevis puspatiesība, bet klaji meli, jo „Jaunais laiks" ir nācis ar ļoti skaidru piedāvājumu - vai nu līgums kopā ar deklarāciju, vai tautas nobalsošana.

Tas bija stāsts par puspatiesībām un par meliem.

Paldies. *(Aplausi.)*

Sēdes vadītājs. Nākamais debatēs runās deputāts Dainis Turlais.

D.Turlais (LPP/LC frakcija).

Priekšsēdētāja kungs! Augsti godātais Ministru prezidenta kungs! Kolēģi! Protams, ka emocijas tik sarežģītā jautājumā ir grūti apvaldāma lieta, bet emocijas parasti palīdz un ir ļoti tuvas tad, kad kaut ko ārda, taisa revolūcijas - kad kaut ko grib nojaukt. Tad, kad notiek radošs darbs, un tad, kad kaut ko veido, tad ir vajadzīgs prāts, darbs un skaidrs mērķis. Un es domāju, ka ir ļoti labi, ka valdība ir definējusi šo mērķi, ka tā ir devusi Saeimai iespēju lemt par to un ka Saeimai ir jāizšķiras tikai par vienu - atbalstīt vai neatbalstīt.

Es pievienoju savu balsi tām vairākuma balsīm un tiem argumentiem, kas ir „par" šā līguma atbalstīšanu. Un es patiesi apsveicu Ministru prezidentu par to, ka viņš ir izšķīries par šo soli. Jo tad, kad viņš virzīja līguma projektu Satversmes tiesai, es apšaubīju šo soli un Ministru prezidenta patieso gribu. Šoreiz tā ir skaidra un atbalstāma.

Gribu atgādināt arī to, kas tad notika 1.februārī pirms 15 gadiem. Pirms 15 gadiem šajā dienā notika pirmā Latvijas un Krievijas delegāciju tikšanās jautājumā par Krievijas karaspēka izvešanu no Latvijas. Tas bija tikai pirms 15 gadiem. Tikai pirms 15 gadiem! Un tad valdība uzdeva man vadīt Latvijas ekspertu grupu sarunās ar Krieviju un sagatavot līguma projektu karaspēka izvešanai no Latvijas, ko mēs diezgan īsā laikā, vēsturiski ļoti īsā laikā, arī sagatavojām. Un mēs - no Latvijas puses es, bet no Krievijas puses Zotova kungs - parafējām šo armijas izvešanas līgumu.

Robežlīgums ir cieši saistīts ar šo soli, jo, ja mums nebūtu bijusi šī vienošanās, ja nebūtu bijušas šīs sarunas… Krievijas puse sarunu sākumā uzstāja par karaspēka izvešanas termiņiem, kas bija mērāmi gadu desmitos, un, ja mums nebūtu bijusi šī politiskā griba, par kuru šeit daži klātesošie deputāti rāda grāmatas un par to lasa kā par tādu aizvēsturisku notikumu… Šajā zālē vēl ir daži cilvēki - tādi kā Bērziņa kungs un Emša kungs, vēl daži, kuri nevis lasa šīs grāmatas, bet kuri ar savu darbu un ar pastāvīgām rūpēm ir veidojuši šo vēsturi. Arī Kalnietes kundze, kurai ir lieli nopelni. Un šīs grāmatas droši vien studēs mūsu mazbērni.

Šobrīd ir jāizšķiras un kaut kas ir jāizdara mūsu nākamo paaudžu labā. Un, ja kāds iedomājas, ka pats par sevi kaut kas notiks, tik tiešām notiks, tad cik gadsimtu mums vēl vajadzēs? Jo ir arī tāda metode, kā risināt jautājumus, - nedarīt neko! Gan jau pats par sevi kaut kā atrisināsies!

Bet tas, ka mēs esam daudz ko izdarījuši, par to, Kariņa kungs, liecina kaut vai jūsu klātbūtne šajā Saeimā, jo jūs līdz tam jau nemaz nesapņojāt braukt uz šo pusi. Taču tagad jūs gribat mācīt tos, kuri šeit ir ieguldījuši savu sirdi, dvēseli un daudz veselības.

Šajā laikā mēs esam saņēmuši arī ļoti nopietnu, ļoti būtisku atbalstu gan no Amerikas Savienotajām Valstīm, gan no daudzām Eiropas Savienības valstīm. Un mēs tik tiešām visiem viņiem esam solījuši, ka mēs sakārtosim savas attiecības ar Krieviju. Turklāt ne tikai solījuši, bet arī lūguši, tajā skaitā divus Amerikas Savienoto Valstu prezidentus - gan Klintonu, sarunās ar kuru arī es biju klāt, gan Buša kungu -, lai viņi palīdz pierunāt Krieviju, lai tā ir gatava parakstīt šo līgumu. Un tad, kad Krievija teica: „Jā, mēs esam gatavi!", tad mēs sākām visādas citādas spēles, lai tikai neparakstītu šo līgumu. Vai tad tās ir godīgas partnerattiecības? Nu acīmredzot taču ne!

Arī iepriekšējo līgumu, kuru mēs sagatavojām parakstīšanai jau 1992.gadā, iekšpolitisku cīņu rezultātā Latvija nevarēja parakstīt vēl divus gadus un parakstīja to tikai 1994.gadā.

Un es varu jebkuram piedāvāt: salīdziniet šos līgumus - 1992.gadā manis parafēto līguma projektu un 1994.gadā parakstīto līgumu! Un jūs katrs varēsiet pārliecināties, ka katrs gads, katra diena, kuru mēs esam vilkuši garumā, ir pasliktinājuši Latvijai šo līgumu. Vai šodienas situācija, neparakstot šo līgumu, uzlabojas? Nē, taču! Nu nav neviena, kas pateiks kādu argumentu, ka kaut kas uzlabojas.

Un pēdējais. Vai ar šo robežlīguma noslēgšanu jeb parakstīšanu un ratifikāciju tiks atrisinātas visas problēmas mūsu starptautiskajās attiecībās un divpusējās attiecībās ar Krieviju? Droši vien ne. Manuprāt, nav neviena, kas šeit būtu nācis tribīnē un apgalvojis to.

Taču viens jautājums noteikti būs atrisināts - tas ir robežu jautājums. Un tas nav maznozīmīgs jautājums! Ar šo līgumu tas jautājums būs atrisināts. Un būs pavērtas tomēr iespējas risināt arī citus jautājumus - saimnieciskus, ekonomiskus, politiskus, kultūras un citus. Ko mēs atrisināsim, ja nerisināsim robežu jautājumu un līgumu neparakstīsim? Lūk, tad gan tik tiešām pilnīgi nekas netiks atrisināts. Pilnīgi nekas netiks atrisināts!

Ja arī kāds apgalvo, ka nav daudz argumentu „par", tad nav neviena argumenta „pret". Es aicinu atbalstīt valdību un valdības piedāvāto likumprojektu. *(Aplausi.)*

Sēdes vadītājs. Nākamā debatēs runās deputāte Inguna Rībena.

I.Rībena (frakcija „Jaunais laiks").

Cienījamie kolēģi! Lielākā daļa klātesošo ir padomju diktatūras laikā pieredzējuši garīgas emigrācijas situāciju paši savā zemē. Pagājuši 15 gadi kopš valstiskās neatkarības atgūšanas, un šajā laikā sabiedrība liberālā tirgus attiecību apstākļos ir mainījusies tik strauji, ka pārmaiņām ir bijis grūti izsekot. Nacionālas valsts ideja ir košļājamā gumija, ko didaktiski turpinām zelēt valsts svētkos, kamēr ikdienā šis jēdziens kopā ar citām fundamentālām vērtībām izplēn kosmopolītiskās telpas nebūtībā.

Morāles jēdzieni un to izpratne kļuvuši par plānu ledus kārtiņu. Zem tās - „Titāniks", kurā vēl drudžaini steidzam ieņemt vietas labākajās kajītēs. Bet tie, kam rūp nacionālas valsts izdzīvošanai vitāli svarīgas lietas, spiesti atgriezties garīgās emigrācijas stāvoklī.

Tie, kas šo valsti patiesi mīl, atkal kļūst emigranti pašu zemē. Runas un atmiņas par ideāliem tiek mērķtiecīgi dzēstas no sabiedrības apziņas un publiskās telpas, piedāvājot vietu pie siles, kas „pieštaukāta" ar morālā relatīvisma pseidolabumiem: tiek uzpirkti mediji, politologi, intelektuāļi, filozofi, mākslinieki un dažādi eksperti. Un viņu ekspertīzes, kas parādās Latvijas lielākos medijos, sen jau ir prognozējamas, un daudziem ir skaidrs: ir pasūtījums, un ir izpildītāji.

Ikvienas tautas likteni nosaka tās griba. Gribam mēs to, ko mīlam. Un mīlam to, ko vērtējam augstāk par visu.

1991.gadā augstāk par visu mēs vērtējām brīvību un dabūjām to. Taču izrādījās, ka brīvība ir ne tikai pati lielākā dāvana, bet vienlaikus arī pats lielākais pārbaudījums. Vai mēs, latvieši, kā tauta esam to izturējuši? Mūsu tautai un valstij tālāk neviena garīga vertikāle nav iezīmēta. Tikai desmaižu plakne!

Kasparam Dimiteram ir tāda skumja un precīza dziesmiņa:

„meiča ar saulainām cirtām un kokli

labāk ja būtu nākusi rīt

vien pāris dienas uz barikādēm

neviens mūs nespēja piemānīt

sapņu vairogos stāvējām naivi

ložu lapsenēm steidzot mūs šķirt

nekoklē velti - vairs nesasaukt drošos

vēlreiz par savu brīvību mirt

lienētos būros pie televizoriem

brālis pēc brāļa aiziet ciet

vēl vakar - brīvs vilks uz barikādēm

nu algotnis svešā ierindā iet

raud māra, raud laima un Dievam dziest klēpī

raud nākotne asinis krustcelēs

vareno klans velk himnu caur zobiem

un līdzi tai gļēvi velkamies mēs

pa zobiem pa zobiem - kā grīziņkalnā…

pat filmās vairs letiņi nekaujas

līks pakauša sirpis - vīrs klanās kā āmurs

ērts vien ir tas kam nav vērts vairs nekas

kam tādam vēl abrene sevi kas pārdos

kas stiprā un bagātā pēcpusē trīc

es mirstu tu mirsti mēs izmirstam sveši

bet krātiņš uz kredīta sanāca glīts

meiča ar kailām krūtīm un kōlu

vārds bij tev brīvība - nu laikam cits

ticības vārdi ir segvārdu gūstā

to muļķi sit krustā - to kas vēl tic

lai dzen tevī naglu caur aknām caur sauli

caur varoņiem trimdu caur aku pie kūts

zem velēnām aizmirstie brāļu kapos

Dievu par tevi - par pēdējo lūdz”

Ja Krievija ir absolūti pretēji traktējusi, noliegusi un noliedz neapšaubāmus mūsu vēstures faktus un dokumentus, tad uz ko jūs cerat, pieņemot šo absolūti divnozīmīgo un daudznozīmīgi traktējamo dokumentu šodien? Latvijas kā nacionālas valsts nākotne ir katra mūsu individuāla atbildība. Un nav nekādu muguru - ne Valsts prezidentes, ne premjera -, aiz kurām aizslēpties. Ir katra jūsu individuāla atbildība visu nākamo paaudžu priekšā. *(Aplausi.)*

Sēdes vadītājs. Nākamā runās deputāte Karina Pētersone.

K.Pētersone (LPP/LC frakcija).

Godāto priekšsēdētāj! Godātais Ministru prezidenta kungs! Valdības locekļi! Godātie kolēģi! Viesi! Es sākšu ar mazu repliku.

Līdz šim mūsu visnotaļ cienījamie kolēģi no frakcijas „Jaunais laiks" mums bija jāuzlūko kā godīguma etalons. Tagad, pēc kolēģes Rībenas kundzes runas, mums jāsaprot, ka tagad mums šajā virzienā būs pēc etalona lūkoties arī morāles, valsts mīlestības un garīguma jautājumos. To tad arī ievērosim!

Atgriežos pie šīsdienas ļoti nopietnās tēmas.

Godātie kolēģi! Valdības piedāvātais likumprojekts tik tiešām ir ļoti īss, taču tas atsaucas uz ļoti būtisku datumu mūsu valsts vēsturē, tas ir, 1991.gada 21.augustu, un atsaucas uz dokumentu, kurš ir noteicis mūsu valsts konstitucionālo statusu. Šajā dokumentā, kā arī jau parafētajā robežlīgumā un arī šodien daudzu debatētāju runās minēti arī citi Latvijas tiesiskajai pēctecībai un arī starptautisko tiesību interpretiem būtiski notikumi.

Atļaujiet man šodien uzrunāt jūs, godātie kolēģi, ar tāda cilvēka tiesībām, kurš ir bijis klāt šajos notikumos, vairākos citos Latvijai pēdējā laika vēsturē izšķirošos notikumos un arī apspriežamā līguma kontekstā svarīgās reizēs.

Tas ir 1990.gada 4.maijs, kad pieņēma Latvijas Neatkarības deklarāciju. Jā, tas ir arī jau minētais 1991.gada 21.augusts, kad Latvija pieņēma Konstitucionālo likumu par valsts statusu, tas ir arī tā paša gada 24.augusts, kad Maskavā Boriss Jeļcins Anatolijam Gorbunovam nodeva paša parakstītu dekrētu, ar kuru ne tikai apstiprināja to, ka Krievija atzīst Latvijas neatkarību, bet arī - un es vēlos to īpaši uzsvērt! - aicināja to darīt arī citas valstis.

Es biju klāt arī tajā brīdī, kad mēnesi vēlāk - 18.septembrī - Latvija Ņujorkā tika uzņemta Apvienoto Nāciju Organizācijā. Arī šo organizāciju mēs toreiz redzējām kā savu cerību, savu tiesību aizstāvi.

Biju klāt arī Helsinkos, kad oktobrī Latvija pievienojās EDSO dokumentiem. Šodien šo dokumentu lietderība Latvijas interešu aizstāvībai tika vairākkārt apšaubīta, bet es vēlos, tāpat kā Paegles kundze un tāpat kā Andris Bērziņš, atgādināt, ka Helsinki šodien ir jāpiemin tikai tajā nozīmē, ka, atzīstot pēckara robežas, kurās atrodas arī Latvija, šis dokuments reizē arī paredz mums iespēju atsākt sarunas par teritoriāliem jautājumiem - ar nosacījumu, ka tās notiek mierīgā ceļā.

Es gribu apliecināt un atgādināt, ka ne toreiz, ne arī tagad netika un netiek apšaubīta Latvijas tiesiskā pārmantojamība. Tad kāpēc citkārt tik ļoti cienījamie opozīcijas un, man jāsaka, pat pozīcijas deputāti šodien tik ļoti ir nopūlējušies, meklēdami argumentus - juridiskus, politiskus, cilvēciskus -, lai paši (es pasvītroju: paši!) apšaubītu mūsu valsts tiesisko turpinātību?

Es varu tikai izteikt savu apbrīnu par patosu, ar kādu tiek mēģināts to darīt. Kur tad ir tā pašcieņa, tā pašapziņa un tā pārliecība, kuru mēs tik bieži šodien piesaucam? Mēs esam aizrunājušies brīžiem pat tik tālu, ka sākam apšaubīt pat PSRS armijas izvešanas lietderību. Nu, var jau saprast, kāpēc Dobeļa kungam un Tabūna kungam nepatīk, ka PSRS armija ir izvesta. Ja tā vēl joprojām būtu Latvijā, tad jau viņi varētu šeit runāt biežāk un vairāk. Bet kad tad, godātie kolēģi, mēs nodarbotos ar ekonomisko jautājumu risināšanu?

Un, ziniet, man vispār ir nelāgas aizdomas - es jums tajās tomēr atzīšos -, ka divas tā saucamās labējās jeb nacionālās partijas var šodien tik braši izrunāties tikai tāpēc, ka Saeimā pietiks to

atbildīgi domājošo deputātu vairākuma, lai nobalsotu par likumprojekta tālāku virzību, jo īstenībā jau daudzi no mums ļoti labi saprot, ka robežlīgums ir vajadzīgs.

Un vēl. Kāpēc mēs tik ļoti koncentrējamies tikai uz savas valsts tiesiskās pēctecības pētīšanu? Kā ir ar tās valsts tiesisko pēctecību, kura 1920.gadā parakstīja Miera līgumu? Vai šodienas Krievija, Putina Krievija, ir toreizējās Krievijas - Ļeņina Krievijas - tiesiskā pēctece? Varbūt tā ir tās valsts pēctece, kura… *(Zālē troksnis, starpsaucieni.)* Varbūt tā ir tās valsts pēctece, kura 1940.gadā šo pašu 1920.gada Miera līgumu pārkāpa?

Es vairāk sliektos uz to, ka tā pavisam droši ir Jeļcina atjaunotā Krievija, kura 1991.gadā drosmīgi atzina - un bija viena no pirmajām pasaules valstīm, kas atzina! - Latvijas atjaunoto neatkarību, kurai toreiz bija tikai trīs dienas. Un tikai pēc tam, godātie kolēģi, nāca toreizējo divpadsmit Eiropas Savienības dalībvalstu atzīšanas vēstule. Un daudz vēlāk, 2.septembrī, - Buša, seniora, ASV paziņotā atzīšana. Un vēl pēc tam - ļoti negribīgā piekrišana no Gorbačova PSRS (tas bija jau 6.septembris).

Jūs daudz esat jautājuši, kāpēc robežlīgums ir jāparaksta tieši tagad. Tieši tagad tas jāparaksta tāpēc, ka tieši pašlaik, kad kopš Latvijas pievienošanās Eiropas Savienībai un NATO jau ir pagājis zināms laiks, ir pienākusi faktiski pirmā reize mūsu nesen atjaunotās neatkarības vēsturē, kad mēs varam pilnīgi brīvi, neatkarīgi ne no vienas valsts, vai tā būtu draudzīga vai mazāk draudzīga, neatkarīgi ne no vienas valsts spiediena, paši lemt par to, kas mums būtu jādara un kurā brīdī tas būtu jādara. Taču diskusiju gaita šodien, man par lielu izbrīnu, liecina par to, ka mēs tā vietā arvien mēģinām meklēt sazvērestības, slēptus motīvus un pat nodevības tā vietā, lai beidzot kā brīvas un pilnīgi neatkarīgas valsts suverēni deputāti apzinātos, ka atbildība un laika izvēle ir tikai un vienīgi mūsu pašu rokās. Jautājums ir tikai, vai mēs esam šīs atbildības cienīgi.

Un, godātie kolēģi, nu nemānīsim taču sevi, ka mēs šodien kaut ko kādam atdodam! Ak, ja mums būtu tas vispār iespējams! Mēs šodien negrozām Latvijas robežas, un līdz šim arī neviens Latvijas valstsvīrs un neviena valdība nav grozījusi Latvijas robežas. Un šādā sakarā piesaukt Satversmi - tā ir vienkārši cilvēku muļķošana. Latvijas robežas ir grozījusi vēsture un lielvaras.

Jā. Vēsture mūsu zemei un tautai nav bijusi no vienkāršākajām, bet ar vēsturi diez vai vajag stīvēties, un vēsturi jau nu noteikti nav iespējams mainīt. Jā, no vēstures var ciest, bet no vēstures var arī mācīties. Un man gribētos, lai mēs šodien mazāk no tās ciestu un vairāk spētu mācīties.

Es jau mēģināju skaidrot, ka mēs šodien tiešām nemēģinām mainīt Latvijas robežas un, manuprāt, neliekam to darīt arī savai valdībai, jo robežas atrodas tieši turpat, tajā pašā vietā, kur tās atradās jau gadu desmitiem ilgi. Jā, diemžēl turpat, kur tās bija 1990., 1991., 1995., 1997. un arī 2005.gadā. Šādā ziņā nu tik tiešām ar šodienas likumu nekas netiek mainīts. Mēs vienkārši šodien, pirmajā lasījumā atbalstīdami likumprojektu, mēģinām valdībai uzdot starptautiski pieņemtā, tradicionālā un zināmā mērā arī jau starptautiski saskaņotā veidā pateikt vai, Satversmes vārdiem sakot, noteikt, ka robeža faktiski tur arī atrodas. Un tieši to jau arī mūsu pamatlikums ar savu 3.pantu paredz.

Jā, Visvaldis Lācis, vērtējot Valsts prezidentes un Ministru prezidenta runas, atļāvās piesaukt Makiavelli un jēdzienus „vara" un „spēks" minēja negatīvā kontekstā. Manuprāt, vislielākā latviešu problēma ir tā, ka mums ir tik īsa pašiem savas valsts administrēšanas pieredze. Astoņus gadsimtus jēdzieni „vara" un „spēks" ir tikuši asociēti ar svešu varu un svešu spēku. Un tagad, pēc tik daudziem gadsimtiem, mūsu griba un ļoti labvēlīgie vēsturiskie apstākļi beidzot ir devuši mums unikālu iespēju padarīt šos jēdzienus „spēks" un „vara" par pozitīviem jēdzieniem un tādiem, kas piemīt mums pašiem.

Taču šie jēdzieni nekādā gadījumā paši par sevi nav pretrunā nedz ar tiesiskumu, nedz ar morāli. Un šodien, godātie kolēģi, es neesmu dzirdējusi nevienu tik pārliecinošu argumentu, lai es mainītu savu viedokli par to, ka mēs šodien savu varu un politisko gribu izmantotu mazāk morāli vai mazāk tiesiski, nekā to vēlētos cilvēki, kas mūs ir ievēlējuši.

Tāpēc izmantosim šo vēstures doto vienreizējo iespēju un rīkosimies atbildīgi!

Un vēl. Mums, latviešiem, tik tiešām dīvainā kārtā vienmēr ir bijis vieglāk izšķirties par nopietniem lēmumiem brīžos, kas ir kritiski. Un varbūt tieši šobrīd ir pienācis piemērots brīdis mācīties pieņemt atbildīgus lēmumus arī tādos brīžos, kas nav kritiski, kad nav jāiztur ārējs spiediens vai jāsastopas ar nopietniem iekšpolitiskiem riskiem.

Jā, Zaķa kungs, Latvijas un Krievijas robežlīgums nav vienīgais solis, kas sperams Latvijai un vēl jo vairāk Krievijai, lai mūsu, abu valstu, attiecības nestu mūsu tautām drošību un labās kaimiņattiecībās balstītus ekonomiskos sakarus!

Tas tiešām nav vienīgais solis, bet tas ir nepieciešams, lai mēs savā attīstībā virzītos uz priekšu, nevis mīņātos, ilgstoši mīņātos, strupceļā vai raudzītos vienīgi atpakaļ. Valdība piedāvā šo soli spert pietiekami demokrātiski un mūsu likumos un Satversmē balstītā korektā procedūrā. Tā neizslēdz arī tautas nobalsošanu, un no tā jau neviens arī nebaidās. Un nemāniet, lūdzu, godātie deputāti, cilvēkus, ka bez tautas nobalsošanas šādas lietas nevar izšķirt! Tieši jautājumi par ārējām robežām konkrēti nav izšķirami referendumā. Savukārt valdības piedāvātajā risinājumā tas jau ir viens no iespējamajiem attīstības scenārijiem. Taču, lai līdz tam nonāktu, šī procedūra ar kaut ko ir jāuzsāk.

Godātie kolēģi! Nobeigumā es gribu teikt vienu: politikā simtprocentīgu garantiju nav. Nekad nepienāks tāds brīdis, kad robežlīguma jautājumā mums kāds no malas, vai tā būtu Brisele, vai Maskava, vai Vašingtona, vai nezin kas vēl, dotu šādas garantijas. Politika ar to jau arī atšķiras no finansēm un no jurisprudences, ka tajā daudz ko nosaka griba, izlēmība un spēja īstenot nolemto. Tāpēc aicinu kolēģus paust savu gribu pilnvarot valdību un ļaut tai pierādīt savu spēju īstenot nolemto.

Paldies par uzmanību. *(Aplausi.)*

Sēdes vadītājs. Godātie kolēģi! Pirms turpinām debates, mums jālemj par desmit deputātu - Kučinska, Rubeža, Porieša un citu deputātu - **iesniegumu** par to, ka mēs turpinātu izskatīt bez pārtraukuma jautājumus, kā mēs nolēmām, - līdz darba kārtības 23.punktam. Vai ir kolēģiem iebildumi? *(Starpsaucieni no zāles: „Nav!")* Nav iebildumu. Tātad turpinām darbu bez pārtraukuma.

Nākamais debatēs ir pieteicies deputāts Einars Repše. *(Aplausi.)*

E.Repše (frakcija „Jaunais laiks").

Godātie klātesošie! Kalvīša kungs! Mēs šodien vērtējam līgumu, ko Latvija grasās parakstīt ar Krieviju. Vērtējam līgumu, ko Kalvīša valdība grasās parakstīt ar Krievijas valdību, nevis likumu, ko šodien grasāmies pieņemt pēc Kalvīša kunga ierosinājuma! Jo šim likumam ir sekundāra nozīme. Galvenais diskusiju objekts šodien ir līgums, kādu Latvijas valdība grasās slēgt ar Krieviju. Un līdz ar to mums tas ir arī jāvērtē kā līgums. Un jāvērtē šā līguma tiesiskie aspekti un lietderības aspekti. Pie tiesiskajiem aspektiem pieder tādas lietas kā, piemēram, tā saucamā „mazā druka" - tas, ka mēs, slēdzot šo līgumu, neparakstāmies zem kaut kā tāda, zem kā mēs varbūt nemaz negribam un neesam domājuši parakstīties; ka mēs nepiekrītam kaut kam tādam, kam īstenībā nemaz neesam gribējuši piekrist, un ka neatsakāmies no kaut kā tāda, no kā

mēs īstenībā nemaz neesam gribējuši atteikties. Un, lai izvērtētu šādus līguma tiesiskos aspektus (nevis lietderības aspektus, jo par lietderības aspektiem mēs varam vairāk vai mazāk paši spriest, ko mēs gribam!), šos tiesiskos aspektus tomēr labāk ir uzdot izvērtēt juristiem, profesionāļiem, šinī gadījumā - starptautisko tiesību ekspertiem un speciālistiem. Un jāteic, ka Latvijai, dažādām Latvijas valdībām ir bēdīga pieredze šajā jomā. Nevienu nevainojot (pasarg Dievs mūsu kaimiņus!), atgādināšu, ka dažas mūsu valdības un ierēdņi un politiķi sākotnējā posmā pieļāva it kā nenozīmīgu kļūdu attiecībās ar Lietuvu, runājot par mūsu jūras robežu. It kā neliels pārpratums, kļūda, un tad vēl dažas kļūdas, un rezultāts ir tas, ka mēs arvien vēl nevaram atrisināt jautājumu par jūras robežu ar Lietuvu. Līdzīgi mēs vienu dienu pēkšņi pamostamies un izlasām avīzēs, ka mums vairs nepieder, tas ir, mūsu jūras teritorijai vairs nepieder, bezmaz vai puse Rīgas jūras līča. Un igauņi vienā mierā paziņo, ka viņi savu taisnību ir gatavi prezentēt arī starptautiskajā tiesā. Un viņiem acīmredzot ir taisnība, jo viņi ir konsultējušies ar atbilstošiem ekspertiem. Mēs to esam nogulējuši.

Šinī gadījumā juristi, kuri patlaban konsultē valdību un it kā dod padomu pašlaik strauji virzīties uz priekšu ar Vovera kunga parafētā līguma noslēgšanu ar Krievijai izdevīgiem nosacījumiem… īstenībā šie juristi, šķiet, maina savu viedokli uz diametrāli pretējo pusi aptuveni reizi gadā vai arī šobrīd daudznozīmīgi klusē, aizkulisēs dodami signālus, ka īstenībā nebūt nepiekrīt valdības piedāvātajam variantam un visam tam, kas tajā tiek teikts.

Nav īsti skaidrs (lai neteiktu vairāk) arī jautājums par līguma atbilstību Satversmei. Vēl vairāk! Kā jums šodien apliecināja lielāka daļa juristu, tad viņi uzskata, ka šeit ir nopietnas problēmas ar Latvijas Satversmi. Pilnīgi noteikti šeit ir problēmas ar Latvijas Republikas Konstitucionālo likumu, ar 4.maija deklarāciju par neatkarības atjaunošanu, kuras 9.pants skaidri un gaiši uzdod visām Latvijas valdībām (toreizējai un tagadējai) Latvijas Republikas attiecības ar PSRS un vēlāk arī ar Krieviju veidot uz joprojām spēkā esošā 1920.gada 11.augusta Miera līguma pamata. Un, kā šodien apliecināja Rasnača kungs, tad arī Vovera kungs savā laikā, šķiet, ir diezgan brīvi interpretējis valdības doto pilnvarojumu.

Tātad šāda mums ir situācija šobrīd tieši ar līguma tiesisko pamatu. Te jāpaskaidro, ka vienīgais gadījums, kad valdība patiešām mēģināja ņemt vērā starptautiski pieredzējušu ekspertu padomu, kā atrisināt šo problēmu, kā novērst līguma projektā diemžēl esošās konstitucionālās problēmas, kā neparakstīties zem tā, zem kā mēs īstenībā negribam parakstīties… Šis variants bija skaidri un gaiši piedāvāts un starptautiskajā praksē praktizēts: pievienot vienpusēju deklarāciju, ko arī Kalvīša kunga iepriekšējā valdība mēģināja īstenot, bet, jāsaka, diemžēl neprofesionāli un neveiksmīgi.

Pirmām kārtām par šo deklarāciju priekšlaicīgi tika izbazūnēts presei, un arī netika brīdināti pa diplomātiskajiem kanāliem mūsu partneri par šāda risinājuma gaitu. Nu un visa iepriekš teiktā rezultātā tas deva iespēju otrai pusei attiecīgi noreaģēt un atteikties no līguma parakstīšanas. Tas diemžēl bija neveiksmīgs ekspertu piedāvātā risinājuma īstenošanas variants.

Nu tad ir jāmeklē citi varianti, kā novērst konstitucionālās problēmas, kā novērst citas tiesiskās problēmas, kā parakstīt abām pusēm izdevīgu robežlīgumu ar Krieviju, ja reiz šis variants ir izgāzts, vai arī tas varbūt ir jāmodificē. Tomēr katrā ziņā tas ir valdības uzdevums - atrast šo risinājumu. Šodien piedāvātais likums nav tāds risinājums. Paskaidrošu - kāpēc.

Tāpēc, ka ir galīgi vienalga, ar kādu motivāciju, ar kādu likumu vai ar kādiem likumiem mēs uzdodam valdībai parakstīt līgumu. Svarīgs ir tikai tas līgums, kuru valdība parakstīs. Un šinī gadījumā ir ļoti svarīgi, vai līgumam klāt būs pievienota deklarācija vai kāds cits līdzīgs akts vai nebūs.

Ja kaut kas tiek pievienots līgumam, kaut arī vienpusēji, tad tas ar šo līgumu veido neizjaucamu un neatņemamu kopumu. Ja šāda deklarācija netiek pievienota, tad tādā gadījumā tās vienkārši nav.

Vēl muļķīgākā situācijā mēs esam nonākuši tāpēc, ka reiz mēs, kā jau es teicu, neveiksmīgi šo deklarācijas variantu mēģinājām pievienot, un šis līgums acīmredzot nepietiekamas ieklausīšanās ekspertu padomos dēļ un valdības profesionālisma trūkuma dēļ tika izgāzts, jo eksperti toreiz ļoti labi piedāvāja tieši precīzu risinājumu, kā šo deklarāciju var pievienot tā, lai nedotu pretējai pusei iespēju atteikties.

Un tagad paskatīsimies, kas tad īsti ir pateikts šajā deklarācijā, kuru Krievija ir ļoti labi uztvērusi un sapratusi, ka tā viņiem nav īsti apmierinoša un tāpēc noraidījusi. Kāpēc Krievija to ir noraidījusi, un kas tad šādā deklarācijā ir pateikts tik svarīgs? Nu tur ir svarīgas faktiski tikai divas lietas: pirmā ir tā, ka Latvija paziņo, deklarē, ka ar šā līguma 1.pantu tā saprot atbilstoši pielikumiem dokumentēto un tehniski aprakstīto *de facto* funkcionējošo robežlīniju, bet nevis starptautiskos līgumos atzītu un pastāvošu robežu.

Un otra. Latvija vienpusēji deklarē, ka šis līgums nemazina un neatņem Latvijas valstij un tās pilsoņiem starptautiskajās tiesībās, tajā skaitā 1920.gada 11.augusta Miera līgumā atbilstoši starptautiskajām tiesībām Latvijas noteiktās tiesības un prasības.

Tātad Latvija ar šo atrunu paturētu sev šādas tiesības. Un tieši tas nepārprotami ir nepieņemams Krievijai, bet nu tas ir vajadzīgs un pieņemams mums. Mēs gribam slēgt šādu līgumu.

Tagad, ja mēs šo deklarāciju atsaucam un līgumu parakstām bez šīs deklarācijas, vai to nevar iztulkot īstenībā taisni pretēji - tā, ka līdz ar to Latvija atsakās no savām starptautiskajās tiesībās noteiktajām prasībām un iespējām nākotnē.

Un es izsakos ļoti piesardzīgi, lai manu šodienas uzstāšanos nevarētu izmantot pret Latvijas valsti eventuālajā tiesvedībā nākotnē, ka pastāv iespēja šo traktēt tādā veidā, ka mēs esam atteikušies no kaut kā, nevis - taisni pretēji! - ka mēs gribējām šīs tiesības pieteikt, paturēt.

Lūk, daži no līguma tiesiskajiem aspektiem un argumentācija, kāpēc bez papildu deklarācijas, ko pievieno kaut vai vienpusēji, bet tomēr pievieno līgumam, vai bez kāda līdzīga akta - un tas nav mūsu šodien apspriežamais likums… ka bez tā šis līguma projekts nav ne tiesiski, ne arī no lietderības aspektiem mums izdevīgs.

Tālāk par lietderības aspektiem. Redziet, toreiz, kad mēs vēl nebijām iestājušies ne Eiropas Savienībā, ne NATO, bet bijām objektīvi ieinteresēti jebkādā veidā atvieglot mūsu iestāšanos… toreiz, protams, Latvijas valsts bija vairāk ieinteresēta šā robežlīguma ātrākā noslēgšanā. Un, iespējams, ka, ja mēs toreiz, parakstot šo robežlīgumu, būtu bijuši mazlietiņ elastīgāki klātpievienotās deklarācijas uzstādījumos, tad mums ne prātā nenāktu (un šeit es runāju kā premjerministrs, kurš tajā laikā risināja arī starptautiskās sarunas)… tad mums ne prātā nenāktu ignorēt starptautisko tiesību ekspertu padomus Latvijas valdībai, ka šāds līgums - bez papildus pievienotas deklarācijas - nebūtu gluži Latvijas interesēs un mums… Mēs nekad un nevienā brīdī neesam apsolījuši, ka mēs no jebkādām… no patlaban spēkā esošiem starptautiskiem līgumiem izrietošām tiesībām būtu atteikušies vai būtu gatavi atteikties.

Šodien pēc būtības mēs diskutējam par to, ka, iespējams, Latvijas valdība grasās parakstīt robežlīgumu, kurā mēs uz mūžīgiem un galīgiem laikiem atsakāmies ne tikai no teritorijas, kas veido divus procentus no mūsu teritorijas, bet arī, iespējams, no jebkurām iespējamām prasībām nākotnē par kompensāciju attiecībā uz šo teritoriju vai uz citām okupācijas radītajām sekām.

Iespējams - un es atkal, kolēģi, izsakos vienkārši piesardzīgi! -, ka ar šo mēs faktiski anulējam 1920.gada 11.augusta Miera līgumu. Nu tas ir neredzēts brīnums, ka kāda valsts labprātīgi būtu gatava atteikties nevis no strīdus teritorijas, bet no starptautiskos līgumos apstiprinātas teritorijas, par ko īstenībā pasaulē neviens nešaubās, pretī nesaņemot gandrīz neko. Pilnīgi neko!

Vecāki ļaudis, kas parasti ir apveltīti ar dzīves gudrību, arī šinī gadījumā saka: „Nu kur mums patlaban ir tik ļoti jāsteidzas?" Patlaban objektīvi izskatās, ka robežlīguma ātrā noslēgšanā vairāk ir ieinteresēta Krievija, nevis Latvija, un izskatās, ka šobrīd tas virziens, kāds tas patlaban ir redzams mūsu valdības plānos, ir pilnībā pieņemams un izdevīgs Krievijai, bet tas nebūt nav pats izdevīgākais iespējamais risinājums Latvijas valstij.

Mums nav jāsteidzas! Mēs varam pastrādāt vēl vairāk, lai noslēgtu abām pusēm sabalansēti izdevīgu robežlīgumu - un to var izdarīt arī parafētā robežlīguma ietvaros, kur mēs nekādā veidā neesam maldinājuši ne toreiz, ne arī tagad savus starptautiskos partnerus -, ieklausoties starptautiskajos ekspertos, kā pareizi atrisināt dažas no norādītajām ļoti nopietnajām tiesiskajām un arī izdevīguma problēmām.

Paldies. *(Aplausi.)*

Sēdes vadītājs. Nākamais debatēs runās ārlietu ministrs Artis Pabriks.

A.Pabriks (ārlietu ministrs).

Dāmas un kungi! Šodien visu dienu mūsu parlamentā norisinās pirmās ārpolitiskās debates, tāpēc ir saprotams, ka bieži vien pirmos kaķēnus slīcina, un tāpēc ne vienmēr mēs no šīm debatēm varbūt varam sagaidīt simtprocentīgi to, ko mēs būtu vēlējušies sagaidīt, it sevišķi vēl ņemot vērā arī to, ka šajās debatēs mēs bieži izdzirdējām daudzas un dažādas domas, kas varbūt tādās valstīs, kur demokrātija un parlamenta vara ir bijusi daudz ilglaicīgāka nekā mūsu valstī, vairs nesaistās ar šīm lietām. Un šeit es gribētu pasacīt par tādām lietām kā kliedzieniem, dzeju, revolūcijām, kas lielā mērā liek domāt, ka tomēr vismaz daļa mūsu opozīcijas… ne visi, bet daļa mūsu opozīcijas pasauli joprojām redz tikai melnā vai baltā krāsā.

Manuprāt, mēs lielu daļu šodienas laika diemžēl esam pavadījuši nevis pragmatiskās debatēs, bet risinājuši psiholoģiskas dabas jautājumus un mēģinājuši kaut kādā veidā mūsu pieredzi no ekstrēmā sporta attiecināt arī uz politiku.

Es domāju, ka demokrātiskā valstī ekstrēmām domām politikā īsti nebūtu vietas, bet tas nu lai paliek jums pārdomām!

Attiecībā uz pašu šo robežlīguma tēmu. Es jau savā iepriekšējā uzstāšanās reizē minēju, ka mūsu kaimiņvalsts Igaunijas prezidents Ilvess savā intervijā patiesībā ir devis vismaz netiešu padomu arī mums, tāpēc es atļaušos jums ļoti īsi nocitēt to, ko viņš atbild mūsu žurnālistam, kurš prasa: „Kā jūs vērtējat šīs pašreizējās debates Latvijā?" Un Ilvesa kungs saka ļoti vienkārši: „Lai ratificētu robežlīgumu, nerakstiet nekādas preambulas. Tā ir vienīgā vērā liekamā politiskā mācību stunda. Igaunijas parlamenta līgumam klātrakstītā preambula bija vienīgais iemesls, kāpēc Krievija līgumu atsauca. Mums ir jāpriecājas…" Šeit es brīvā valodā to pārstāstu… „Mums ir jāpriecājas par katru sasniegumu, ko mēs varam izdarīt." Un, Ilvesaprāt, ir daudz svarīgāk nevis svinēt 1920.gada Tartu Miera līgumu mājās reizi gadā, bet sasniegt kaut ko reālu - parakstītu robežlīgumu.

Tas ir tas valdības piedāvājums, par kuru mēs šodien gribējām dzirdēt labējās opozīcijas vai, teiksim tā, Latvijas „Jaunā laika" kā opozīcijas domas. Taču „Jaunais laiks" šeit ļoti daudz

runāja par referendumu, un mēs arī centāmies izprast, kāda tad ir jūsu pozīcija. Taču diemžēl mēs joprojām neesam saņēmuši atbildes uz diviem jautājumiem.

Pirmais jautājums: ja jūs tiešām vēlaties referendumu - un mums kā koalīcijas pārstāvjiem, kā valdības pārstāvjiem nav nekas pret referendumu -, tad kādā ceļā jūs to iedomājaties veikt?

Un otrais jautājums, uz kuru mēs neesam dzirdējuši jūsu frakcijas atbildi, ir šāds: kā jūs aicināsiet Latvijas vēlētājus šajā referendumā balsot? Un nemēģiniet aizslēpties aiz demonstrantu plakātiem, bet pasakiet, kāds ir jūsu viedoklis šodien! Pasakiet, vai jūs gribat saglabāt kādas pretenzijas pret Krieviju *(No zāles dep. A.K.Kariņš: „Mums nav pretenziju!")* vai negribat saglabāt šīs pretenzijas! Vai jūs vēlaties kaut ko atgūt vai nevēlaties neko atgūt? Vai jūs piekrītat nostiprināt *de iure* faktisko robežu - tādu, kāda tā ir, - vai jūs to negribat? Jo ir ļoti vienkārši… Kalnietes kundze, arī jums bija cita runa, kad jūs bijāt ministre. *(Aplausi.)*

Kas attiecas uz politiķiem, es domāju tā: ja jūs gribat būt nobrieduši politiķi (un es domāju, mums par tādiem ir jāmācās būt), tad mēs nevaram atstāt šo jautājumu tikai balsotāju ziņā. Mums ir jārāda priekšzīme! Un mēs aicinām arī jūs ar savu balsojumu šodien rādīt šo priekšzīmi. Ja jūs esat gatavi risināt praktiskas lietas, tad, lūdzu, dariet to!

Un vēl viena piebilde Circenes kundzei. Paldies par daudzajiem uzdotajiem jautājumiem. Jūs runājāt par puspatiesībām, lai gan patiesībā es nedomāju, ka mums šeit bija runa par puspatiesībām. Mums bieži šeit bija runa par nezināšanu. Ja mēs runājam par Karlu Biltu, tad jūs atsaucāties uz viņa interviju avīzē, kas, protams, ir piedodami, bet es atsaucos uz viņa oficiālo vēstuli, kurā viņš ļoti skaidri un gaiši pasaka savu pozīciju par to, ka Zviedrija mūs atzina tajās robežās, kurās mēs pašreiz *de facto* dzīvojam. Tā ka tas nav pārmetums, bet tas ir vienkārši precizējums.

Paldies jums. *(Aplausi.)*

Sēdes vadītājs. Nākamais debatēs runās deputāts Jakovs Pliners. *(No zāles: „Sabiedrotie!")*

J.Pliners (PCTVL frakcija).

Cienījamais Prezidij! Ministru prezidenta kungs! Ministri! Godātie deputāti! Mēs šodien debatējam par ārkārtīgi svarīgu likumprojektu - par pilnvarojumu Ministru kabinetam parakstīt 1997.gada 7.augustā parafēto Latvijas Republikas un Krievijas Federācijas līguma projektu par Latvijas un Krievijas valsts robežu. Nesaprotama ir valdošo partiju, atvainojiet, divkosība un dubultie standarti šajā jautājumā. Ilgus gadus ārzemēs jūs paudāt vienu viedokli, savukārt mūsu valstī - pavisam citu viedokli. Iestājoties NATO un Eiropas Savienībā, mūsu ārlietu ministri un premjeri apgalvoja, ka Latvijai nav teritoriālu pretenziju pret Krieviju, ka robežlīguma noslēgšana ar Krieviju ir tikai tehnisks jautājums un ka tas drīzumā tiks nokārtots.

Šeit, Latvijā, jūs visu laiku runājat par pagājušajā gadsimtā 1920.gadā noslēgto Miera līgumu starp Latviju un Padomju Krieviju, šeit, Latvijā, jūs visu laiku apgalvojat, ka Abrene jeb Pitalova juridiski joprojām pieder Latvijai un ka par to ir jācīnās.

Pirmkārt, 1920.gada Miera līgums tika noslēgts ar Padomju Krieviju, kas tobrīd nebija starptautiski atzīta. Tas tika noslēgts ar tobrīd nelikumīgo Ļeņina valdību, jo likumīgā bija padzītā Kerenska valdība.

Otrkārt. Pēc tam notika jums zināmā Potsdamas konference, Jaltas konference, 1975.gada Helsinku Eiropas Drošības un sadarbības organizācijas apspriede, kuru laikā faktiski tika atzītas pēc Otrā pasaules kara izveidojušās robežas. Iedomājieties, kas tagad notiktu Eiropā, ja sāktos

robežu pārskatīšana! Haoss, kas varētu beigties pat arī ar karu! *De facto* Pitalova jeb Abrene mums nepieder. Vai tā mums pieder *de iure* - tas ir strīdīgs jautājums. Varbūt tiešām mums prātīgāk būtu atteikties no *de facto* nepiederošiem diviem procentiem Latvijas teritorijas un uz mūžīgiem laikiem nostiprināt faktiskās Latvijas robežas, tātad uz mūžīgiem laikiem saglabāt 98 procentus mūsu valsts teritorijas?

Jūs zināt, ka Latvijas un Krievijas robežlīguma projekts, kurā ne vārda nav teikts par Abreni, tika parafēts gandrīz pirms desmit gadiem tēvzemieša - Krasta kunga valdības laikā. Jums ir zināms, ka šo līgumu varēja parakstīt jau pirms pusotra gada, bet sakarā ar attiecīgo Ministru kabineta deklarāciju to izdarīt neizdevās. Toreiz gan premjers Kalvīša kungs, gan ārlietu ministrs Pabrika kungs apgalvoja, ka deklarācija ir obligāta un ka, nepievienojot šo deklarāciju, līgumu nekādā gadījumā nedrīkst parakstīt. Šodien premjers un ārlietu ministrs - tie paši kungi Kalvītis un Pabriks - jau apgalvo, ka bez deklarācijas var iztikt, taču neviens neuzņēmās atbildību par to, ka robežlīgums netika parakstīts jau 2005.gadā. Smieklīgi un skumji ir visu to vērot!

Robežlīgums ar Krieviju Latvijai patiešām ir nepieciešams. Tas vieš cerību, ka uzlabosies attiecības ar kaimiņvalsti pirmām kārtām jau ekonomikas un energoresursu jomā. Šā līguma parakstīšana pierādīs Latvijas partneriem, Latvijas sabiedrotajiem Eiropas Savienībā un NATO, ka Latvija prot turēt vārdu. Mums, frakcijas „Par cilvēka tiesībām vienotā Latvijā" deputātiem, gan vēl ir nopietni jādomā, ko no robežlīguma parakstīšanas iegūs Latvijas nepilsoņi, ko iegūs mūsu vēlētāji, taču virzīties uz priekšu ir nepieciešams.

Daudzi deputāti uzskata, ka robežlīguma slēgšana apšauba Latvijas valstisko pēctecību. Valsts pēctecība tika apstiprināta jau 1990.gada 4.maija deklarācijā, un, runājot par šo jautājumu 16 gadus pēc neatkarības atjaunošanas, mēs demonstrējam savus nepilnvērtības kompleksus.

Es aicinu, neskatoties ne uz ko, šodien nobalsot „par" un iesniegt priekšlikumus likumprojekta uzlabošanai, izdiskutēt šo jautājumu pēdējā lasījumā un tad pieņemt galīgo lēmumu.

Paldies par uzmanību.

Sēdes vadītājs. Nākamais debatēs runās deputāts Boriss Cilevičs.

B.Cilevičs (frakcija „Saskaņas Centrs").

Cienījamie kolēģi! Klausoties šīsdienas debates, es atcerējos citu nesenu svarīgu politisko notikumu Eiropā - Serbijas parlamenta vēlēšanas. Gandrīz visas partijas gāja uz šīm vēlēšanām ar saukli „Kosovu neatdosim!", un tikai viens - liberālās un sociāldemokrātiskās partijas - bloks pauda citu attieksmi: „Nevar zaudēt to, kā mums nav!" Un tas ir pilnībā piemērojams arī attiecībā uz Abreni.

Kā mēs varam atdot vai neatdot to, kā mums nav? Jā, mēs varam apgalvot, ka Abrene pieder mums abstrakti legalistiskajā, virtuālajā realitātē, taču mūsu izšķiršanās ir ļoti vienkārša: vai mēs gribam rīkoties šādā abstraktā, virtuālā telpā vai arī gribam reāli ietekmēt reālus politiskos lēmumus.

Ja mēs izvēlamies pirmo variantu, tad tas nozīmē, ka mēs paši sevi marginalizējam, ka mēs izstumjam paši sevi no reālu politisko lēmumu pieņemšanas procesa. Un tas nozīmē, ka mūsu vietā reālos lēmumus pieņems citi.

Es ļoti labi saprotu, kāpēc mūsu profesionālie patrioti grib rīkoties tieši virtuālajā telpā. Tā ir viņu pastāvīgā nodarbošanās - spekulēt ar vēstures traģēdijām, jo nacionālisti taču visur ir vienādi - gan Serbijā, gan Latvijā.

Gluži cita situācija ir ar „Jauno laiku".

Cienījamie kolēģi! Būsim atklāti, es esmu pilnīgi pārliecināts, ka, ja valdības sastāvs būtu cits un ja „Jaunais laiks" būtu valdībā, tad tikpat dedzīgi „Jaunais laiks" aizstāvētu šādu vai līdzīgu līgumu.

Vai jūs patiešām uzskatāt, ka, atrodoties opozīcijā, jums nav nekādas atbildības? Es uzskatu, ka arī opozīcijai ir sava atbildība par valsts attīstību. Pozīcijas partijas šobrīd patiešām demonstrē atbildības sajūtu. Kaut gan tiek pieņemts, ka opozīcijai vienmēr jākritizē valdība, es esmu spiests atzīt, ka valdības partijas šodien demonstrē spēju mācīties, spēju neatkārtot savas kļūdas. Un tas liecina par Latvijas politiskās elites zināmu brieduma pakāpi.

Es ļoti ceru, ka arī citos svarīgos jautājumos mūsu valdība demonstrēs tikpat augstu atbildības sajūtu.

Līguma pretinieku argumentācijā ir acīm redzama nopietna pretruna. Šodien mēs daudz dzirdējām par to, ka vairākās ārvalstīs visas autoritātes neatzina Latvijas okupāciju un tāpēc šādu līgumu slēgt nevar. Taču tajā pašā laikā jūs paši runājat par to, ka visas ārvalstis - mūsu draugi, mūsu partneri - uzstāj uz to, ka mums jāslēdz šis līgums, jāparaksta un jāratificē. Tātad kaut kur taču ir tā īstā patiesība. Es domāju, ka šī pretruna vislabāk liecina par to, ka jums nav konsekventas pozīcijas un tiem argumentiem ir tīri politiskas konjunktūras raksturs.

Es šeit dzirdēju, ka Krievijai šis līgums ir vajadzīgs un tāpēc valdība to virza. Es nezinu, varbūt Repšes kungam ir labāki kontakti Krievijā un vairāk informācijas, bet man ir ļoti grūti saprast, kāpēc Krievijai šis līgums ir vajadzīgs. Es domāju, ka Krievijai ir absolūti vienalga. Jebkurā gadījumā Krievija rīkosies pēc saviem ieskatiem, neatkarīgi no tā, ko mēs šeit nolemjam. Tātad šis līgums ir vajadzīgs Latvijas cilvēkiem. Ir vajadzīgs mūsu uzņēmējiem. Ir vajadzīgs mūsu pensionāriem, kas iegūs lielāku pensiju. Ir vajadzīgs Latgales iedzīvotājiem… Es to visu neatkārtošu.

Es aicinu jūs rīkoties reālajā politikas telpā! Es aicinu jūs apzināties savu atbildību un šodien atbalstīt likumprojektu pirmajā lasījumā, un, apspriežot to otrajā lasījumā, izdarīt nepieciešamos grozījumus, lai novērstu tā nepilnības!

Paldies par uzmanību. *(Aplausi.)*

Sēdes vadītājs. Nākamais debatēs runās deputāts Pēteris Tabūns, otro reizi.

P.Tabūns (TB/LNNK frakcija).

Cienījamie kolēģi! Uzstājoties pirmo reizi, es solīju izteikt dažus secinājumus šodien sacītā sakarā.

Bet vispirms - trīs replikas. Ļoti, ļoti īsi.

Pētersones kundze, esmu no tiem vīriešiem, kuri ciena sievietes un mīl sievietes. Esmu normāls vīrietis, un tāpēc šodien es jums neveltīšu skarbus vārdus, lai gan jūs sarunājāt diezgan lielas dīvainības. Vien piebildīšu, ka bez LNNK un bez „Tēvzemei un Brīvībai" krievu armija - padomju armija - diez vai būtu izvesta.

Es atgādināšu, ka jūsu pieminētais deputāts Dobelis bija ar tik stiprām aknām, ka uzlika rokudzelžus padomju ģenerāļiem. Padomju ģenerāļiem!

Otra replika. Lai nu kam, bet Buzajevam un viņam līdzīgajiem jau nu gan nebūtu tiesību balsot šodien ne „par", ne „pret" šo līgumu. Pēc burta - jā, bet pēc gara - nekādā gadījumā. Labāk nebalsojiet!

Un trešā replika - Kraukļa kungam. *(No zāles dep. V.A.Krauklis: „Nu?")* Jūsu sacītajā jūs alojaties: ar nograuztām kājām nevar iet! *(No zāles dep. V.A.Krauklis „Vienu kāju!")* Var līst vienīgi uz vēdera - tā, kā mēs šodien to darām Krievijas priekšā. *(No zāles dep. V.A.Krauklis: „Muļķības!")*

Un tagad - tikpat īsi pieci secinājumi. Ir vīri (nesaukšu vārdā), kuri saka, ka viena lieta esot kaut ko darīt un tas esot labi, otra - neko nedarīt un tas esot slikti. Bet vai tad var darīt tikai darīšanas dēļ? Draugi mīļie, slikti darīt ir desmit reiz sliktāk nekā nedarīt neko!

Otrais secinājums. Vai te ir bijusi sacensība ar pierādījumu spēku? Diemžēl ne. Bet tādai vajadzēja būt, jo tiek uzspiests pazemojošs līgums.

Trešais secinājums. Tas, kas nav loģiski, pārliecinoši pierādāms, nav atzīstams par stingru patiesību. Ar šo līgumu tā ir, draugi mīļie.

Ceturtais secinājums. Nekal plānus, ja nezini, ko tie nesīs. Tā taču ir! Nezinām, ko tie nesīs.

Piektais secinājums. Putins mums solīja - ko? Atcerieties! Ēzeļa ausis. Nu tas ir tikpat kā piepildījies. Ēzeļa ausis mēs saņemsim.

Un vēl viens jautājums. Bet varbūt tas ir barters: mēs - Abreni, Putins mums - gāzi, naftu un vēl šo to? Ja tā, tad tā arī varētu pateikt skaidri un gaiši, un var būt, ka mēs saprastu un tik dikti nerunātu.

Un ļoti jauki, ka īlenam no maisa ļāva izlīst Šlesera kungs, pateikdams, ka jāslēdz šis līgums globālā biznesa dēļ.

Tas ir vismaz godīgi. Nepatīkami, nepieņemami, bet vismaz godīgi.

Lūk, to es jums gribēju pateikt.

Paldies par uzmanību!

Sēdes vadītājs. Debates slēdzu.

Komisijas vārdā - deputāts Andris Bērziņš (Latvijas Pirmās partijas un partijas „Latvijas Ceļš" frakcija).

A.Bērziņš (LPP/LC frakcija).

Godājamais Prezidij! Cienījamie kolēģi! Vispirms paldies par ļoti konstruktīvajām, plašajām un labi sagatavotajām debatēm!

Es gribu teikt, ka šīs debates man lielā mērā atgādina Krievijas armijas izvešanu no Latvijas pirms daudziem gadiem un man nemaz nav brīnums, ka šeit šajā kontekstā virmo - tāpat kā toreiz virmoja - ļoti daudz dažādu kaislību.

Arī toreiz bija ļoti līdzīga situācija. Bija diskusijas Saeimā, parlamentā, ļoti daudzi nepiekrita, un faktiski tas risinājums tika atrasts… Vai zināt, kā tas toreiz tika atrasts? Toreiz bija tā: visus frakciju vadītājus ņēma un uzaicināja uz Balto namu pie Bila Klintona, viņi uz turieni aizbrauca, ar viņiem izrunājās, un viņiem izstāstīja, ka šī iespēja noslēgt līgumu par armijas izvešanu no Latvijas ir absolūti unikāla un, ja ar šo iespēju godātie deputāti nerēķināsies un to neizmantos, tad situācija var būt pilnīgi neprognozējama.

Es gribu teikt, ka ļoti līdzīga situācija bija Gruzijā. Un savā veidā tas, kas pašlaik ir noticis Gruzijā, būtu ļoti līdzīgā veidā noticis šeit, ja mūsu toreizējais parlaments nebūtu par to nobalsojis.

Šeit, mūsu Saeimas Sēžu zālē, klāt ir tikai viens no tiem frakciju vadītājiem, kuri tolaik bija pie Bila Klintona, - tas ir Māris Grīnblats. Ja kādam no jums ir interese par to, pajautājiet viņam, un viņš jums pastāstīs.

Un bija otra lieta. Valdis Birkavs, valdības vadītājs, ļoti labi apzinādamies, ka tajā līgumā ir vesela virkne diskutablu jautājumu, kas ir kompromisi - kompromisi, uz kuriem faktiski valsts attīstības vārdā ir jāiet -, nedarīja tā, kā šodien dara Kalvīša kungs, kas lūdz Saeimas pilnvarojumu; Birkava kungs lūdza Saeimas balsojumu par uzticību valdībai. Viņš šo uzticības balsojumu toreiz saņēma un ar šo uzticības balsojumu kabatā aizgāja un parakstīja robežlīgumu. Un, kā mēs tagad, pēc daudziem gadiem, varam pateikt, šis lēmums toreiz bija pareizs: armija ir izvesta, un mūsu attīstība ir notikusi - notikusi pareizajā virzienā.

Runājot par mūsu šīsdienas diskusiju, es gribu teikt sekojošo. Šīs diskusijas laikā man diezgan nepārprotami kļuva skaidrs, ka šādas parlamentāras debates mūsu parlamentā vajadzētu veikt vairāk un plašāk, iespējams arī par daudziem citiem jautājumiem, ne tikai par šo, jo faktiski šādām politiskām diskusijām būtu jābūt, tā teikt, zināmai sastāvdaļai normālā parlamentārā darbībā.

Godīgi teikšu - gribu pateikt jums visiem paldies par debašu toni un par konstruktīvismu šajās debatēs, un arī par priekšnesumiem, par demonstrēšanu, kā debatēs ir jāuzstājas un kā debatēs ir jārunā, lai tevi sadzirdētu un lai tevī ieklausītos. Es domāju, ka Gravas kunga spilgtais priekšlikums ar tādiem ļoti spēcīgi veidotiem uzsvariem bija tāds… nu, kaut kas tāds diezgan nedzirdēts Latvijas parlamentā.

No otras puses, es esmu pilnīgi pārliecināts, ka Lāča kungs netaisījās nevienu apvainot, teikdams, ka zālē ir cilvēki, kas kalpo kādiem citiem svešzemju spēkiem, ekonomiskiem spēkiem un tā tālāk. Man liekas, ka no šādām lietām tā kā vajadzētu varbūt nākamo debašu kontekstā mēģināt izvairīties. Man liekas, ka arī Zaķa kunga *(No zāles dep. Dz.Zaķis: „Bija ļoti labi!")* nemitīgās norādes ar kādu izslietu pirkstu kādā nenoteiktā virzienā brīžiem ar vienu, brīžiem ar otru roku… ka arī tās varbūt nav tā īsti piederīgas pie parlamentāro debašu kultūras. Taču jāteic, ka mēs visi mācāmies un nākotnē droši vien būs labāk.

Godājamie kolēģi! Diskusijā jeb debatēs faktiski izkristalizējās divi viedokļi: viens viedoklis - ka būtu jāatbalsta valdības piedāvātais risinājums, otrs viedoklis - ka valdības piedāvātais risinājums nav jāatbalsta; ka kaut kas ir jāgaida vai vēl par kaut ko ir jārunā.

Godājamie kolēģi! Gribu teikt, ka valdības piedāvātais variants ir tieši tas, ar kura palīdzību var nodrošināt plašu sabiedrības līdzdalību šā jautājuma apspriešanā, un es esmu pat gandarīts, ka jūs, godātie kolēģi deputāti, balsojot par steidzamību, nenobalsojāt… nepanācāt divas trešdaļas… Es gribu teikt, ka tas ir ļoti labi, jo tādējādi visiem tiem, kuri uzskata, ka viņi varētu iesniegt Saeimai un Valsts prezidentam priekšlikumu par referendumu, par tautas nobalsošanu, tas tagad ir iespējams. Divu mēnešu laikā ir jāsavāc noteikts skaits parakstu, šie paraksti ir

jāiesniedz, un referendums būs. Tas būs pēc būtības - par vai pret pilnvarojumu valdībai parakstīt šo līgumu. Tā ka es domāju, ka šeit šī demokrātija taisni ar šo valdības piedāvājumu ir visvairāk parādīta jeb nodemonstrēta.

Godājamie kolēģi! Es esmu gandarīts, ka diskusijā praktiski pierādījās, ka Latvijas valsts pēctecībai nav nekāda apdraudējuma šā līguma parakstīšanas kontekstā. Tāpat es esmu gandarīts, ka faktiski visās šajās diskusijās bija jūtama politiskā griba kaut ko darīt un rīkoties. Mani nedaudz samulsināja tas, ka pārāk maz vietas, man liekas, deputāti atvēlēja iespējamajai ekonomiskajai sadarbībai un iespējamajiem ekonomiskajiem labumiem, ko Latvija varētu gūt, ja ar šo līgumu robežattiecības ar Krieviju tiktu sakārtotas, taču acīmredzot tas būs kāds nākamās mūsu diskusijas temats.

Godājamie kolēģi, vēlreiz paldies visiem par līdzdalību diskusijās! Domāju, ka tās bija ļoti produktīvas. Aicinu balsot par valdības iesniegto likumprojektu!

Sēdes vadītājs. Godātie kolēģi, balsosim par likumprojekta „Par pilnvarojumu Ministru kabinetam parakstīt 1997.gada 7.augustā parafēto Latvijas Republikas un Krievijas Federācijas līguma projektu par Latvijas un Krievijas valsts robežu" pieņemšanu pirmajā lasījumā! Lūdzu zvanu! Balsošanas režīmu! Lūdzu rezultātu! Par - 68, pret - 26, atturas - nav. Likumprojekts pirmajā lasījumā pieņemts.

Lūdzu noteikt priekšlikumu iesniegšanas termiņu un laiku likumprojekta izskatīšanai Saeimā otrajā lasījumā. Lūdzu ieslēgt mikrofonu deputātam Andrim Bērziņam no Latvijas Pirmās partijas un partijas „Latvijas Ceļš" frakcijas!

A.Bērziņš (LPP/LC frakcija).

Godājamie kolēģi! Priekšlikumu iesniegšanas termiņš - rīt no rīta līdz pulksten 9.00. Savukārt izskatīšanas datums - 8.februāris.

Sēdes vadītājs. Priekšlikumu iesniegšanas termiņš - rīt līdz pulksten 9.00, izskatīšana - 8.februārī.

Godātie kolēģi, lūdzu uzmanību! Pirms mēs turpināsim spriest par priekšlikumu iesniegšanas termiņu, daru zināmu, ka mēs esam saņēmuši **piecu deputātu iesniegumu**. Man šeit ir grūti parakstus salasīt, bet dažus es pazīstu… Šadurskis, Repše un citi deputāti lūdz, pamatojoties uz Saeimas kārtības ruļļa 142.pantu, izdarīt pārbalsošanu par šā likumprojekta pieņemšanu pirmajā lasījumā, jo balsojumā nepiedalījās vairāki reģistrējušies deputāti. Tātad mums ir jālemj - pārbalsosim vai nepārbalsosim.

Jautājumā par pārbalsošanu deputāts Kārlis Šadurskis izteiksies „par".

K.Šadurskis (frakcija „Jaunais laiks").

Godātie kolēģi! Ja jūs paskatīsieties balsojuma rezultātu izdrukā, tad tur redzēsiet, ka ir balsojis deputāts Urbanovičs… *(No zāles: „Ā-ā! Kur viņš ir?")* Neredzu viņu, bet redzēju Ušakova kungu nobalsojam Urbanoviča kunga vietā. Ir balsojis arī tas deputāts, kas sēž Orlova kungam blakus, bet neatrodas šeit. Orlova kungs viņa vietā nobalsoja. Un ir balsojis Dalbiņa kungs godātās Rugātes kundzes vietā. *(No zāles: „Vai! Kauns!")*

Tātad, pamatojoties uz Saeimas kārtības ruļļa 142.pantu (es ceru, ka esmu pietiekami argumentējis pārbalsošanas nepieciešamību), aicinu veikt pārbalsošanu.

Godātie kolēģi! Lūdzu, pamēģiniet strādāt godīgi!

Sēdes vadītājs. Vai kāds grib izteikties pret pārbalsošanu? Neviens pret pārbalsošanu negrib izteikties. Tātad balsosim par priekšlikumu veikt pārbalsošanu. Balsosim par priekšlikumu veikt pārbalsošanu! Lūdzu zvanu! Balsošanas režīmu! Balsosim par priekšlikumu pārbalsot! Lūdzu rezultātu! Par - 78, pret - 3, atturas - 1. Tātad veiksim pārbalsošanu - vēlreiz balsosim par likumprojektu.

Godātie kolēģi, uzmanību! Es tātad vēlreiz nolasu, par ko mēs balsosim: likumprojekts „Par pilnvarojumu Ministru kabinetam parakstīt 1997.gada 7.augustā parafēto Latvijas Republikas un Krievijas Federācijas līguma projektu par Latvijas un Krievijas valsts robežu". Balsosim par šā likumprojekta pieņemšanu pirmajā lasījumā! Lūdzu zvanu! Balsošanas režīmu! Lūdzu rezultātu! Par - 65, pret - 26, atturas - nav. Likumprojekts pirmajā lasījumā pieņemts.

Godātie kolēģi! Mēs tātad esam saņēmuši vienu **priekšlikumu** par izskatīšanu: iesniegt priekšlikumus līdz rītdienai, pulksten 9.00 un likumprojektu otrajā lasījumā izskatīt nākamajā sēdē, tas ir, 8.februārī. Vai ir citi priekšlikumi? Citus priekšlikumus vēlas izteikt deputāts Krišjānis Kariņš.

Lūdzu, jums vārds!

A.K.Kariņš (frakcija „Jaunais laiks").

Cienījamie kolēģi! Saeima ir jau balsojusi par steidzamību. Mīļais Dievs, mums nekas taču nedeg! Ņemsim un vismaz nedēļu gatavosim priekšlikumus! Debates ir bijušas ļoti garas, un iespējams, ka deputātiem prātā nāks vēl arī citi priekšlikumi, kuri pagaidām vēl nav sagatavoti. Es piedāvāju, ka priekšlikumu iesniegšanas termiņš ir pēc nedēļas - 12.februārī. Un likumprojektu otrajā lasījumā var izskatīt jau tajā pašā ceturtdienā - 15.februārī.

Sēdes vadītājs. Tātad otrs priekšlikums ir šāds: priekšlikumu iesniegšanas termiņš - 12.februāris, izskatīšana - 15.februārī.

Godātie kolēģi! Mums ir jābalso par šiem priekšlikumiem. Un vispirms ir jābalso par tālāko datumu. Tātad vispirms balsosim par Krišjāņa Kariņa ieteikto: 12.februāris - priekšlikumu iesniegšanas termiņš, un 15.februārī - izskatīšana. Lūdzu zvanu! Balsošanas režīmu! Balsosim par deputāta Krišjāņa Kariņa priekšlikumu! Lūdzu rezultātu! Par - 27, pret - 61, atturas - 1. Šis priekšlikums nav atbalstīts.

Tātad paliek spēkā otrs priekšlikums. Tātad priekšlikumi ir iesniedzami rīt līdz pulksten 9.00. Un 8.februārī - izskatīšana. Lēmums pieņemts. Darba kārtības punkts izskatīts.

Pārejam pie nākamā darba kārtības jautājuma. Likumprojekts **„Grozījumi Nacionālās drošības likumā"** (Satversmes 81.panta kārtībā izdotie Ministru kabineta noteikumi Nr.32). Otrais lasījums. Likumprojekts ir atzīts par steidzamu.

Nacionālās drošības komisijas vārdā - deputāts Dzintars Jaundžeikars.

Dz.Jaundžeikars (LPP/LC frakcija).

Cienījamais priekšsēdētāj! Cienījamais Ministru prezident! Cienījamie kolēģi! Nacionālās drošības komisija ir izskatījusi trīs likumprojektus, kuri sākotnēji tika pieņemti Satversmes 81.panta kārtībā. Un pirmais no tiem ir likumprojekts „Grozījumi Nacionālās drošības likumā".

Strādāsim ar dokumentu Nr.302-B. Kopumā ir saņemti desmit priekšlikumi.

1. - deputātes Lindas Mūrnieces priekšlikums, kuru atbildīgā komisija neatbalsta. *(No zāles dep. S.Āboltiņa: „Balsot! Mēs prasām balsot!")*

Sēdes vadītājs. Deputāti pieprasa balsojumu. Lūdzu zvanu! Balsošanas režīmu! Balsosim par deputātes Lindas Mūrnieces priekšlikumu! Lūdzu rezultātu! Par - 38, pret - 53, atturas - 1. Priekšlikums nav atbalstīts.

Dz.Jaundžeikars. 2. - deputāta Dzintara Jaundžeikara priekšlikums. Tas ir daļēji atbalstīts un iestrādāts atbildīgās komisijas sagatavotajā priekšlikumā Nr.3, kuru atbildīgā komisija ir atbalstījusi. *(No zāles: „Balsot!")*

Sēdes vadītājs. Deputāti prasa balsojumu par 2. - deputāta Jaundžeikara priekšlikumu. Lūdzu zvanu! Balsošanas režīmu! Lūdzu rezultātu! Par - 4, pret - 53, atturas - 21. Tātad 2.priekšlikums nav atbalstīts.

3. - atbildīgās komisijas priekšlikums. *(No zāles: „Balsot!")* Deputāti pieprasa balsojumu. Balsosim par 3. - atbildīgās komisijas priekšlikumu! Lūdzu zvanu! Balsošanas režīmu! Lūdzu rezultātu! Par - 71, pret - 18, atturas - nav. Tātad 3. - atbildīgās komisijas priekšlikums - ir pieņemts.

Dz.Jaundžeikars. 4. - deputāta Vladimira Buzajeva priekšlikums. Atbildīgā komisija to neatbalsta. *(No zāles: „Balsot!")*

Sēdes vadītājs. Deputāts prasa balsojumu. Lūdzu zvanu! Balsošanas režīmu! Balsosim par 4. - deputāta Vladimira Buzajeva priekšlikumu! Lūdzu rezultātu! Par Lūdzu rezultātu! Par - 33, pret - 54, atturas - nav. Priekšlikums nav atbalstīts.

Dz.Jaundžeikars. 5. - deputāta Vladimira Buzajeva priekšlikums. Atbalstīts komisijā.

Sēdes vadītājs. Deputāti neiebilst. Prasa balsojumu? Nē. Deputāti neiebilst.

Dz.Jaundžeikars. 6. - deputāta Vladimira Buzajeva priekšlikums. Nav atbalstīts komisijā. *(No zāles: „Balsot!")*

Sēdes vadītājs. Deputāts prasa balsojumu. Lūdzu zvanu! Balsošanas režīmu! Balsosim par 6. - deputāta Buzajeva priekšlikumu! Lūdzu rezultātu! Par - 36, pret - 52, atturas - 1. Priekšlikums nav atbalstīts.

Dz.Jaundžeikars. 7. - deputāta Vladimira Buzajeva priekšlikums. Nav atbalstīts komisijā. *(No zāles: „Balsot!")*

Sēdes vadītājs. Deputāts prasa balsojumu. Lūdzu zvanu! Balsošanas režīmu! Balsosim par 7. - Buzajeva kunga priekšlikumu! Lūdzu rezultātu! Par - 36, pret - 49, atturas - 2. Priekšlikums nav atbalstīts.

Dz.Jaundžeikars. 8. - deputātes Lindas Mūrnieces priekšlikums. Komisija neatbalstīja. *(No zāles: „Balsot!")*

Sēdes vadītājs. Deputāte prasa balsojumu. Lūdzu zvanu! Balsošanas režīmu! Balsosim par 8. - Lindas Mūrnieces priekšlikumu! Lūdzu rezultātu! Par - 37, pret - 53, atturas - 1. Priekšlikums nav atbalstīts.

Dz.Jaundžeikars. 9. - deputāta Buzajeva priekšlikums. Komisijā nav atbalstīts. *(No zāles: „Balsot!")*

Sēdes vadītājs. Deputāts prasa balsojumu. Lūdzu zvanu! Balsošanas režīmu! Balsosim par 9. - Buzajeva kunga priekšlikumu! Lūdzu rezultātu! Par - 36, pret - 53, atturas - 2. Priekšlikums nav atbalstīts.

Dz.Jaundžeikars. 10. - Juridiskā biroja priekšlikums. Komisijā ir atbalstīts. *(No zāles: „Balsot!")*

Sēdes vadītājs. Deputāti prasa balsojumu. Lūdzu zvanu! Balsošanas režīmu! Balsosim par 10. - Juridiskā biroja priekšlikumu! Lūdzu rezultātu! Par - 63, pret - 19, atturas - 6. Priekšlikums atbalstīts.

Dz.Jaundžeikars. Lūdzu atbalstīt visu likumprojektu kopumā otrajā lasījumā.

Sēdes vadītājs. Godātie kolēģi! Lūdzu zvanu! Balsošanas režīmu! Balsosim par dokumenta (reģistrācijas Nr.162/Lp9) pieņemšanu otrajā, galīgajā, lasījumā! Lūdzu rezultātu! Par - 54, pret - 38, atturas - 1. Likumprojekts pieņemts.

Izskatīsim nākamo darba kārtības punktu - likumprojektu **„Grozījumi likumā „Par valsts noslēpumu""**. Otrais lasījums.

Likumprojekts tika atzīts par steidzamu.

Nacionālās drošības komisijas vārdā - deputāts Dzintars Jaundžeikars.

Dz.Jaundžeikars (LPP/LC frakcija).

Strādāsim ar dokumentu Nr.303-B - likumprojektu „Grozījumi likumā „Par valsts noslēpumu"". Ir saņemti desmit priekšlikumi.

1. - deputāta Vladimira Buzajeva priekšlikums. Komisijā nav atbalstīts. *(No zāles: „Balsot!")*

Sēdes vadītājs. Lūdzu zvanu! Balsošanas režīmu! Balsosim par 1. - Vladimira Buzajeva priekšlikumu! Lūdzu rezultātu! Par - 35, pret - 53, atturas - 1. Priekšlikums nav atbalstīts.

Dz.Jaundžeikars. 2. - deputāta Vladimira Buzajeva priekšlikums. Komisijā nav atbalstīts. *(No zāles: „Balsot!")*

Sēdes vadītājs. Lūdzu zvanu! Balsošanas režīmu! Balsosim par 2. - Vladimira Buzajeva priekšlikumu! Lūdzu rezultātu! Par - 20, pret - 68, atturas - nav. Priekšlikums nav atbalstīts.

Dz.Jaundžeikars. 3. - deputāta Vladimira Buzajeva priekšlikums. Komisijā nav atbalstīts. *(No zāles: „Balsot!")*

Sēdes vadītājs. Lūdzu zvanu! Balsošanas režīmu! Balsosim par 3. - Vladimira Buzajeva priekšlikumu! Lūdzu rezultātu! Par - 19, pret - 68, atturas - nav. Priekšlikums nav atbalstīts.

Dz.Jaundžeikars. 4. - deputāta Vladimira Buzajeva priekšlikums. Komisijā nav atbalstīts. *(No zāles: „Balsot!")*

Sēdes vadītājs. Lūdzu zvanu! Balsošanas režīmu! Balsosim par 4.priekšlikumu! Lūdzu rezultātu! Par - 20, pret - 69, atturas - nav. Priekšlikums nav atbalstīts.

Dz.Jaundžeikars. 5. - deputāta Vladimira Buzajeva priekšlikums. Komisijā netika atbalstīts. *(No zāles: „Balsot!")*

Sēdes vadītājs. Lūdzu zvanu! Balsošanas režīmu! Balsosim par 5.priekšlikumu! Lūdzu rezultātu! Par - 20, pret - 69, atturas - nav. Priekšlikums nav atbalstīts.

Dz.Jaundžeikars. 6. - deputāta Vladimira Buzajeva priekšlikums. Komisijā netika atbalstīts. *(No zāles: „Balsot!")*

Sēdes vadītājs. Lūdzu zvanu! Balsošanas režīmu! Balsosim par 6.priekšlikumu! Lūdzu rezultātu! Par - 38, pret - 48, atturas - nav. Priekšlikums nav atbalstīts.

Dz.Jaundžeikars. 7. - deputāta Vladimira Buzajeva priekšlikums. Komisijā netika atbalstīts.

Sēdes vadītājs. Deputāti piekrīt… Atvainojos, debatēs pieteicies deputāts Vladimirs Buzajevs.

V.Buzajevs (PCTVL frakcija).

Cienījamie kolēģi! Runāšu ļoti īsi un tikai par vienu priekšlikumu - par priekšlikumu 12.pantam. Šeit es citēšu: „Pieeja valsts noslēpumam un tiesības to izmantot sava amata (dienesta) pienākumu veikšanai, ja nav šā likuma 9.panta trešajā daļā noteikto ierobežojumu, pēc amata ir…" Un tālāk ir minēti vairāki amati, sākot ar Valsts prezidentu un beidzot ar Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja priekšnieku. Mana priekšlikuma būtība ir svītrot no šā panta tekstu „ja nav šā likuma 9.panta trešajā daļā noteikto ierobežojumu". Šie ierobežojumi ir minēti tekstā. Tādi paši ierobežojumi, kādi tie ir sen neeksistējošās PSRS izlūkdienesta darbiniekam, ir, teiksim, Valsts prezidentam, kas iesniedzis atteikumu no Latvijas pilsonības, vai arī, teiksim, Ministru prezidentam, par kuru pārbaudes gaitā ir konstatēti fakti, kas dod pamatu apšaubīt viņa uzticamību un spēju saglabāt valsts noslēpumu, vai arī, teiksim, attiecībā uz Valsts kontroles vadītāju ir šāds ierobežojums: „…personai, kura ir ārstniecības iestāžu uzskaitē sakarā ar alkohola, narkotisko, psihotropo vai toksisko vielu atkarību".

Cienījamie kolēģi, no teiktā ir skaidrs, ka visi šie ierobežojumi nav savienojami ar šiem augstākajiem valsts amatiem, bet, ja tādi ierobežojumi tomēr ir, tad ir nepieciešams nekavējoties atlaist cilvēku no amata.

Un pēdējais. Starp šiem amatiem ir minēts arī Saeimas deputāta amats. Ja Saeima pieņems manu priekšlikumu, tad arī Saeimas deputāti automātiski saņems pieeju valsts noslēpumam, jo ne jau valsts ierēdņi ir tiesīgi lemt deputāta likteni, bet gan vēlētāji. Tautas deputāts ir vienīgais no visiem šiem amatiem, kurā viņu ievēlē tieši tauta. Un līdz ar to es uzskatu, ka šis priekšlikums ir pamatots. Un neņemiet galvā manis paša bēdīgo likteni ar šo pieeju valsts noslēpumam. Sakarā ar to es lūdzu nobalsot un atbalstīt šo manu 7.priekšlikumu. Paldies.

Sēdes vadītājs. Debates slēdzu. Vai komisijas vārdā ir kas piebilstams par 7.priekšlikumu?

Dz.Jaundžeikars. Nē, nav!

Sēdes vadītājs. Nav nekas piebilstams. Tātad lūdzu zvanu! Balsošanas režīmu! Balsosim par 7. - Vladimira Buzajeva priekšlikumu! Lūdzu rezultātu! Par - 20, pret - 65, atturas - nav. Priekšlikums nav atbalstīts.

Dz.Jaundžeikars. 8. - deputāta Vladimira Buzajeva priekšlikums. Komisijā tas netika atbalstīts. *(No zāles: „Balsot!")*

Sēdes vadītājs. Lūdzu zvanu! Balsošanas režīmu! Balsosim par 8.priekšlikumu! Lūdzu rezultātu! Par - 34, pret - 48, atturas - nav. Priekšlikums nav atbalstīts.

Dz.Jaundžeikars. 9. - Juridiskā biroja priekšlikums. Komisijā ir atbalstīts.

Sēdes vadītājs. Deputāti neiebilst.

Dz.Jaundžeikars. 10. - arī Juridiskā biroja priekšlikums. Komisijā ir atbalstīts. *(No zāles: „Balsot!")*

Sēdes vadītājs. Deputāti prasa balsojumu. Lūdzu zvanu! Balsošanas režīmu! Balsosim par 10. - Juridiskā biroja priekšlikumu! Lūdzu rezultātu! Par - 63, pret - 20, atturas - nav. Priekšlikums atbalstīts.

Dz.Jaundžeikars. Un tagad lūdzu atbalstīt šo likumprojektu kopumā otrajā lasījumā.

Sēdes vadītājs. Godātie kolēģi, balsosim par dokumenta, kura reģistrācijas numurs ir 163/Lp9, pieņemšanu otrajā, galīgajā, lasījumā! Lūdzu zvanu! Balsošanas režīmu! Lūdzu rezultātu! Par - 51, pret - 38, atturas - 1. Likums pieņemts.

Izskatīsim pēdējo šīsdienas darba kārtības punktu - likumprojektu **„Grozījumi Valsts drošības iestāžu likumā"**. Otrais lasījums. Likumprojekts atzīts par steidzamu.

Nacionālās drošības komisijas vārdā - deputāts Dzintars Jaundžeikars.

Dz.Jaundžeikars (LPP/LC frakcija).

Strādāsim ar dokumentu Nr.304-B. Pavisam ir saņemti četrpadsmit priekšlikumi.

1. - deputāta Vladimira Buzajeva priekšlikums. Komisijā netika atbalstīts. *(No zāles: „Balsot!")*

Sēdes vadītājs. Lūdzu zvanu! Balsošanas režīmu! Balsosim par 1. - Vladimira Buzajeva priekšlikumu! Lūdzu rezultātu! Par - 37, pret - 53, atturas - 1. Priekšlikums nav atbalstīts.

Dz.Jaundžeikars. 2. - Juridiskā biroja priekšlikums. Komisijā ir atbalstīts. *(No zāles: „Balsot!")*

Sēdes vadītājs. Deputāti prasa balsojumu. Lūdzu zvanu! Balsošanas režīmu! Balsosim par 2. - Juridiskā biroja priekšlikumu! Lūdzu rezultātu! Par - 53, pret - 18, atturas - 19. Priekšlikums ir atbalstīts.

Dz.Jaundžeikars. 3. - deputāta Vladimira Buzajeva priekšlikums. Komisijā nav atbalstīts. *(No zāles: „Balsot!")*

Sēdes vadītājs. Lūdzu zvanu! Balsošanas režīmu! Balsosim par 3. - Vladimira Buzajeva priekšlikumu! Lūdzu rezultātu! Par - 39, pret - 51, atturas - nav. Priekšlikums nav atbalstīts.

Dz.Jaundžeikars. 4. - Juridiskā biroja priekšlikums. Komisijā tika atbalstīts. *(No zāles: „Balsot!")*

Sēdes vadītājs. Deputāti prasa balsojumu. Lūdzu zvanu! Balsošanas režīmu! Balsosim par 4. - Juridiskā biroja priekšlikumu! Lūdzu rezultātu! Par - 57, pret - 19, atturas - 14. Priekšlikums atbalstīts.

Dz.Jaundžeikars. 5. - deputāta Vladimira Buzajeva priekšlikums. Komisijā netika atbalstīts. *(No zāles: „Balsot!")*

Sēdes vadītājs. Lūdzu zvanu! Balsošanas režīmu! Balsosim par 5. - Vladimira Buzajeva priekšlikumu! Lūdzu rezultātu! Par - 43, pret - 49, atturas - nav. Priekšlikums nav atbalstīts.

Dz.Jaundžeikars. 6. - deputāta Dzintara Jaundžeikara priekšlikums. Daļēji atbalstīts un iekļauts komisijas 7.priekšlikumā. *(No zāles dep. J.Dobelis: „Noņem 6.priekšlikumu!")* Es pats atsaucu šo priekšlikumu… *(No zāles dep. J.Dobelis: „Pilnīgi pareizi!")*

Sēdes vadītājs. Ja deputāts atsauc savu priekšlikumu, tas vairs nav balsojams.

Pārejam pie 7. - atbildīgās komisijas priekšlikuma. Vai deputāti prasa balsojumu? *(No zāles: „Balsot!")* Lūdzu zvanu! Balsošanas režīmu! Balsosim par 7. - atbildīgās komisijas priekšlikumu! Lūdzu rezultātu! Par - 51, pret - 19, atturas - 15. Priekšlikums ir atbalstīts.

Dz.Jaundžeikars. 8. ir deputātes Lindas Mūrnieces priekšlikums. Komisijā netika atbalstīts. *(No zāles: „Balsot!")*

Sēdes vadītājs. Deputāti prasa balsojumu. Lūdzu zvanu! Balsošanas režīmu! Balsosim par 8. - Lindas Mūrnieces priekšlikumu! Lūdzu rezultātu! Par - 39, pret - 51, atturas - 1. Priekšlikums nav atbalstīts.

Dz.Jaundžeikars. 9. - deputāta Dzintara Jaundžeikara priekšlikums. Es atsaucu šo priekšlikumu.

Sēdes vadītājs. 9.priekšlikums tiek atsaukts. Nav balsojams!

10. - atbildīgās komisijas priekšlikums. *(No zāles: „Balsot!")* Vai deputāti prasa balsojumu? Jā, prasa balsojumu.

Dz.Jaundžeikars. Jā, komisijā tas ir atbalstīts.

Sēdes vadītājs. Lūdzu zvanu! Balsošanas režīmu! Balsosim par 10. - atbildīgās komisijas priekšlikumu! Lūdzu rezultātu! Par - 52, pret - 37, atturas - 1. Priekšlikums ir atbalstīts.

Dz.Jaundžeikars. 11. - deputāta Vladimira Buzajeva priekšlikums. Daļēji atbalstīts un iekļauts 13.priekšlikumā. *(No zāles: „Balsot!")*

Sēdes vadītājs. Deputāti prasa balsojumu. Balsosim par 11. - Vladimira Buzajeva priekšlikumu! Lūdzu zvanu! Balsošanas režīmu! Lūdzu rezultātu! Par - 39, pret - 52, atturas - 3. Priekšlikums nav atbalstīts.

Dz.Jaundžeikars. 12. - deputāta Dzintara Jaundžeikara priekšlikums. Es atsaucu šo priekšlikumu.

Sēdes vadītājs. Deputāts Dzintars Jaundžeikars atsauc priekšlikumu.

Dz.Jaundžeikars. Un 13. - atbildīgās komisijas priekšlikums. Ir atbalstīts komisijā.

Sēdes vadītājs. Vai deputāti prasa balsojumu? Deputāti piekrīt 13. - atbildīgās komisijas priekšlikumam.

Dz.Jaundžeikars. 14. - Juridiskā biroja priekšlikums. Komisijā ir atbalstīts.

Sēdes vadītājs. Deputāti neiebilst.

Dz.Jaundžeikars. Es lūdzu atbalstīt visu likumprojektu kopumā otrajā lasījumā.

Sēdes vadītājs. Lūdzu zvanu! Balsošanas režīmu! Balsosim par dokumenta ar reģistrācijas Nr.164/Lp9 pieņemšanu otrajā, galīgajā, lasījumā! Lūdzu rezultātu! Par - 54, pret - 39, atturas - 1. Likumprojekts pieņemts.

Dz.Jaundžeikars. Paldies par atbalstu!

Sēdes vadītājs. Godātie kolēģi, mēs esam izskatījuši visus šīsdienas darba kārtības jautājumus.

Mēs esam saņēmuši arī jautājumu, kuru labklājības ministrei Dagnijai Staķei ir iesnieguši seši deputāti: Pliners, Sokolovskis, Buzajevs, Mitrofanovs, Kabanovs un Buhvalovs. Jautājums ir **„Par Latvijas Republikas un Krievijas Federācijas līgumu „Par sadarbību sociālās drošības jomā””**. Saeimas Prezidijs nodod šo deputātu jautājumu labklājības ministrei Dagnijai Staķei.

Reģistrēsimies ar balsošanas kartēm! Lūdzu zvanu reģistrācijai!

Kamēr tiek sagatavoti reģistrācijas rezultāti, vārds **paziņojumam** deputātam Dzintaram Rasnačam.

Dz.Rasnačs (TB/LNNK frakcija).

Godātie kolēģi! Pavisam īss paziņojums: informēju jūs, ka šorīt balsojumā par dokumentu Nr.373 un Nr.374 nodošanu komisijām esmu kļūdījies. Mans balsojums abos gadījumos ir „pret”.

Sēdes vadītājs. Paldies.

Lūdzu Andreju Klementjevu nolasīt reģistrācijas rezultātus!

A.Klementjevs (9.Saeimas sekretāra biedrs).

Nav reģistrējušies: Ausma Ziedone-Kantāne, Augusts Brigmanis, Valērijs Buhvalovs, Gundars Daudze, Sergejs Dolgopolovs, Ina Druviete, Artis Kampars, Ivans Klementjevs, Aleksandrs Mirskis, Jakovs Pliners, Viktors Ščerbatihs, Guntars Upenieks un Imants Valers.

Paldies.

Sēdes vadītājs. Sēdi slēdzu.

SATURA RĀDĪTĀJS

9.Saeimas ziemas sesijas 4.sēde

2007.gada 1.februārī

Par darba kārtību

Lēmuma projekts **"Par Kārļa Leiškalna 9.Saeimas deputāta pilnvaru apstiprināšanu"** ***(Nr.86/Lm9)*** (G.Bērziņa vietā)
(Dok. Nr.417)

Ziņo - dep. Z.Rubezis

Par likumprojektu **"Grozījumi Valsts fondēto pensiju likumā"** ***(Nr.188/Lp9)***
(Dok. Nr.364, 364A)

Par likumprojektu **"Likums par 1920.gada 11.augustā noslēgtā Miera līguma starp Latviju un Krieviju spēkā esamību"** ***(Nr.189/Lp9)*** (Noraidīts)
(Dok. Nr.368, 368A)

Priekšlikums - dep. M.Grīnblats (par)

Par likumprojektu **"Grozījumi likumā "Par invalīdu medicīnisko un sociālo aizsardzību"".** ***(Nr.190/Lp9)*** (Noraidīts)
(Dok. Nr.373, 373A)

Priekšlikumi - dep. V.Orlovs (par)
- dep. A.Barča (pret)

Par likumprojektu **"Grozījumi Valsts valodas likumā"** ***(Nr.191/Lp9)*** (Noraidīts)
(Dok. Nr.374, 374A)

Priekšlikumi - dep. J.Dobelis (pret)
- dep. V.Buzajevs (par)

Par likumprojektu **"Grozījumi Kriminālprocesa likumā"** ***(Nr.192/Lp9)***
(Dok. Nr.375, 375A)

Par likumprojektu **“Biometrijas datu apstrādes sistēmas likums”.** ***(Nr.193/Lp9)***
(Dok. Nr.376, 376A)

Par likumprojektu **“Grozījumi likumā “Par 1999.gada 3.jūnija Protokolu par grozījumiem 1980.gada 9.maija Konvencijā par starptautiskajiem dzelzceļa pārvadājumiem (COTIF)””**. ***(Nr.194/Lp9)***
(Dok. Nr.391, 391A)

Par likumprojektu **“Grozījumi Valsts informācijas sistēmu likumā”.** ***(Nr.195/Lp9)***
(Dok. Nr.392, 392A)

Par likumprojektu **“Par Banku augstskolas Satversmi”.** ***(Nr.196/Lp9)***
(Dok. Nr.398, 398A)

Par likumprojektu **“Par Nolīgumu, ar kuru groza Partnerattiecību nolīgumu starp Āfrikas, Karību jūras reģiona un Klusā okeāna valstu grupas locekļiem, no vienas puses, un Eiropas Kopienu un tās dalībvalstīm, no otras puses, kas parakstīts Kotonu 2000.gada 23.jūnijā”** ***(Nr.197/Lp9)***
(Dok. Nr.401, 401A, 401B)

Par likumprojektu **“Par Iekšējo nolīgumu starp dalībvalstu valdību pārstāvjiem Padomes sanāksmē, ar ko groza Iekšējo nolīgumu (2000.gada 18.septembris) par pasākumiem, kas jāveic, un procedūrām, kas jāievēro, īstenojot Āfrikas, Karību jūras reģiona un Klusā okeāna valstu un Eiropas Kopienas partnerattiecību nolīgumu”** ***(Nr.198/Lp9)***
(Dok. Nr.402, 402A)

Par likumprojektu **“Par Starptautiskās hidrogrāfijas organizācijas konvencijas grozījumu protokolu”** ***(Nr.199/Lp9)***
(Dok. Nr.403, 403A)

Par likumprojektu **“Par Padomē sanākušo dalībvalstu valdību pārstāvju Iekšējo nolīgumu par Kopienas palīdzības finansēšanu saskaņā ar daudzgadu finanšu shēmu laikposmam no 2008.gada līdz 2013.gadam atbilstīgi ĀKK–EK partnerattiecību nolīgumam un par finansiālas palīdzības piešķiršanu aizjūras zemēm un teritorijām, uz ko attiecas EK Līguma ceturtā daļa”.** ***(Nr.200/Lp9)***

(Dok. Nr.404, 404A)

Par likumprojektu **"Par Konvencijas par atbildības ierobežošanu attiecībā uz jūras prasībām protokolu".** ***(Nr.201/Lp9)***
(Dok. Nr.405, 405A)

Par likumprojektu **"Par Nolīgumu starp Eiropas Savienību un Amerikas Savienotajām Valstīm par gaisa pārvadātāju veikto pasažieru datu reģistra (PDR) datu apstrādi un pārsūtīšanu Amerikas Savienoto Valstu Iekšzemes drošības departamentam".** ***(Nr.202/Lp9)***
(Dok. Nr.406, 406A)

Par likumprojektu **"Grozījums likumā "Par Krimināllikuma spēkā stāšanās un piemērošanas kārtību""** ***(Nr.210/Lp9)***
(Dok. Nr.421, 421A)

Lēmuma projekts **"Par neapmaksāta atvaļinājuma piešķiršanu deputātam Sergejam Dolgopolovam"**
(Dok. Nr.385)

Lēmuma projekts **"Par Aivara Keiša apstiprināšanu par Augstākās tiesas tiesnesi".** ***(Nr.83/Lm9)***
(Dok. Nr.388)

Ziņo - dep. Dz.Rasnačs

Lēmuma projekts **"Par Saeimas piekrišanu Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas tiesneses Beatrises Tāleres saukšanai pie kriminālatbildības".** ***(Nr.84/Lm9)***
(Dok. Nr.389)

Ziņo - dep. Dz.Rasnačs

Lēmuma projekts **"Par Saeimas piekrišanu Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas**

tiesneses Irēnas Poļikarpovas saukšanai pie kriminālatbildības" ***(Nr.85/Lm9)***
(Dok. Nr.390)

Ziņo - dep. Dz.Rasnačs

Likumprojekts **"Par pilnvarojumu Ministru kabinetam parakstīt 1997.gada 7.augustā parafēto Latvijas Republikas un Krievijas Federācijas līguma projektu par Latvijas un Krievijas valsts robežu"** ***(Nr.174/Lp9)*** (1.lasījums) (Steidzams)
(Dok. Nr.341, 394)

Ziņo - dep. A.Bērziņš (LPP/LC)

Priekšlikumi par steidzamību

- dep. S.Āboltiņa (pret)
- dep. A.Bērziņš (LPP/LC) (par)

Debates
- Valsts prezidente V.Vīķe-Freiberga
- Ministru prezidents A.Kalvītis

Paziņojums

- dep. A.Bērziņš (ZZS)

Reģistrācijas rezultāti

Nolasa - Saeimas sekretāra biedrs A.Klementjevs

Debašu turpinājums
- dep. I.Čepāne
- ārlietu ministrs A.Pabriks
- dep. J.Dobelis
- dep. Dz.Ābiķis
- dep. V.Lācis
- iekšlietu ministrs I.Godmanis
- dep. Dz.Rasnačs
- dep. S.Kalniete
- dep. U.I.Grava
- dep. Dz.Zaķis

- dep. M.Kučinskis
- dep. P.Tabūns
- dep. A.Rugāte
- dep. K.Šadurskis

Reģistrācijas rezultāti

Nolasa - Saeimas sekretāra biedrs A.Klementjevs

Debašu turpinājums
- dep. M.Grīnblats
- dep. J.Eglītis
- dep. V.A.Krauklis
- dep. A.Seile
- satiksmes ministrs A.Šlesers
- dep. G.Laicāns

Par procedūru - dep. K.Šadurskis

Debašu turpinājums
- dep. P.Putniņš
- dep. I.Emsis
- dep. V.Paegle

Par procedūru - dep. K.Šadurskis

Debašu turpinājums
- dep. A.K.Kariņš
- dep. V.Muižniece
- dep. V.Buhvalovs
- dep. V.Buzajevs
- dep. N.Ušakovs
- dep. I.Circene
- dep. D.Turlais
- dep. I.Rībena
- dep. K.Pētersone
- dep. E.Repše
- ārlietu ministrs A.Pabriks

- dep. J.Pliners
- dep. B.Cilevičs
- dep. P.Tabūns

Galavārds - dep. A.Bērziņš (LPP/LC)

Par procedūru - dep. K.Šadurskis

Likumprojekts **"Grozījumi Nacionālās drošības likumā"** ***(Nr.162/Lp9)*** (Satversmes 81.panta kārtībā izdotie Ministru kabineta noteikumi Nr.32) (2.lasījums) (Steidzams)
(Dok. Nr.302)

Ziņo - dep. Dz.Jaundžeikars

Likumprojekts **"Grozījumi likumā "Par valsts noslēpumu""** ***(Nr.163/Lp9)*** (Satversmes 81.panta kārtībā izdotie Ministru kabineta noteikumi Nr.33) (2.lasījums) (Steidzams)
(Dok. Nr.303)

Ziņo - dep. Dz.Jaundžeikars

Debates - dep. V.Buzajevs

Likumprojekts **"Grozījumi Valsts drošības iestāžu likumā"** ***(Nr.164/Lp9)*** (Satversmes 81.panta kārtībā izdotie Ministru kabineta noteikumi Nr.34) (2.lasījums) (Steidzams)
(Dok. Nr.304)

Ziņo - dep. Dz.Jaundžeikars

Par Saeimas deputātu jautājumu labklājības ministrei D.Staķei "Par Latvijas Republikas un Krievijas Federācijas līgumu par sadarbību sociālās drošības jomā" ***(Nr.9/J9)****)*

Paziņojums

- dep. Dz.Rasnačs

Reģistrācijas rezultāti

Nolasa - Saeimas sekretāra biedrs A.Klementjevs

Balsojumi

Datums: 01.02.2007. 09:03:34 bal001
Balsošanas motīvs: Par izmaiņām darba kārtībā

Lēmuma projekts "Par Kārļa Leiškalna 9.Saeimas deputāta pilnvaru apstiprināšanu"
Datums: 01.02.2007. 09:05:38 bal002
Balsošanas motīvs: Par lēmuma projektu ar dok. nr.417

Likums par 1920.gada 11.augustā noslēgtā Miera līguma starp Latviju un Krieviju spēkā esamību
Datums: 01.02.2007. 09:12:10 bal003
Balsošanas motīvs: Par likumprojekta ar dok. nr.368 nodošanu komisijai

Grozījumi likumā "Par invalīdu medicīnisko un sociālo aizsardzību"
Datums: 01.02.2007. 09:16:46 bal004
Balsošanas motīvs: Par likumprojekta ar dok. nr.373 nodošanu komisijai

Grozījumi Valsts valodas likumā
Datums: 01.02.2007. 09:27:10 bal005
Balsošanas motīvs: Par likumprojekta ar dok. nr.374 nodošanu komisijai

Grozījums likumā "Par Krimināllikuma spēkā stāšanās un piemērošanas kārtību"
Datums: 01.02.2007. 09:34:20 bal006
Balsošanas motīvs: Par likumprojekta ar dok. nr.421 nodošanu komisijai

Par neapmaksāta atvaļinājuma piešķiršanu deputātam Sergejam Dolgopolovam
Datums: 01.02.2007. 09:35:10 bal007
Balsošanas motīvs: Par atvaļinājuma piešķiršanu dep. S.Dolgopolovam

Lēmuma projekts "Par Saeimas piekrišanu Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas tiesneses Beatrises Tāleres saukšanai pie kriminālatbildības"
Datums: 01.02.2007. 09:37:34 bal009
Balsošanas motīvs: Par lēmuma projektu ar dok. nr.389

Lēmuma projekts "Par Saeimas piekrišanu Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas tiesneses Irēnas Poļikarpovas saukšanai pie kriminālatbildības"
Datums: 01.02.2007. 09:38:32 bal010
Balsošanas motīvs: Par lēmuma projektu ar dok. nr.390

Par pilnvarojumu Ministru kabinetam parakstīt 1997.gada 7.augustā parafēto Latvijas Republikas un Krievijas Federācijas līguma projektu par Latvijas un Krievijas valsts robežu (1.lasījums)
Datums: 01.02.2007. 09:53:22 bal011
Balsošanas motīvs: Par likumprojekta ar dok. nr.341 steidzamību

Datums: 01.02.2007. 16:27:24 bal012
Balsošanas motīvs: Par sēdes turpināšanu līdz 23.darba kārtības punkta izskatīšanai

Datums: 01.02.2007. 17:02:54 bal013
Balsošanas motīvs: Par pārbalsošanu

Datums: 01.02.2007. 17:03:30 bal014
Balsošanas motīvs: Par sēdes turpināšanu līdz 23. darba kārtības punkta izskatīšanai

Par pilnvarojumu Ministru kabinetam parakstīt 1997.gada 7.augustā parafēto Latvijas Republikas un Krievijas Federācijas līguma projektu par Latvijas un Krievijas valsts robežu (1.lasījums)
Datums: 01.02.2007. 19:26:12 bal015
Balsošanas motīvs: Par likumprojekta ar dok. nr.341 pieņemšanu 1.lasījumā

Datums: 01.02.2007. 19:30:26 bal016
Balsošanas motīvs: Par pārbalsošanu

Par pilnvarojumu Ministru kabinetam parakstīt 1997.gada 7.augustā parafēto Latvijas Republikas un Krievijas Federācijas līguma projektu par Latvijas un Krievijas valsts robežu (1.lasījums)
Datums: 01.02.2007. 19:31:10 bal017
Balsošanas motīvs: Par likumprojekta ar dok. nr.341 pieņemšanu 1.lasījumā

Par pilnvarojumu Ministru kabinetam parakstīt 1997.gada 7.augustā parafēto Latvijas Republikas un Krievijas Federācijas līguma projektu par Latvijas un Krievijas valsts robežu (1.lasījums)
Datums: 01.02.2007. 19:33:00 bal018
Balsošanas motīvs: Par priekšlikumu iesniegšanas termiņu /12.02.2007/

Grozījumi Nacionālās drošības likumā (2.lasījums. Steidzams)
Datums: 01.02.2007. 19:34:42 bal019
Balsošanas motīvs: Par 1.priekšlikumu

Grozījumi Nacionālās drošības likumā (2.lasījums. Steidzams)
Datums: 01.02.2007. 19:35:18 bal020
Balsošanas motīvs: Par 2.priekšlikumu

Grozījumi Nacionālās drošības likumā (2.lasījums. Steidzams)
Datums: 01.02.2007. 19:35:44 bal021
Balsošanas motīvs: Par 3.priekšlikumu

Grozījumi Nacionālās drošības likumā (2.lasījums. Steidzams)
Datums: 01.02.2007. 19:36:08 bal022
Balsošanas motīvs: Par 4.priekšlikumu

Grozījumi Nacionālās drošības likumā (2.lasījums. Steidzams)
Datums: 01.02.2007. 19:36:40 bal023
Balsošanas motīvs: Par 6.priekšlikumu

Grozījumi Nacionālās drošības likumā (2.lasījums. Steidzams)
Datums: 01.02.2007. 19:37:04 bal024
Balsošanas motīvs: Par 7.priekšlikumu

Grozījumi Nacionālās drošības likumā (2.lasījums. Steidzams)
Datums: 01.02.2007. 19:37:28 bal025
Balsošanas motīvs: Par 8.priekšlikumu

Grozījumi Nacionālās drošības likumā (2.lasījums. Steidzams)
Datums: 01.02.2007. 19:37:52 bal026
Balsošanas motīvs: Par 9.priekšlikumu

Grozījumi Nacionālās drošības likumā (2.lasījums. Steidzams)
Datums: 01.02.2007. 19:38:18 bal027
Balsošanas motīvs: Par 10.priekšlikumu

Grozījumi Nacionālās drošības likumā (2.lasījums. Steidzams)
Datums: 01.02.2007. 19:38:42 bal028
Balsošanas motīvs: Par likumprojekta ar dok. nr.302 pieņemšanu 2.lasījumā

Grozījumi likumā "Par valsts noslēpumu" (2.lasījums. Steidzams)
Datums: 01.02.2007. 19:39:38 bal029
Balsošanas motīvs: Par 1.priekšlikumu

Grozījumi likumā "Par valsts noslēpumu" (2.lasījums. Steidzams)
Datums: 01.02.2007. 19:40:02 bal030
Balsošanas motīvs: Par 2.priekšlikumu

Grozījumi likumā "Par valsts noslēpumu" (2.lasījums. Steidzams)
Datums: 01.02.2007. 19:40:24 bal031
Balsošanas motīvs: Par 3.priekšlikumu

Grozījumi likumā "Par valsts noslēpumu" (2.lasījums. Steidzams)
Datums: 01.02.2007. 19:40:52 bal032
Balsošanas motīvs: Par 4.priekšlikumu

Grozījumi likumā "Par valsts noslēpumu" (2.lasījums. Steidzams)
Datums: 01.02.2007. 19:41:14 bal033
Balsošanas motīvs: Par 5.priekšlikumu

Grozījumi likumā "Par valsts noslēpumu" (2.lasījums. Steidzams)
Datums: 01.02.2007. 19:41:36 bal034
Balsošanas motīvs: Par 6.priekšlikumu

Grozījumi likumā "Par valsts noslēpumu" (2.lasījums. Steidzams)
Datums: 01.02.2007. 19:45:50 bal035
Balsošanas motīvs: Par 7.priekšlikumu

Grozījumi likumā "Par valsts noslēpumu" (2.lasījums. Steidzams)
Datums: 01.02.2007. 19:46:12 bal036
Balsošanas motīvs: Par 8.priekšlikumu

Grozījumi likumā "Par valsts noslēpumu" (2.lasījums. Steidzams)
Datums: 01.02.2007. 19:46:42 bal037
Balsošanas motīvs: Par 10.priekšlikumu

Grozījumi likumā "Par valsts noslēpumu" (2.lasījums. Steidzams)
Datums: 01.02.2007. 19:47:08 bal038
Balsošanas motīvs: Par likumprojekta ar dok. nr.303 pieņemšanu 2.lasījumā

Grozījumi Valsts drošības iestāžu likumā (2.lasījums. Steidzams)
Datums: 01.02.2007. 19:48:00 bal039
Balsošanas motīvs: Par 1.priekšlikumu

Grozījumi Valsts drošības iestāžu likumā (2.lasījums. Steidzams)
Datums: 01.02.2007. 19:48:26 bal040
Balsošanas motīvs: Par 2.priekšlikumu

Grozījumi Valsts drošības iestāžu likumā (2.lasījums. Steidzams)
Datums: 01.02.2007. 19:48:50 bal041
Balsošanas motīvs: Par 3.priekšlikumu

Grozījumi Valsts drošības iestāžu likumā (2.lasījums. Steidzams)
Datums: 01.02.2007. 19:49:14 bal042
Balsošanas motīvs: Par 4.priekšlikumu

Grozījumi Valsts drošības iestāžu likumā (2.lasījums. Steidzams)
Datums: 01.02.2007. 19:49:38 bal043
Balsošanas motīvs: Par 5.priekšlikumu

Grozījumi Valsts drošības iestāžu likumā (2.lasījums. Steidzams)
Datums: 01.02.2007. 19:50:20 bal044
Balsošanas motīvs: Par 7.priekšlikumu

Grozījumi Valsts drošības iestāžu likumā (2.lasījums. Steidzams)
Datums: 01.02.2007. 19:50:46 bal045
Balsošanas motīvs: Par 8.priekšlikumu

Grozījumi Valsts drošības iestāžu likumā (2.lasījums. Steidzams)
Datums: 01.02.2007. 19:51:20 bal046
Balsošanas motīvs: Par 10.priekšlikumu

Grozījumi Valsts drošības iestāžu likumā (2.lasījums. Steidzams)
Datums: 01.02.2007. 19:51:50 bal047
Balsošanas motīvs: Par 11.priekšlikumu

Grozījumi Valsts drošības iestāžu likumā (2.lasījums. Steidzams)
Datums: 01.02.2007. 19:52:44 bal048
Balsošanas motīvs: Par likumprojekta ar dok. nr.304 pieņemšanu 2.lasījumā